

Mirkka Danielsbacka, Antti Tanskanen,
Hans Hämäläinen, Inka Pelkonen,
Elina Haavio-Mannila, Anna Rotkirch,
Antti Karisto & J.P. Roos

SUKUPOLVIEN VUOROVAIKUTUS

**Auttaminen ja yhteydenpito suurten ikäluokkien
ja heidän lastensa elämässä**

Mirkka Danielsbacka, Antti Tanskanen, Hans Hämäläinen,
Inka Pelkonen, Elina Haavio-Mannila, Anna Rotkirch,
Antti Karisto & J.P. Roos

SUKUPOLVIEN VUOROVAIKUTUS

**Auttaminen ja yhteydenpito suurten
ikäluokkien ja heidän lastensa elämässä**

Väestöntutkimuslaitos Tutkimuksia D 58/2013

Julkaisija:

**Väestöntutkimuslaitos,
Väestöliitto**

Kalevankatu 16 B, 1. krs
PL 849, 00101 HELSINKI

© Kirjoittajat ja Väestöliitto

Väestöliitto

Väestöntutkimuslaitos

Kalevankatu 16 B, 1.krs.
PL 849, 00101 Helsinki

Puh. (09) 228 050, Fax (09) 6121211

www.vaestoliitto.fi

ISBN 978-952-226-129-8 (painettu)

ISBN 978-952-226-130-4 (pdf)

ISSN 0357-4725

Helsinki 2013

Kannen piirros: Aki Månsson

Takakannen valokuva: Lena Malm

Takakannen valokuvassa näkyy hankkeeseen kuuluvat neljä tutkijasukupolvea. Vasemmalta hankkeen johtaja JP Roos, Anna Rotkirch, Heikki Sarmaja, Hans Hämäläinen, Mirkka Danielsbacka, Antti Tanskanen, Elina Haavio-Mannila ja Antti Karisto. Kuvasta puuttuvat Markus Jokela, Kathrin Komp, Karoliina Majamaa ja Inka Pelkonen

Sisällys

Tiivistelmä.....	5
Taulukot ja kuvat.....	7
Esipuhe.....	10
1 JOHDANTO	11
1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tausta	11
1.2 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys.....	12
1.3 Tutkimuskysymykset	20
2 AINEISTOT.....	21
2.1 Suurten ikäluokkien aineisto.....	23
2.2 Aikuisten lasten aineisto	26
2.3 Vuosien 2007 ja 2012 aineistojen yhteensopivuus	29
2.4 Liitetaulukot ja kuvat	30
3 TAUSTATIETOJA VASTAAJISTA	32
3.1 Suuret ikäluokat	32
3.2 Aikuiset lapset.....	35
3.3 Yhteenveto: suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten elämänvaihe	38
4 SUURET IKÄLUOKAT, VUOROVAIKUTUS, AUTTAMINEN JA ASENTEET	39
4.1 Yhteydenpito ja läheisyys.....	39
4.2 Suurten ikäluokkien antama apu	41
4.3 Suurten ikäluokkien saama apu	45
4.4 Suurten ikäluokkien antaman ja saaman avun vertailu.....	47
4.5 Suurten ikäluokkien auttamisasenteet	50
4.6 Yhteenveto: suuret ikäluokat	54
5 AIKUISET LAPSET, VUOROVAIKUTUS, AUTTAMINEN JA ASENTEET ...	55
5.1 Yhteydenpito ja läheisyys.....	55
5.2 Aikuisten lasten antama apu.....	57
5.3 Aikuisten lasten saama apu.....	61
5.4 Aikuisten lasten antaman ja saaman avun vertailu	64
5.5 Aikuisten lasten auttamisasenteet	66
5.6 Yhteenveto: aikuiset lapset	70

6 MUUTOS 2007–2012	71
6.1 Elämäntilanteen muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä	72
6.2 Suuret ikäluokat, vuorovaikutus sekä annettu ja saatu apu vuosina 2007 ja 2012.....	75
6.3 Aikuiset lapset, vuorovaikutus sekä annettu ja saatu apu vuosina 2007 ja 2012.....	81
6.4 Auttamisasenteet vuosina 2007 ja 2012.....	85
6.5 Yhteenveto: muutos 2007–2012	87
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	88
7.1 Yhteenveto tuloksista	88
7.2 Tutkimuksen seuraavat vaiheet	93
Lähteet	97
Liitteet	
Liite 1. Kyselylomakkeet.....	102
Liite 2. Liitetaulukot	142

Tiivistelmä

Sukupolvien vuorovaikutus -tutkimusraportti avaa Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen toisen kierroksen tuloksia. Tutkimuksen kohderyhminä ovat vuosina 1945–50-syntyneet suomalaiset suuret ikäluokat ja heidän aikuiset lapsensa. Aineistoina käytämme Tilastokeskuksen Sukupolvien ketju -tutkimushankkeelle vuosina 2007 ja 2012 keräämiä kyselyaineistoja. Tulokset perustuvat vuoden 2012 aineistoihin sekä muutoksia koskevat tulokset vuosien 2007 ja 2012 aineistoihin. Tässä raportissa vastaamme muun muassa seuraaviin kysymyksiin: Keiden kanssa suuret ikäluokat ja aikuiset lapset pitävät yhteyttä? Keille suuret ikäluokat ja aikuiset lapset antavat ja keiltä he saavat apua? Onko yhteydenpidossa ja auttamisessa tapahtunut muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä?

Suuret ikäluokat ovat eniten yhteydessä lastensa ja vanhempiensa kanssa, aikuiset lapset taas vanhempiensa ja ystäviensä kanssa. Molemmissa sukupolvissa naiset pitävät miehiä enemmän yhteyttä sukulaisiin ja ystäviin. Lisäksi suuret ikäluokat ja aikuiset lapset ovat enemmän yhteydessä äidin kuin isän puolen sukulaistensa kanssa.

Suurin osuus suurista ikäluokista antaa käytännön apua vanhemmilleen ja lapsilleen ja saa sitä lapsiltaan. Suurin osuus aikuisista lapsista saa käytännön apua vanhemmiltaan ja myös antaa sitä heille. Sekä suurten ikäluokkien että aikuisten lasten sukupolvissa miehet antavat käytännön apua naisia enemmän.

Hoiva-avun osalta suuret ikäluokat antavat pääasiassa lastenhoitoapua lapsilleen. Huomattavasti harvempi suuriin ikäluokkiin kuuluva antaa hoiva-apua omille tai puolison vanhemmille. Aikuiset lapset puolestaan antavat lastenhoitoapua sisaruksilleen ja ystävilleen ja saavat sitä omilta ja puolisonsa vanhemmilta. Molemmissa sukupolvissa hoiva-apu on selkeästi sukupuolittunutta, sillä naiset antavat sitä huomattavasti miehiä enemmän.

Suuret ikäluokat antavat taloudellista tukea pääasiassa omille lapsilleen, eivätkä saa sitä juuri keltään. Aikuiset lapset antavat taloudellista tukea etenkin sisarustensa lapsille ja saavat sitä omilta ja puolisonsa vanhemmilta. Taloudellisen tuen antamisessa ei ole yhtä selkeitä eroja sukupuolten välillä kuin käytännön auttamisessa ja hoivassa.

Sukupolvien vuorovaikutuksessa on tapahtunut muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä. Suuret ikäluokat pitävät aiempaa vähemmän yhteyttä lapsiinsa ja vanhempiinsa. Myös käytännön apua ja taloudellista tukea lapsilleen antavien osuus on vähentynyt, kun taas lastenhoitoapua antavien määrä on kasvanut. Aiempaa suurempi osuus suurista ikäluokista saa nyt käytännön apua lapsiltaan ja sisaruksiltaan. Suuret ikäluokat saavat sisaruksiltaan myös aiempaa enemmän taloudellista tukea.

Aikuiset lapset pitävät vähemmän yhteyttä vanhempiinsa ja sisaruksiinsa vuonna 2012 kuin vuonna 2007. Suurempi osuus aikuisista lapsista puolestaan antaa vanhemmilleen käytännön apua ja taloudellista tukea vuonna 2012 kuin

vuonna 2007. Aiempaa pienempi osuus aikuisista lapsista saa vanhemmiltaan käytännön apua, mutta aiempaa suurempi osuus saa lastenhoitoapua. Aikuisista lapsista suurempi osuus sekä antaa sisaruksilleen että saa heiltä käytännön apua vuonna 2012 kuin vuonna 2007.

Tutkimuksemme antaa viitteitä siitä, että sekä yhteydenpidon että annetun ja saadun avun määrä ja muodot liittyvät vahvasti yksilöiden ikään ja elämänvaiheisiin. Tutkimuksemme lopuksi käänämme katseen tulevaan esittämällä erilaisia jatkotutkimusaiheita ja hahmottelemalla Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen mahdollisia seuraavia kyselykierroksia.

Taulukot ja kuvat

Taulukot

Taulukko 1. Suurten ikäluokkien otoskoot, vastanneet, vastanneiden jakautuminen (%) ja vastaamisosuudet (%) eri väestöryhmissä.....	23
Taulukko 2. Suurten ikäluokkien aikuisten lasten otoskoot, vastanneet, vastanneiden jakautuminen (%) ja vastaamisosuudet (%) eri väestöryhmissä.....	26
Taulukko 3. Kuvailevat tiedot pitkittäisvastaajista (% / keskiarvo).....	72

Kuvat

Kuvio 1. Suurten ikäluokkien yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin (keskiarvo).....	39
Kuvio 2. Suurten ikäluokkien yhteydenpito äidin ja isän puoleisiin sukulaisiin (keskiarvo).....	40
Kuvio 3. Sukulaisille ja ystäville käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (%).....	42
Kuvio 4. Sukulaisille ja ystäville hoiva-apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (%).....	43
Kuvio 5. Sukulaisille ja ystäville taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (%).....	45
Kuvio 6. Sukulaisilta ja ystäviltaan käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus suurista ikäluokista (%).....	46
Kuvio 7. Sukulaisilta ja ystäviltaan taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus suurista ikäluokista (%).....	47
Kuvio 8a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa lapsiltaan ja/tai antaa lapsilleen käytännön apua (%).....	48
Kuvio 8b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa lapsiltaan ja/tai antaa lapsilleen taloudellista tukea (%).....	48
Kuvio 9a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen käytännön apua (%).....	49
Kuvio 9b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen taloudellista tukea (%).....	49
Kuvio 10a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa ystäviltaan ja/tai antaa ystävilleen käytännön apua (%).....	49
Kuvio 10b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa ystäviltaan ja/tai antaa ystävilleen taloudellista tukea (%).....	49
Kuvio 11. Suurten ikäluokkien mielipiteet isovanhemmuita koskeviin väittämiin (%).....	50
Kuvio 12. Suurten ikäluokkien mielipiteet lasten velvollisuuksia vanhempiaan kohtaan koskeviin väittämiin (%).....	51
Kuvio 13. Suurten ikäluokkien mielipiteet perheen ja yhteiskunnan vastuuta koskeviin väittämiin (%).....	52
Kuvio 14. Suurten ikäluokkien mielipiteet auttamisen vastavuoroisuutta koskeviin väittämiin (%).....	53
Kuvio 15. Aikuisten lasten yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin (keskiarvo).....	55

Kuvio 16. Aikuisten lasten yhteydenpito äidin ja isän puoleisiin sukulaisiin (keskiarvo).....	57
Kuvio 17. Sukulaisille ja ystäville käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	58
Kuvio 18. Sukulaisille ja ystäville lastenhoitoapua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	59
Kuvio 19. Sukulaisille ja ystäville taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	60
Kuvio 20. Sukulaisilta ja ystäviltään käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	61
Kuvio 21. Sukulaisilta ja ystäviltään lastenhoitoapua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	62
Kuvio 22. Sukulaisilta ja ystäviltään taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (%).....	63
Kuvio 23a. Aikuisten lasten osuus, joka saa vanhemmiltaan ja/tai antaa vanhemmilleen käytännön apua (%).....	64
Kuvio 23b. Aikuisten lasten osuus, joka saa vanhemmiltaan ja/tai antaa vanhemmilleen taloudellista tukea (%).....	64
Kuvio 24a. Aikuisten lasten osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen käytännön apua (%).....	65
Kuvio 24b. Aikuisten lasten osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen taloudellista tukea (%).....	65
Kuvio 25a. Aikuisten lasten osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen käytännön apua (%).....	65
Kuvio 25b. Aikuisten lasten osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen taloudellista tukea (%).....	65
Kuvio 26. Aikuisten lasten mielipiteet isovanhemmuutta koskeviin väittämiin (%).....	67
Kuvio 27. Aikuisten lasten mielipiteet lasten velvollisuuksia vanhempiaan kohtaan koskeviin väittämiin (%).....	67
Kuvio 28. Aikuisten lasten mielipiteet perheen ja yhteiskunnan vastuuta koskeviin väittämiin (%).....	68
Kuvio 29. Aikuisten lasten mielipiteet auttamisen vastavuoroisuutta koskeviin väittämiin (%).....	69
Kuvio 30. Suurten ikäluokkien yhteydenpito lasten, vanhempien ja sisarusten kanssa vuosina 2007 ja 2012 (keskiarvo).....	75
Kuvio 31. Lapsilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (%).....	77
Kuvio 32. Lapsiltaan apua saaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (%).....	77
Kuvio 33. Vanhemmilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (%).....	79
Kuvio 34. Sisaruksilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (%).....	80
Kuvio 35. Sisaruksiltaan apua saaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (%).....	80

Kuvio 36. Aikuisten lasten yhteydenpito vanhempien, sisarusten ja isovanhempien kanssa vuosina 2007 ja 2012 (keskiarvo).	81
Kuvio 37. Vanhemmilleen apua antaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (%).	82
Kuvio 38. Vanhemmiltaan apua saaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (%).	83
Kuvio 39. Sisaruksilleen apua antaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (%).	84
Kuvio 40. Aikuisten lasten sisaruksiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012 (%).	85
Kuvio 41. Suurten ikäluokkien auttamista koskevat mielipiteet vuosina 2007 ja 2012: Samaa mieltä olevat (%).	85
Kuvio 42. Aikuisten lasten auttamista koskevat mielipiteet vuosina 2007 ja 2012: Samaa mieltä olevat (%).	86

ESIPUHE

Sukupolvien vuorovaikutusta tutkiva Sukupolvien ketju -tutkimushanke on edennyt toiseen vaiheeseensa. Suomalaisia suuria ikäluokkia ja heidän aikuisia lapsiaan seuraavan tutkimuksen ensimmäinen vaihe ajoittui vuosille 2005–09 ja tätä kirjoitettaessa käynnissä oleva toinen vaihe sijoittuu vuosille 2011–15. Hankkeen päärahoittajana on molemmissa vaiheissa toiminut Suomen Akatemia (250620). Lisäksi hanketta rahoitti sen ensimmäisessä vaiheessa Kansaneläkelaitos ja toisessa vaiheessa Alli Paasikiven säätiö. Alli Paasikiven säätiön rahoitus mahdollisti erityisesti tutkimuksen toisen kierroksen rekisteriaineistojen hankkimisen. Suuri kiitos rahoittajille, joilta saatu taloudellinen tuki on mahdollistanut tutkimuksen tekemisen.

Rahoittajien lisäksi olemme kiitollisia myös useille muille tahoille ja henkilöille. Tilastokeskus keräsi tutkimuksemme kyselylomakeaineistot ja kiitämme erityisesti Riina Nybergiä ja Antti Siikasta erinomaisesti sujuneesta yhteistyöstä. Ennen kyselylomakkeiden lähettämistä vastaajille teimme pilottihaastatteluja lomakkeiden testaamiseksi. Kiitämme kaikkia näihin haastatteluihin osallistuneita henkilöitä, joiden antaman palautteen avulla pystyimme parantamaan lomakkeita merkittävästi. Väestöliitolle olemme kiitollisia tämän tutkimusraportin julkaisemisesta ja erityisesti kiitämme Stina Fågeliä raportin oikoluvusta ja Mika Takojaa taitosta. Markus Jokelaa kiitämme raportin tekemiseen liittyvistä neuvoista. Taiteilija Aki Månssonia kiitämme kannen kuvasta. Lopuksi kiitämme lämpimästi kaikkia kyselyihin vastanneita suurten ikäluokkien edustajia ja heidän aikuisia lapsiaan. Ilman heidän osallistumistaan tutkimuksen tekeminen ei olisi ollut mahdollista.

Käsillä olevan tutkimusraportin tarkoituksena on esittää tulokset toisen kierroksen kyselyistä sekä ensimmäisen ja toisen kierroksen välillä tapahtuneista muutoksista. Olemme pyrkineet esittämään tulokset mahdollisimman selkeässä ja havainnollisessa muodossa. Raportin jäsentelyssä olemme tähänneet siihen, että lukijan olisi mahdollisimman helppoa löytää tietoa häntä kiinnostavista seikoista. Tutkimusraportissa esittämämme kuvailevat jakaumatason tulokset ovat lähtökohdiana jatkotutkimuksille, joissa käsittelemme erilaisia teemoja syvällisemmin.

Helsingissä 26.8.2013

Kirjoittajat

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tausta

Toisten auttaminen jää virallisten tilastojen ulottumattomiin, minkä vuoksi sen laajuutta ja merkitystä ei välttämättä tunnisteta. Epävirallinen auttaminen on kuitenkin sosiaalisuuden ytimessä ja kansantaloudellisesti ja yhteiskuntapoliittisesti merkittävä tekijä. Vuorovaikutus- ja auttamissuhteiden tutkimus voi edistää muun muassa perhe- ja sosiaalipolitiikan vaikuttavuuden ja kehittämistarpeiden tunnistamista.

EU:ssa on läpi vuoden 2013 kamppailtu siitä, mikä aihe nousee vuoden 2014 viralliseksi teemaksi. Tätä kirjoitettaessa loppusuoralla ovat niin perheen ja työn yhdistäminen kuin nuorten aikuisten tarpeet. Näitä ei kuitenkaan tulisi pitää erillisinä tai toisilleen vastakkaisina teemoina. Tosiasiassa Euroopan ennätysellisen korkea nuorisotyöttömyys ja kasvava epävarmuus vaikuttavat vahvasti perhesuhteisiin. Nuorilla aikuisilla ovat omat vanhemmat usein tärkeimpiä tuen antajia taloudellisessa ahdingossa, työttömyyden kohdatessa ja perheellistymisen alkuvaiheissa. Vanhempien ja lasten välinen vuorovaikutus ja avunanto eivät lopu lasten aikuistuuessa.

Sukupolvien ketju -tutkimuksessa ankkurisukupolvena ovat vuosina 1945–50-syntyneet suomalaiset suuret ikäluokat ja toisena kohderyhmänä heidän täysi-ikäiset lapsensa. Tutkimuksessa mukana ovat samoihin perheisiin kuuluvat vanhemmat ja lapset, joita aiomme seurata useiden vuosikymmenten ajan viiden vuoden välein toistettavin kyselyin. Ensimmäinen kyselykierros toteutettiin vuonna 2007 ja toinen kierros vuonna 2012, joka oli osuvasti EU:n aktiivisen ikääntymisen ja sukupolvien välisen solidaarisuuden teemavuosi. Tässä tutkimusraportissa keskitymme vuoden 2012 aineistoihin sekä tarkastelemme mahdollisesti tapahtuneita muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä.

Tutkimuksessa keräämme tietoa suurten ikäluokkien ja heidän lastensa välisestä yhteydenpidosta, avunannosta, auttamisasenteista sekä laajemmin kummankin sukupolven vuorovaikutuksesta sukulaistensa ja ystäviensä kanssa. Keskeinen kysymys on, miten ikääntyminen ja elämäntilanteiden muutokset vaikuttavat sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen. Eläköityvä ja ikääntyvä suurten ikäluokkien sukupolvi sekä heidän työuransa alkupäässä ja perheen perustamisvaiheessa olevat lapsensa ovat kiinnostavia tutkimuskohteita sukupolvien välisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Lisäksi suuret ikäluokat on monessa mielessä Suomen tärkein ikäryhmä, jonka elämänvaiheiden systemaattinen seuraaminen on aloitettu valitettavan myöhään. Kyse on sukupolvesta, joka on jokaisessa

elämänvaiheessaan keksinyt uusia toimintatapoja ja muun muassa määritelty uudelleen sukupuolten välisiä rooleja sekä perhe-elämän käytäntöjä ja muokannut yhteiskunnallisia arvoja.

Sukupolvien ketju -tutkimuksen ensimmäisen kyselykierroksen aikaan suuret ikäluokat olivat vielä pääasiassa työelämässä ja Suomessa sekä Euroopassa elettiin taloudellista nousukautta. Tämän jälkeen on tapahtunut huomattavia muutoksia sekä yksittäisten ihmisten että yhteiskunnan tasolla. Toisen kierroksen kyselyaineiston keruun aikaan oli enemmistö suurista ikäluokista jo siirtynyt eläkkeelle ja Suomi, osana muuta Eurooppaa, kärsi taloudellisesta taantumasta. Näillä yksilöiden elämäntilanteeseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvillä muutoksilla voi olla vaikutusta myös sukupolvien väliseen epäviralliseen auttamiseen.

Sukupolvien ketju -hanke kytkeytyy osittain laajaan 19 Euroopan maata käsittävään Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) tutkimushankkeeseen. SHARE-tutkimusta on tehty vuodesta 2004 lähtien ja siinä kerätään tietoa muun muassa ikääntyvien eurooppalaisten perhe- ja muista sosiaalisista suhteista. Suomi ei valitettavasti ole mukana SHARE-tutkimuksessa, mutta Sukupolvien ketju -tutkimuksen tulosten pohjalta suomalaisia suuria ikäluokkia on mahdollista verrata saman ikäisiin eurooppalaisiin. Perhesuhteita koskevia pitkittäistutkimuksia on maailmalla jo jonkin verran, mutta Suomessa niitä ei juuri ole tehty. Kattavia rekisteritietoja on joskus pidetty vaihtoehtona pitkittäistutkimuksille, mutta rekisteritiedot jättävät suuria katvealueita eivätkä siis kata kaikkia tärkeitä kysymyksiä. Esimerkiksi sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja auttamista ei ole mahdollista tutkia kattavasti vain rekisteritietojen pohjalta. Tämän vuoksi on tärkeää, että Sukupolvien ketju -tutkimuksen seurantakyselyjä toistetaan myös jatkossa.

1.2 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Sukupolvien ketju -tutkimushanke kiinnittyy sosiologiseen perhe- ja sukupolvi-tutkimukseen sekä evoluutioteoreettiseen perhettä koskevaan tutkimukseen. Hankkeen eräs tavoite onkin yhdistää sosiologisia ja evoluutioteoreettisia lähestymistapoja toisiinsa sukulaisuuden ja perheiden tutkimuksessa. Seuraavaksi esittelemme tarkemmin tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ja tässä tutkimusraportissa tarkasteltavat tutkimuskysymykset.

Sosiologiset ja evoluutioteoreettiset näkökulmat mielletään usein toisistaan erillisiksi ja jopa vastakkaisiksi, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että sosiologit viittaavat vain harvoin evoluutioteoreettisiin tutkimuksiin ja toisin päin (Coall & Hertwig 2011; Danielsbacka & Tanskanen 2010). Käytännössä sosiologit ja evoluutioteoriaa hyödyntävät perhetutkijat kuitenkin tutkivat samoja aiheita. Molempia kiinnostaa se, miten ja miksi ihmiset auttavat toisiaan ja miten esimerkiksi sukupuoli, ikä, sosioekonominen asema ja asenteet vaikuttavat vuoro-

vaikutukseen. Sosiologiset ja evoluutioteoreettiset lähestymistavat eivät siten ole toisilleen vastakkaisia vaan toisiaan täydentäviä. Evoluutioteoria tarjoaa myös makroteoreettisen viitekehyksen eri tieteenalojen perhetutkimuksen yhdistämiseksi ja niiden välisen vuoropuhelun kehittämiseksi (Nettle, Gibson, Lawson, & Sear 2013).

Evolutiivisessa lähestymistavassa keskeistä on perimmäisten syiden etsiminen kysymykseen, miksi ihmiset auttavat sukulaisiaan ja tuntevat heidät läheisiksi (esim. Sarmaja 2003). Se myös kuvailee yleisiä lainalaisuuksia ihmisten välisessä auttamisessa. Keskeisiä lähtökohtia ovat sukulaisvalinnan teoria (Hamilton 1964), vastavuoroisen altruismin teoria (Trivers 1971), vanhemmuuden investointi –teoria (Trivers 1972) ja vanhempi–jälkeläinen-konflikti sekä siihen liittyvä sisarten välinen konflikti (Trivers 1974).

Sosiologisessa perhe- ja sukupolvitutkimuksessa on sukupolvien vuorovaikutusta käsittelevän tutkimuksen kannalta kaksi keskeistä teoriaa. Näistä ensimmäinen on ylisukupolvisen solidaarisuuden teoria (ks. esim. Bengtson 2001) ja toinen on elämänkulkuteoria (ks. esim. Hagestad 2003; Szydlik 2012). Molemmat teoriat painottavat perhesuhteiden monimuotoisuutta ja erilaisia sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen liittyviä läheisiä tekijöitä. Tässä tutkimusraportissa käsitämme sukupolvet ensisijaisesti perhesukupolvina.

Sukulaisten välinen altruismi ja solidaarisuus

William D. Hamilton osoitti 1960-luvulla altruismin ja sukulaisuuden olevan yhteydessä toisiinsa useilla eri lajeilla (Hamilton 1964). Altruismilla tarkoitetaan apua, josta sen antajalle ei koidu välitöntä hyötyä. Hamiltonin sukulaisvalinnan teoria olettaa, että mitä läheisempi yksilöt ovat geneettisesti, sitä alttiimpia he ovat auttamaan toisiaan. Tämä selittää muun muassa sosiaalisten hyönteisten ja muurahaisten tiivistä keskinäistä yhteistyötä. Keskeinen on Hamiltonin havainto siitä, että yksilö voi lisätä omaa lisääntymismenestystään (eli geeniensä esiintymistä tulevissa sukupolvissa) paitsi lisääntymällä itse myös tukemalla lähisukulaisia ja edesauttamalla näiden lisääntymismenestystä.

Ihminen jakaa keskimäärin 50 prosenttia geneestään lastensa, vanhempiensa sekä sisarustensa kanssa, 25 prosenttia isovanhempiensa, lastenlastensa, sisarustensa lasten sekä tätiensä, enojensa ja setiensä kanssa ja 12,5 prosenttia serkkujensa ja puolisisarustensa kanssa. On tärkeää huomata, että sukulaisvalinnan teoria ei ole mekaaninen. Se ei suinkaan ole, että yksittäiset ihmiset auttaisivat aina enemmän niitä, joiden kanssa he jakavat eniten geenejä. Kysymys on siitä, että ”kaiken muun ollessa tasan” ihmisten oletetaan auttavan geneettisesti läheisempiä henkilöitä enemmän kuin kaukaisempia henkilöitä (Salmon & Shackelford 2011).

Oikeassa elämässä on harvinaista, että kaikki tekijät olisivat tasan ja niinpä sama sukulaisuusaste ei käytännössä – etenkin yksittäistapauksissa – välttämättä tarkoita yhtä suurta auttamista. Muun muassa yksilön ikä ja sukupuoli, auttajan

sekä autettavan mahdollisuus saada lapsia tulevaisuudessa eli lisääntymisarvo ja sisarusten keskinäinen kilpailu voivat vaikuttaa auttamiskäyttäytymiseen (Coall & Hertwig 2010). Lisäksi useiden muiden seikkojen, kuten varallisuuden, sukulaisten välisen maantieteellisen etäisyyden ja yhteiskunnan tarjoamien hyvinvointipalvelujen määrän, tiedetään vaikuttavan niin avun tarpeeseen kuin auttajan mahdollisuuksiin tarjota apua (Euler 2011).

Sukulaisavussa ja sen epätasaisessa jakautumisessa on usein kysymys vaistonvaraisesta tai erilaisten tunteiden motivoimasta toiminnasta, sillä lähisukulaisiaan auttaessaan ihmiset harvoin tietoisesti ajattelevat omien geeniensä edistämistä (Hrdy 1999). Evolutiivisesti hyödyllinen käyttäytymisalttius on syntynyt luonnonvalinnan suosissa tiettyä tapaa toimia lukuisien sukupolvien ajan. Käyttäytymistäipumuksesta voi olla nykypäivänäkin vastaavaa evolutiivista hyötyä kuin aikaisemmin (Tanskanen & Danielsbacka 2012) mutta ei välttämättä (Tanskanen 2013). Geneettisesti läheisten sukulaisten suosiminen toteutuu yleensä koettuina läheisyyden ja velvollisuuden tunteina.

Useat erilaisia yhteiskuntia ja eri sukulaisia koskevat tutkimukset osoittavat, että ihmiset todella auttavat ja tukevat tyypillisesti enemmän sukulaisia kuin ei-sukulaisia ja enemmän geneettisesti läheisempiä kuin kaukaisempia sukulaisiaan. Esimerkiksi metsästäjä–keräilijä-yhteisöjä koskevissa tutkimuksissa on havaittu, että vanhemmat, jotka ovat geneettisesti sukua lapsilleen panostavat lapsiinsa enemmän kuin vanhemmat, jotka eivät ole geneettistä sukua lapsilleen (Gurven ym. 2001; Ivey 2000). Vastaaviin tuloksiin on päädytty myös nyky-yhteiskuntia koskevissa tutkimuksissa (esim. Anderson 2005; Tifferet, Jorev & Nasanovitz 2010; katsaus tutkimuksiin, ks. Anderson 2011). Lisäksi biologiset lapset arvioivat suhteensa vanhempiinsa paremmaksi kuin ei-biologiset lapset (Schnettler & Steinbach 2011). Isovanhempienkin on havaittu panostavan enemmän biologisiin kuin ei-biologisiin lapsenlapsiinsa (esim. Block 2000; Christensen & Smith 2002; Eggebeen 1992). Lisäksi ihmiset ovat aikuisiällä enemmän tekemisissä täys- kuin puolisisarustensa kanssa (Pollet 2007; ks. myös Pollet & Nettle 2009).

Perhesosiologit puhuvat altruismin sijaan sukupolvien välisestä solidaarisuudesta. Sillä tarkoitetaan suunnilleen samaa kuin sukulaisten välisellä altruisilla, joskin teoreettinen selitys perustuu vastavuoroisuuden oletukseen.

Bengtsonin (1975) alkuperäinen ylisukupolvisen solidaarisuuden teoria sisältää kolme ulottuvuutta, jotka ovat normatiivinen, funktionaalinen ja strukturaalinen solidaarisuus. Normatiivinen solidaarisuus tarkoittaa niitä sosiaalisia odotuksia, joita ihmisillä on lasten ja vanhempien velvollisuuksista perhettä kohtaan. Funktionaalinen solidaarisuus tarkoittaa sukupolvien välillä annettua apua ja henkistä tukea sekä sen hyödyllisiä seurauksia. Strukturaalinen solidaarisuus merkitsee sitä, että esimerkiksi maantieteellinen etäisyys rakenteistaa sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Sukupolvien lähekkäin asuminen mahdollistaa laajan vuorovaikutuksen, kun taas kaukana asuminen voi ehkäistä sitä.

Alkuperäinen ylisukupolvisen solidaarisuuden teoria sai aikanaan osakseen paljon kritiikkiä, koska kriitikkojen mukaan se ei huomioinut erilaisten solidaarisuutta kuvaavien ulottuvuuksien välisiä yhteyksiä (ks. Atkinson, Kivett & Campbell 1986; Roberts & Bengtson 1990). Myöhemmin Bengtson ja Roberts (1991) lisäsivätkin teoriaan kolme uutta solidaarisuuden ulottuvuutta: yhteistyöhön, tunnepitoisuuteen ja yhteisymmärrykseen perustuva solidaarisuus. Yhteistyöhön perustuva solidaarisuus tarkoittaa yhteydenpidon määrää ja laatua. Tunnepitoinen solidaarisuus puolestaan merkitsee perheenjäsenten toisiaan kohtaan tuntemaa läheisyyttä. Yhteisymmärrykseen perustuva solidaarisuus pitää sisällään sukupolvien keskenään jakamat yhteiset mielipiteet ja arvot.

Bengtson (1975) muotoili ylisukupolvisen solidaarisuuden teorian alun perin vanhempi-lapsisuhteen kuvaamiseen, ja olennaista oli selittää sillä vanhempien ja heidän aikuisten lastensa välistä yhteenkuuluvuutta. Silverstein, Giarrusso ja Bengtson (1998) kehittivät myöhemmin ylisukupolvisen solidaarisuuden teoriaa eteenpäin ja muodostivat siitä yleisen mallin kuvaamaan isovanhempien ja lastenlasten välisiä suhteita. Tämän jälkeen teoriaa on sovellettu myös tutkittaessa sisarusten välisiä suhteita (Voorpostel & Blieszner 2008).

Toisin kuin Hamiltonin (1964) sukulaisvalinnan teoria, ylisukupolvisen solidaarisuuden teoria perustuu ajatukselle sukulaisavun vastavuoroisuudesta. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että käytännössä vanhemmat sukupolvet tukevat nuorempia huomattavasti enemmän kuin toisin päin (esim. Haavio-Mannila, Majamaa, Tanskanen, Hämäläinen, Karisto, Rotkirch & Roos 2009; Hämäläinen & Tanskanen 2010). Tätä tutkimuslöydöstä on sosiologiassa selitetty ylisukupolvisten panosten hypoteesilla, joka on sekin alun perin kehitetty kuvaamaan vanhemman ja lapsen välistä suhdetta mutta on myöhemmin laajentunut kuvaamaan myös isovanhemman ja lapsenlapsen välistä suhdetta (Hoff 2007). Hypoteesin mukaan kaksi sukupolvea ”panostavat” vuorovaikutukseen toistensa kanssa eri tavoin, koska vanhemmat ja isovanhemmat ovat lapsia enemmän huolissaan perheen jatkuvuudesta ja säilymisestä, kun taas lapset ovat kiinnostuneempia saavuttamaan itsenäisyyden, päätösvallan omaan elämäänsä sekä riippumattomuuden perheestä. Ajatuksena on, että vanhemmat sukupolvet korostavat sukupolvien välistä solidaarisuutta ja väheksyvät konfliktien määrää, kun taas lapset sitoutuvat heikosti ylisukupolviseen solidaarisuuteen ja liioittelevat konfliktien määrää (Giarrusso, Stallings & Bengtson 1995). Evoluutioteoreetikot näkevät tämän saman ilmiön perimmäisenä selityksenä sen, että avunanto kulkee tavallisesti ”tulevaisuutta” kohti eli tuleviin sukupolviin panostetaan enemmän.

Lisäksi evoluutioteoreettinen näkökulma erottaa sukulaisten välisen altruismin vastavuoroisesta auttamisesta (Trivers 1971). Jälkimmäinen luonnehtii tuttavienkin välistä auttamista, jolloin oletus on nimenomaan että toinen maksaa jossain vaiheessa takaisin. Auttamismuotojen erot näkyvät selvästi, esimerkiksi jos ajattelee äidin vauvalleen antamaa hoivaa ja naapureiden välistä suhdetta.

Useissa tapauksissa altruistinen ja vastavuoroinen auttaminen kuitenkin lomittuvat toisiinsa. Läheisiä ystäviä saatetaan joskus kohdella sukulaisten tavoin, kun taas etäiseltä serkulta voidaan odottaa vastapalveluksia.

Sukulaisten väliset suhteet eivät kuitenkaan sisällä ainoastaan auttamista ja tukemista vaan niihin liittyy myös ristiriitoja. Robert Trivers (1974) on yhdistänyt sukulaissuhteisiin sekä vanhempien ja lasten väliset ristiriidat että sisarusten väliset ristiriidat. Vanhemmat ja lapset jakavat keskenään keskimäärin yhtä paljon geenejä kuin sisarukset, mutta silti nämä suhteet eroavat merkittävästi toisistaan. Kokonaiskelpoisuutensa näkökulmasta vanhempien kannattaa huolehtia kaikista lapsistaan, eikä esimerkiksi panostaa kaikkia resursseja vain yhteen tiettyyn lapseensa. Lapsen kannalta taas on hyödyllistä pyrkiä saamaan vanhemmistaan irti mahdollisimman paljon resursseja ja huolehtia siitä, että muut sisarukset eivät saa itseä merkittävästi enempää. Sisarukset ovat toisilleen sekä tärkeitä auttajia että kilpailijoita. Sisaruussuhteet muuttuvat usein olennaisesti iän myötä. Pienillä lapsilla korostuu enemmän sisarusten välinen kilpailu, kun taas aikuisiällä sisarukset muodostavat merkittävän auttamisresurssin (Pollet & Hoben 2011).

Sukupuolten ja sukulinjojen väliset erot auttamisessa

Auttamistutkimuksissa on löydetty selviä eroja naisten ja miesten sekä äidin ja isän sukujen välillä. Robert Trivers (1972) on muotoillut teorian vanhemmuuden investoinneista, jolla hän tarkoittaa kaikkia vanhempien panostuksia lapsiinsa. Näitä panostuksia ovat esimerkiksi lasten kanssa vietetty aika, heille annettu hoiva sekä taloudellinen tuki ja muu apu. Teoria korostaa sukupuolten välistä eroa investoinneissa, sillä lasten hankinnan osalta naisilla on usein enemmän pelissä kuin miehillä. Naiset investoivat tyypillisesti lapseensa miehiä enemmän jo raskauden ja imetyksen myötä. Osittain investointien epätasaisuudesta johtuen ovat naisten ja miesten lisääntymisstrategiat erilaiset. Ne taas heijastuvat sukupuolten välisiin käyttäytymiseroihin muun muassa puolison valinnassa, riskien ottamisessa ja lastenhoidossa (Del Giudice & Belsky 2011).

Äidit investoivat lapsiinsa tyypillisesti isää enemmän (Trivers 1972), minkä vuoksi naisen sukulaisten investoinnit menevät todennäköisemmin lapsen hyväksi kuin isän puolen sukulaisten investoinnit. Sukupuolisidonnaisten lisääntymisintressien hypoteesi olettaa, että ihmiset investoivat enemmän naisen kuin miehen puoleisiin sukulaisiin. Esimerkiksi isovanhempien oletetaan investoivan enemmän tyttären kuin pojan lapsiin ja tätien, setien sekä enojen enemmän siskon kuin veljen lapsiin (Euler & Michalski 2008).

Sukulaisten välisiä eroja auttamiskäyttäytymisessä on selitetty myös isyyden epävarmuudella. Isyyden epävarmuus merkitsee sitä, että äiti, jonka sisällä lapsi kasvaa ja kehittyy 9 kuukauden ajan, voi olla varma sukulaisuudesta lapseensa, mutta isä ei voi lähtökohtaisesti olla yhtä varma sukulaisuudesta oletettuun lap-

seensa. Isyyden epävarmuudella on oletettu olevan vaikutusta vanhempien lisäksi esimerkiksi isovanhempien, tätien, enojen ja setien investointeihin.

Isovanhempien osalta isyyden epävarmuus tarkoittaa sitä, että ainoastaan äidinäiti voi olla varma sukulaisuudestaan lapsenlapsensa kanssa. Äidinisä taas ei voi olla täysin varma geneettisestä sukulaisuudesta tyttärensä eikä isänäiti poikansa sukulaisuudesta lapseensa. Isänisä on epävarmimmassa asemassa, koska hän ei voi olla varma omasta sukulaisuudesta poikaansa eikä poikansa sukulaisuudesta lapseensa. Isyyden epävarmuuteen perustuen on oletettu, että äidinäidit investoivat lapsenlapsiinsa eniten, seuraavaksi äidinisät sekä isänäidit ja viimeisenä isänisät. Tämä oletus on saanut tukea useista empiirisistä tutkimuksista, joissa isovanhempien investointeja on mitattu esimerkiksi yhteydenpidon yleisyydellä, isovanhempien antamalla taloudellisella tuella, lastenhoidolla ja emotionaalisella läheisyydellä (esim. Bishop, Meyer, Schmidt & Gray 2009; Danielsbacka & Tanskanen 2012; Danielsbacka, Tanskanen, Jokela & Rotkirch 2011; Pollet, Nettle & Nelissen 2006, 2007; Tanskanen, Danielsbacka & Jokela 2010; Tanskanen, Danielsbacka & Rotkirch 2011).

Isyyden epävarmuuden perusteella voidaan olettaa tädeistä, enoista ja sedistä, että äidin puoleiset tädit ovat lapselle läheisimpiä ja isän puoleiset sedät puolestaan kaukaisimpia (Pollet & Hoben 2011). Empiiriset tutkimukset ovatkin osoittaneet, että ihmiset investoivat enemmän siskojensa kuin veljiensä lapsiin (esim. Euler, Hoier & Rohde 2001; Pashos & McBurney 2008). Myös serkkujen välisiä suhteita tarkasteltaessa on havaittu, että käyttäytyminen noudattaa isyyden epävarmuudesta johdettua kaavaa (Jeon & Buss 2007). On kuitenkin syytä huomioida, että usein empiiristen tutkimusten tulokset ovat sopusoinnussa sekä isyyden epävarmuutta että sukupuolisidonnaisia lisääntymisintressejä painottavien hypoteesien kanssa. Isyyden epävarmuus ja sukupuolisidonnaiset lisääntymisintressit tuottavat usein keskenään samanlaisia oletuksia, jolloin empiiriset tutkimukset, jotka tukevat niistä jompaakumpaa, tukevat usein myös toista (ks. kuit. Danielsbacka ym. 2011).

Elämänkulku

Ihmisten toiminta on aina sidoksissa siihen historialliseen aikaan, jolloin ihmiset elävät sekä siihen paikkaan, jossa he elävät. Sosiologinen elämänkulkuteoria painottaa, että perhesuhteet ovat erilaisia eri aikakausina ja eri kulttuureissa (Elder & Kirkpatrick Johnson, 2003; Giele & Elder, 1998; ks. myös Kemp 2007; Settersen 2003). Esimerkiksi naisten työssäkäynnin yleistyminen ja sosiaalipoliittisten perhepalvelujen luominen moderneissa länsimaissa vaikuttavat merkittävästi sukulaisavun tarpeeseen. Perhepalvelut kuitenkin eroavat paljon toisistaan länsimaiden sisällä ja eräs tärkeä tutkimusteema liittyy siihen, miten hyvinvointivaltioiden laajuus on yhteydessä epäviralliseen auttamiseen (Igel & Szydlik 2011). Myös eri maiden sisällä voivat alueelliset erot perheenjäsenten toisilleen antamassa avussa olla suuria. Esimerkiksi maaseuduilla ja kaupungeissa eri sukularyhmät voivat olla eri tavoin tärkeitä (King & Elder 1995; 1998; Pashos 2000).

Auttamisen muodot vaihtelevat myös elämänvaiheiden mukaan. Biologinen elinkierto teoria perustuu ajatukselle siitä, että jokainen suvullisesti lisääntyvä eliö joutuu elämänsä aikana tekemään valintoja siinä, panostaako omaan kasvuun ja kypsymiseen, partnerinvalintaan vai lisääntymiseen (Lahdenperä, Gillespie, Lummaa & Russell 2012). Se, mihin käytetään eniten voimavaroja, johtuu niin yksilön kuin ympäristön olosuhteista ja muiden käyttäytymisestä. Mikäli yksilö on itse lastenhankintaiässä, voi hänen olla geneettisesti kannattavampaa panostaa ennemmin omaan lisääntymisuraansa kuin esimerkiksi sisarustensa lisääntymisen tukemiseen (Pollet & Hoben 2011).

Kokonaiskelpoisuuden kannalta on myös hyödyllisempää panostaa lisääntymisuransa alussa olevaan sukulaiseen kuin lisääntymisuransa jo ohittaneeseen sukulaiseen. Yleisesti voidaan olettaa, että avun suunta kulkee pääasiassa lisääntymissuuntaan eli vanhemmilta sukupolvilta nuoremmille, koska näin on mahdollista turvata omien geenien säilyminen ja lisääntyminen tulevissa sukupolvissa. Esimerkiksi naisten on kannattavaa vaihdevuosien jälkeen, jolloin he eivät enää voi saada omia lapsia, keskittyä jälkeläistensä lisääntymismenestyksen tukemiseen (Coall & Hertwig 2010). Esimoderneja ja traditionaalisia yhteisöjä koskevissa tutkimuksissa onkin havaittu, että etenkin isoäitien läsnäolo on lisännyt merkittävästi sekä lastenlasten määrää että hengissä selviytymisen todennäköisyyttä (esim. Lahdenperä, Lummaa, Helle, Tremblay & Russell 2004; katsauksia tutkimuksiin, ks. Sear & Mace 2008, Sear & Coall 2011).

Myös sosiologinen elämänkulkuteoria sisältää erilaisia perusoletuksia perheenjäsenten välisiin suhteisiin vaikuttavista tekijöistä. Keskeisiä elämänkulkuteorian painottamia seikkoja ovat historiallisen ajan ja paikan huomioiminen, muiden perheenjäsenten vaikutus perhesuhteisiin sekä iän ja elämänvaiheen merkitys. Elämänkulkuteoria korostaa myös, että perheenjäsenten elämät linkittyvät toisiinsa (Elder 1994; Cox & Paley 1997), mikä tarkoittaa sitä, että yhden perheenjäsenen kokemuksilla ja tekemisillä on vaikutusta myös muiden osapuolten elämään (Bengtson, Biblarz, & Roberts 2002). Esimerkiksi lasten, lastenlasten ja sisarusten määrä saattaa vaikuttaa siihen kuinka paljon yhteen heistä on mahdollista pitää yhteyttä. Myös muiden perheenjäsenten välisten suhteiden laadulla voi olla merkitystä. Esimerkiksi hyvän vanhempien ja isovanhempien välisen suhteen on huomattu olevan yhteydessä isovanhemman ja lapsenlapsen suurempaan yhteydenpidon määrään (Fingerman 2004; Uhlenberg & Hammill 1998).

Lisäksi eri perheenjäsenten ikä ja elämänvaihe vaikuttavat heidän välisiinsä suhteisiin (Elder 1994). Tärkeitä elämänkulun siirtymiä ovat muun muassa koulun aloittaminen, omilleen muuttaminen, työuran aloittaminen, naimisiinmeno, lapsen saaminen, eläkkeelle siirtyminen ja leskeksi jääminen. Perhesuhteita tutkittaessa on tärkeää huomioida, että esimerkiksi vanhemmaksi tai isovanhemmaksi tullaan yleensä tiettyssä iässä, joskin nykyään tämä ikä myös vaihtelee huomattavasti. Vanhemmuus ja isovanhemmuus taas ovat eri asioita eri iässä ja

niihin vaikuttavat myös lapsen ikä sekä mahdollisesti muiden perheenjäsenten ikä (Coall & Hertwig 2010).

Evolutiivisen tutkimuksen näkökulmasta panostaminen tuleviin sukupolviin ”korvautuu” tulevaisuudessa vanhemmalle sukupolvelle omien geenien jatkuvuutena eivätkä esimerkiksi vanhemmat näin ollen tietoisesti odota lastensa ”maksavan takaisin”. Sosiologit sen sijaan tarkastelevat sukulaisavun vastavuoroisuutta elämänsä aikana rationaalisempaan ja tiedostetumpaan toimintaan, jolloin vanhemmat sukupolvet voivat suunnata panostuksiaan nuorempiin sukupolviin odottaen tietoisesti vasta-apua myöhemmässä elämänvaiheessaan (Friedman, Hechter & Kanazawa 1994). Esimerkiksi teoria isovanhemmista rationaalisina investoijina olettaa, että isovanhemmat panostavat niiden lastensa lapsiin, joilta olettavat saavansa elämänsä loppuvaiheessa vastavuoroisesti takaisin apua hoidon ja muunlaisen tuen muodossa (Friedman, Hechter & Kreager 2008; ks. myös Brugiavini, Buia, Pasini & Zantomio 2013; Geurts, Poortman & van Tilburg 2012).

Teoriasta käytäntöön

Sukupolvien ketju -tutkimuksen kyselylomakkeita suunniteltaessa olemme huomioineet monin tavoin tässä luvussa esillä olleita näkökohtia (ks. Liite 1). Evolutiivisen perhetutkimuksen näkökulmasta keskeisimpiä perheenjäsenten väliseen vuorovaikutukseen vaikuttavia tekijöitä ovat sukulaisuuden aste, sukupuoli ja sukulinja. Kyselylomakkeissa olemme systemaattisesti huomioineet avun saajan ja antajan sukupuolen sekä sukulinjan. Lisäksi keskeisten sukulaisryhmien – vanhempien, lasten, isovanhempien, sisarusten ja sisarusten lasten – osalta on kysytty ovatko he vastaajan biologisia sukulaisia. Näiden seikkojen huomioimisen ansiosta aineistoilla on mahdollista testata lukuisia evoluutioteoreettisia hypoteeseja (ks. luku 7).

Kyselylomakkeissa olemme ottaneet huomioon myös ylisukupolvisen solidaarisuuden teorian sekä elämänsä kuteorian korostamia seikkoja. Ensin mainitun teorian oletukset on huomioitu muun muassa siten, että lomakkeilla on kerätty paljon tietoa sukulaisten toisilleen antamasta avusta, yhteydenpidosta, auttamisasenteista sekä emotionaalisesta ja maantieteellisestä läheisyydestä. Aineistot soveltuvat erinomaisesti esimerkiksi sen tutkimiseen, kuinka vastaavaroista sukulaisten välinen auttaminen on. Elämänsä kuteorian painotuksia seuraten tutkimus on suunniteltu niin, että siinä on mukana samoihin perheisiin kuuluvia vastaajia, jolloin on mahdollista tarkastella sukupolvien vuorovaikutusta tiettyjen perheiden sisällä. Lisäksi kyselyt on toteutettu niin, että voidaan verrata samojen vastaajien suhteita useisiin eri sukulaisiin. Näin voidaan saada tietoa myös siitä, korreloiko yhden sukulaisten auttaminen toisen sukulaisten auttamisen kanssa. Koska kyseessä on pitkittäistutkimus, hankkeen aineistoilla on mahdollista selvittää erilaisten elämänsä kulkuun liittyvien muutosten vaikutusta ihmisten välisiin auttamis- ja vuorovaikutussuhteisiin (ks. luvut 6 ja 7).

1.3 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimusraportissa käsittelemme seuraavia kysymyksiä:

1. Millaisessa elämäntilanteessa suuret ikäluokat ja heidän aikuiset lapsensa ovat?
2. Keiden kanssa suuret ikäluokat ja aikuiset lapset pitävät yhteyttä?
3. Keille suuret ikäluokat ja aikuiset lapset antavat ja keiltä he saavat apua?
4. Minkälaisia ovat suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten perheenjäsenten auttamista koskevat asenteet?
5. Onko yhteydenpidossa, auttamisessa ja asenteissa tapahtunut muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä?

Ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen liittyviä seikkoja käsittelemme tämän raportin luvuissa 3, 4, 5 ja 6. Tätä ennen, luvussa 2, esittelemme Sukupolvien ketju -hankkeen kvantitatiiviset aineistot. Lopuksi, luvussa 7, vedämme tutkimuksen tulokset yhteen, vastaamme tutkimuskysymyksiimme ja kerromme tutkimuksen seuraavista vaiheista.

Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen toisen kierroksen kvantitatiiviset aineistot koostuvat kahdelle perhesukupolvelle suunnatuista postikyselyistä. Nuoremmalle sukupolvelle suunnattuun kyselyyn oli mahdollista vastata myös internetissä. Tilastokeskus toteutti kyselyt suomen- ja ruotsinkielisinä maaliskuussa–toukokuussa 2012. Perusjoukkona olivat kaikki Suomessa (Ahvenanmaa pois lukien) asuvat ja Suomessa vuosina 1945–1950 syntyneet naiset ja miehet sekä heidän aikuiset lapsensa.

Viisi vuotta aiemmin oli kysytty vastaajien halukkuutta osallistua uusintakyselyyn. Vuoden 2012 kyselyn otanta suoritettiin niin, että ensin mukaan otoksiin valittiin aiemmin uusintakyselyyn suostuneet vastaajat. Heitä oli suurten ikäluokkien ryhmässä 840 ja suurten ikäluokkien aikuisten lasten joukossa 1 266. Näiden potentiaalisten pitkittäisvastaajien lisäksi molempiin otoksiin poimittiin perusjoukoista lisää henkilöitä niin, että kummankin otoksen koko oli 3 500 henkilöä. Uusien vastaajien otokset poimittiin kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevan tietokannan uusimmasta versiosta poimittiin suurten ikäluokkien otos yksinkertaisella satunnaisotannalla. Sen jälkeen kaikkien tähän otokseen kuuluneiden lapsista poimittiin otos täydentämään suurten ikäluokkien lasten aineistoa.

Tietoon tullut ylipeitto eli rekistereiden huono ajantasaisuus oli vähäistä. Suurten ikäluokkien otoksessa muun muassa kuolemasta tai maastamuutosta johtuvaa ylipeittoa tuli tietoon 8 tapausta ja aikuisten lasten otoksessa 5 tapausta. Lopulliset otoskoot olivat näin ollen 3 492 (suuret ikäluokat) ja 3 495 (suurten ikäluokkien aikuiset lapset). Suurten ikäluokkien kyselyyn saatiin yhteensä 2 278 hyväksyttyä vastausta (vastaosuus 65 %) ja aikuisten lasten kyselyyn 1 753 hyväksyttyä vastausta (vastaosuus 50 %). Aikuisten lasten lomakkeeseen vastanneista 32 prosenttia vastasi web-lomakkeella ja 68 prosenttia postikyselyllä. (Nyberg 2012.) Molempien lomakekyselyiden vastaosuuksudet ovat postikyselyksi varsin hyvät, vastaamisprosentit tämänkaltaisiin kyselyihin nimittäin laskevat jatkuvasti.

Vuoden 2007 otokset koottiin sillä periaatteella, että kahden perhesukupolven vastaajat kuuluisivat samaan perheeseen ja Sukupolvien ketju -hankkeen ensimmäisen vaiheen aineistoihin päätyi 657 perhelinjaa eli näin monta samaan perheeseen kuuluvaa suurten ikäluokkien edustajaa sekä heidän aikuista lastaan vastasi kyselyihin (Haavio-Mannila ym. 2009, 24). Samaa perhelinjajon yhdistämisaikajatkusta noudatettiin vuoden 2012 aineistojen keruussa, mutta kuitenkin niin, että aineistojen pitkittäisominaisuus oli ensisijainen kriteeri aineistojen keruussa. Tästä syystä kaikki uusintakyselyyn suostuneet otettiin uuteen otokseen mukaan riippumatta siitä, oliko heistä perhelinjaa vuoden 2007 aineistossa. Koska otoksia

täydentävät suurten ikäluokkien aikuisten lasten otannat poimittiin käyttäen suurten ikäluokkien otosta pohjana, muodostui myös vuoden 2012 aineistoon 842 perhelinjaa, joista sekä vanhempi että vähintään yksi lapsi on vastannut kyselyyn. Niistä 450 on myös pitkittäisvastaajia.

Postikyselylomakkeiden lisäksi Tilastokeskus laati Sukupolvien ketju -aineistojen otosten perusteella sekä vuonna 2007 että vuonna 2012 rekisteritietokannoista datan, jossa on erilaisia vastaajan taustoja kuvaavia muuttujia. Rekistereitä päivitetään kahden vuoden viiveellä, joten vuoden 2012 uusimmat rekisteritiedot ovat vuodelta 2010.

Sukupolvien ketju -kyselylomakeaineistoissa on useita erilaisia yhdistelymahdollisuuksia. Ensinnäkin vuoden 2007 ja 2012 pitkittäisvastaajat voidaan yhdistää suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten aineistoissa. Toiseksi sekä vuoden 2007 että vuoden 2012 aineistojen kohdalla samaan perheeseen kuuluvat vastaajat voidaan yhdistää toisiinsa. Kolmanneksi perhelinjaan kuuluvat pitkittäisvastaajat voidaan yhdistää toisiinsa. Lisäksi aineistoihin saadaan yhdistettyä edellä mainitut rekisterimuuttujat.

Vuoden 2012 kyselylomakkeissa on kysytty sekä suurilta ikäluokilta että aikuisilta lapsilta heidän saamastaan ja antamastaan käytännön avusta, hoiva-avusta sekä taloudellisesta tuesta. Sukulaisryhmät, jotka suurten ikäluokkien lomakkeessa on huomioitu kattavimmin, ovat omat sekä puolison vanhemmat, lapset ja sisarukset. Lisäksi lomakkeessa on kysymyksiä lapsenlapsista, sisaruksen lapsista, etäisemmistä sukulaisista ja ystäväistä. Aikuisten lasten aineistoissa on huomioitu kattavasti samat sukulaisryhmät kuin suurten ikäluokkien lomakkeessa lukuun ottamatta lapsenlapsia. Lapsista ei myöskään ole kysytty kovin laajasti, sillä oletuksena on, että suurten ikäluokkien lasten omat lapset ovat vielä pääosin alle 18-vuotiaita. Aikuisten lasten lomakkeessa on kysytty lyhyesti myös heidän isovanhemmistaan.

Edellä mainittujen avun antamiseen ja saamiseen liittyvien kysymysten lisäksi molemmissa lomakkeissa on kysytty yhteydenpidosta kaikkien sukulaisten ja ystävien kanssa sekä läheisyyden kokemuksesta ja ristiriidoista vanhempien, puolison vanhempien, sisarusten ja lasten (suuret ikäluokat) kanssa. Lisäksi sekä suurilta ikäluokilta että aikuisilta lapsilta kysyttiin samat 12 perheenjäsenen väliseen auttamiseen liittyvää mielipidekysymystä kuin vuonna 2007 (ks. Liite 1). Mielipidekysymykset ovat osittain muunneltuina peräisin seuraavista kansainvälisistä tutkimuksista: eurooppalainen Survey of Health and Retirement in Europe (SHARE), ruotsalainen Familjeband mellan generationer ja yhdysvaltalainen Longitudinal Study of Generations.

Seuraavaksi tarkastelemme tarkemmin suurten ikäluokkien ja heidän lastensa vuoden 2012 aineistojen vastaajia ja aineistojen edustavuutta. Aineiston edustavuus tarkoittaa sitä, kuinka hyvin kyselyyn vastanneet edustavat tutkimuksen kohteina olevia perusjoukkoja. Edustavuutta tarkastelemme vuoden 2010 rekisteritiedoista peräisin olevien muuttujien avulla.

2.1 Suurten ikäluokkien aineisto

Suurten ikäluokkien vuoden 2012 aineiston vastausprosentti on 65 (n=2 278). Taulukossa 1 suurten ikäluokkien otosta (n= 3 492) on eritelty vastanneiden, ei-vastanneiden, koko otoksen sekä vastausaktiivisuuden ja vastaajan sukupuolen, iän, äidinkielen, kuntaryhmän, sosioekonomisen aseman, koulutuksen, siviilisäädyn, lasten määrän, kotitalouden koostumuksen sekä perheen alle 18-vuotiaiden lasten määrän mukaan. Koko otos -sarake kertoo kaikkien otokseen kuuluneiden henkilöiden jakauman taustamuuttujaryhmien mukaan ja vastausaktiivisuussarake puolestaan sen, miten suuri osuus tiettyyn taustamuuttujaryhmään kuuluneista on vastannut.

Taulukko 1. Suurten ikäluokkien otoskoot, vastanneet, vastanneiden jakautuminen (%) ja vastaamisosuudet (%) eri väestöryhmissä. Luvut perustuvat vuoden 2010 rekisteritietoihin.

	Vastanneet	Ei-vastanneet	Koko otos	Vastausaktiivisuus
Vastaajat				
Pitkittäisvastaajat	31,9	9,2	24,0	86,7
Uudet vastaajat	68,1	90,8	76,0	58,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Sukupuoli ***				
Mies	42,9	55,9	47,4	59,1
Nainen	57,1	44,2	52,6	70,8
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Ikä (vuonna 2012)				
62 vuotta	15,3	18,6	16,4	60,6
63 vuotta	16,2	15,8	16,0	65,7
64 vuotta	18,4	17,1	17,9	66,8
65 vuotta	16,9	16,5	16,7	65,8
66 vuotta	17,5	15,9	16,9	67,3
67 vuotta	15,9	16,1	16,0	65,0
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Kieli				
Suomi	95,4	95,3	95,4	65,3
Ruotsi	4,4	4,6	4,5	64,3
Muu	0,1	0,1	0,1	75,0
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Kuntaryhmä **				
Kaupunkimainen kunta	66,8	60,2	64,5	67,5
Taajaan asuttu kunta	16,2	19,2	17,2	61,2
Maaseutumainen kunta	17,1	20,6	18,3	60,8
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 272	1 212	3 484	

	Vastanneet	Ei- vastanneet	Koko otos	Vastaus- aktiivisuus
Sosioekonomien asema ***				
Yrittäjä	4,6	6,7	5,3	56,5
Ylempi toimihenkilö	7,8	5,8	7,1	71,7
Alempi toimihenkilö	15,0	9,4	13,0	74,9
Työntekijä	8,4	10,6	9,2	60,0
Opiskelija	0,1	0,1	0,1	75,0
Eläkeläinen	57,3	60,3	58,3	64,1
Työtön	5,4	5,8	5,5	63,5
Muu	1,1	1,5	1,4	64,0
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 276	1 213	3 489	
Koulutus ***				
Perusaste/Tuntematon	28,8	45,4	34,6	54,4
Keskiaste	37,8	35,3	36,9	66,8
Alin korkea-aste	17,1	10,6	14,9	75,1
Alempi korkeakouluaste	7,2	5,0	6,4	72,8
Ylempi korkeakouluaste	8,0	3,1	6,3	82,8
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	1,0	0,6	0,9	76,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Siviilisääty ***				
Naimaton	9,1	13,3	10,5	56,1
Avoliitossa, rekisteröidyssä parisuhteessa tai asumuserossa	68,0	57,5	64,4	68,9
Eronnut	17,0	22,8	19,0	58,4
Leski	6,0	6,4	6,1	63,6
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 276	1 213	3 489	
Lasten määrä **				
Ei yhtään lasta	14,5	17,8	15,7	60,5
Yksi lapsi	21,5	23,6	22,2	63,1
Kaksi lasta	39,2	33,3	37,2	68,9
Kolme lasta	18,2	17,9	18,1	65,7
Neljä lasta tai enemmän	6,5	7,5	6,8	61,9
Yhteensä	100	100	100	65,2
n	2 278	1 214	3 492	
Kotitalouden koostumus ***				
Aviopari ilman lapsia	78,1	68,1	74,9	70,8
Aviopari ja lapsia	9,5	14,3	11,0	58,4
Äiti ja lapsia	2,3	3,3	2,6	59,1
Isä ja lapsia	0,6	2,2	1,1	37,9
Avopari ja yhteisiä lapsia	0,6	0,6	0,6	68,8
Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	0,2	0,5	0,3	50,0
Avopari ilman lapsia	8,7	11,1	9,5	62,2
Yhteensä	100	100	100	67,8
n	1 730	820	2 550	
Perheen alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärä				
Ei yhtään lasta	98,2	97,1	97,8	68,1
Yksi lapsi tai enemmän	1,9	2,9	2,2	57,1
Yhteensä	100	100	100	67,8
n	1 730	820	2 550	

p<0.05*, p<0.01**, p<0.001***

Suurten ikäluokkien rekisteriaineisto

Suurten ikäluokkien otoksen pitkittäisvastaajat vastasivat selvästi uusia vastaajia aktiivisemmin. Naiset vastasivat miehiä aktiivisemmin, mutta iän mukaan vastausaktiivisuudessa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja eli vastanneiden ikäjakauma noudattelee hyvin otoksen ikäjakaumaa. Myös vastanneiden kielijakauma noudattaa otokseen valikoituneiden suomen- ja ruotsinkielisten jakaumaa. Kieliryhmä ”Muu” sisältää vain muutaman havainnon. (Taulukko 1.)

Kaupungeissa asuvat suurten ikäluokkien edustajat vastasivat aktiivisemmin kuin harvaan asutuilla seuduilla ja maaseudulla asuvat. Erot vastanneiden ja ei-vastanneiden välillä kuntaryhmän mukaisissa osuuksissa ovat tilastollisesti merkitseviä. Vastaajan sosioekonominen asema on myös yhteydessä suurten ikäluokkien vastausaktiivisuuteen. Suurin osa suurten ikäluokkien otokseen kuuluneista ja vastaajista oli jo vuonna 2010 eläkkeellä. Eläkeläisten vastausaktiivisuus on lähellä perusvastausprosenttia. Tässä on huomattava rekisteritietojen aikaviive, sillä moni suuriin ikäluokkiin kuuluvista vastaajista jäi eläkkeelle vuoden 2010 ja 2012 välillä, mikä havaitaan kyselylomakkeen taustatietokysymysten työmarkkina-asemaa kuvaavasta kysymyksestä. Suurista ikäluokista 61 prosenttia vastasi kyselylomakkeessa olevansa eläkkeellä (ks. liitetaulukko 5). Yrittäjinä vuonna 2010 työskennelleet ja työntekijät vastasivat selvästi vähemmän aktiivisesti kyselyyn. Kaikkein aktiivisimmin kyselyyn vastasivat toimihenkilöt. Suuriin ikäluokkiin kuuluvat opiskelijat vastasivat myös hyvin aktiivisesti, mutta tähän ryhmään kuuluu vain vähän henkilöitä. Vastausaktiivisuudessa oli selkeitä ja tilastollisesti merkitseviä eroja myös eri koulutusryhmien välillä. Pelkän perusasteen koulutuksen saaneet vastasivat selvästi muita ryhmiä vähemmän aktiivisesti kyselyyn. Tähän ryhmään lukeutuvat myös he, joiden koulutuksesta ei ole tietoa. Keskimääräistä aktiivisempia vastaajia olivat erityisesti ylemmän korkeakouluasteen koulutuksen saaneet suurten ikäluokkien vastaajat. (Taulukko 1.)

Suurten ikäluokkien vastaajissa painottuvat lisäksi avioliitossa, rekisteröidyssä parisuhteessa tai asumuserossa olevat. Alhaisin vastausaktiivisuus oli naimattomilla. Lisäksi hieman keskivertoa aktiivisemmin vastasivat ne suuriin ikäluokkiin kuuluvat, joilla on kaksi lasta. Vastaamatta jättäneissä taas oli lapsettomia suhteellisesti enemmän kuin otoksessa. Erot lapsimäärän ja vastausaktiivisuuden välillä ovat tilastollisesti merkitseviä. Perheväestöön kuuluvista suurista ikäluokista aviopuolionsa kanssa ilman lapsia asuvat vastaajat ovat hieman yliedustettuina, mutta toisaalta valtaosa perheväestöön kuuluvista suurista ikäluokista kuuluu tähän ryhmään. Lähes kenelläkään suurten ikäluokkien perheväestöön kuuluvista vastaajista ei asunut alle 18-vuotiaita lapsia kotona, mikä noudattaa tältä osin kohtalaisen hyvin suurten ikäluokkien otoksen jakaumaa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että vähemmän aktiivisesti kyselyyn vastasivat suurten ikäluokkien miehet, maaseudulla asuvat, vuonna 2010 töissä olleet yrittäjät ja työntekijät, perusasteen koulutuksen saaneet, naimattomat ja lapsettomat. Aktiivisimpia vastaajia taas olivat naiset, kaupunkimaisissa kunnissa asuvat, vuonna 2010 ylempinä tai alemmina toimihenkilöinä työskennelleet, korkeammin koulutetut ja avioliitossa olevat sekä puolionsa kanssa kahden asuvat. Kyselyn edustavuus on kaiken kaikkiaan kuitenkin tyydyttävä.

2.2 Aikuisten lasten aineisto

Suurten ikäluokkien aikuisten lasten vuoden 2012 lomakekyselyn vastausprosentti on 50 (n=1 753). Taulukossa 2 tämän aineiston otosta (n= 3 495) on eritelty vastanneiden, ei-vastanneiden, koko otoksen sekä vastausaktiivisuuden ja vastaajan sukupuolen, iän, äidinkielen, kuntaryhmän, sosioekonomisen aseman, koulutuksen, siviilisäädyn, lasten määrän, kotitalouden koostumuksen sekä perheen alle 7-vuotiaiden ja alle 18-vuotiaiden lasten määrän mukaan. Koko otos -sarake kertoo kaikkien otokseen kuuluneiden henkilöiden jakauman taustamuuttujaryhmien mukaan ja vastausaktiivisuussarake puolestaan sen, mikä on vastanneiden suhteellinen osuus koko otoksen tiettyyn taustamuuttujaryhmään kuuluneista.

Taulukko 2. Suurten ikäluokkien aikuisten lasten otoskoot, vastanneet, vastanneiden jakautuminen (%) ja vastaamisosuudet (%) eri väestöryhmissä. Luvut perustuvat vuoden 2010 rekisteritietoihin.

	Vastanneet	Ei-vastanneet	Koko otos	Vastausaktiivisuus
Vastaajat				
Pitkittäisvastaajat	48,4	23,9	36,2	67,0
Uudet vastaajat	51,6	76,1	63,8	40,6
Yhteensä	100	100	100	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Sukupuoli		***		
Mies	37,6	56,6	47,1	40,1
Nainen	62,4	43,9	52,9	59,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Ikä (vuonna 2012)				
alle 25	2,2	4,0	3,1	36,1
25-29	10,7	11,0	10,8	49,6
30-34	22,4	21,6	22,0	51,0
35-39	33,8	31,3	32,5	52,1
40-44	24,5	25,7	25,1	49,0
yli 45	6,5	6,5	6,5	49,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Kieli				
Suomi	95,7	95,0	95,3	50,3
Ruotsi	4,2	4,9	4,5	46,2
Muu	0,2	0,1	0,1	60,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Kuntaryhmä		*		
Kaupunkimainen kunta	76,1	71,7	73,9	51,7
Taajaan asuttu kunta	12,9	15,6	14,2	45,5
Maaseutumainen kunta	11,0	12,7	11,9	46,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 748	1 736	3 484	
Sosioekonomien asema		***		
Yrittäjä	4,8	7,6	6,2	38,9
Ylempi toimihenkilö	28,2	16,7	22,5	62,9
Alempi toimihenkilö	37,4	31,5	34,5	54,4
Työntekijä	15,4	24,8	20,1	38,5
Opiskelija	6,5	5,4	5,9	54,6

Eläkeläinen	1,5	2,9	2,2	34,2
Työtön	4,6	8,1	6,3	36,7
Muu	1,6	3,1	2,4	34,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,1
n	1 750	1 740	3 490	
Koulutus		***		
Perusaste/Tuntematon	5,7	13,38	9,5	30,0
Keskiaste	35,7	48,9	42,3	42,3
Alin korkea-aste	11,1	9,8	10,4	53,2
Alempi korkeakouluaste	24,6	16,0	20,3	60,8
Ylempi korkeakouluaste	21,3	11,3	16,3	65,4
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	1,7	0,6	1,1	74,4
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Siviilisäätö		**		
Naimaton	44,5	49,0	46,8	47,7
Avoliitossa, rekisteröidyssä parisuhteessa tai asumuserossa	50,3	43,9	47,1	53,6
Eronnut	5,1	7,0	6,1	42,7
Leski	0,1	0,2	0,1	25,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,1
n	1 750	1 740	3 490	
Lasten määrä				
Ei yhtään lasta	41,8	41,2	41,5	50,6
Yksi lapsi	15,6	14,0	14,8	52,9
Kaksi lasta	27,5	26,8	27,2	50,8
Kolme lasta	11,2	13,0	12,1	46,4
Neljä lasta tai enemmän	3,9	5,1	4,5	43,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	50,2
n	1 753	1 742	3 495	
Kotitalouden koostumus		*		
Aviopari ilman lapsia	9,7	6,7	8,2	60,5
Aviopari ja lapsia	54,8	54,4	54,6	51,6
Äiti ja lapsia	5,4	7,4	6,3	43,8
Isä ja lapsia	0,8	1,1	0,9	42,3
Avopari ja yhteisiä lapsia	11,6	12,9	12,2	48,7
Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	2,4	2,6	2,5	49,3
Avopari ilman lapsia	15,4	14,9	15,2	52,3
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	51,4
n	1 427	1 347	2 774	
Perheen alle 7-vuotiaiden lasten lukumäärä				
Ei yhtään lasta	51,2	51,9	51,5	51,1
Yksi lapsi	28,0	26,9	27,5	52,5
Kaksi lasta	17,6	17,7	17,7	51,2
Kolme lasta	3,0	3,1	3,1	50,6
Neljä lasta tai enemmän	0,2	0,4	0,3	37,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	51,4
n	1 427	1 347	2 774	
Perheen alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärä				
Ei yhtään lasta	31,3	30,4	30,8	52,2
Yksi lapsi	23,1	21,4	22,3	53,4
Kaksi lasta	30,0	30,4	30,2	51,1
Kolme lasta	12,5	12,7	12,6	51,1
Neljä lasta tai enemmän	3,1	5,1	4,1	38,9
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	51,4
n	1 427	1 347	2 774	

p<0.05*, p<0.01**, p<0.001***

Suurten ikäluokkien aikuisten lasten rekisteriaineisto

Aikuisten lasten otoksen pitkittäisvastaajat vastasivat uusia vastaajia selvästi aktiivisemmin. Myös naiset vastasivat selvästi miehiä aktiivisemmin. Nuoret miehet vastaavat usein kaikkein huonoimmin kyselytutkimuksiin, ja tämä näkyi myös Sukupolvien ketju -kyselyssä. Ikäryhmittäisiä eroja vastausaktiivisuudessa ei ole vaan vastaajat noudattavat kohtuullisen hyvin otoksen ikäjakaumaa. Myöskään kieliryhmittäisiä eroja vastausaktiivisuudessa ei aikuisten lasten kohdalla ole. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat vastasivat hieman aktiivisemmin kyselyyn kuin taajaan asutuissa kunnissa tai maaseutumaisissa kunnissa asuvat. Asuinpaikan mukaiset erot vastausaktiivisuudessa ovat tilastollisesti merkitseviä. (Taulukko 2.)

Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt sekä opiskelijat ovat aktiivisimpia vastaajia. Sitä vastoin työttömien, yrittäjien ja työntekijöiden vastausaktiivisuus on alhaisin. Sosioekonomisen aseman mukaiset erot vastausaktiivisuudessa ovat tilastollisesti merkitseviä, samoin kuin koulutusryhmien mukaiset erot. Pelkän perusasteen koulutuksen saaneet ovat selvästi passiivisimpia vastaajia aikuisten lasten ryhmässä, ja koulutuksen lisääntyminen kasvattaa suoraviivaisesti vastausaktiivisuutta.

Siviilisäädyltään avioliitossa, rekisteröidyssä parisuhteessa tai asumuserossa olevat vastasivat aktiivisemmin, kun taas erityisesti eronneita oli vastaajien joukossa otoksen osuutta vähemmän. Naimattomien vastausaktiivisuus oli hieman keskimääräistä alhaisempi, mutta on huomattava, että tähän ryhmään lukeutuvat myös avoliitossa asuvat. Siviilisäädyn mukaiset erot vastausaktiivisuudessa ovat tilastollisesti merkitseviä. Lasten määrällä tai perheen alle 18- tai alle 7-vuotiaiden lasten määrällä ei ollut vaikutusta vastausaktiivisuuteen, mutta perheväestöön kuuluvien vastaajien perheen koostumuksen mukaan eroja oli. Ilman lapsia asuvat avioparit vastasivat aktiivisimmin kun taas yksinhuoltajia oli ei-vastanneiden ryhmässä enemmän. Erot vastausaktiivisuudessa ovat perhetyypinkin mukaan tilastollisesti merkitseviä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suurten ikäluokkien aikuisista lapsistakin kyselyyn vähemmän aktiivisesti vastasivat miehet, taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat, yrittäjät, työntekijät ja työttömät, perusasteen tai keskiasteen koulutuksen saaneet, eronneet ja yksinhuoltajat. Aktiivisimpia vastaajia taas olivat naiset, kaupunkimaisissa kunnissa asuvat, ylempinä ja alemmina toimihenkilöinä työskentelevät sekä opiskelijat, korkeammin koulutetut ja avioliitossa elävät. Aineisto on kokonaisuudessaan epäedustavampi kuin suurten ikäluokkien aineisto.

2.3 Vuosien 2007 ja 2012 aineistojen yhteen-sopivuus

Vuosien 2007 ja 2012 kyselyt eroavat toisistaan sekä rakenteeltaan että jossain määrin sisällöltään. Vuoden 2012 kyselylomakkeiden suunnittelussa otettiin kuitenkin tavoitteeksi vertailukelpoisuuden säilyttäminen vuoden 2007 kyselyihin keskeisimpien vuorovaikutukseen ja auttamiseen liittyvien kysymysten osalta. Parhaiten voi verrata yhteydenpitoa, josta on kysytty molempina vuosina samalla tavalla kaikkien keskeisimpien sukulaisryhmien osalta. Suurten ikäluokkien kyselyssä keskeiset sukulaisryhmät ovat omat ja puolison vanhemmat, lapset ja sisarukset. Aikuisilla lapsilla vastaavat ryhmät ovat omat ja puolison vanhemmat, sisarukset ja isovanhemmat. Suurten ikäluokkien lapsilleen antamasta käytännön avusta, lastenhoitoavusta ja taloudellisesta tuesta on kysytty pääpiirteissään samalla tavoin vuosina 2007 ja 2012. Samoin aikuisten lasten vanhemmiltaan saamaa käytännön apua, lastenhoitoapua ja taloudellista tukea käsittelevät kysymykset ovat hyvin yhtäpitävät molempien vuosien kyselyissä. Lähes kaikki vastaajien taustatietoja koskevat kysymykset sekä kaikki perheenjäsenten velvollisuuksia kartoittavat mielipidekysymyksetkin on esitetty samalla tavalla vuosina 2007 ja 2012.

Suurin muutos lomakkeiden rakenteessa koskee sitä, että vuoden 2012 lomakkeet on järjestetty sukulaisryhmien mukaisesti, jolloin kaikki vuorovaikutukseen ja auttamissuhteisiin liittyvät kysymykset kysytään yhden sukulaisryhmän osalta kerrallaan. Vuoden 2007 lomakkeissa kysymykset oli järjestetty enemmän avun muodon (käytännön apu ja taloudellinen tuki) ja suunnan (annettu ja saatu apu) mukaisesti (Haavio-Mannila ym. 2009). Vuoden 2012 muutoksella haluttiin selkiyttää kyselylomakkeiden rakennetta ja helpottaa vastaamista. Molempien kyselyiden vastausosuudet nousivatkin vuonna 2012, vaikka yleisesti kyselyiden vastausprosentit ovat laskeneet viime vuosina. Eräs selitys vastausosuuksien kasvuun on varmasti myös motivoituneissa pitkittäisvastaajissa, sillä he osallistuivat molemmissa ikäryhmissä kyselyyn selvästi uusia vastaajia aktiivisemmin. Vuonna 2007 suurten ikäluokkien vastausprosentti oli 56 prosenttia ja aikuisten lasten 42 prosenttia (Haavio-Mannila ym. 2009). Vuonna 2012 vastausprosentti on suurilla ikäluokilla yhdeksän ja aikuisilla lapsilla kahdeksan prosenttiyksikköä parempi (ks. luvut 2.1 ja 2.2).

Koska vuoden 2012 kyselyt antavat tarkempaa tietoa auttamissuhteista kuin vuoden 2007 kyselyt, saatu ja annettu apu on saattanut tulla paremmin vastaajien mieleen lomaketta täyttäessä. Esimerkiksi vuonna 2007 suurten ikäluokkien lapsiltaan saaman käytännön avun ja taloudellisen tuen osalta on kysytty yhtäältä onko vastaaja saanut kyseistä apua tyttäreltä tai hänen puolisoltaan ja toisaalta onko vastaaja saanut kyseistä apua pojalta tai hänen puolisoltaan. Vuoden 2012 lomakkeessa suurten ikäluokkien lapsiltaan saamasta käytännön avusta ja ta-

loudellisesta tuesta on puolestaan kysytty vastaajan neljän vanhimman lapsen kohdalta erikseen. Verrattaessa vuosien 2007 ja 2012 tuloksia keskenään onkin tärkeää muistaa, että mahdolliset muutokset avun määrissä saattavat liittyä osittain siihen, että niistä on kysytty hieman eri tavalla (ks. myös luku 6).

Vuoden 2012 lomakkeista poistettiin kysymykset lainoista ja ennakkoperinnoista, sillä aikaisempien kyselyiden perusteella niiden merkitys ei ollut kovin suuri (Haavio-Mannila ym. 2009). Lisäksi suurten ikäluokkien lomakkeesta jätettiin pois kysymykset suurten ikäluokkien vanhemmiltaan ja puolisonsa vanhemmilta saamasta avusta, sillä nämä olivat vuonna 2012 jo hyvin iäkkäitä jos ylipäättäen olivat elossa. Samasta syystä aikuisten lasten kyselylomakkeesta poistettiin suurin osa heidän isovanhempiaan koskevista kysymyksistä. Myös käytännön avun sisältöä kartoittavat yksityiskohtaiset kysymykset poistettiin vuoden 2012 kyselylomakkeista, sillä aihepiiriin on tarkoitus palata toisen kierroksen kyselylomakkeiden teemoja syventävissä kvalitatiivisissa haastatteluissa. Haastatteluja tehdään niiden postikyselylomakkeisiin vastanneiden parissa, jotka ovat ilmaisseet suostumuksensa syventävään jatko-haastatteluun.

Vuoden 2012 lomakkeisiin lisättiin kysymyksiä suurten ikäluokkien tarjoamasta hoivasta omille ja puolison vanhemmille sekä sisaruksille ja ystäville. Tällä haluttiin saada selville avun saajan ikääntymisen vaikutuksia auttamissuhteisiin ja avun muotoihin. Molempiin vuoden 2012 lomakkeisiin lisättiin myös kysymykset vastaajan onnellisuudesta, uskonnollisuudesta ja tuntemattomien auttamisesta sekä vastaajan kokemasta läheisyydestä keskeisimpiin sukulaisryhmiin.

Luvussa 6 tarkastellaan vuosien 2007 ja 2012 aineistoja niiden yhteensopivilta osilta ja tutkitaan muutosta, joka mahdollisesti on tapahtunut sekä suurten ikäluokkien että heidän aikuisten lastensa vuorovaikutus- ja auttamissuhteissa. Luvussa 6 käsitellään myös pitkittäisvastaajien ominaisuuksia ja pohditaan tarkemmin, miten vuosien 2007 ja 2012 kyselylomakkeiden erot mahdollisesti vaikuttavat tuloksiin.

2.4 Liitetaulukot ja kuvat

Tämän raportin lopussa olevissa liitetaulukoissa esitetään kaikkien vastausten suorat prosenttijakaumat ja joissakin tapauksissa keskiarvot sukupuolen mukaan eriteltynä. Liitetaulukot on numeroitu juoksevasti ja kahden sukupolven vastausjakaumat on esitetty aina vierekkäin. Mikäli kysymystä ei ole jommankumman lomakkeessa esitetty, on sarake siltä osin tyhjä. Liitetaulukon juoksevan numeron jälkeen on ilmoitettu sekä suurten ikäluokkien (SI) että aikuisten lasten (AL) kyselylomakkeen kysymysnumero, jota vastausjakauma koskee.

Yhteydenpidon määrää ja avunantajien ja -saajien osuutta kuvaavissa pylväskuvioissa (luvat 4 ja 5) on pääasiassa otettu huomioon vain ne vastaajat, joilla on vähintään yksi kyseessä olevaan sukulaisryhmään kuuluva sukulinainen.

Kuvioissa tiedot esitetään naisille ja miehille sekä kaikille vastaajille. Tilastollisen eron merkitsevyydestä on tehty nais- ja miesvastaajien välille, jolloin se kertoo poikkeavatko nais- ja miesvastaajien osuudet tilastollisesti merkitsevästi toisistaan. Kuvioissa on esitetty lisäksi luottamusvälit, jotka osoittavat sen välin, jolla todellinen perusjoukon tunnusluvun arvo on 95 prosentin todennäköisyydellä.

Pylväskuviot kuvaavat sitä, kuinka monta prosenttia vastaajista on antanut tai saanut tiettyä apua vähintään kerran edeltävän 12 kuukauden aikana vähintään yhdeltä tiettyyn sukulaisryhmään tai ystäviin kuuluvalla henkilöltä. Ainoastaan yhteydenpitoa koskevassa kysymyksessä pylväät kuvaavat tiettyyn sukulaisryhmään kohdistuvan yhteydenpidon keskiarvoa. Luvun 6 kuviot ovat pääosin samoilla periaatteilla tehtyjä, mutta niissä ovat mukana vain pitkittäisvastaajat ja kahdesta ajallisesti erillisestä mittauskerrasta johtuen tietyissä kuvioissa vastaajien seulontaa on tehty hieman eri tavoin kuin luvuissa 4 ja 5. Lisäksi nais- ja miesvastaajien osuuksia ei ole erotettu toisistaan. Luvussa 6 annetaan tarkempia kuvioiden lukuohjeita.

TAUSTATIETOJA VASTAAJISTA

3

Tässä luvussa käsittelemme aineiston avulla suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten taustatietoja, kuten sosioekonomista asemaa ja terveyttä mutta samalla heidän tuntojaankin, esimerkiksi onnellisuutta ja sukulaissuhteiden määrää. Osa tässä luvussa esitetyistä taustatiedoista poikkeaa luvun 2 vastausaktiivisuutta tarkasteltaessa esitetyistä tiedoista. Tämä johtuu siitä, että luvun 3 tiedot pohjautuvat vuoden 2012 kyselylomakevastauksiin ja luvun 2 tiedot taas vuodelta 2010 peräisin oleviin rekisteritietoihin.

3.1 Suuret ikäluokat

Suuret ikäluokat: sukupuoli, siviilisäätty, sosioekonominen asema ja terveys

Suurten ikäluokkien vastaajista noin 57 prosenttia on naisia ja 43 prosenttia miehiä (Liitetaulukko 1). Naimisissa heistä on kaikkiaan 65 prosenttia. Miehistä suurempi osuus on naimisissa kuin naisista. Vajaa kymmenes elää avoliitossa ja hieman harvempi ilmoittaa itsensä naimattomaksi. Eronneita vastaajista on 12 prosenttia ja naiset lukeutuvat tähän ryhmään hieman miehiä useammin. Leskeksi jääneitä on kaikista vastaajista noin kuusi prosenttia ja naisleskien osuus on selvästi miehiä korkeampi. (Liitetaulukko 2.)

Suurten ikäluokkien kotitalouden koko mukailee heidän parisuhdetilannettaan: noin 71 prosenttia asuu yhdessä avio- tai avopuolisonsa kanssa ja 23 prosenttia asuu yksin. Yksinasuvien osuus on naisvastaajissa selvästi suurempi kuin miesvastaajissa, ja vastaavasti puolison kanssa asuvia on naisista vähemmän kuin miehistä. Yhdessä puolison ja lasten kanssa asuu vastaajista 2,5 prosenttia, vain lapsen tai lasten kanssa yksi prosentti sekä vanhemman tai vanhempien kanssa alle yksi prosentti. (Liitetaulukko 9.)

Suuret ikäluokat ovat syntyneet vuosina 1945–50 ja kyselyyn vastanneiden syntymävuoden keskiarvo on 1948 (Liitetaulukko 3). Vastaajien puolisoitten syntymävuoden keskiarvo on myös 1948, vaikka miesvastaajilla on keskimäärin nuorempi puoliso kuin naisilla: edellisten kohdalla syntymävuoden keskiarvo on 1950 ja jälkimmäisten 1946 (Liitetaulukko 4). Keskimääräisesti miehillä on siis itseään noin kaksi vuotta nuorempi puoliso ja vastaavasti naisilla vajaa kaksi vuotta itseään vanhempi puoliso.

Suurten ikäluokkien vastaajista noin 60 prosenttia on eläkkeellä, yli kymmenesosa saa työkyvyttömyyseläkettä tai on pitkäaikaisesti sairas ja viisi prosenttia on osa-aika-eläkkeellä. Työssäkäyviä on 17 prosenttia ja työttömiin lukeutuu

muutama prosentti. (Liitetaulukko 5; ks. myös luku 2.) Vastaajien puolisoiden osuudet ovat samantyyppiset työttömien, osa-aika- ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien kohdalla. Suurempi ero on se, että puolisoista työssä on 25 prosenttia ja vastaavasti eläkkeellä 55 prosenttia. Lisäksi esiin nousee sukupuoliero: miesten puolisoista 35 prosenttia on edelleen työssä ja 39 prosenttia eläkkeellä, kun naisten puolisoista vain 15 prosenttia on työllisiä ja 69 prosenttia jo eläkkeellä. (Liitetaulukko 6.)

Suurten ikäluokkien vastaajista 23 prosenttia on käynyt kansa- tai kansalaiskoulun ja yhdeksän prosenttia perus- tai keskikoulun. Vajaa puolet vastaajista on suorittanut ammattikoulun, muun ammatillisen tutkinnon tai ammatillisen opistoasteen tutkinnon. Lukion on käynyt noin kolme prosenttia vastaajista. Alemman korkeakoulututkinnon on suorittanut seitsemän prosenttia ja ylemmän yhdeksän prosenttia vastaajista. Lisensiaatin tai tohtorin koulutuksen on saanut noin prosentti vastaajista. Miehistä hieman suurempi osuus kuin naisista on suorittanut vain kansa- tai keskikoulun tai ammattikoulun, mutta myös pitkälle koulutettuja – ylemmän korkeakoulun, lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon suorittaneita – on miehissä enemmän. Naisten osuudet ovat puolestaan miehiä jonkin verran suuremmat peruskoulun, lukion, opintoasteen tutkinnon sekä alemman korkeakoulutuksen suorittaneissa. (Liitetaulukko 7.) Vastaajien puolisoiden kohdalla eri koulutusryhmät ovat hyvin vastaavanlaiset (Liitetaulukko 8).

Vastaajista vajaa kymmenen prosenttia pitää omaa terveyttään erittäin hyvänä, 43 prosenttia hyvänä ja 42 prosenttia kohtalaisena. Huonoksi terveytensä ilmoittaa vain viisi prosenttia ja erittäin huonoksi alle prosentti vastaajista. Naiset arvioivat terveytensä hieman useammin hyväksi tai erittäin hyväksi kuin miehet (Liitetaulukko 12). Vastaajista yli puolet ilmoittaa, että heillä on jokin pitkäaikainen terveysongelma, sairaus tai pysyvä vamma. Pitkäaikaissairauksien määrässä sukupuolten välillä ei ole merkittäviä eroja. (Liitetaulukko 13).

Vastaajien ilmoittamien nettotulojen keskiarvo on 1 672 euroa kuukaudessa. Miehillä verojen jälkeen käytettäväksi jäävät tulot ovat keskimäärin huomattavasti naisvastaajia suuremmat: miehillä kuukausitulojen keskiarvo on 1 941 euroa ja naisilla 1 467 euroa. (Liitetaulukko 14.) Omaa taloudellista tilannetta arvioidessaan pienituloisiksi itsensä ilmoittaa 45 prosenttia, keskituloiseksi 37 prosenttia ja hyvin toimeentulevaksi 16 prosenttia sekä varakkaaksi noin prosentti vastaajista. Naiset ilmoittavat itsensä useammin pienituloisiksi kuin miehet ja vastaavasti miehet sijoittavat itsensä hieman naisvastaajia useammin keskituloisiin, hyvin toimeentuleviin ja varakkaisiin. (Liitetaulukko 15.)

Suuret ikäluokat: onnellisuus, uskonnollisuus ja hyväntekeväisyys

Vastaajilta tiedusteltiin kuinka onnellisena he pitävät itseään. Arvioinnissa käytettiin asteikkoa 0–10, jossa 0 tarkoittaa erittäin onnetonta, 10 erittäin onnellista ja 5 ei onnellista eikä onnetonta. Suurten ikäluokkien vastaajien onnellisuuden keskiarvo on 7,3. Sukupuolten välillä vastauksissa nä-kyy pieni ero: naisilla keskiarvo on 7,4 ja miehillä 7,1 (Liitetaulukko 16).

Vastaajilta kysyttiin myös kuinka tärkeänä he pitävät uskontoa elämässään. Hyvin tärkeänä sitä pitää 15 prosenttia, jossain määrin tärkeänä 40 prosenttia ja ei kovin tärkeänä 30 prosenttia sekä ei lain-kaan tärkeänä 15 prosenttia. Naisvastaajat kokevat uskonnon huomattavasti useammin hyvin tärkeäksi tai jossain määrin tärkeäksi kuin miehet. (Liitetaulukko 17.)

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin myös sitä, ovatko vastaajat osallistuneet hyväntekeväisyyteen viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastaajista 58 prosenttia on antanut rahaa jollekin hyväntekeväisyysjärjestölle, 52 prosenttia on luovuttanut vaatteita tai tavaroita keräykseen, vapaaehtoistyöhön osallistuneita on reilu viidennes ja kuusi prosenttia on antanut rahaa kerjäläiselle. Vastaajista 16 prosenttia ei ole tehnyt mitään edellä mainituista asioista. Naisvastaajat harjoittavat hyväntekeväisyyttä miehiä enemmän. (Liitetaulukko 18.)

Suuret ikäluokat: sukulaisten ja ystävien määrä

Yksi suurten ikäluokkien lomakkeen kysymyksistä kuului: ”Kuinka monta lasta sinulla ja puolisolasi on yhteensä?” (k14a). Vastausten mukaan vastaajista lapsettomia on 21 prosenttia. Rekisteritietojen mukaan suurten ikäluokkien vastaajista lapsettomia vuonna 2010 oli 15 prosenttia (ks. luku 2). Lukujen ero selittyy todennäköisimmin vastausvirheillä. Suurilla ikäluokilla on keskimäärin 2,5 lasta, kun mukaan otetaan ne vastaajat, joilla on ainakin yksi lapsi (Liitetaulukko 19). Lapsenlapsettomia suurten ikäluokkien vastaajista on 36 prosenttia. Suurilla ikäluokilla on keskimäärin 3,8 lastenlasta, kun mukaan otetaan ne, joilla on vähintään yksi lapsenlapsi. (Liitetaulukko 20.)

Suurten ikäluokkien vastaajien vanhemmista äiti on elossa 20 prosentilla ja isä vain viidellä prosentilla. Puolison vanhempien osuudet ovat suurin piirtein samat. Omien vanhempien kohdalla sukupuolten välillä ei ole eroa, mutta puolison vanhempien osalta miesvastaajien puolison vanhemmat ovat useammin elossa kuin naisvastaajien. (Liitetaulukko 43.) Menehtyneiden vanhempien osalta kuolinvuoden keskiarvo on äitien kohdalla 1994 ja isien 1985 sekä puolison äitien 1993 ja puolison isien 1985 (Liitetaulukko 44). Vastaajien elossa olevien vanhempien syntymävuoden keskiarvo on äideillä 1921 ja isillä 1917 sekä puolison äidillä 1922 ja puolison isillä 1919 (Liitetaulukko 45). Suurten ikäluokkien vastaajilla on tai on ollut keskimäärin 3,6 sisarusta. Siskojen lukumäärän keskiarvo on 2,2 ja veljien samoin 2,2 (Liitetaulukko 64). Vastaavasti

9,6 prosentilla vastaajista ei ole lainkaan sisaruksia eli he ovat vanhempiansa ainoita lapsia.

Sukulaissuhteiden osalta vastaajilta tiedusteltiin myös sitä, kuinka monta läheiseksi kokemaansa sukulaista heillä on, poisluettuna samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet. Näiden osalta kaikkien vastauksien keskiarvo on 7,3 – naisilla 7,4 ja miehillä 7,1 läheistä sukulaista. (Liitetaulukko 107.) Myös läheisten ystävien lukumäärää tiedusteltiin. Näiden keskiarvo on 6,2 mutta sukupuolten välillä on edellistä hieman suurempi ero. Miesvastaajilla on keskimäärin 7,5 läheistä ystävää kun taas naisilla vastaava keskiarvo on 5,3. (Liitetaulukko 106.)

3.2 Aikuiset lapset

Aikuiset lapset: sukupuoli, siviilisäätty, sosioekonominen asema ja terveys

Suurten ikäluokkien aikuisten lasten sukupolven vastaajista naisia on 62 ja miehiä 38 prosenttia (Liitetaulukko 1). Naimattomia heistä on 20 prosenttia. Valtaosa vastaajista elää parisuhteessa: noin kolme neljästä on avioliitossa, avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa. Eronneita vastaajista on neljä prosenttia ja leskeksi jääneitä ainoastaan 0,1 prosenttia. Sukupuolten välillä ei ole siviilisäädyn osalta merkittäviä eroja. (Liitetaulukko 2.)

Aikuisista lapsista lähestulkoon kaikki (97 %) ovat muuttaneet pois lapsuudenkodista (Liitetaulukko 10) ja keskimäärin he ovat muuttaneet omilleen noin 20-vuotiaina (Liitetaulukko 11). Vastaajien keskimääräinen syntymävuosi on 1976 ja heidän puolisoitensa 1974 (Liitetaulukko 3). Miesten puoliset ovat heitä keskimäärin vuoden nuorempia ja naisten puoliset heitä kolme vuotta vanhempia (Liitetaulukko 4). Vajaa kolmannes asuu yhdessä puolisonsa kanssa, 44 prosenttia puolison sekä lapsen tai lasten kanssa ja 17 prosenttia on yksinasuvia. Vain lasten kanssa asuvia on vastaajista viisi prosenttia ja vanhemman tai vanhempien kanssa asuvia noin prosentti. Miehet asuvat useammin vain yksin tai puolison kanssa kuin naiset ja harvemmin puolison sekä lasten tai ainoastaan lasten kanssa. Vanhempien kanssa asuvista puolestaan miesvastaajien osuus on suurempi kuin naisvastaajien osuus. (Liitetaulukko 9.)

Aikuisten lasten vastaajista pääosa on työssä (78 %), työttömiä on neljä prosenttia ja opiskelijoita seitsemän prosenttia. Omia alle 15-vuotiaita lapsiaan vastaajista hoitaa kaikkiaan vajaa kymmenesosa, mutta naisten kohdalla osuus on 13 prosenttia kun taas miesten kohdalla osuus on alle prosentin. Tämä näkyy myös työssäkäynnin osuuksissa: miehistä 84 prosenttia on työssä ja naisista 74 prosenttia. (Liitetaulukko 5.) Vastaajien puolisoitensa työmökkina-asemien osuudet ovat pitkälti edellisiä vastaavat, mutta sukupuolten osalta osuudet eroavat kuitenkin paljon: naisten puolisoista valtaosa (92 %) on työssä ja vain vajaa pro-

sentti hoitaa lapsia kun taas miesten puolisoista 71 prosenttia on työelämässä ja 16 prosenttia hoitaa heidän alle 15-vuotiaita lapsiaan. (Liitetaulukko 6.)

Vastaajista kolme prosenttia on suorittanut ainoastaan peruskoulun, miehillä osuus on noin viisi ja naisilla kolme prosenttia. Kolmannes vastaajista on suorittanut ammattikoulun, muun ammatillisen tutkinnon tai ammatillisen opistoasteen. Vajaa kymmenesosa vastaajista on puolestaan käynyt pelkän lukion. Alemman korkeakoulututkinnon on suorittanut 27 prosenttia ja ylemmän 23 prosenttia. Lisensiaatin tai tohtorin koulutuksen on suorittanut kolme prosenttia vastaajista. Miesvastaajien prosenttiosuudet ovat naisia korkeammat ylioppilastutkinnon ja ammattikoulun kohdalla, mutta ylempien koulutusasteiden osalta naisten osuudet ovat – toisin kuin heidän vanhempiansa sukupolvessa – miehiä suuremmat. (Liitetaulukko 7.) Vastaajien puolisoitten kohdalla eri koulutusosuudet ja sukupuolten väliset painotukset ovat melko samanlaiset, joskin käänteisesti, koska naisvastaajien kohdalla on yleensä kyse miespuolisoista (Liitetaulukko 8).

Vastaajista 28 prosenttia arvioi oman terveytensä erittäin hyväksi, yli puolet hyväksi ja 13 prosenttia pitää terveyttään kohtalaisena. Huonoksi terveytensä ilmoittaa ainoastaan noin prosentti vastaajista ja erittäin huonoksi ei juuri kukaan. Naiset arvioivat itsensä hivenen terveemmiksi kuin miehet. (Liitetaulukko 12.) Vastaajista 31 prosenttia kertoo, että heillä on jokin pitkäaikainen terveysongelma, sairaus tai pysyvä vamma. Vaikka naisten itse arvioitu terveys on hieman miehiä parempi, on pitkäaikaissairaiden osuus hieman suurempi kuin miehillä. (Liitetaulukko 13).

Aikuisten lasten vastaajien ilmoittamien nettotulojen keskiarvo on 2 053 euroa kuukaudessa. Miehillä verojen jälkeen käteen jäävät tulot ovat keskimäärin suuremmat kuin naisvastaajilla: miesten kuukausitulojen keskiarvo on 2 288 euroa ja naisten 1 909 euroa. (Liitetaulukko 14.) Taloudellista tilannetta arvioidessaan pienituloisiksi itsensä ilmoittaa 30 prosenttia, keskituloiseksi 49 prosenttia ja hyvin toimeentulevaksi 21 prosenttia sekä varakkaaksi prosentti vastaajista. Naiset arvioivat itsensä useammin pienituloisiksi kuin miehet. Keskituloisia molemmissa sukupuolissa on yhtä paljon, mutta miehet ilmoittavat olevansa hyvin toimeentulevia useammin kuin naiset. Samoin varakkaiden osuus miesvastaajista on aavistuksen naisia isompi. (Liitetaulukko 15.)

Aikuiset lapset: onnellisuus, uskonnollisuus ja hyväntekeväisyys

Myös aikuisten lasten lomakkeessa vastaajilta tiedusteltiin kuinka onnellisena he pitävät itseään asteikolla 0–10, jossa 0 tarkoittaa erittäin onnetonta, 10 erittäin onnellista ja 5 ei onnellista eikä onnetonta. Aikuisten lasten vastaajien onnellisuuden keskiarvo on 7,6. Sukupuolten välillä on nähtävissä kuitenkin ero: naisilla onnellisuuden keskiarvo on 7,8 ja miehillä 7,2. (Liitetaulukko 16.)

Aikuisilta lapsilta kysyttiin myös kuinka tärkeänä he pitävät uskontoa elämässään. Hyvin tärkeänä sitä pitää kahdeksan prosenttia, jossain määrin tärkeänä 22 prosenttia ja ei kovin tärkeänä 36 prosenttia sekä ei lainkaan tärkeänä 35

prosenttia. Naisvastaajat kokevat uskonnon miesvastaajia useammin hyvin tärkeäksi tai tärkeäksi. Vastaavasti miehistä suurempi osa kuin naisista katsoo, ettei uskonto ole lainkaan tärkeä heidän elämässään. Reilu kolmannes sekä miehistä että naisista katsoo, ettei uskonto ole kovin tärkeä. (Liitetaulukko 17.)

Lomakkeessa kysyttiin myös osallistumisesta hyväntekeväisyyteen viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastaajista 57 prosenttia on antanut rahaa jollekin hyväntekeväisyysjärjestölle, 65 prosenttia on lahjoittanut vaatteita tai tavaroita kierrätykseen, vapaaehtoistyöhön on osallistunut 17 prosenttia ja kuusi prosenttia on antanut rahaa kerjäläiselle. Naisvastaajat ovat osallistuneet kaikkiin edellä mainittuihin toimiin miehiä useammin. Yli kymmenesosa (14 %) ei ollut tehnyt mitään edellä mainittua. Miesten kohdalla tämä osuus on 24 ja naisten kohdalla kahdeksan prosenttia. (Liitetaulukko 18.)

Aikuiset lapset: sukulaisten ja ystävien määrä

Aikuisista lapsista on kyselytietojen mukaan lapsettomia 38 prosenttia. Rekisteritietojen mukaan vuonna 2010 aikuisten lasten vastaajista oli lapsettomia 42 prosenttia (ks. luku 2) eli osa on saanut lapsia vuosien 2010 ja 2012 välillä. Keskimäärin aikuisilla lapsilla on 2,2 lasta vastaajaa kohden, kun mukaan otetaan ne vastaajat, joilla on ainakin yksi lapsi (Liitetaulukko 19). Vastaajien vanhimman lapsen syntymävuoden keskiarvo on 2002. Niiden osalta, joilla on useampia lapsia, toisen lapsen syntymävuoden keskiarvo on 2004 ja kolmannen sekä neljännen 2005. (Liitetaulukko 22.)

Vastaajista lähes kaikilla on äiti (97 %) ja isä (90 %) elossa. Myös puolison äiti (91 %) ja isä (79 %) ovat valtaosalla elossa. Omien vanhempien kohdalla sukupuolten välillä ei ole eroa, mutta miesvastaajilla puolison vanhemmat ovat hieman useammin elossa kuin naisvastaajilla. (Liitetaulukko 43.) Elossa olevien vanhempien syntymävuoden keskiarvo on äideillä 1949 ja isillä 1947 sekä puolison äideillä 1948 ja puolison isillä 1946 (Liitetaulukko 45). Menehtyneiden vanhempien määrät ovat varsin pieniä, mutta heidän kuolinvuotensa keskiarvo on äitien kohdalla 2005 ja isien 2000 sekä puolison äitien 2001 ja puolison isien 1999 (Liitetaulukko 44).

Sisaruksia aikuisten lasten vastaajilla on tai on ollut keskimäärin kaksi. Sekä siskojen että veljien lukumäärän keskiarvo on 1,5. Kymmenesosalla vastaajista ei ole lainkaan sisarusia eli he ovat ainoita lapsia. (Liitetaulukko 64.)

Sukulaissuhteiden osalta vastaajilta tiedusteltiin myös sitä, kuinka monta läheiseksi kokemaansa sukulaista heillä on, poisluettuna samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet. Näiden osalta kaikkien vastaajien keskiarvo on 5,4: naisilla 5,5 ja miehillä 5,2 (Liitetaulukko 107). Lomakkeessa tiedusteltiin myös vastaajan läheisten ystävien lukumäärää. Näiden keskiarvo on 4,9 ja sukupuolten välillä on myös tässä hieman eroa. Miesvastaajilla on keskimäärin 5,2 läheistä ystävää kun taas naisilla heitä on keskimäärin 4,7. (Liitetaulukko 106.)

3.3 Yhteenveto: suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten elämänvaihe

	Suuret ikäluokat	Aikuiset lapset
Ikä kyselyvuonna	62–67 vuotta	19–50 vuotta (keskimäärin 36)
Perherakenne	valtaosa parisuhteessa, neljännes naimattomia, eronneita tai leskiä	valtaosa avio- tai avoliitossa, alle neljännes naimattomia, eronneita tai leskiä
Asuinkumppanit	suurin osuus asuu puolison kanssa kahden	suurin osuus asuu puolison ja lapsen tai lasten kanssa
Korkein koulutus	valtaosalla perus- tai keskiaste	valtaosalla keski- tai korkea-aste
Työmarkkina-asema	valtaosa on eläkkeellä tai siirtymässä pian	kolme neljästä on työssä, loput hoitavat kotona lasta, opiskelevat tai ovat työttömiä
Koettu terveys	hyvä tai kohtalainen, huonoksi terveytensä arvioi vain kuusi prosenttia	hyvä, huonoksi terveytensä arvioi vain prosentti
Arvioidut tulot	valtaosa arvioi itsensä pieni- tai keskituloisiksi, 17 prosenttia hyvin toimeentuleviksi tai varakkaiksi	valtaosa arvioi itsensä pieni- tai keskituloisiksi, neljännes hyvin toimeentuleviksi
Onnellisuus	koetun onnellisuuden keskiarvo on 7,3	koetun onnellisuuden keskiarvo on 7,6
Lapset ja lapsenlapset	keskimäärin 2,5 lasta ja 3,8 lastenlasta	keskimäärin 2,2 lasta
Vanhemmat	äiti on elossa 20 ja isä 5 prosentilla	äiti on elossa 97 ja isä 90 prosentilla
Sisarukset	on tai on ollut 3,6	on tai on ollut 2
Läheiseksi koettu ja keskimäärin	sukulaisia 7,3 ja ystäviä 6,2	sukulaisia 5,4 ja ystäviä 4,9

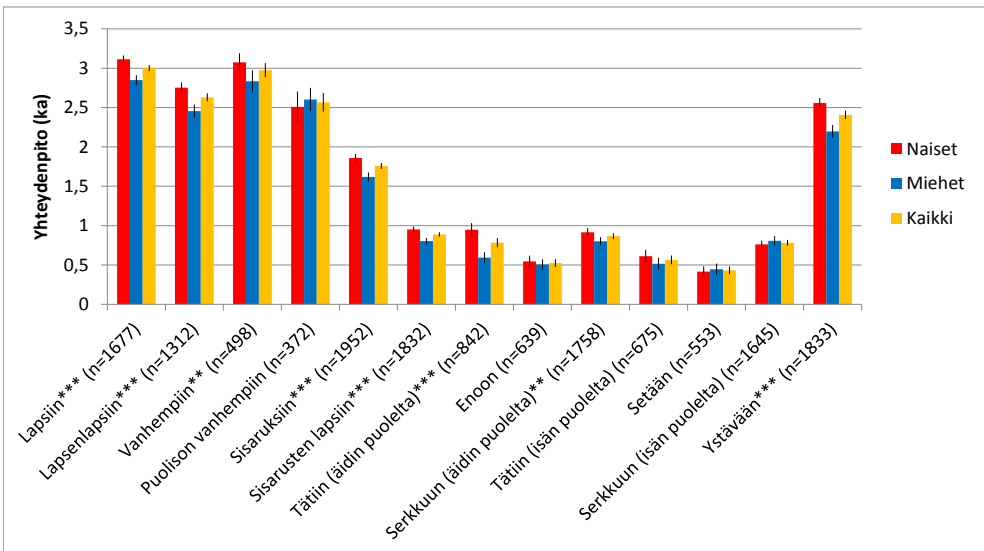
SUURET IKÄLUOKAT, VUOROVAIKUTUS, AUTTAMINEN JA ASEENTEET

4

Tässä luvussa tarkastelemme suurten ikäluokkien vuorovaikutusta sekä auttamista eri sukulaisten ja ystävien kesken. Luvun lopussa käsittelemme suurten ikäluokkien auttamista koskevia asenteita. Tarkasteluissa on otettu huomioon vain vastaajat, joilla on olemassa kyseinen sukulainen. Kuvioissa esitetyt tilastolliset merkitsevyydet kertovat sukupuolten välisten erojen tilastollisesta merkitsevyydestä.

4.1 Yhteydenpito ja läheisyys

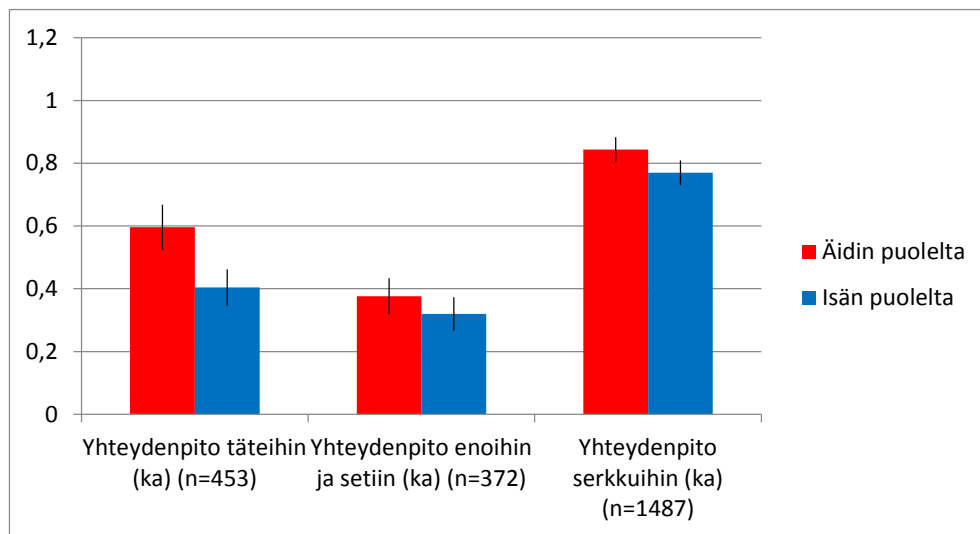
Kuviossa 1 on esitetty tulokset, jotka koskevat suurten ikäluokkien yhteydenpitoa eri sukulaisten ja ystävien kanssa. Vastaajilta kysyttiin, kuinka usein he pitävät yhteyttä eri henkilöihin ja vastausvaihtoehdoiksi annettiin: ei lainkaan (0), harvemmin kuin kerran kuukaudessa (1), noin 1–3 kertaa kuukaudessa (2), noin kerran viikossa (3) ja päivittäin tai useita kertoja viikossa (4). Kuviossa 1 on esitetty yhteydenpidon keskiarvot eri sukulaisryhmittäin.

Kuvio 1. Suurten ikäluokkien yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin. (Keskiarvo ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyydet viittavat sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Suurten ikäluokkien vastaajat ovat eniten yhteydessä omiin lapsiinsa, joiden kohdalla keskiarvo on 3,0 eli yhteydenpitoa on keskimäärin kerran viikossa. Lähelle tätä yltää yhteydenpito omiin vanhempiin (2,98), lapsenlapsiin (2,63) ja puolison vanhempiin (2,57). Vastaajat pitävät keskimäärin melko tiiviisti – muutamia kertoja kuukaudessa – yhteyttä myös ystävänsä (2,4) ja sisaruksiinsa (1,8), mutta sisarusten lapsiin harvemmin kuin kerran kuukaudessa (0,9). Muihin sukulaisiin vastaajat ovat yhteydessä harvakseltaan. Yhteydenpitoa on keskimäärin enemmän äidin kuin isän puoleisten sukulaisten kanssa. Ensiksi yhteydenpidon keskiarvo äidin puoleiseen tätiin on 0,8 ja isän puoleiseen tätiin 0,6. Vastaavasti yhteydenpidon keskiarvo enoon on 0,5 ja setään 0,4. Yhteydenpidon keskiarvo äidin puoleiseen serkkuun on 0,9 ja isän puoleiseen serkkuun 0,8. Naiset ovat tilastollisesti merkitsevästi enemmän yhteydessä kaikkien sukulaisryhmiensä ja ystäviensä kanssa lukuun ottamatta puolison vanhempia, enoja, setiä ja isänpuoleisia serkkuja, joiden kohdalla ei ole merkitseviä eroja naisten ja miesten välillä.

Kuviossa 2 on tarkasteltu suurten ikäluokkien yhteydenpitoa äidin ja isän puoleisiin sukulaisiinsa niin, että yhteydenpidon määrää verrataan eri sukulinjojen välillä. Poiketen edellä esitetystä, tässä mukana ovat vain ne vastaajat, joilla on kyseessä oleva sukulainen sekä äidin että isän puolelta. Kuviosta havaitaan, että suuret ikäluokat pitävät enemmän yhteyttä äidin kuin isän puoleisiin täteihin (äidin puoleinen täti: 0,6 ja isän puoleinen täti: 0,4) ja serkkuihin (äidin puoleinen serkku: 0,84 ja isän puoleinen serkku: 0,77). Erot ovat tilastollisesti merkitseviä. Myös enoihin pidetään enemmän yhteyttä (0,38) kuin setiin (0,32), mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Kuvio 2. Suurten ikäluokkien yhteydenpito äidin ja isän puoleisiin sukulaisiin. (Keskiarvo ja 95 % luottamusväli).

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin myös, kuinka läheiseksi vastaajat kokevat lapsensa, vanhempansa, puolisonsa vanhemmat sekä sisaruksensa. Vastausvaihtoehtoiksi annettiin: erittäin läheinen, läheinen, ei läheinen eikä etäinen, etäinen ja erittäin etäinen. Omat lapset koetaan kauttaaltaan erittäin läheiseksi tai läheiseksi muiden vaihtoehtojen ollessa muutamien prosenttien luokkaa. (Liitetaulukko 31.) Samoin omat vanhemmat koetaan useimmiten läheisiksi tai erittäin läheisiksi, joskin isien kohdalla neutraaliluokkaan menee 19 prosenttia vastauksista ja äitien kohdalla 14. Sen sijaan puolison vanhemmat ilmoitetaan useammin vain läheisiksi tai ei läheisiksi eikä etäisiksi. (Liitetaulukko 52.) Sisaruksensa kokee erittäin läheiseksi selvästi yli kymmenesosa vastaajista, läheiseksi noin puolet ja ei läheiseksi eikä etäiseksi noin joka neljäs suurista ikäluokista (Liitetaulukko 72).

Sukupuoliero tulee esille siinä, että naiset kokevat äidin useammin erittäin läheiseksi kuin miehet, jotka vastaavasti ilmoittavat naisia useammin isän erittäin läheiseksi (Liitetaulukko 52). Omien lasten – samoin kuin sisarusten – kohdalla naisvastaajat kokevat heidät hieman miehiä useammin erittäin läheiseksi ja vastaavasti miehet jonkin verran useammin läheiseksi (Liitetaulukot 31 ja 72).

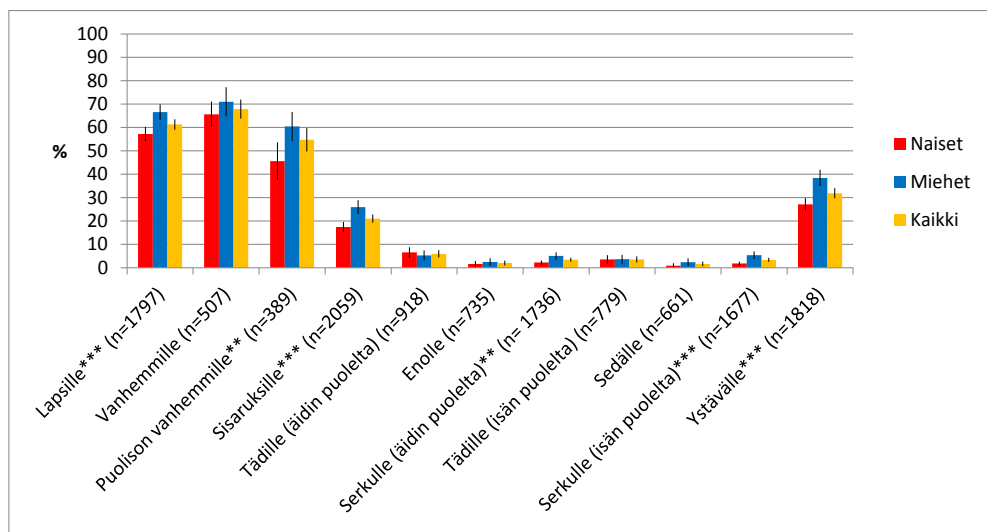
4.2 Suurten ikäluokkien antama apu

Suurten ikäluokkien antama käytännön apu

Kyselylomakkeessa vastaajilta tiedusteltiin ovatko he antaneet käytännön apua eri sukulaisilleen tai ystävilleen viimeisten 12 kuukauden aikana. Kysymyksen yhteydessä ohjeistettiin, että käytännön avulla tarkoitetaan esimerkiksi avustamista koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Vastausvaihtoehtoina olivat: ei kertaakaan, harvemmin kuin kerran kuussa, 1–3 kertaa kuussa, noin kerran viikossa ja päivittäin tai useita kertoja viikossa.

Kuviossa 3 on esitetty tulokset, jotka koskevat suurten ikäluokkien antamaa käytännön apua eri henkilöryhmille. Auttamismuuttuja on uudelleen luokiteltu kahteen luokkaan ja kuvio osoittaa kuinka suuri osa vastaajista on ylipäätään antanut käytännön apua kyseiselle sukulaisryhmälle viimeisen 12 kuukauden aikana.

Suurin osa suurista ikäluokista antaa käytännön apua omille vanhemmilleen, joille 68 prosenttia niistä vastaajista, joilla jompikumpi vanhemmista on elossa, on antanut käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana. Lapsilleen käytännön apua on antanut 61 prosenttia, puolisonsa vanhemmille 55 prosenttia ja sisaruksilleen 21 prosenttia vastaajista. Lisäksi ystävälleen käytännön apua on antanut 32 prosenttia. Muille sukulaisryhmille selvästi harvempi antaa käytännön apua. Äidin puoleisille sukulaisille käytännön apua antavien osuus on hieman suurempi kuin isän puoleisille sukulaisille: enolle käytännön apua antaa kaksi prosenttia, äidin puoleiselle tädille kuusi prosenttia, äidin puoleiselle serkulle 3,5 prosenttia, isän puoleiselle tädille 3,6, sedälle 1,7 prosenttia ja isän puoleiselle serkulle 3,4 prosenttia.

Kuvio 3. Sukulaisille ja ystäville käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Miesten antama käytännön apu on tilastollisesti merkitsevästi yleisempää lasten, puolison vanhempien, sisarusten, isän ja äidin puoleisten serkkujen sekä ystävien kohdalla. Muiden ryhmien kohdalla sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa.

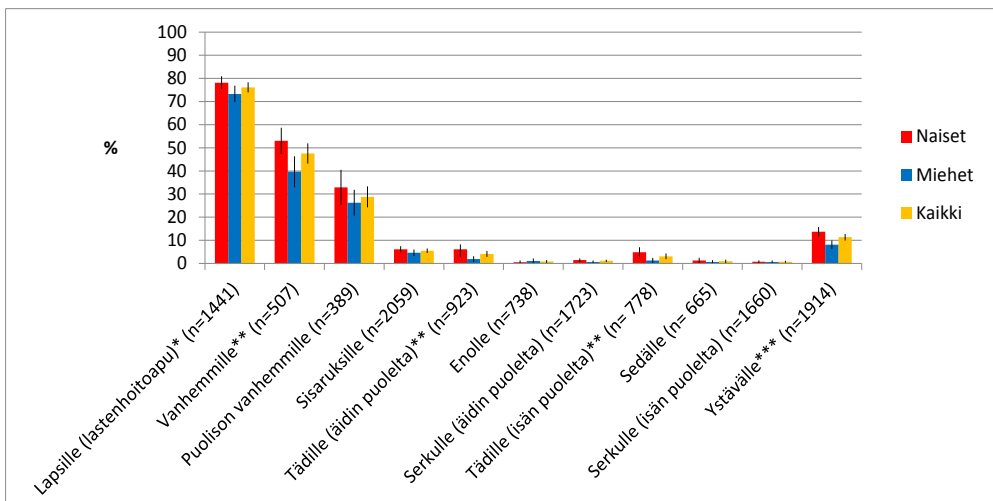
Vanhemmille annetun avun toistuvuus painottuu harvemmin kuin kerran kuukaudessa annettuun käytännön apuun. Omien vanhempien kohdalla apua on kuitenkin annettu varsin usein myös 1–3 kertaa kuukaudessa ja viikoittain tai useammin. Vastaajat ovat antaneet hieman toistuvammin apua äidilleen kuin isälleen. Puolison vanhemmille annetun käytännön avun toistuvuus painottuu enemmän muutamia kertoja kuussa tai sitä harvempaan auttamiseen. (Liitetaulukko 55.)

Omille lapsilleen suuret ikäluokat antavat käytännön apua yleensä harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai muutamia kertoja kuukaudessa ja huomattavasti vähemmän viikoittain tai useammin (Liitetaulukko 40). Vastaavasti sisaruksille suuret ikäluokat antavat käytännön apua harvemmin kuin kerran kuukaudessa ja harva vastaaja on avustanut sisaruksia toistuvammin (Liitetaulukko 81). Muille sukulaisille suuret ikäluokat antavat käytännön apua tyypillisesti harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Sen sijaan niistä vastaajista, jotka ovat auttaneet ystäviään, useampi on tarjonnut käytännön apua 1–3 kertaa kuukaudessa, joskin tyypillistä on, että tällaista apua annetaan harvemmin kuin kuukausittain (Liitetaulukko 103).

Suurten ikäluokkien antama lastenhoito- ja hoiva-apu

Vastaajilta tiedusteltiin ovatko he hoitaneet lapsenlapsiaan viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat: ei kertaakaan, 1–6 kertaa, 7–12 kertaa, 13–25 kertaa, 26–50 kertaa sekä yli 50 kertaa. Vastaavasti muiden sukulaisten ja ystävien kohdalla kysyttiin onko vastaaja antanut heille hoiva-apua viimeisen 12 kuukauden aikana. Lomakkeessa ohjeistettiin, että hoiva-avulla tarkoitetaan hoivaa tai henkilökohtaista apua esimerkiksi peseytymisessä ja syömisessä tai vaatteiden pukemisessa.

Kuviossa 4 on esitetty tulokset, jotka koskevat suurten ikäluokkien lapsilleen antamaa lastenhoitoapua sekä heidän antamaansa hoiva-apua muille sukulaisille ja ystäville. Molemmat muuttujat on uudelleenluokiteltu kahteen luokkaan ja kuviossa esitetään kuinka suuri osuus vastaajista on ylipäättään antanut apua kyseessä olevalle henkilöryhmälle vuoden aikana. Suurten ikäluokkien vastaajista 76 prosenttia on antanut lastenhoitoapua omille lapsilleen, naisilla osuus on 78 prosenttia ja miehillä 73 prosenttia. Yleisintä on, että lastenhoitoapua on annettu 1–6 kertaa viimeisen vuoden aikana, mutta vastaajista moni tarjoaa apua myös paljon useammin (Liitetaulukko 36). Vastaajilta myös tiedusteltiin kuinka monta tuntia he ovat yhteensä hoitaneet lastenlapsiaan viimeisten kahden viikon aikana. Keskimäärin he olivat antaneet lastenhoitoapua reilut 13 tuntia, mutta naiset tuntimääräisesti reilusti miehiä enemmän (Liitetaulukko 37).

Kuvio 4. Sukulaisille ja ystäville hoiva-apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Hoiva-apua omille vanhemmilleen on antanut 48 prosenttia kaikista vastaajista, mutta naisilla osuus on 53 prosenttia ja miehillä 40 prosenttia. Puolison vanhemmille hoivaa antaneiden osuus on jonkin verran pienempi, sillä heille hoiva-apua antaneita on 29 prosenttia. Sisaruksille hoiva-apua on antanut kuusi prosenttia, äidin siskolle neljä prosenttia sekä isän siskolle kolme prosenttia vastaajista. Muiden sukulaisten kohdalla hoivaa tarjonneiden osuus on noin prosentti tai sen alle: eno (0,8 %), äidin puoleinen serkku (1,1 %), setä (0,9 %) ja isänpuoleinen serkku (0,7 %). Ystävälleen hoiva-apua on antanut 11 prosenttia suurten ikäluokkien vastaajista: 14 prosenttia naisista ja 8 prosenttia miehistä.

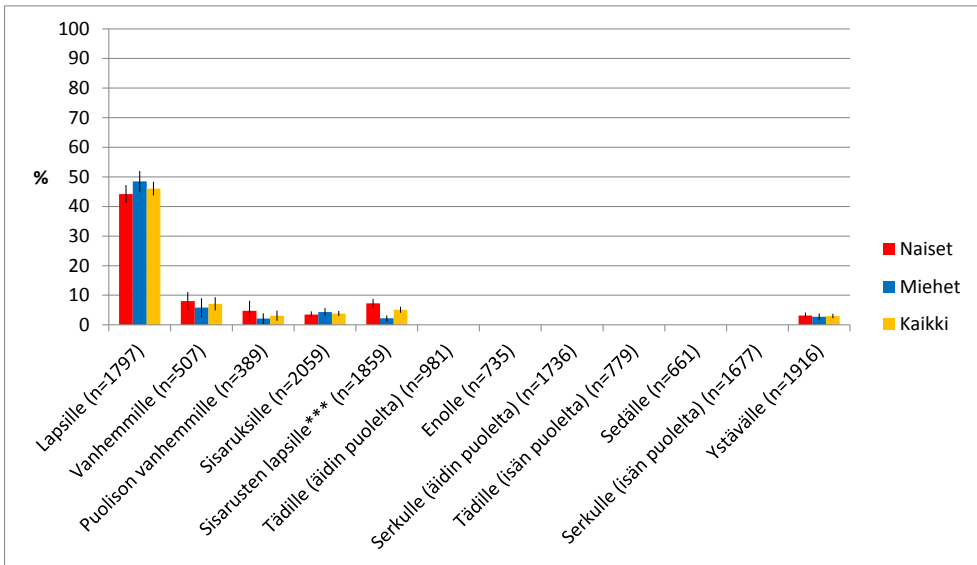
Naiset antavat tilastollisesti merkitsevästi enemmän lastenhoitoapua lapsilleen kuin miehet ja samoin hoiva-apua vanhemmilleen, tädeilleen sekä ystävilleen. Muiden sukulaisryhmien kohdalla sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja.

Suuret ikäluokat antavat omille vanhemmilleen hoiva-apua yleensä harvemmin kuin kerran kuussa tai kuukausittain ja harvemmin viikoittain tai useammin (Liitetaulukko 54). Puolison vanhemmille ja ystäville hoiva-apua annetaan etenkin harvemmin kuin kerran kuukaudessa, mutta jonkin verran myös kuukausittain (Liitetaulukot 54 ja 102). Sisaruksille ja muille sukulaisille annettua hoiva-apua sen sijaan annetaan tyypillisesti harvemmin kuin kuukausittain (Liitetaulukot 80 ja 102).

Suurten ikäluokkien antama taloudellinen tuki

Kyselylomakkeessa vastaajilta tiedusteltiin ovatko he antaneet taloudellista tukea sukulaisilleen ja ystävilleen viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä tai ei. Kysymyksen yhteydessä vastaajaa ohjeistettiin, että taloudellisella tuella tarkoitetaan rahan antamista tai osallistumista esimerkiksi koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Kuviossa 5 on esitetty tulokset, jotka koskevat suurten ikäluokkien sukulaisilleen ja ystäväilleen antamaa taloudellista tukea.

Suurten ikäluokkien antama taloudellinen tuki suuntautuu suurimmaksi osaksi heidän lapsilleen. Vastaajista 46 prosenttia antaa taloudellista tukea lapsilleen. Omille vanhemmilleen taloudellista tukea antaa seitsemän prosenttia, puolisonsa vanhemmille kolme prosenttia, sisaruksilleen neljä prosenttia, sisarusten lapsille viisi prosenttia ja ystäville kolme prosenttia vastaajista. Sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja lukuun ottamatta sisarusten lapsia, joille naiset (7 %) antavat tilastollisesti merkitsevästi miehiä (2 %) enemmän tukea.

Kuvio 5. Sukulaisille ja ystäville taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus suurista ikäluokista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Taloudellista tukea antaneilta tiedusteltiin myös ovatko he antaneet taloudellista tukea enemmän vai vähemmän kuin 250 euroa viimeisen vuoden aikana. Omille lapsilleen suuret ikäluokat antavat useammin yhteensä yli 250 euroa (Liitetaulukko 42), kun taas omien vanhempien, sisarusten lasten ja muiden sukulaisten sekä ystävien kohdalla pääosa antaa taloudellista tukea tätä vähemmän (Liitetaulukot 57, 83, 90 ja 105).

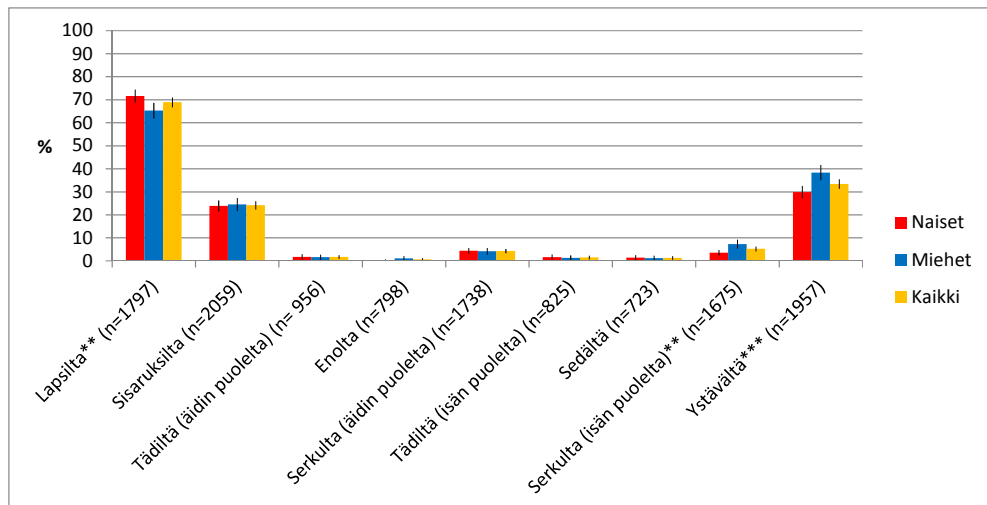
4.3 Suurten ikäluokkien saama apu

Suurten ikäluokkien saama käytännön apu

Kyselyvastaajilta tiedusteltiin monin kysymyksin myös heidän saamaansa apua. Kysyttiin esimerkiksi ovatko he saaneet käytännön apua sukulaisiltaan tai ystävältään viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastaajia ohjeistettiin, että käytännön avulla tarkoitetaan muun muassa avustamista koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Vastausvaihtoehtoina olivat: ei kertaakaan, harvemmin kuin kerran kuussa, 1–3 kertaa kuussa, noin kerran viikossa ja päivittäin tai useita kertoja viikossa.

Kuviossa 6 on esitetty tulokset, jotka koskevat suurten ikäluokkien saamaa käytännön apua. Kuviossa auttamismuuttuja on taas uudelleenluokiteltu kahteen

luokkaan eli se osoittaa kuinka suuri osa vastaajista on ylipäätään saanut käytännön apua kyseiseltä sukulaisryhmältä viimeisen 12 kuukauden aikana.

Kuvio 6. Sukulaisilta ja ystäviltään käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus suurista ikäluokista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

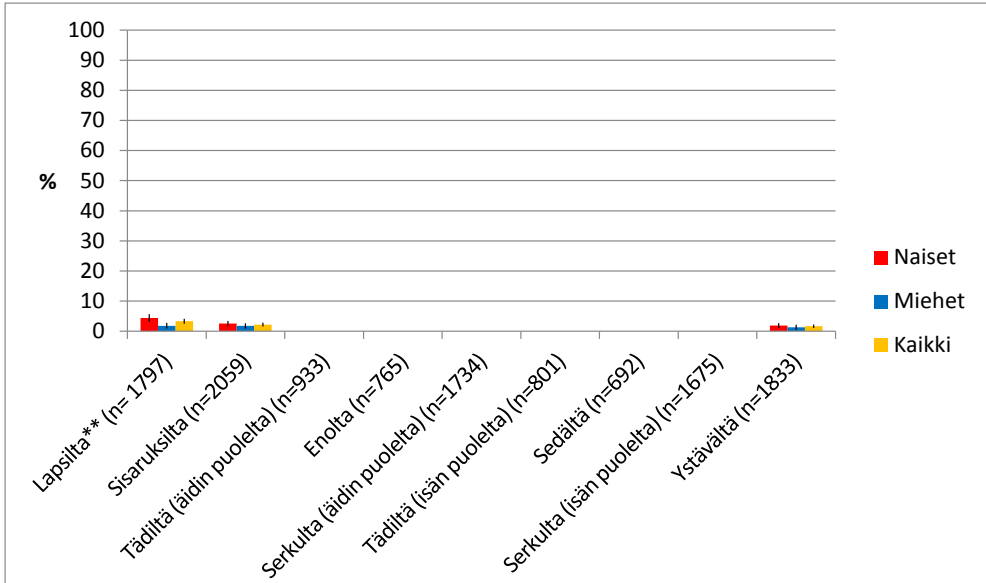
Suurin osa (69 %) suurista ikäluokista saa käytännön apua lapsiltaan: naiset (72 %) saavat sitä miehiä (65 %) useammin, ja ero on tilastollisesti merkitsevä. Sisaruksiltaan käytännön apua on saanut 24 prosenttia ja ystäviltään 33 prosenttia vastaajista. Miehistä (38 %) merkitsevästi suurempi osa saa käytännön apua ystävältä kuin naisista (30 %). Muilta sukulaisilta suuret ikäluokat saavat käytännön apua vähän: äidin siskolta (1,7 %), enolta (0,6 %), äidin puoleiselta serkulta (4,3 %), isän siskolta (1,5 %), sedältä (1,2 %) ja isän puoleiselta serkulta (5,2 %). Miehistä suurempi osuus kuin naisista saa käytännön apua isän puoleisilta serkuilta ja vastaavasti naisista miehiä suurempi osuus omilta lapsiltaan.

Suuret ikäluokat saavat käytännön apua lapsiltaan yleensä harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai 1–3 kertaa kuukaudessa mutta muutama prosentti saa tukea tätä useammin (Liitetaulukko 33). Vastaavasti sisaruksilta (Liitetaulukko 77) ja muilta sukulaisilta sekä ystäviltä saatu käytännön apu painottuu ennen kaikkea harvemmin kuin kerran kuukaudessa saatuun apuun ja useammin toistuvaa apua saa hyvin harva vastaaja (Liitetaulukko 98).

Suurten ikäluokkien saama taloudellinen tuki

Vastaajilta tiedusteltiin seuraavaksi ovatko he saaneet taloudellista tukea sukulaisiltaan tai ystäviltään viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä tai ei. Taloudellisella tuella tarkoitetaan kysymyksessä rahan antamista tai osallistumista esimerkiksi koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koitune-

siin kustannuksiin. Kuviossa 7 on esitetty viimeisen vuoden aikana taloudellista tukea eri henkilöryhmältä saaneiden prosenttiosuudet.

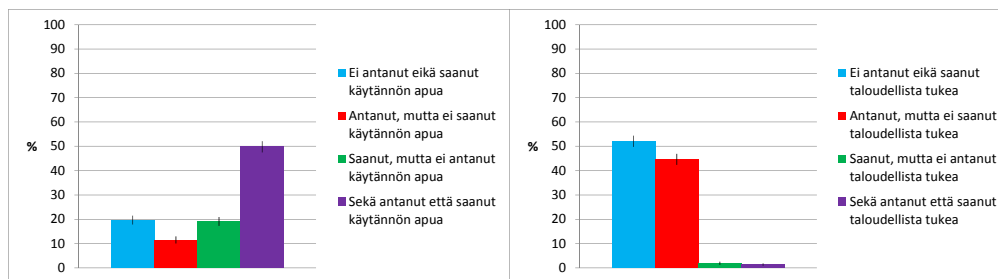
Kuvio 7. Sukulaisilta ja ystäviltään taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus suurista ikäluokista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Suurten ikäluokkien vastaajat ovat saaneet taloudellista tukea ylipäätään erittäin vähän. Omilta lapsiltaan taloudellista tukea saa kolme prosenttia vastaajista: naisista merkitsevästi suurempi osuus (4 %) kuin miehistä (2 %). Sisaruksiltaan ja ystäviltään taloudellista tukea saa noin kaksi prosenttia suurista ikäluokista. Muilta sukulaisilta taloudellista tukea ei käytännössä ole saatu juuri lainkaan. Suuruudeltaan suurten ikäluokkien saama taloudellinen tuki on voittopuolisesti alle 250 euroa vuodessa (Liitetaulukot 35, 79 ja 100).

4.4 Suurten ikäluokkien antaman ja saaman avun vertailu

Seuraavaksi tarkastelemme suurten ikäluokkien ja heidän lastensa, sisarustensa ja ystäviensä välisen avun vastavuoroisuutta. Kuvioissa 8a-10a ja 8b-10b vastaajan antama ja saama käytännön apu ja taloudellinen tuki on summattu kunkin sukulaisryhmän osalta niin, että jokainen vastaaja kuuluu yhteen ryhmistä: "ei antanut eikä saanut apua", "antanut, mutta ei saanut apua", "saanut, mutta ei antanut apua" ja "sekä antanut että saanut apua". Tarkastelussa mukana ovat ne vastaajat, joilla on kyseinen sukulainen tai ystävä.

Lapset

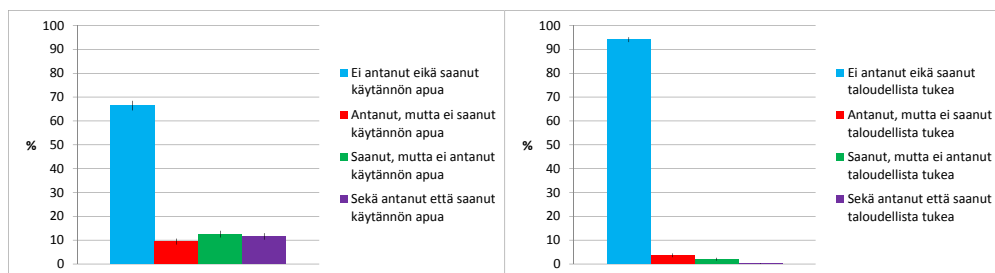
Kuvio 8a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa lapsiltaan ja/tai antaa lapsilleen käytännön apua (%) ja 95 % luottamusväli (n=1797).

Kuvio 8b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa lapsiltaan ja/tai antaa lapsilleen taloudellista tukea (%) ja 95 % luottamusväli (n=1797).

Valtaosa (50 %) suurista ikäluokista sekä antaa käytännön apua lapsilleen että saa sitä heiltä. Noin viidesosa (20 %) ei anna lapsilleen käytännön apua eikä myöskään saa sitä heiltä. Niitä, jotka saavat käytännön apua lapsiltaan, mutta eivät anna sitä heille on enemmän (19 %) kuin niitä, jotka antavat, mutta eivät itse saa heiltä käytännön apua (12 %). (Kuvio 8a.)

Taloudellisen tuen kohdalla vastavuoroinen vaihto on harvinaista. Puolet suurista ikäluokista (52 %) ei anna eikä myöskään saa taloudellista tukea lapsiltaan. Tilanne on kuitenkin käytännön apuun nähden päinvastainen saadun ja annetun tuen epäsuhdan osalta. Niitä, jotka antavat taloudellista tukea lapsilleen, mutta eivät saa sitä on huomattavasti enemmän (45 %) kuin niitä, jotka saavat, mutta eivät anna (2 %). Vain yksi prosentti sekä antaa että saa taloudellista tukea lapsiltaan. Taloudellisen tuen nettovirta siis menee sukulinjassa alaspäin. (Kuvio 8b.)

Sisarukset

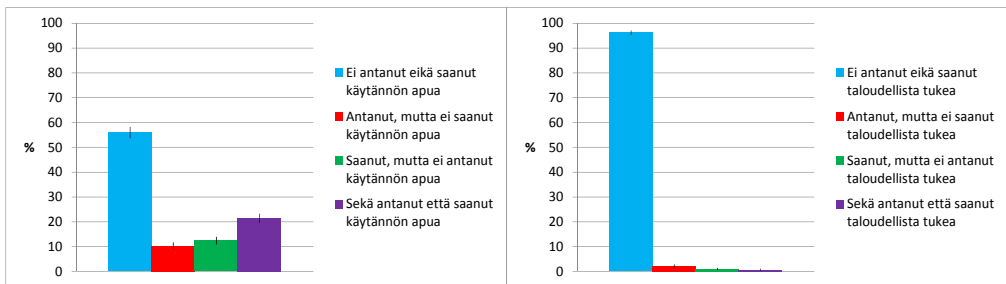
Kuvio 9a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen käytännön apua (%) ja 95 % luottamusväli (n=2059).

Kuvio 9b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen taloudellista tukea (%) ja 95 % luottamusväli (n=2059).

Selvästi suurin osa suurista ikäluokista (66 %) ei anna eikä saa käytännön apua sisaruksiltaan. Noin yksi kymmenestä (12 %) sekä antaa sisaruksilleen että saa sisaruksiltaan käytännön apua. Merkitsevästi suurempi osuus saa, mutta ei anna apua (13 %) kuin antaa, mutta ei saa apua (9 %). (Kuvio 9a.)

Taloudellista tukea ei juuri liiku suurten ikäluokkien ja heidän sisarustensa välillä (Kuvio 9b). Suurista ikäluokista 94 prosenttia ei anna eikä myöskään saa sisaruksiltaan taloudellista tukea. Merkitsevästi suurempi osa suurista ikäluokista antaa mutta ei saa taloudellista tukea sisaruksiltaan (3 %) kuin saa taloudellista tukea, vaikkei sitä anna (2 %). Hyvin pieni osuus (0,1 %) suurista ikäluokista sekä saa sisaruksiltaan että antaa sisaruksilleen taloudellista tukea.

Ystävät

Kuvio 10a. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen käytännön apua (%) ja 95 % luottamusväli (n=1774).

Kuvio 10b. Suurten ikäluokkien osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen taloudellista tukea (%) ja 95 % luottamusväli (n=1759).

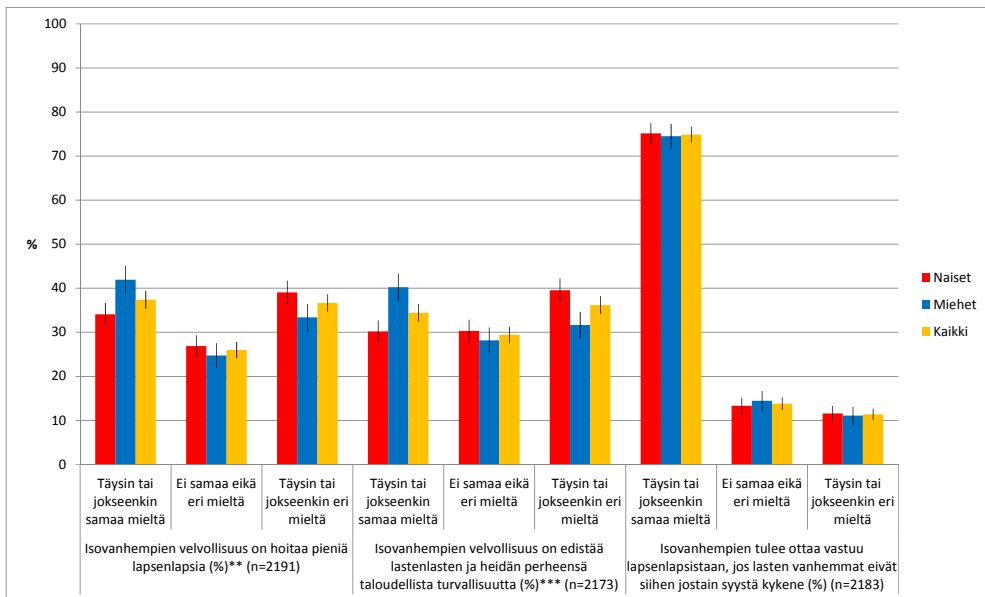
Kuvio 10a osoittaa, että suurista ikäluokista enemmistö (56 %) ei anna eikä saa ystäviltään käytännön apua. Hieman yli joka viides (21 %) heistä kuitenkin sekä antaa ystävilleen että saa heiltä käytännön apua. Käytännön apua antaneiden mutta ei saaneiden (10 %) osuus on tilastollisesti merkitsevästi alhaisempi kuin käytännön apua saaneiden mutta ei antaneiden (12 %) osuus. Taloudellisen tuen liikkuminen suurten ikäluokkien ja heidän ystäviensä välillä on harvinaista: 96 prosenttia suurista ikäluokista ei anna eikä saa taloudellista tukea ystäviltään. Tilastollisesti merkitsevästi suurempi osuus suurista ikäluokista (2 %) antaa taloudellista tukea ystävilleen, vaikka ei saa sitä näiltä (1 %). Vain hyvin pieni osuus (0,7 %) suurista ikäluokista ilmoittaa sekä antavansa taloudellista tukea ystävilleen että saavansa sitä näiltä. (Kuvio 10b.)

4.5 Suurten ikäluokkien auttamisasenteet

Käymme seuraavassa läpi vuoden 2012 kyselyvastauksissa esille tulleet mielipiteet, jotka koskevat suurten ikäluokkien perheenjäsenten välistä tukea ja apua. Ensimmäinen kolmen väittämän rypäs koski isovanhempien suhteita lapsenlapsiinsa. Toisessa väittämäryhmässä kysyttiin mielipiteitä lasten velvollisuuksista vanhempiaan kohtaan. Kolmas rypäs käsitteli perheen ja yhteiskunnan vastuuta vanhusten huolenpidosta ja neljäs kohdistui tuen ja avun antamiseen omaisille. Vastausvaihtoehtoja kunkin väittämän kohdalla oli viisi, jotka kuvioihin supistettiin kolmeen: täysin tai jokseenkin samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Suuret ikäluokat: Isovanhempien velvollisuudet lapsenlapsiaan kohtaan

Runsas kolmasosa suurten ikäluokkien vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia” kanssa ja miltei saman verran on eri mieltä. Ei samaa eikä eri mieltä on neljännes vastaajista. Miehistä (43 %) tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa kuin naisista (34 %) on samaa mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 11. Suurten ikäluokkien mielipiteet isovanhemmuutta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

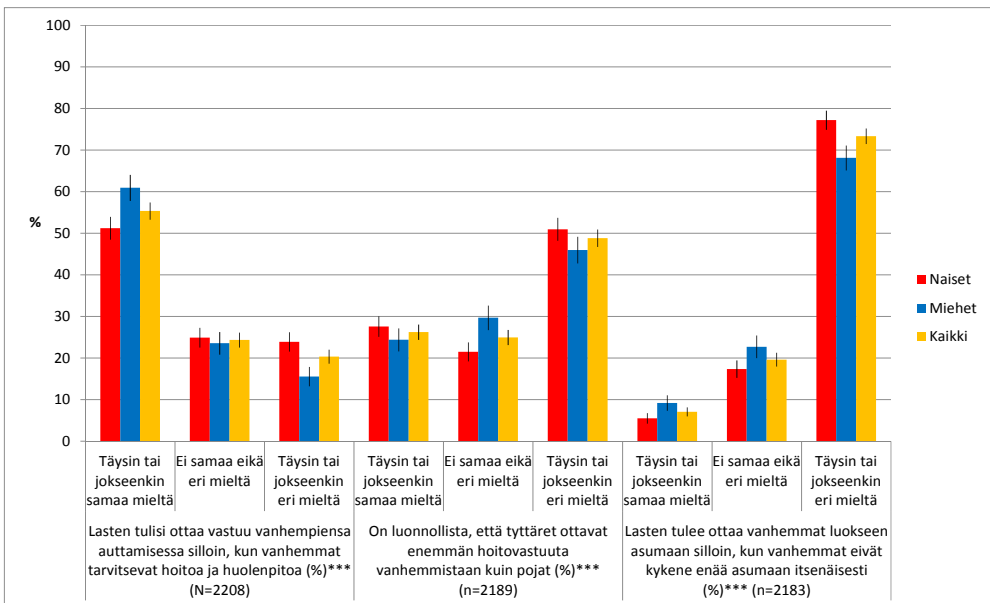
Toinen väite kuuluu seuraavasti: ”Isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta”. Eri mieltä olevia on

36 prosenttia ja samaa mieltä olevia 34 prosenttia vastaajista. Miehistä (40 %) merkittävästi suurempi osa kuin naisista (30 %) on samaa mieltä väitteen kanssa.

Ryppään kolmannen väittämän ”isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lasten vanhemmat eivät siihen jostain syystä kykene” vastausjakautumat poikkeavat kahdesta ensimmäisestä väittämästä jonkin verran. Vastaajista 75 prosenttia on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa isovanhempien vastuusta eikä sukupuolten välillä ole merkittävää eroa. Eri mieltä olevia on vain 11 prosenttia.

Suuret ikäluokat: Lasten velvollisuudet vanhempiaan kohtaan

Lasten velvollisuuksiin vanhempiaan kohtaan koskeviin kolmeen eri väittämään suuret ikäluokat vastasivat varsin eri tavoin. Ensimmäinen väittämä kuuluu seuraavasti: ”lasten tulisi ottaa vastuu vanhempiensa auttamisessa silloin kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa”. Useampi kuin joka toinen (55 %) vastaaja on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Miehet (61 %) ovat samaa mieltä merkittävästi useammin kuin naiset (51 %).

Kuvio 12. Suurten ikäluokkien mielipiteet lasten velvollisuuksia vanhempiaan kohtaan koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

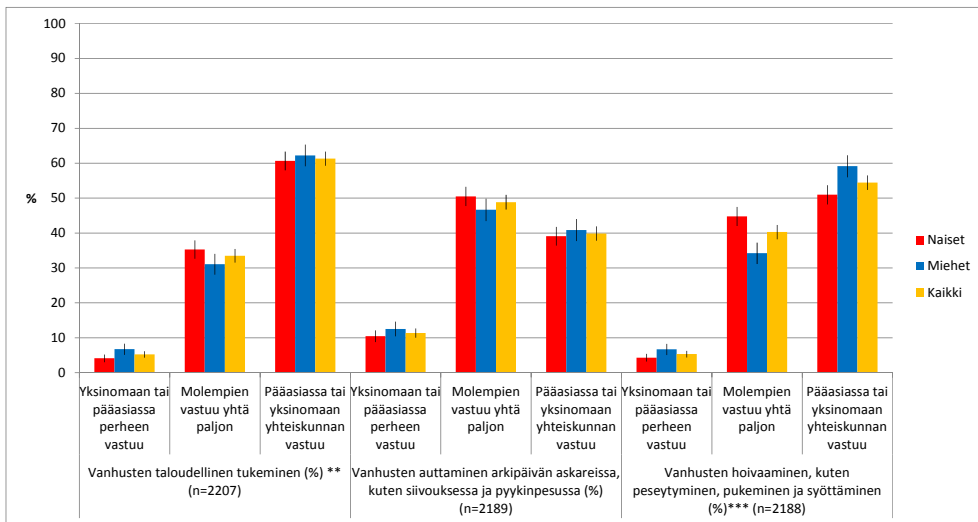
Toinen väittämä saa huomattavasti vähemmän tukea kuin ensimmäinen. Vain noin joka neljäs (26 %) suurten ikäluokkien vastaajista on samaa mieltä ja puolet (50 %) eri mieltä sen väittämän kanssa, joka kuuluu ”on luonnollista, että tyttäret

ottavat enemmän hoitovastuuta vanhemmistaan kuin pojat”. Naiset (51 %) ovat eri mieltä merkitsevästi useammin kuin miehet (46 %).

Suomessa kolmen sukupolven asuminen samassa taloudessa on hyvin harvinaista (ks. Liitetaulukko 9). Tätä heijastavat myös suurten ikäluokkien vastaajien reaktiot väittämään ”lasten tulee ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun vanhemmat eivät kykene enää asumaan itsenäisesti”. Eri mieltä väittämän kanssa on 73 prosenttia vastaajista ja naiset (77 %) ovat tilastollisesti merkitsevästi useammin eri mieltä kuin miehet (68 %).

Suuret ikäluokat: Perheen ja yhteiskunnan vastuu vanhusten tukemisessa

Kolmas mielipideväittämien rykelmä koskee perheen ja yhteiskunnan vastuunjakoa vanhusten auttamisessa ja tukemisessa. Lomakkeen viisi vastausvaihtoehtoa on taas tyypistetty kolmeen luokkaan: yksinomaan tai pääasiassa perheen vastuu, molempien vastuu yhtä paljon, pääasiassa tai yksinomaan yhteiskunnan vastuu.

Kuvio 13. Suurten ikäluokkien mielipiteet perheen ja yhteiskunnan vastuuta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

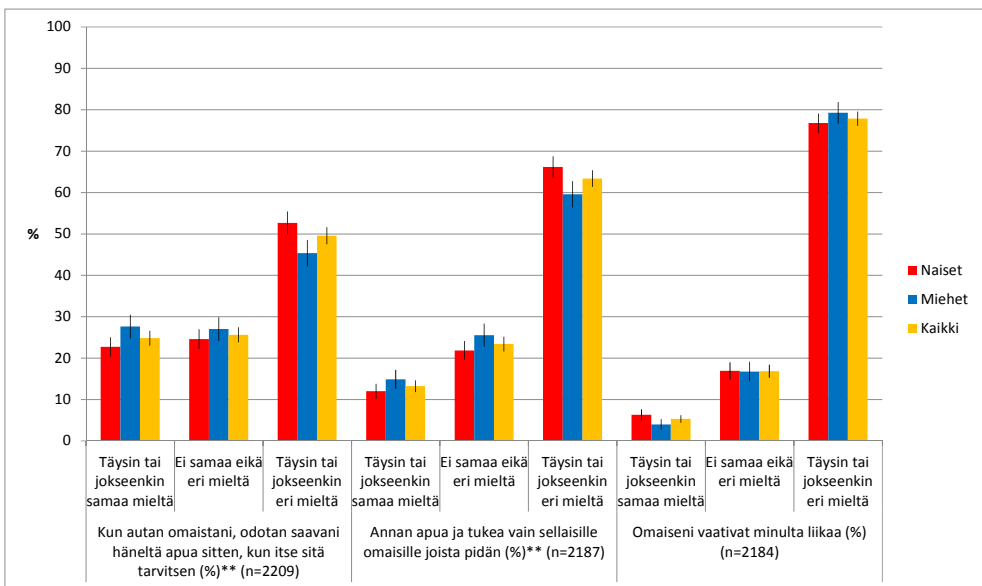
Hyvinvointivaltio näyttää saavan vahvaa tukea suurten ikäluokkien vastaajilta. Suurin osa vastaajista mieltää vanhusten taloudellisen tukemisen (61 %) ja hoivaamisen (54 %) kuuluvan yksinomaan tai pääasiassa yhteiskunnan vastuulle. Vanhusten käytännön auttamisenkin 40 prosenttia suurista ikäluokista näkee yhteiskunnan velvollisuudeksi. Vastaajista vain harvat mieltävät etenkin vanhusten taloudellisen tukemisen (5 %) ja hoivaamisen (5 %) olevan yksinomaan tai

pääasiassa perheen vastuulla. Vanhusten taloudellisen tukemisen mieltää perheen vastuulle merkitsevästi suurempi osa miehistä (7 %) kuin naisista (4 %). Miehistä (59 %) myös merkitsevästi useampi kuin naisista (51 %) pitää vanhusten hoivaimista yhteiskunnan velvollisuutena. Vanhusten käytännön auttamista koskevan mielipiteen osalta sukupuolten välillä ei ole merkitsevää eroa.

Suuret ikäluokat: Auttamisen vastavuoroisuutta koskevat mielipiteet

Joka toinen (50 %) suuriin ikäluokkiin kuuluvista vastaajista on eri mieltä väittämän kanssa, joka kuuluu ”kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten, kun itse sitä tarvitsen”. Naiset (53 %) ovat merkitsevästi useammin eri mieltä kuin miehet (45 %).

Suhteellisen harvat (13 %) ovat samaa mieltä väittämän ”annan apua ja tukea vain sellaisille omaisille, joista pidän” kanssa. Valtaosa (63 %) suurista ikäluokista on eri mieltä. Naiset (66 %) ovat tilastollisesti merkitsevästi useammin eri mieltä väittämän kanssa kuin miehet (60 %). Viimeinen väittämä kuuluu: ”Omaiseni vaativat minulta liikaa”. 78 prosenttia suurten ikäluokkien vastaajista on siitä eri mieltä ja sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa.

Kuvio 14. Suurten ikäluokkien mielipiteet auttamisen vastavuoroisuutta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen

4.6 Yhteenveto: suuret ikäluokat

Tämän suuria ikäluokkia koskevan luvun keskeiset tulokset ovat seuraavat:

- Suuret ikäluokat ovat keskimäärin viikoittain yhteydessä lastensa ja vanhempiensa kanssa. Lähes yhtä usein he pitävät yhteyttä lastenlapsiinsa ja puolisonsa vanhempiin sekä ystäviinsä.
- Suuret ikäluokat ovat useammin yhteydessä äidin kuin isän puoleisiin sukulaisiin.
- Naiset pitävät miehiä enemmän yhteyttä lähes kaikkiin sukulaisryhmiin sekä ystäviinsä.
- Suurista ikäluokista noin kaksi kolmasosaa antaa käytännön apua vanhemmilleen ja lähes yhtä moni lapsilleen. Yli puolet ikäryhmästä antaa käytännön apua myös puolison vanhemmille, noin kolmannes ystäville ja viidennes sisaruksille.
- Yli kaksi kolmasosaa suurista ikäluokista saa käytännön apua lapsiltaan. Sisaruksilta käytännön apua saa noin joka neljäs ja ystävilta kolmannes.
- Hieman suurempi osuus suurista ikäluokista saa lapsiltaan, sisaruksiltaan ja ystäviltaan käytännön apua kuin antaa sitä näille.
- Lähes kaikkien sukulaisryhmien ja ystävien kohdalla käytännön apua antaneiden miesten osuus on suurempi kuin naisten.
- Miehistä suurempi osuus kuin naisista saa käytännön apua ystäviltaan, kun taas naisista suurempi osuus kuin miehistä saa käytännön apua lapsiltaan.
- Suurista ikäluokista lähes puolet antaa taloudellista tukea lapsilleen, mutta muille sukulaisille ja ystäville taloudellista tukea antavat vain harvat.
- Vain hyvin pieni osa suurista ikäluokista saa taloudellista tukea sukulaisiltaan tai ystäviltaan.
- Yli kolme neljäsosaa suurista ikäluokista antaa lastenhoitoapua lapsilleen.
- Vanhemmilleen hoiva-apua antavia on suurissa ikäluokissa hieman alle puolet ja puolison vanhempia hoivaavia noin neljäsosa.
- Naisista suurempi osuus kuin miehistä antaa sekä lastenhoitoapua lapsilleen että hoiva-apua muille sukulaisilleen ja ystävilleen.
- Kolme neljäsosaa suurista ikäluokista on sitä mieltä, että isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, mikäli lapsen vanhemmat eivät siihen kykene.
- Yli puolet vastaajista on samaa mieltä siitä, että lasten tulee auttaa vanhempiaan silloin kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa.
- Enemmistö suurista ikäluokista mieltää vanhusten taloudellisen tukemisen ja hoivaamisen yhteiskunnan velvollisuudeksi. Suurin osa taas katsoo vanhusten käytännön auttamisen yhtä paljon molempien, perheen ja yhteiskunnan, velvollisuudeksi.
- Lähes neljä viidesosaa suurista ikäluokista on eri mieltä väitteestä, että heidän omaisensa vaativat heiltä liikaa.

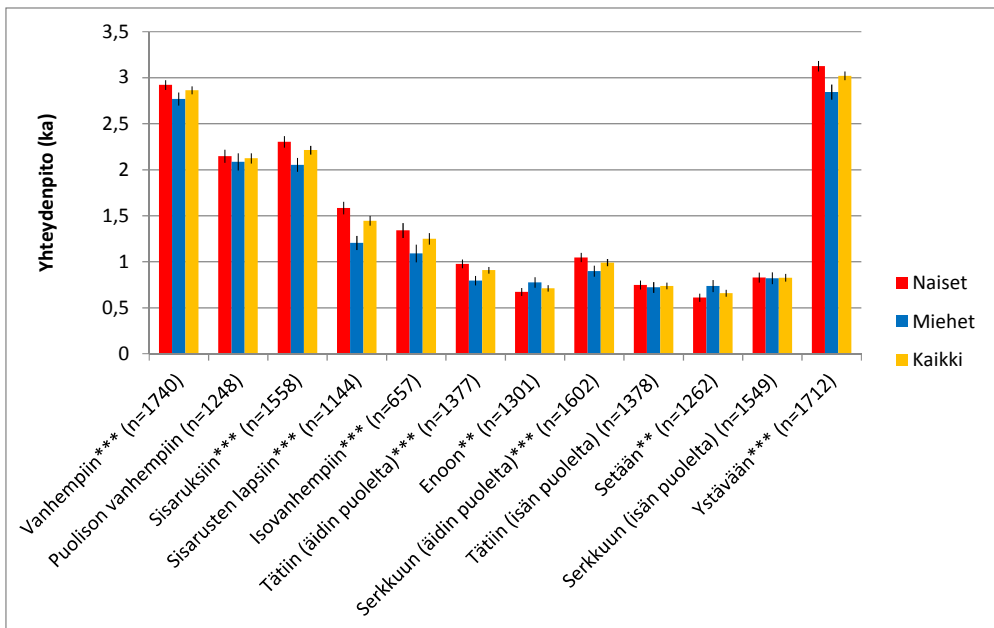
AIKUISET LAPSET, VUOROVAIKUTUS, AUTTAMINEN JA ASEENTEET

5

Tässä luvussa tarkastelemme aikuisten lasten vuorovaikutusta ja auttamista eri sukulaisten ja ystävien kesken. Lisäksi luvun lopussa selvitämme aikuisten lasten auttamisasenteita. Tarkasteluissa on otettu huomioon vain niiden henkilöiden vastaukset, joilla on kyseinen sukulainen olemassa (ks. luku 3). Kuvioiden esittämät tilastolliset merkitsevyydet kertovat sukupuolten välisten erojen tilastollisesta merkitsevyydestä.

5.1 Yhteydenpito ja läheisyys

Kuviossa 15 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten yhteydenpitoa eri sukulaisten ja ystävien kanssa. Vastaajilta kysyttiin kuinka usein he pitävät yhteyttä eri henkilöihin ja vastausvaihtoehtoina annettiin: ei lainkaan (0), harvemmin kuin kerran kuukaudessa (1), noin 1–3 kertaa kuukaudessa (2), noin kerran viikossa (3) sekä päivittäin tai useita kertoja viikossa (4). Kuviossa 15 on esitetty yhteydenpidon keskiarvot eri sukulaisryhmittäin.

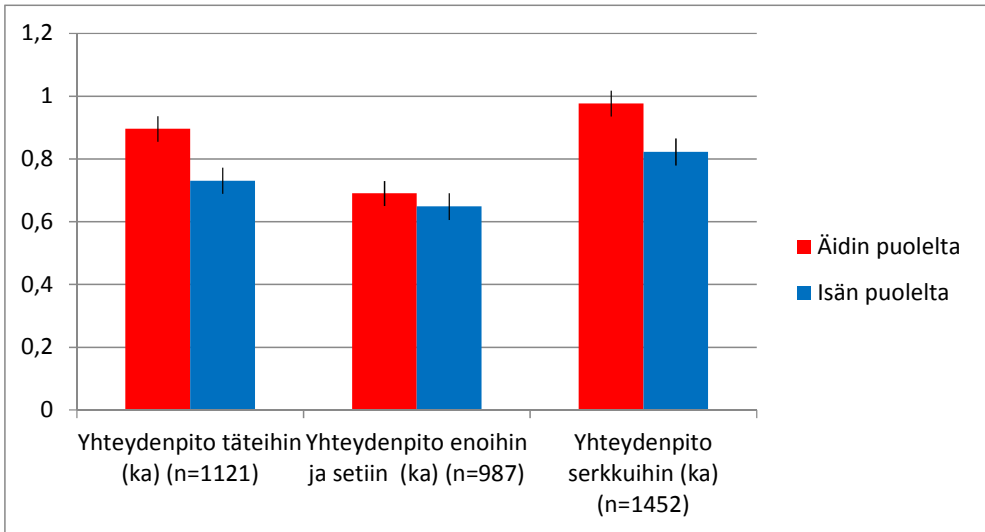

Kuvio 15. Aikuisten lasten yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin (Keskiarvo ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyyden taso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuiset lapset pitävät eniten, keskimäärin kerran viikossa, yhteyttä ystäviinsä (3) sekä omiin vanhempiinsa (2,9). Aikuiset lapset ovat suhteellisen paljon – useampia kertoja kuukaudessa – yhteydessä myös sisarustensa (2,2) ja puolisonsa vanhempien (2,1) kanssa, kun taas sisarustensa lasten (1,5) ja isovanhempiensa (1,3) kanssa he ovat yhteydessä keskimäärin harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Muiden sukulaisten kanssa yhteydenpito on tätä harvempaa. Naiset pitävät tilastollisesti merkitsevästi miehiä enemmän yhteyttä kaikkiin muihin henkilöihin paitsi puolison vanhempiin, enoihin, isän puolen täteihin, setiin ja isän puolen serkkuihin. Miehet taas pitävät merkitsevästi enemmän yhteyttä enoihin ja setiin. Yhteydenpidossa puolison vanhempiin, isän puolen täteihin ja isän puolen serkkuihin ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja naisten ja miesten välillä.

Yhteydenpidon sukupuolittuneisuus näkyy myös omien sekä puolison vanhempien kohdalla: naiset pitävät miehiä useammin päivittäistä yhteyttä omaan ja puolisonsa äitiin, miehet taas omaan ja puolisonsa isään. Naiset pitävät erityisen tiiviisti yhteyttä omaan äitiinsä. (Ks. Liitetaulukko 51.) Isovanhempiinsa naiset pitävät yleisesti miehiä enemmän yhteyttä, joskin ero on erityisen selvä isoäitien kohdalla. Miehetkin pitävät ylipäätään enemmän yhteyttä isoäiteihin kuin isoisiin. (Ks. Liitetaulukko 95.) Naiset pitävät yhteyttä paitsi enemmän myös ennen kaikkea tiiviimmin kuin miehet, sillä he ovat miehiä enemmän päivittäin yhteydessä niin ystävien, sisarusten kuin sisarusten lasten kanssa (Ks. Liitetaulukot 71, 88 ja 96).

Kuviossa 16 on tarkasteltu aikuisten lasten yhteydenpitoa äidin ja isän puolen sukulaisiin niin, että yhteydenpidon määrää verrataan eri sukulinjojen välillä. Mukana ovat ne vastaajat, joilla on kyseessä oleva sukulainen sekä äidin että isän puolelta. Kuvioista havaitaan, että aikuiset lapset pitävät tilastollisesti merkitsevästi enemmän yhteyttä äidin kuin isän puoleisiin täteihin (äidin puolen täti: 0,9 ja isän puolen täti: 0,7) ja serkkuihin (äidin puolen serkku: 1 ja isän puolen serkku: 0,8). Aikuiset lapset pitävät myös enoihin hieman enemmän yhteyttä (0,69) kuin setiin (0,65), mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Kuvio 16. Aikuisten lasten yhteydenpito äidin ja isän puoleisiin sukulaisiin (Keskiarvo ja 95 % luottamusväli).

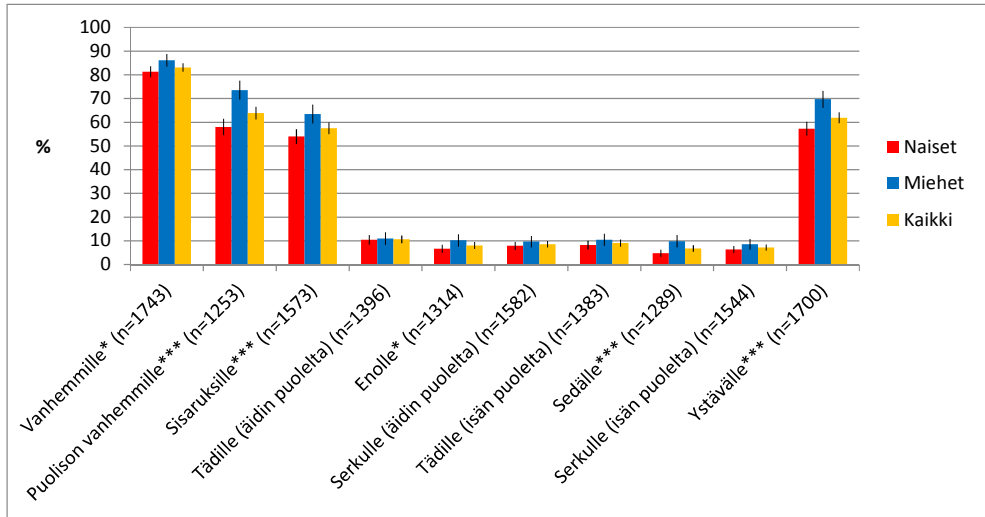
Omien ja puolisonsa vanhempien sekä sisarustensa osalta aikuisilta lapsilta on kysytty myös, kuinka läheiseksi he kokevat kyseiset henkilöt (Liitetaulukot 52 ja 72). Vastausvaihtoehdoiksi on annettu erittäin läheinen, läheinen, ei läheinen eikä etäinen, etäinen sekä erittäin etäinen. Omat vanhemmat ja sisarukset koetaan yleensä erittäin läheisiksi tai läheisiksi, sen sijaan puolison vanhemmat useimmiten läheisiksi tai neutraaleiksi. Naiset kokivat puolison äidin selvästi puolison isää läheisemmäksi. Huomattavin sukupuoliero vaikuttaa kuitenkin liittyvän omaan äitiin: naisista 47 prosenttia koki äitinsä erittäin läheiseksi kun miehistä näin koki 25 prosenttia. Naiset ovat ylipäätään runsaammin edustettuina asteikon kummassakin ääripäässä. Naiset kokevat omat vanhempansa ja sisaruksensa miehiä useammin joko erittäin läheisiksi tai erittäin etäisiksi miesten sijoittuessa naisia useammin asteikon keskivaiheille.

5.2 Aikuisten lasten antama apu

Aikuisten lasten antama käytännön apu

Aikuisilta lapsilta tiedusteltiin ovatko he antaneet käytännön apua sukulaisilleen tai ystävilleen viimeisen 12 kuukauden aikana. Kysymyksen yhteydessä ohjeistettiin, että käytännön avulla tarkoitetaan esimerkiksi avustamista koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Vastausvaihtoehtoina olivat: ei kertaakaan, harvemmin kuin kerran kuussa, 1–3 kertaa kuussa, noin kerran viikossa sekä päivittäin tai useita kertoja viikossa. Olemme uudelleen luokitelleet auttamismuuttujan kahteen luokkaan: se osoittaa, kuinka suuri osa vastaajista on ylipäätään antanut käytännön apua kyseiselle sukulaisryhmälle viimeisten

12 kuukauden aikana. Kuvion 17 tilastolliset merkitsevyydet on laskettu sukupuolten välisille eroille.

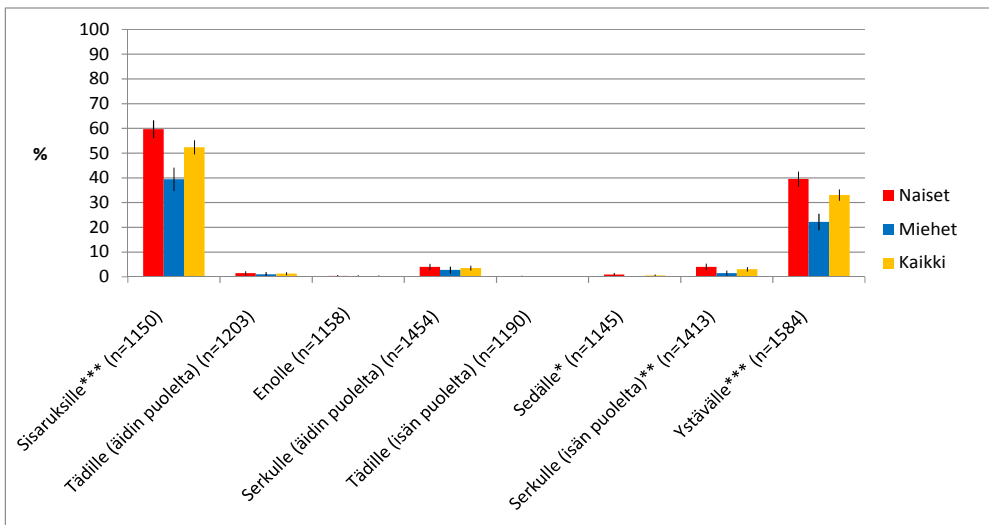
Kuvio 17. Sukulaisille ja ystäville käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Suurin osa aikuisista lapsista antaa käytännön apua omille vanhemmille (83 %), seuraavaksi suurin osuus puolison vanhemmille (64 %), sitten ystäville (62 %) ja sisaruksille (57 %). Hieman suurempi osuus antaa käytännön apua äidin puolen sukulaisille kuin isän puolen sukulaisille. Aikuisista lapsista käytännön apua äidin puolen tädeille antaa 11 prosenttia, enolle kahdeksan prosenttia ja äidin puolen serkulle yhdeksän prosenttia. Isän puolen tädeille käytännön apua antaa yhdeksän prosenttia, sedälle seitsemän prosenttia ja isän puolen serkulle seitsemän prosenttia.

Miehistä tilastollisesti merkitsevästi suurempi osuus kuin naisista antaa käytännön apua seuraaville ryhmille: omat ja puolison vanhemmat, sisarukset, enot, sedät ja ystävät (Kuvio 17). Käytännön avun sukupuolittuneisuus näkyy myös siinä, että miehistä naisia suurempia osuus antaa käytännön apua nimenomaan miehille: omalle ja puolison isälle, enolle ja sedälle. Sen sijaan oman ja puolison äidin tai tätien kohdalla ei ole yhtä suurta eroa sukupuolten välillä. (Liitetaulukot 55 ja 103.) Naisten ja miesten välillä ei liioin ole merkitsevää eroa heidän tädeille ja serkuille antamassaan käytännön avussa (Kuvio 17). Erityisen tiheästi aikuiset lapset antavat käytännön apua omalle äidilleen. Myös ystäviä ja puolison vanhempia autetaan kertamääräisesti enemmän kuin esimerkiksi sisaruksia. (Liitetaulukot 55, 81 ja 103).

Aikuisten lasten antama lastenhoitoapu

Suurten ikäluokkien aikuisilta lapsilta tiedusteltiin ovatko he antaneet lastenhoitoapua sukulaisilleen tai ystävälleen viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat: ei kertaakaan, 1–6 kertaa, 7–12 kertaa, 13–25 kertaa, 26–50 kertaa sekä yli 50 kertaa. Kuviossa 18 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten antamaa lastenhoitoapua eri ryhmille. Auttamismuuttuja on taas uudelleenluokiteltu kahteen luokkaan eli kuvio osoittaa kuinka suuri osa vastaajista on ylipäätään antanut lastenhoitoapua kyseiselle sukulaisryhmälle viimeisen 12 kuukauden aikana.

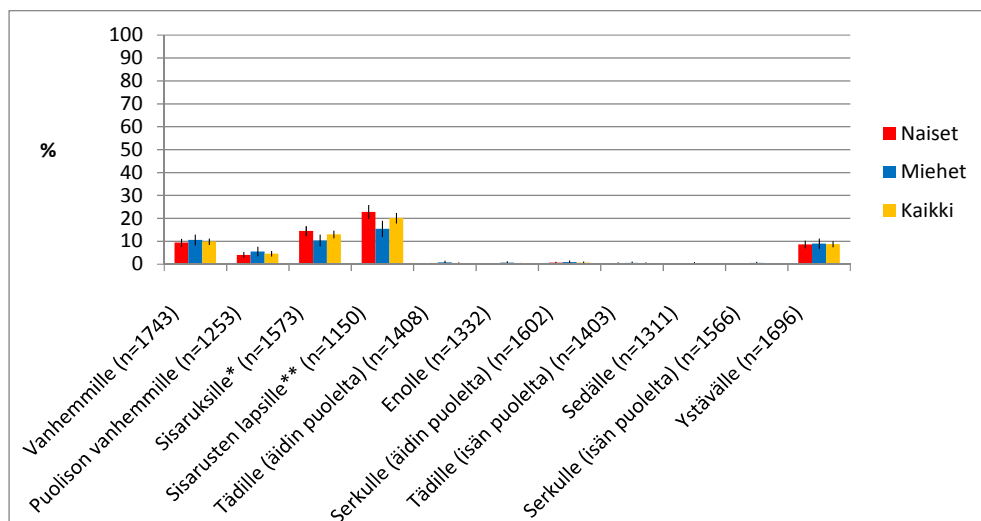
Kuvio 18. Sukulaisille ja ystäville lastenhoitoapua viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuiset lapset antavat lastenhoitoapua lähinnä sisaruksilleen sekä ystävilleen: yli puolet aikuisista lapsista (52 %) antaa lastenhoitoapua sisaruksilleen ja kolmasosa (33 %) ystävälleen. Lastenhoitoapua annetaan hieman sekä äidin puolen serkulle (4 %) että isän puolen serkulle (3 %), mutta muille sukulaisille annettu lastenhoitoapu jää lähes olemattomaksi. Tämä liittyy vahvasti potentiaalisen autettavan ikään, sillä tädeillä, enoilla ja sedillä on mitä luultavimmin enää harvoin hoitoiässä olevia lapsia.

Lastenhoitoavun antaminen on sukupuolittunutta, sillä naiset antavat lastenhoitoapua miehiä tilastollisesti merkitsevästi enemmän niin sisaruksilleen, ystävilleen, sedilleen ja isän puolen serkuilleen. Tiheydeltään lastenhoitoapu määrittynyt melko satunnaisiksi, sillä sekä sisaruksille että ystäville lastenhoitoapua on annettu pääasiassa 1–6 kertaa vuoden aikana tätä tiiviimmän hoitoavun ollessa selvästi harvinaisempaa (Liitetaulukot 87 ja 101).

Aikuisten lasten antama taloudellinen tuki

Aikuisilta lapsiltakin tiedusteltiin kyselylomakkeessa, ovatko he antaneet taloudellista tukea sukulaisilleen tai ystävilleen viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä ja ei. Tukea antaneilta kysyttiin lisäksi onko annettu rahamäärä ollut yhteensä yli vai alle 250 euroa (ks. Liite 1). Kuviossa 19 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten antamaa taloudellista tukea eri sukulaisryhmille ja ystäville sekä laskettu tilastolliset merkitsevyydet sukupuolten välisille eroille.

Kuvio 19. Sukulaisille ja ystäville taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana antaneiden osuus aikuisista lapsista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

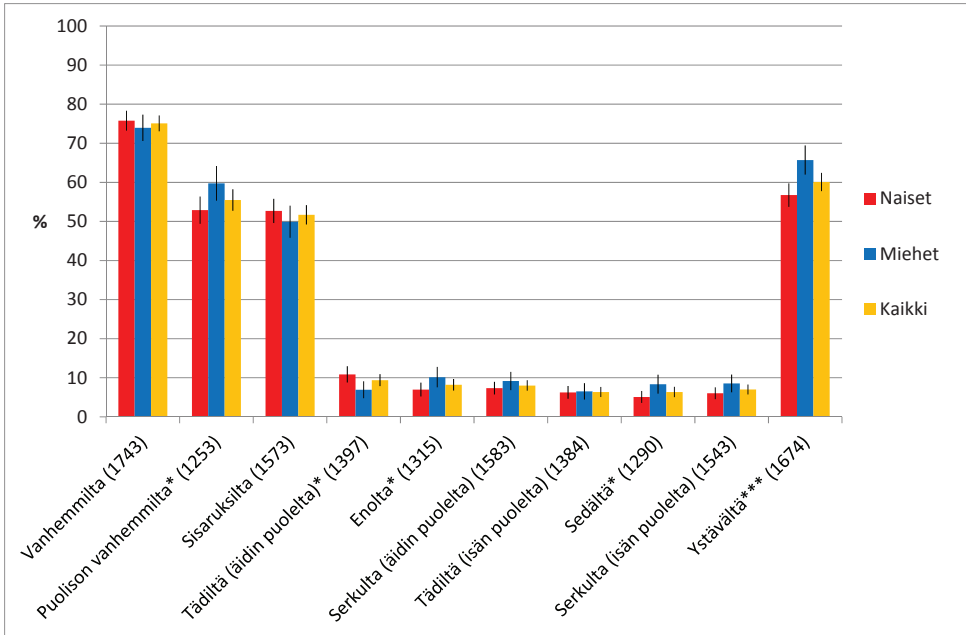
Aikuiset lapset antavat taloudellista tukea huomattavasti muita avunmuotoja harvemmin. Yleisimmin taloudellista tukea annetaan sisarusten lapsille (20 %). Omille sisaruksilleen taloudellista tukea antaa 13 prosenttia, vanhemmilleen 10 prosenttia sekä ystävilleen yhdeksän prosenttia. Puolison vanhempia tukee taloudellisesti selvästi harvempi, sillä heille on taloudellista tukea antanut vain viisi prosenttia aikuisista lapsista. Muille sukulaisille aikuiset lapset eivät käytännössä anna juuri lainkaan taloudellista tukea.

Naiset antavat miehiä enemmän taloudellista tukea sekä sisaruksilleen että sisarustensa lapsille. Muilta osin sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja. Aikuiset lapset antavat taloudellista tukea huomattavasti useammin äidilleen kuin isälleen, mutta isälle annetut rahamäärät ovat useammin suurempia eli yli 250 euroa (Liitetaulukot 56 ja 57). Aikuiset lapset antavat omille ja puolisonsa vanhemmille useammin kuin sisarustensa lapsille, sisaruksilleen ja ystävilleen taloudellista tukea yli 250 euroa vuodessa (Liitetaulukot 57, 83, 89 ja 105).

5.3 Aikuisten lasten saama apu

Aikuisten lasten saama käytännön apu

Kuviossa 20 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten saamaa käytännön apua eri sukulaisilta ja ystäviltä. Myös saadun avun kohdalla vastausvaihtoehdot on uudelleenluokiteltu kahteen luokkaan eli kuvio osoittaa kuinka suuri osa aikuisista lapsista on ylipäättään saanut käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana. Tilastolliset merkitsevyydet on laskettu sukupuolten välisille eroille.

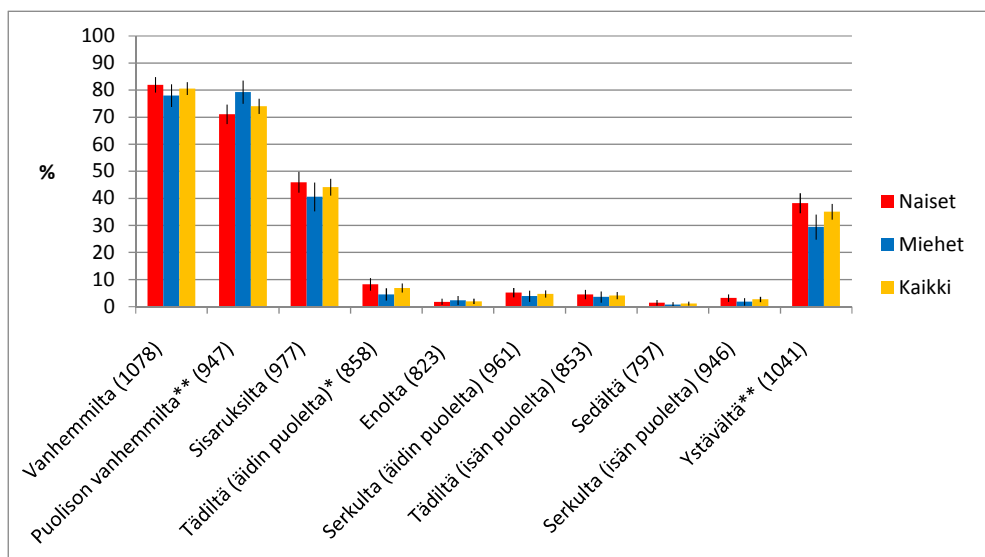
Kuvio 20. Sukulaisilta ja ystäviltään käytännön apua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (%) ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Kolme neljästä (75 %) aikuisesta lapsesta saa käytännön apua omilta vanhemmiltaan. Suuri osa aikuisista lapsista saa käytännön apua myös puolisonsa vanhemmilta (56 %), sisaruksiltaan (52 %) ja ystäviltään (60 %). Sen sijaan muilta sukulaisilta käytännön apua saavien osuus on selvästi alhaisempi (äidin puolen täti 9 %, eno 8 %, äidin puolen serkku 8 %, isän puolen täti 6 %, setä 6 % ja isän puolen serkku 7 %).

Naisista miehiä merkitsevästi suurempi osuus saa käytännön apua äidin puolen tädeltä, miehistä taas naisia suurempi osuus puolisonsa vanhemmilta, enoilta, sediltä ja ystäviltä. Käytännön apua saadaan enimmäkseen harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai korkeintaan kuukausittain (ks. Liitetaulukot 61, 77 ja 98).

Aikuisten lasten saama lastenhoitoapu

Kuviossa 21 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten saamaa lastenhoitoapua. Saadun avun kohdalla vastausvaihtoehdot on uudelleenluokiteltu kahteen luokkaan eli kuvio osoittaa kuinka suuri osa aikuisista lapsista on ylipäättään saanut lastenhoitoapua viimeisten 12 kuukauden aikana. Tarkastelussa mukana ovat ne vastaajat, joilla on lapsia. Tilastolliset merkitsevyydet on laskettu sukupuolten välisille eroille.

Kuvio 21. Sukulaisilta ja ystäviltään lastenhoitoapua viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten väliseen eroon tilastolliseen merkitsevyyteen.

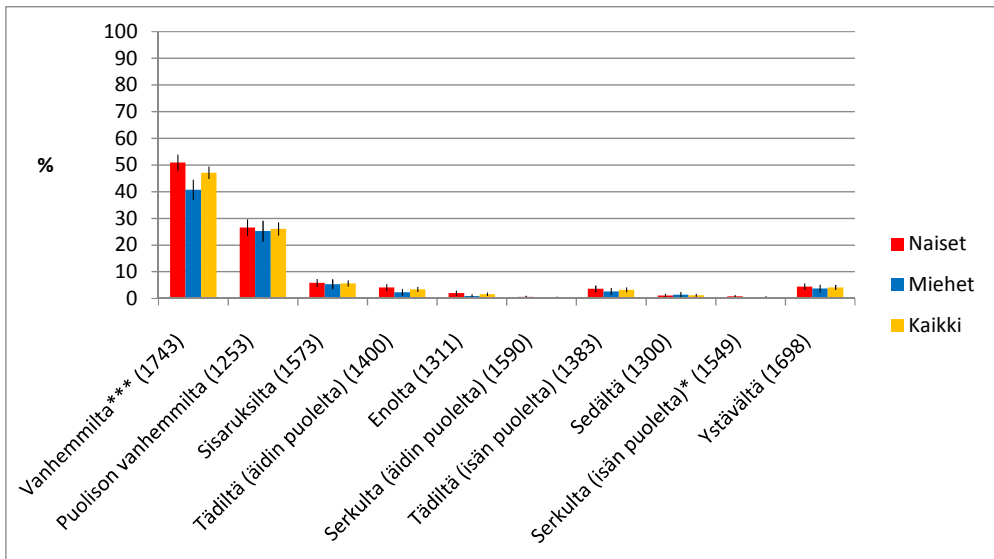
Valtaosa aikuisista lapsista saa lastenhoitoapua omilta (81 %) sekä puolisonsa vanhemmilta (74 %). Suhteellisen suuri osuus aikuisista lapsista saa lastenhoitoapua myös sisaruksiltaan (44 %) sekä ystävältään (35 %), joskin heiltä saadut hoitokerrat ovat satunnaisempia kuin vanhemmilta saadut (ks. Liitetaulukot 57 ja 97). Muilta lastenhoitoapua saavien osuudet ovat pieniä (äidin puolen tati 7 %, eno 2 %, äidin puolen serkku 5 %, isän puolen tati 4 %, setä 1 % ja isän puolen serkku 3 %).

Lastenhoitoavussa on nähtävissä sukupuolijako: yleensä naiset saavat lastenhoitoapua miehiä enemmän. Naisista tilastollisesti merkitsevästi miehiä suurempi osuus saa lastenhoitoapua äidin puolen tädeltä ja ystäviltä. Miehistä taas merkitsevästi naisia suurempi osuus saa lastenhoitoapua puolisonsa vanhemmilta. Lastenhoitoapua saadaan useammin omalta äidiltä kuin isältä ja samoin puolison vanhempien kohdalla enemmän puolison äidiltä kuin puolison isältä (ks. Liitetaulukot 58 ja 59). Sekä omilta että puolison vanhemmilta saatu lastenhoitoapu

on paitsi yleisempää myös huomattavasti tiheämpää kuin sisaruksilta ja ystäviltä saatu hoitoapu, joka on luonteeltaan satunnaisempaa (Liitetaulukot 75, 76 ja 97).

Aikuisten lasten saama taloudellinen tuki

Vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he saaneet taloudellista tukea sukulaisiltaan tai ystäviltään viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä tai ei. Mikäli taloudelliseen tukeen on vastannut myöntävästi, on aikuisilta lapsilta myös tiedusteltu, onko saatu rahamäärä ollut yhteensä yli vai alle 250 euroa. Kysymyksen yhteydessä vastaajaa ohjeistettiin tarkentamalla, että taloudellisella tuella tarkoitetaan rahan antamista tai osallistumista esimerkiksi koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Kuviossa 22 on esitetty tulokset, jotka koskevat aikuisten lasten saamaa taloudellista tukea. Se osoittaa, ovatko aikuiset lapset ylipäätään saaneet taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana. Lisäksi kuviossa on laskettu tilastolliset merkitsevyydet sukupuolten välisille eroille.

Kuvio 22. Sukulaisilta ja ystäviltään taloudellista tukea viimeisen 12 kuukauden aikana saaneiden osuus aikuisista lapsista (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten väliseen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

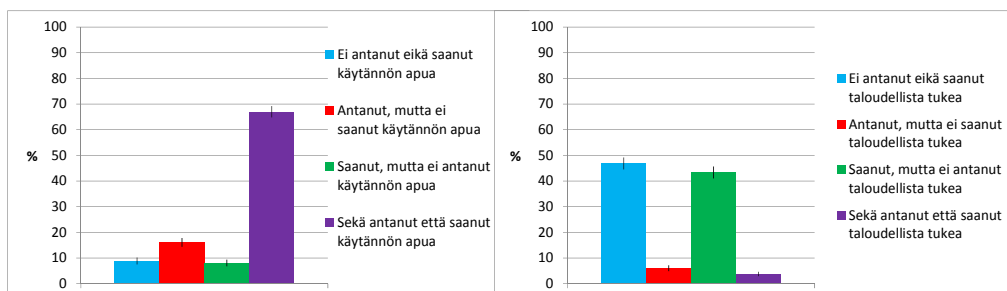
Taloudellisen tuen saaminen poikkeaa muista saadun avun muodoista, sillä aikuiset lapset saavat sitä lähinnä vain omilta (47 %) ja puolisonsa vanhemmilta (26 %). Vain pieni osa saa taloudellista tukea muilta sukulaisilta ja ystäviltä: sisaruksilta kuusi prosenttia, ystävältä neljä prosenttia, äidin puoleiselta tädiltä kolme prosenttia, enolta kaksi prosenttia ja äidin puoleiselta serkulta 0,4 prosenttia, isän puoleiselta tädiltä kolme prosenttia, sedältä prosentti ja isän puoleiselta serkulta

0,5 prosenttia. Naisista merkittävästi miehiä suurempi osuus saa taloudellista tukea omilta vanhemmiltaan ja isän puolen serkuilta. Aikuisista lapsista suurempi osuus saa taloudellista tukea omalta äidiltään kuin isältään samaten puolisonsa äidiltä kuin puolisonsa isältä (Liitetaulukko 62). Sekä omilta että puolison vanhemmilta saadut rahamäärät ovat määrällisesti selkeästi suurempia kuin esimerkiksi sisaruksilta ja ystäviltä saadut rahamäärät. Noin puolet niistä, jotka ovat saaneet omilta tai puolisonsa vanhemmilta taloudellista tukea, saavat sitä yli 250 euroa vuodessa. Sisaruksilta ja ystäviltä aikuiset lapset saavat huomattavasti harvemmin yli 250 euroa tukea vuodessa (Liitetaulukot 63, 70 ja 100.)

5.4 Aikuisten lasten antaman ja saaman avun vertailu

Seuraavaksi tarkastelemme aikuisten lasten ja heidän vanhempiensa, sisaruksien ja ystäviensä välisen avun vastavuoroisuutta. Kuvioissa 23a–25a ja 23b–25b vastaajan antama ja saama käytännön apu ja taloudellinen tuki on summattu kunkin sukulariymän osalta niin, että jokainen vastaaja kuuluu joko ryhmään ”ei antanut eikä saanut apua”, ”antanut, mutta ei saanut apua”, ”saanut, mutta ei antanut apua” tai ”sekä antanut että saanut apua”. Mukana tarkastelussa ovat ne vastaajat, joilla on kyseinen sukulainen tai ystävä.

Vanhemmat

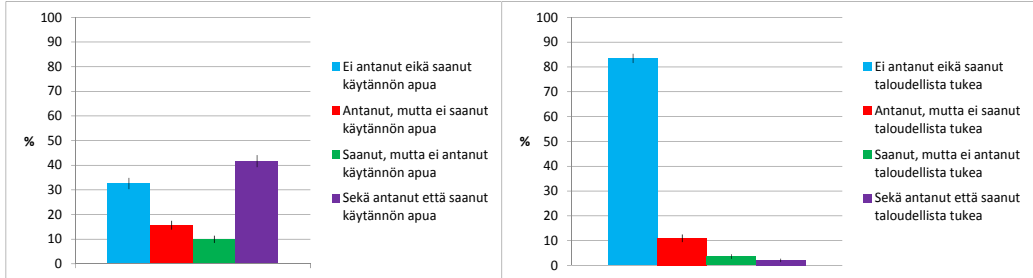
Kuvio 23a. Aikuisten lasten osuus, joka saa vanhemmiltaan ja/tai antaa vanhemmilleen käytännön apua (% ja 95 % luottamusväli) (n=1743).

Kuvio 23b. Aikuisten lasten osuus, joka saa vanhemmiltaan ja/tai antaa vanhemmilleen taloudellista tukea (% ja 95 % luottamusväli) (n=1743).

Valtaosa aikuisista lapsista sekä antaa käytännön apua vanhemmilleen että saa sitä näiltä (67 %). Alle kymmenesosa (9 %) aikuisista lapsista ei anna vanhemmilleen eikä saa näiltä yhtään käytännön apua. Tilastollisesti merkittävästi suurempi osuus aikuisista lapsista kuitenkin antaa vanhemmilleen käytännön apua, muttei saa sitä näiltä (16 %) kuin saa apua, muttei anna sitä (8 %). Aikuisista lapsista 47 prosenttia ei anna taloudellista tukea vanhemmilleen eikä liioin saa sitä heiltä. Miltei yhtä suuri osuus kuitenkin saa tukea vanhemmiltaan, vaikkei anna sitä heille

(43 %). Hyvin pieni osuus aikuisista lapsista antaa vanhemmilleen taloudellista tukea, muttei saa sitä heiltä (6 %) ja vielä pienempi osuus sekä antaa taloudellista tukea vanhemmilleen että saa sitä heiltä (4 %).

Sisarukset

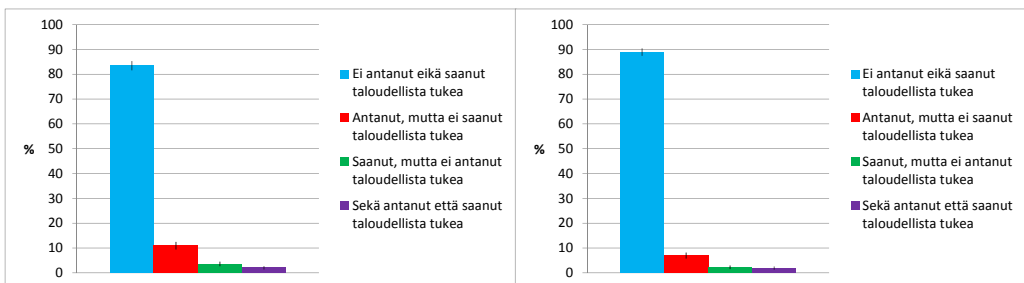

Kuvio 24a. Aikuisten lasten osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen käytännön apua (% ja 95 % luottamusväli) (n=1573).

Kuvio 24b. Aikuisten lasten osuus, joka saa sisaruksiltaan ja/tai antaa sisaruksilleen taloudellista tukea (% ja 95 % luottamusväli) (n=1573).

Suurin osa aikuisista lapsista sekä antaa sisaruksilleen käytännön apua että saa sitä heiltä (42 %). Noin kolmannes (33 %) aikuisista lapsista ei saa eikä myöskään anna käytännön apua sisaruksilleen. Merkitsevästi suurempi osuus antaa sisaruksilleen käytännön apua, mutta ei saa sitä heiltä (16 %) kuin saa, mutta ei anna (10 %). Taloudellista tukea sisarusten välillä sitä vastoin ei juuri liiku. (Kuvio 24a.) Yli neljä viidesosaa (84 %) ei anna sisaruksilleen eikä saa heiltä taloudellista tukea. Tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa (11 %) aikuisista lapsista antaa taloudellista tukea sisaruksilleen, mutta ei saa sitä heiltä kuin saa, mutta ei anna sitä heille (4 %). Hyvin pieni osuus sekä antaa taloudellista tukea sisaruksilleen että saa sitä heiltä (2 %). (Kuvio 24b.)

Ystävät

Kuvio 25a. Aikuisten lasten osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen käytännön apua (% ja 95 % luottamusväli) (n= 1658).

Kuvio 25b. Aikuisten lasten osuus, joka saa ystäviltään ja/tai antaa ystävilleen taloudellista tukea (% ja 95 % luottamusväli) (n= 1666).

Yli puolet (51 %) aikuisista lapsista sekä antaa käytännön apua ystävilleen että saa sitä heiltä. 29 prosenttia vastaajista ei kuitenkaan anna käytännön apua ystävilleen eikä saa käytännön apua heiltä ollenkaan. Tilastollisesti merkitsevästi suurempi osuus antaa ystävilleen käytännön apua, muttei saa sitä (11 %) kuin saa apua, muttei anna sitä (9 %). (Kuvio 25a.)

Taloudellinen tukeminen aikuisten lasten ja heidän ystäviensä välillä on hyvin vähäistä: 89 prosenttia ei saa eikä anna taloudellista tukea. Merkitsevästi suurempi osa aikuisista lapsista antaa ystävilleen taloudellista tukea, mutta ei saa sitä heiltä (7 %) kuin saa taloudellista tukea, muttei anna sitä (2 %). Vain 2 prosenttia vastaajista sekä antaa taloudellista tukea ystävilleen että saa sitä heiltä. (Kuvio 25b.)

5.5 Aikuisten lasten auttamisasenteet

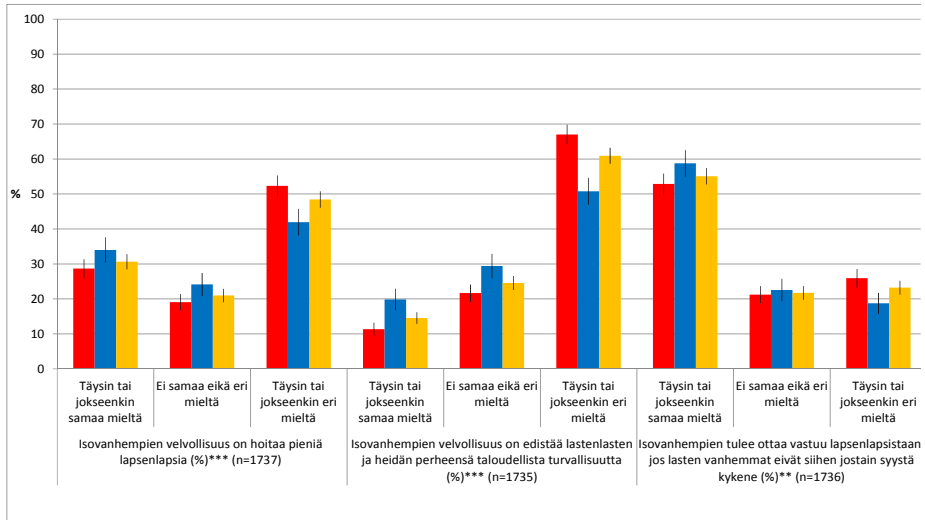
Seuraavaksi käsittelemme aikuisten lasten perheenjäsenten välistä tukea ja apua koskevia mielipiteitä. Aikuisilta lapsilta kysytyt mielipiteet olivat tismalleen samat kuin suurten ikäluokkien lomakkeissa. Ensimmäinen kolmen väittämän rypäs koski isovanhempien suhteita lapsenlapsiinsa. Toisessa väittämäryhmittymässä kysyttiin mielipiteitä lasten velvollisuuksista vanhempiaan kohtaan. Kolmas rypäs käsitteli perheen ja yhteiskunnan vastuuta vanhusten huolenpidosta ja neljäs kohdistui tuen ja avun antamiseen omaisille. Vastausvaihtoehtoja kunkin väittämän kohdalla oli viisi, jotka kuvioissa supistettiin kolmeen: täysin tai jokseenkin samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Aikuiset lapset: isovanhempien velvollisuudet lapsenlapsiaan kohtaan

”Isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia” -väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien aikuisten lasten osuus on 31 prosenttia ja täysin tai jokseenkin eri mieltä olevien 48 prosenttia. Naiset (52 %) ovat tilastollisesti merkitsevästi useammin eri mieltä kuin miehet (42 %).

Kun kantaa otettiin väittämään ”isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta”, enemmistö (61 %) suurten ikäluokkien aikuisista lapsista oli eri mieltä. Naisista merkitsevästi useampi (67 %) kuin miehistä (51 %) on eri mieltä siitä, ja vain 15 prosenttia vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa.

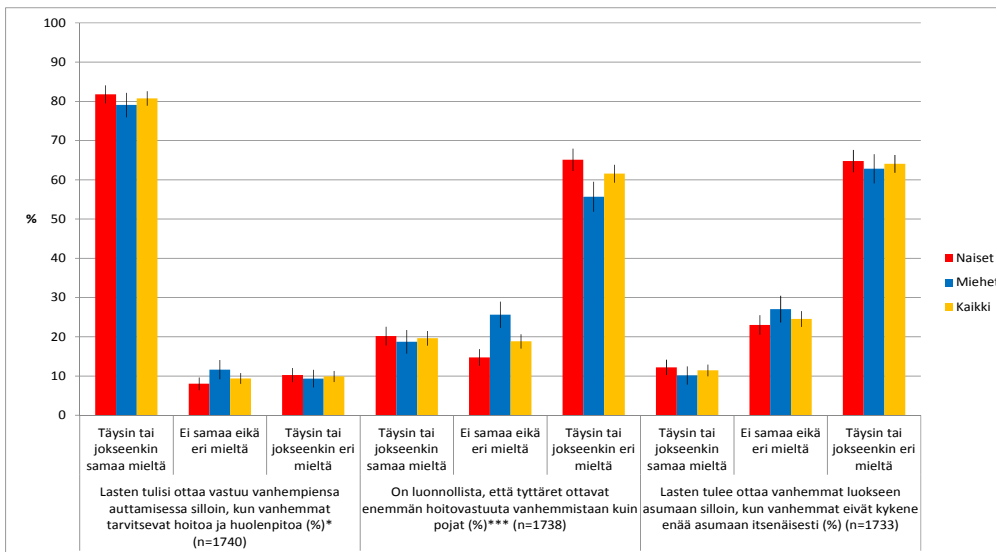
Yli puolet (55 %) aikuisista lapsista sen sijaan katsoo, että ”isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lasten vanhemmat eivät siihen jostain syystä pysty”. Miehet (59 %) ovat tätä mieltä merkitsevästi useammin kuin naiset (53 %).

Kuvio 26. Aikuisten lasten mielipiteet isovanhemmuitta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuiset lapset: lasten velvollisuudet vanhempiaan kohtaan

Aikuisista lapsista 81 prosenttia katsoo, että ”lasten tulisi ottaa vastuu vanhempiensa auttamisesta silloin, kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa”. Miesten ja naisten väliset erot ovat hyvin pieniä.

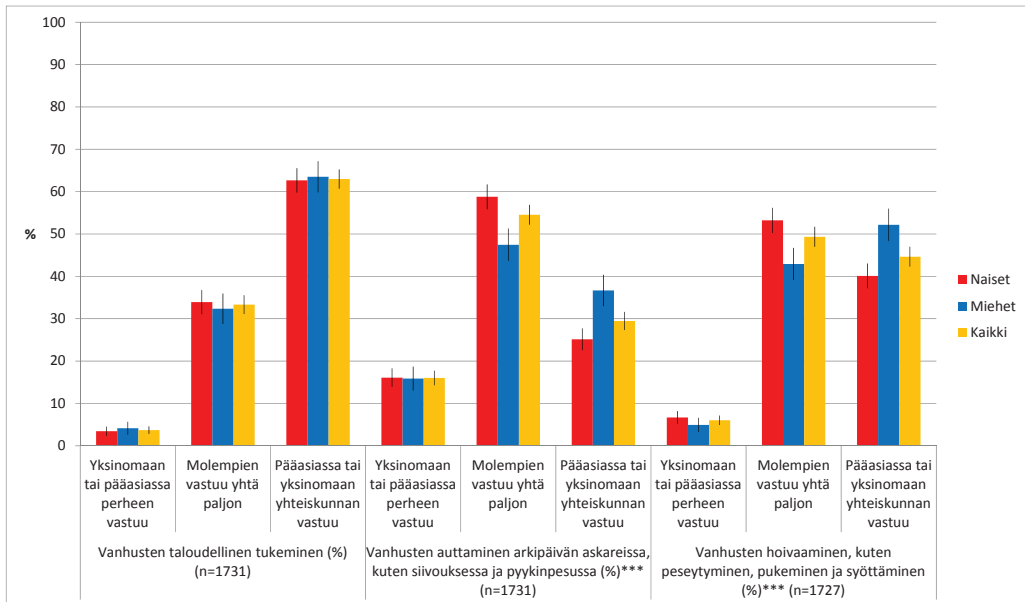
Kuvio 27. Aikuisten lasten mielipiteet lasten velvollisuuksia vanhempiaan kohtaan koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Enemmistö aikuisista lapsista (62 %) ei pidä ”luonnollisena” sitä, että ”tyttäret ottavat enemmän hoitovastuuta vanhemmistaan kuin pojat”. Naiset (65 %) ovat tilastollisesti merkitsevästi useammin tätä mieltä kuin miehet (56 %).

Miltei kaksi kolmannesta (64 %) on eri mieltä myös siitä, että ”lasten tulee ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun vanhemmat eivät kykene enää asumaan itsenäisesti”. Sukupuolten välillä ei ole merkitsevää eroa.

Aikuiset lapset: perheen ja yhteiskunnan vastuu vanhusten tukemisessa

Aikuisista lapsista 63 prosenttia on sitä mieltä että ”vanhusten taloudellinen tukeminen” on pääasiassa tai yksinomaan yhteiskunnan vastuulla. Joka kolmas katsoo, että se on yhtä paljon perheen ja yhteiskunnan vastuulla ja vain neljä prosenttia mieltää sen olevan yksinomaan tai pääasiassa perheen vastuulla. Sukupuolten välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa.

Kuvio 28. Aikuisten lasten mielipiteet perheen ja yhteiskunnan vastuuta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

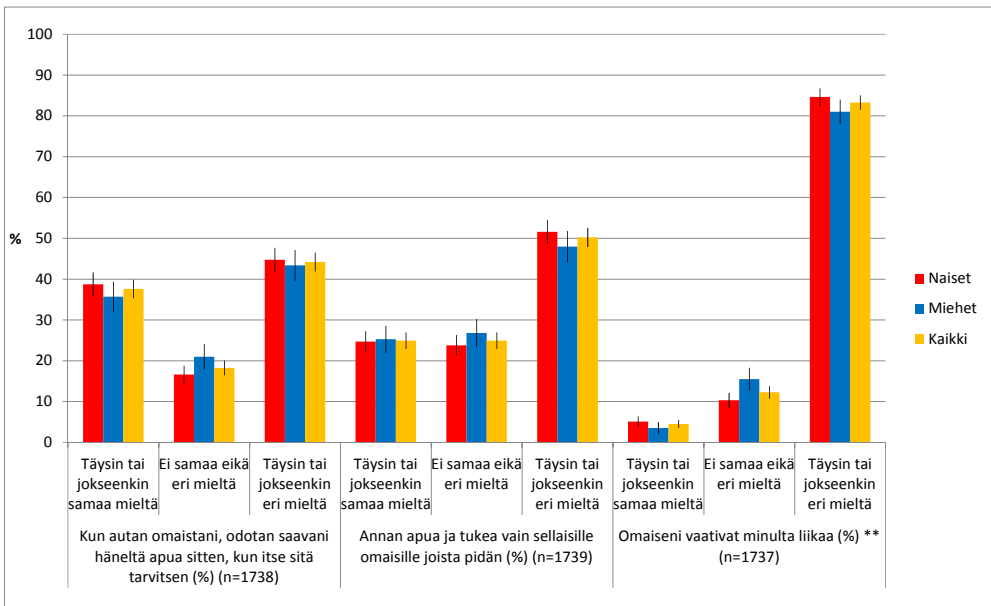
Mielipiteet siitä, kenen vastuulla on ”vanhusten auttaminen arkipäivän askareissa, kuten siivouksessa ja pyykinpesussa” jakautuivat tasaisemmin. Yli puolet (55 %) vastaajista katsoo, että ne ovat yhtä paljon perheen ja yhteiskunnan vastuulla, 30 prosenttia ajattelee, että ne ovat yksinomaan yhteiskunnan vastuulla ja 16 pro-

senttia on sitä mieltä, että pelkästään perheellä on vastuu. Suurempi osa miehistä (37 %) kuin naisista (25 %) on sitä mieltä, että vanhusten arkipäivän askareissa auttaminen on yhteiskunnan vastuulla.

Niin ikään vain harva (6 %) katsoo että ”vanhusten hoivaaminen, kuten pesytyminen, pukeminen ja syöttäminen” kuuluvat yksinomaan tai pääasiassa perheen vastuulle. Suuren osan mielestä vanhusten hoivaaminen kuuluu yhtä paljon perheelle ja yhteiskunnalle (49 %) tai yksinomaan yhteiskunnalle (45 %). Miehet (52 %) kannattavat merkittävästi naisia (41 %) useammin yhteiskunnan vastuuta.

Aikuiset lapset: auttamisen vastavuoroisuutta koskevat mielipiteet

Kyselylomakkeessa on kolme väittämää, jotka koskevat auttamisen vastavuoroisuutta. Väittämän ”kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten kun itse sitä tarvitsen” kanssa samaa mieltä on aikuisista lapsista 38 prosenttia ja eri mieltä 44 prosenttia. Sukupuolten välillä ei ole merkittävää eroa. Väittämän ”annan apua ja tukea vain sellaisille omaisille, joista pidän” kanssa samaa mieltä on 25 prosenttia ja eri mieltä 50 prosenttia aikuisista lapsista. Sukupuolten välillä ei ole merkittäviä eroja. Väittämän ”omaiseni vaativat minulta liikaa” kanssa on eri mieltä 83 prosenttia vastaajista. Naiset ovat tilastollisesti merkittävästi useammin eri mieltä väitteen kanssa kuin miehet.

Kuvio 29. Aikuisten lasten mielipiteet auttamisen vastavuoroisuutta koskeviin väittämiin (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkittävyytaso viittaa sukupuolten välisen eron tilastolliseen merkittävyyteen

5.6 Yhteenveto: aikuiset lapset

Tämän aikuisia lapsia koskevan luvun keskeiset tulokset ovat seuraavat:

- Aikuiset lapset ovat keskimäärin viikoittain yhteydessä ystäviinsä ja lähes viikoittain yhteydessä vanhempiinsa. Puolisonsa vanhempiin ja sisaruksiinsa aikuiset lapset pitävät keskimäärin yhteyttä noin 1–3 kertaa kuukaudessa ja muihin sukulaisiin tätä harvemmin.
- Aikuiset lapset ovat useammin yhteydessä äidin kuin isän puoleisiin sukulaisiin.
- Naiset pitävät miehiä tiiviimmin yhteyttä lähes kaikkiin sukulaisryhmiin sekä ystäviinsä.
- Aikuisista lapsista yli neljä viidesosaa antaa käytännön apua vanhemmilleen, lähes kaksi kolmesta puolisonsa vanhemmille ja hieman pienempi osuus ystävilleen ja sisaruksilleen.
- Noin kolme neljäsosaa aikuisista lapsista saa käytännön apua vanhemmiltaan ja yli puolet ystäviltaan, puolisonsa vanhemmilta ja sisaruksiltaan.
- Jonkin verran suurempi osuus aikuisista lapsista antaa vanhemmilleen, sisaruksilleen ja ystävilleen käytännön apua kuin saa sitä heiltä.
- Suurempi osa miehistä kuin naisista antaa käytännön apua lähes kaikille sukulaisryhmille ja ystäville.
- Miehistä suurempi osuus kuin naisista saa käytännön apua ystäviltaan, puolisonsa vanhemmilta, enoiltaan ja sediltään.
- Aikuiset lapset antavat taloudellista tukea sisarustensa lapsille, sisaruksilleen, vanhemmilleen ja ystävilleen, mutta tukea antavien osuus on pieni.
- Aikuiset lapset saavat taloudellista tukea lähinnä omilta vanhemmiltaan ja puolisonsa vanhemmilta.
- Aikuisista lapsista noin puolet antaa lastenhoitoapua sisaruksilleen ja noin kolmannes ystävilleen.
- Aikuisista lapsista neljä viidestä saa lastenhoitoapua omilta vanhemmiltaan ja lähes kolme neljästä puolisonsa vanhemmilta. Sisaruksiltaan lastenhoitoapua saa alle puolet aikuisista lapsista ja ystäviltaan noin kolmannes.
- Naisista selvästi suurempi osuus kuin miehistä antaa lastenhoitoapua.
- Naisista suurempi osuus kuin miehistä saa lastenhoitoapua lukuun ottamatta puolison vanhempien tarjoamaa lastenhoitoapua, jota saa miehistä suurempi osuus kuin naisista.
- Yli puolet aikuisista lapsista on sitä mieltä, että isovanhempien tulisi ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lapsen vanhemmat eivät siihen kykene.
- Neljä viidesosaa mieltää, että lasten tulee auttaa vanhempiaan, mikäli nämä tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa.
- Enemmistö aikuisista lapsista on sitä mieltä, että vanhusten taloudellinen tukeminen ja auttaminen arkipäivän askareissa on yhteiskunnan velvollisuus. Noin puolet on sitä mieltä, että vanhusten hoivaaminen on yhtä paljon perheen ja yhteiskunnan vastuulla.
- Yli neljä viidesosaa aikuisista lapsista on eri mieltä väitteestä, että heidän omaisensa vaativat heiltä liikaa.

Tässä luvussa tarkastelemme, mitä muutoksia yhteydenpidossa, auttamisessa ja auttamisasenteissa on tapahtunut vuonna 2007 toteutetun ensimmäisen ja vuonna 2012 toteutetun toisen kyselykierroksen välillä. Tarkastelu on tehty erikseen suurten ikäluokkien ja heidän aikuisten lastensa osalta. Tuloksissa mukana ovat ainoastaan pitkittäisvastaajat eli ne henkilöt, jotka ovat vastanneet kyselyyn sekä vuonna 2007 että vuonna 2012. Alalukujen 6.2–6.4 kuvioissa havaintojen määrä on näin ollen kaksinkertainen verrattuna siihen, kuinka montaa vastaajaa ne koskevat. Koska jokaiselta henkilöltä on mukana kaksi vastausta (vuosien 2007 ja 2012 vastaukset), havainnot eivät ole toisistaan riippumattomia, mikä on huomioitu tulosten tilastollisessa testauksessa.

Tarkastelun kohteena ovat keskeisimmät sukulaisryhmät, joiden kanssa suurilla ikäluokilla ja aikuisilla lapsilla on eniten vuorovaikutusta. Suurilla ikäluokilla nämä sukulaisryhmät ovat lapset, vanhemmat sekä sisarukset ja aikuisilla lapsilla taas vanhemmat, sisarukset ja isovanhemmat. Useat näitä sukulaisryhmiä koskevat kysymykset on kysytty vuosien 2007 ja 2012 lomakkeissa suunnilleen samalla tavalla, mikä parantaa vastausjakaumien vertailtavuutta (ks. luku 2). Kaikkea kysymyksiä ei kuitenkaan ole muotoiltu täysin samoin, ja eroista kerromme tarkemmin tulosten raportoinnin yhteydessä alaluvuissa 6.2 ja 6.3.

Analyyseissa on otettu huomioon se, että vastaajalla on tietty sukulainen joko vuonna 2007 tai vuonna 2012 tai sekä vuonna 2007 että vuonna 2012. Suurten ikäluokkien kohdalla vanhempia koskevissa tuloksissa mukana ovat ne, joilla oli ainakin toinen vanhempi elossa ensimmäisen kyselykierroksen aikaan vuonna 2007. Vastaavasti aikuisten lasten kohdalla isovanhempia koskevissa luvuissa ovat mukana ne, joilla oli vähintään yksi isovanhemmista elossa vuonna 2007. Kaikilla pitkittäistarkasteluissa mukana olevilla henkilöillä ei siis välttämättä ole kyseistä sukulaista enää vuonna 2012.

Suurten ikäluokkien lapsilleen antamaa lastenhoitoapua koskeviin analyysiin mukaan on seulottu ne henkilöt, joilla on ainakin yksi lapsenlapsi vuonna 2012. Aikuisten lasten kohdalla mukana taas ovat ne pitkittäisvastaajat, joilla on ainakin yksi lapsi vuonna 2012. Kaikilla mukana olevilla suurten ikäluokkien henkilöillä ei siis välttämättä ole ollut yhtään lastenlasta eikä kaikilla aikuisilla lapsilla välttämättä ole ollut yhtään lasta vuonna 2007.

Edellä kuvatut seulonnat on tehty siitä syystä, että olemme kiinnostuneita siitä, miten perherakenteen muutokset vaikuttavat annetun ja saadun avun sekä yhteydenpidon määrään. Suurten ikäluokkien kohdalla suurimmat perherakenteeseen liittyvät muutokset koskevat heidän vanhempiansa sukupolven kuolemista

ja lastenlastensa sukupolven syntymää. Suurten ikäluokkien aikuisilla lapsilla muutokset näkyvät yhtäältä siinä, että suurella osalla isovanhemmat ovat kuolleet ja toisaalta siinä, että heille on syntynyt lapsia (ks. alaluku 6.1). Muita sukulaisia koskevissa tarkasteluissa mukaan on seulottu ne vastaajat, joilla on ainakin yksi kysytyyn ryhmään kuuluva elossa oleva sukulainen sekä vuonna 2007 että 2012.

6.1 Elämäntilanteen muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä

Suurten ikäluokkien elämäntilanteen muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä

Taulukossa 3 on esitetty kuvailevia tietoja suurten ikäluokkien pitkäikäisvastaajien taustatiedoista ja niiden muutoksista. Työtilanteen muutos on suurilla ikäluokilla huomattava: vuonna 2007 työssä oli 64 prosenttia, mutta vuonna 2012 vain 17 prosenttia. Suurin osa vuonna 2012 työelämän ulkopuolella olevista henkilöistä on eläkkeellä iän perusteella (Liitetaulukko 5).

Taulukko 3. Kuvailevat tiedot pitkäikäisvastaajista (% / keskiarvo)

	Suuret ikäluokat		Aikuiset lapset	
	2007	2012	2007	2012
Työtilanne				
Muu	36,1	82,8	18,7	20,1
Työssä	63,9	17,2	81,3	79,9
Taloudellinen tilanne				
Varakas	2,1	1,8	1,9	1,2
Hyvin toimeen tuleva	18,4	16,5	20,2	22,5
Keskituloinen	38,0	36,3	41,1	49,1
Pienituloinen	41,5	45,4	36,8	27,3
Koettu terveydentila				
Erittäin hyvä	10,2	10,5	26,1	30,0
Hyvä	39,6	44,4	59,9	56,8
Kohtalainen	42,1	38,4	12,9	11,8
Huono	7,5	6,0	1,1	1,4
Erittäin huono	0,6	0,8	0,1	0,0
Onko jokin pitkäaikaissairaus				
Kyllä	55,9	55,4	31,4	31,5
Siviilisääty				
Naimaton	6,5	6,7	25,2	16,8
Avoliitto	13,1	7,7	31,0	24,2
Avoliitto tai rekisteröity	63,3	67,6	41,0	55,1
Eronnut	12,5	12,6	2,7	3,9
Leski	4,6	5,3	0,0	0,0
Onko äiti elossa				
Kyllä	33,5	19,1	98,8	97,6

	Suuret ikäluokat		Aikuiset lapset	
	2007	2012	2007	2012
Onko isä elossa				
Kyllä	11,2	5,9	92,8	89,8
Lasten määrä				
Ei yhtään	13,9	18,7	50,6	36,0
Yksi	15,4	14,4	18,6	18,2
Kaksi	36,5	33,7	18,4	25,5
Kolme	20,7	20,7	9,8	14,2
Neljä tai enemmän	13,6	12,5	2,6	6,3
Lastenlasten määrä				
Ei yhtään	40,8	32,7		
Yksi	13,5	8,5		
Kaksi	16,2	16,8		
Kolme	8,9	10,5		
Neljä tai enemmän	20,7	31,5		
Sisarusten määrä				
Ei yhtään	10,8	10,7	11,0	10,4
Yksi	19,6	20,3	44,0	43,4
Kaksi	21,8	19,0	26,9	28,1
Kolme	19,0	19,4	10,6	10,5
Neljä tai enemmän	28,9	30,7	7,6	7,7
Äidinäiti elossa				
Kyllä			37,1	20,4
Äidinisä elossa				
Kyllä			14,9	7,2
Isänäiti elossa				
Kyllä			31,9	18,2
Isänisä elossa				
Kyllä			7,9	3,3
n	680–721		760–848	

Koetussa taloudellisessa tilanteessa ei suurilla ikäluokilla ole tapahtunut kovin suuria muutoksia. Myöskään ilmoitetun terveydentilan ja pitkäaikaissairauksien kohdalla muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä eivät ole kovin huomattavia, mutta maininnan arvoista on, että suurista ikäluokista hieman suurempi osa mieltää terveytensä hyväksi vuonna 2012 (eläkkeelle siirtyessään), kuin vuonna 2007 (töissä ollessaan). (Taulukko 3.)

Suurten ikäluokkien perherakenteessa on tapahtunut selkeitä muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä. Siviilisäädyn kohdalla keskeisin muutos liittyy siihen, että avoliitossa ja avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevia on hieman aiempaa pienempi osuus. Harvemmillä suuriin ikäluokkiin kuuluvalla henkilöllä oli äiti tai isä elossa vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007. Vuonna 2012 suurempi osa suurista ikäluokista vastasi, että heillä ei ole yhtään lasta kuin vuonna 2007.

Tämä tulos voi liittyä siihen, että lasten määrässä on huomioitu sekä omat että puolison lapset. Mikäli vastaajan puoliso on kuollut vuosien 2007 ja 2012 välillä on vastaaja saattanut jättää tämän lapset huomioimatta vuonna 2012 lasten määrää kertoessaan. Toki on myös mahdollista, että suurten ikäluokkien lapsia on kuollut viiden vuoden aikavälillä. On todennäköistä, että lasten määrän raportointiin liittyy myös vastausvirheitä (ks. Luku 3). Lapsenlapsia suurilla ikäluokilla oli enemmän vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 ja niiden osuus, joilla ei ole yhtään lastenlasta on vähentynyt. Sisarusten määrässä ei ole tapahtunut juurikaan muutoksia.

Aikuisten lasten elämäntilanteen muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä

Aikuisista lapsista suunnilleen yhtä suuri osa oli työssä vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007. Koetussa taloudellisessa tilanteessa ei aikuisilla lapsilla ole tapahtunut kovin suuria muutoksia. Ehkä merkittävin muutos on se, että vuonna 2012 suurempi osa aikuisista lapsista mielsi itsensä keskituloisiksi ja pienempi osa pienituloisiksi verrattuna vuoteen 2007, mikä varmasti liittyy sekä opiskelijoiden työelämään siirtymiseen (opiskelijoita 15 % vuonna 2007 ja 7 % vuonna 2012: Haavio-Mannila ym. 2009, 264; Liitetaulukko 5) että työssä etenemiseen. Koetussa terveydentilassa ja pitkäaikaissairauksien määrässä ei ole tapahtunut juurikaan muutosta (Taulukko 3).

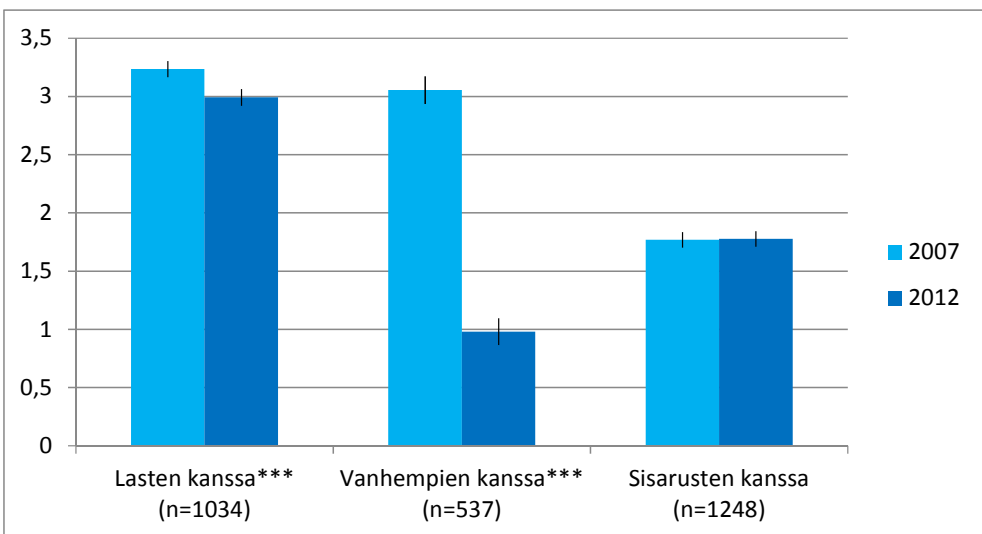
Myös aikuisten lasten perherakenteessa on tapahtunut muutoksia. Aikuiset lapset ovat aiempaa useammin avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa ja vastaavasti aiempaa harvemmin naimattomia ja avoliitossa. Suunnilleen yhtä suurella osalla aikuisista lapsista oli äiti tai isä elossa vuosina 2007 ja 2012. Suuremmalla osalla aikuisista lapsista on kuitenkin lapsia kuin aiemmin. Lapsettomien määrä on laskenut selvästi ja erityisesti kaksi- tai useampilapsisten määrä vastaavasti noussut. Sisarusten määrässä aikuisilla lapsilla ei ole tapahtunut juuri muutoksia, mutta harvemmallalla oli isovanhempi elossa vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007.

6.2 Suuret ikäluokat, vuorovaikutus sekä annettu ja saatu apu vuosina 2007 ja 2012

Suuret ikäluokat ja yhteydenpito vuosina 2007 ja 2012

Tässä osassa käsittelemme suurten ikäluokkien yhteydenpitoa lastensa, vanhempiensa ja sisarustensa kanssa. Vuosien 2007 ja 2012 kyselyissä vastaajilta on kysytty, kuinka usein he pitävät yhteyttä eri henkilöihin ja vastausvaihtoehdoiksi on annettu: ei lainkaan (0), harvemmin kuin kerran kuukaudessa (1), noin 1–3 kertaa kuukaudessa (2), noin kerran viikossa (3) ja päivittäin tai useita kertoja viikossa (4). Kuviossa 30 on esitetty yhteydenpidon keskiarvot eri sukulaisryhmittäin.

Suurten ikäluokkien yhteydenpito lapsiin on vähentynyt tilastollisesti merkitsevästi vuosien 2007 ja 2012 välillä (2007: 3,24 ja 2012: 3,00). Tilastollisesti merkitsevä ero on myös suurten ikäluokkien yhteydenpidossa vanhempiensa kanssa (2007: 3,05 ja 2012: 0,98). Vuonna 2012 suuret ikäluokat olivat vähemmän yhteydessä vanhempiinsa kuin vuonna 2007, mikä liittyy osaltaan siihen, että suurilla ikäluokilla oli harvemmin vanhemmat elossa vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 (ks. Taulukko 3). Ero säilyy kuitenkin merkitseväenä vaikka huomioidaan, että suurilla ikäluokilla oli vanhempi elossa sekä vuonna 2007 että vuonna 2012 (2007: 3,09 ja 2012: 1,62; $p < .001$; $n=312$; tulosta ei ole esitetty kuvioissa). Suurten ikäluokkien yhteydenpidon määrä sisaruksiin ei ole muuttunut vuosien 2007 ja 2012 välillä. (2007: 1,77 ja 2012: 1,78). (Kuvio 30.)

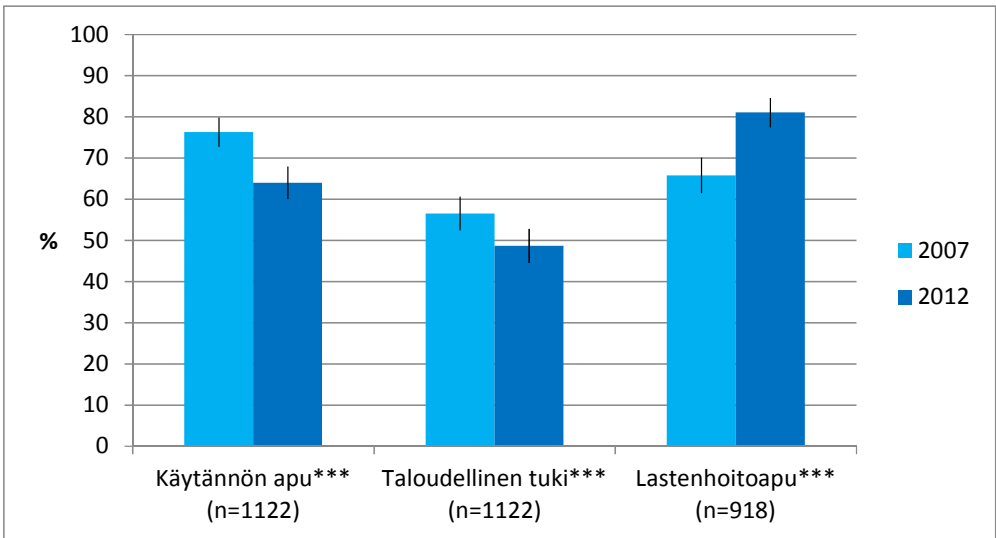

Kuvio 30. Suurten ikäluokkien yhteydenpito lasten, vanhempien ja sisarusten kanssa vuosina 2007 ja 2012 (keskiarvot ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

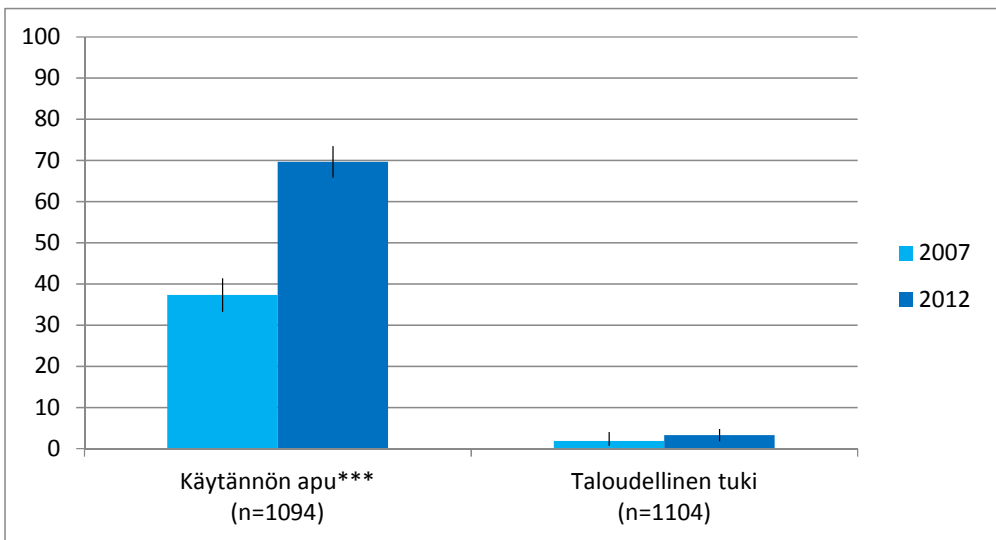
Suurten ikäluokkien lapsilleen antama ja lapsiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012

Seuraavaksi käsittelemme suurten ikäluokkien lapsilleen antamaa ja lapsiltaan saamaa käytännön apua, lastenhoitoapua ja taloudellista tukea. Lapsille annetusta lastenhoitoavusta on kysytty molemmilla kyselykierroksilla neljän vanhimman lapsen osalta erikseen, mutta kysymys esitettiin hieman eri tavalla vuonna 2007 kuin vuonna 2012. Vuonna 2007 lastenhoidosta on kysytty kahdella kysymyksellä, joista ensimmäinen koskee sitä, onko vastaaja ylipäättään antanut lapselleen lastenhoitoapua ja toinen sitä, kuinka usein lastenhoitoapua on annettu (Haavio-Mannila ym. 2009). Vuonna 2012 lastenhoitoavusta on kysytty yhdellä kysymyksellä. Suurten ikäluokkien lapsilleen antaman käytännön avun osalta vuonna 2007 on kysytty siitä, millaista käytännön apua lapsille on annettu. Vastausten pohjalta olemme muodostaneet muuttujan, joka on luokiteltu kahteen luokkaan sen mukaan onko vastaaja antanut lapselleen käytännön apua vai ei. Vuonna 2012 taas on tiedusteltu käytännön avun määrää ja tämän muuttujan olemme myös luokitelleet kahteen luokkaan sen mukaan, onko vastaaja antanut lapselleen käytännön apua vai ei. Taloudellisesta tuesta on kysytty samalla tavalla neljän vanhimman lapsen osalta vuosina 2007 ja 2012.

Suuret ikäluokat ovat antaneet lapsilleen vuonna 2012 tilastollisesti merkitsevästi vähemmän sekä käytännön apua että taloudellista tukea kuin vuonna 2007. Vuonna 2007 käytännön apua lapsilleen antoi 76 prosenttia suurista ikäluokista, kun taas vuonna 2012 sitä antoi 64 prosenttia. Taloudellista tukea puolestaan antoi vuonna 2007 lapsilleen 57 prosenttia suurista ikäluokista, mutta vastaava osuus vuonna 2012 oli 49 prosenttia. Lastenhoitoavun kohdalla tulokset ovat toisen suuntaiset käytännön apuun ja taloudelliseen tukeen verrattuna, sillä suuret ikäluokat antoivat lapsilleen lastenhoitoapua merkitsevästi enemmän vuonna 2012 kuin antoivat vuonna 2007. Vuonna 2007 lastenhoitoapua lapsilleen antoi 66 prosenttia ja vuonna 2012 taas 81 prosenttia suurista ikäluokista. (Kuvio 31.) Lastenhoitoapua koskeva tulos liittyy siihen, että yhä useammalla suuriin ikäluokkiin kuuluvalla henkilöllä oli lapsenlapsia vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 (ks. Taulukko 3). Mikäli huomioidaan vain ne, joilla oli lapsenlapsi sekä vuonna 2007 että vuonna 2012, oli lastenhoitoapua vuonna 2007 antanut 79 prosenttia ja vuonna 2012 sitä oli antanut 81 prosenttia, eikä ero ole tilastollisesti merkitsevä (tulosta ei ole esitetty kuvioissa).

Kuvio 31. Lapsilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Kuvio 32. Lapsiltaan apua saaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

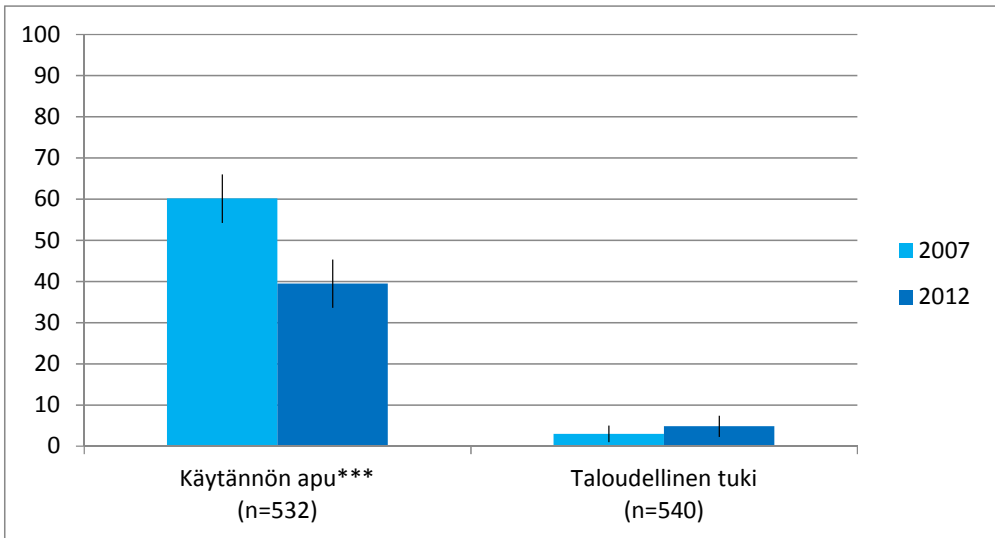
Suurten ikäluokkien lapsiltaan saaman avun osalta käsittelemme käytännön apua ja taloudellista tukea. Kysymykset on kysytty hieman eri tavalla vuoden 2007 ja 2012 kyselyissä. Vuonna 2007 lapsilta saadusta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta kysyttiin muiden sukulaisten yhteydessä ja erikseen vain tyttäreltä sekä tämän puolisoilta ja vastaavasti pojalta sekä tämän puolisoilta saa-

dusta avusta. Vuoden 2012 kyselyssä saatu käytännön apu ja taloudellinen tuki on puolestaan kysytty samalla tavoin kuin annettu eli neljän vanhimman lapsen kohdalta erikseen. (ks. myös luku 2.) Käytännön apua lapsiltaan sai suurista ikäluokista tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa vuonna 2012 (70 %) kuin sai vuonna 2007 (37 %). Taloudellista tukea vuonna 2007 lapsiltaan sai kaksi prosenttia ja vuonna 2012 sitä sai kolme prosenttia suurista ikäluokista, mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Suurten ikäluokkien vanhemmilleen antama apu vuosina 2007 ja 2012

Tarkastelemme ainoastaan suurten ikäluokkien vanhemmilleen antamaa apua, koska vuoden 2012 kyselylomakkeessa ei kysytty ollenkaan suurten ikäluokkien vanhemmiltaan saamasta avusta. Tämä johtuu siitä, että jo vuoden 2007 kyselyn vastaajista vain erittäin harva oli saanut vanhemmiltaan apua (Haavio-Mannila ym. 2009) ja vuonna 2012 apu olisi oletettavasti ollut vieläkin vähäisempää kuin vuonna 2007, koska suurten ikäluokkien vanhemmat ovat jo hyvin iäkkäitä (ks. luku 6.1). Vuosina 2007 ja 2012 vanhemmille annetusta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta on kysytty erikseen sekä äidin että isän osalta. Kyselylomakkeiden rakenteen selkeyttämisen johdosta vuonna 2012 kaikista vanhemmille annetusta avusta on kysytty omassa osiossa (ks. Liite 1), kun vuonna 2007 siitä kysyttiin samassa yhteydessä kuin muille sukulaisille annetusta avusta (ks. Haavio-Mannila ym. 2009).

Käytännön apua vanhemmilleen antoi 60 prosenttia vuonna 2007 ja vuonna 2012 puolestaan 40 prosenttia suurista ikäluokista (Kuvio 33). Ero on tilastollisesti merkitsevä ja liittyy siihen, että harvemmallalla suuriin ikäluokkiin kuuluvalla on vanhempi elossa vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 (ks. Taulukko 3). Kun mukaan otetaan vain ne, joilla on vanhempi elossa sekä vuonna 2007 että vuonna 2012, oli apua antaneita jälkimmäisenä vuonna enemmän, mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä (2007: 61 % ja 2012: 67 %, $n=306$; tulosta ei ole esitetty kuvioissa). Taloudellista tukea vanhemmilleen antoi kolme prosenttia vuonna 2007 ja viisi prosenttia vuonna 2012. Ero ei ole tilastollisesti merkitsevä (Kuvio 33). Mikäli mukaan otetaan ne suurten ikäluokkien edustajat, joilla oli vanhempi elossa sekä vuonna 2007 että vuonna 2012, antoi tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa taloudellista tukea vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007 (2007: 3 % ja 2012: 8 %, $p < .05$, $n=312$; tulosta ei ole esitetty kuvioissa).

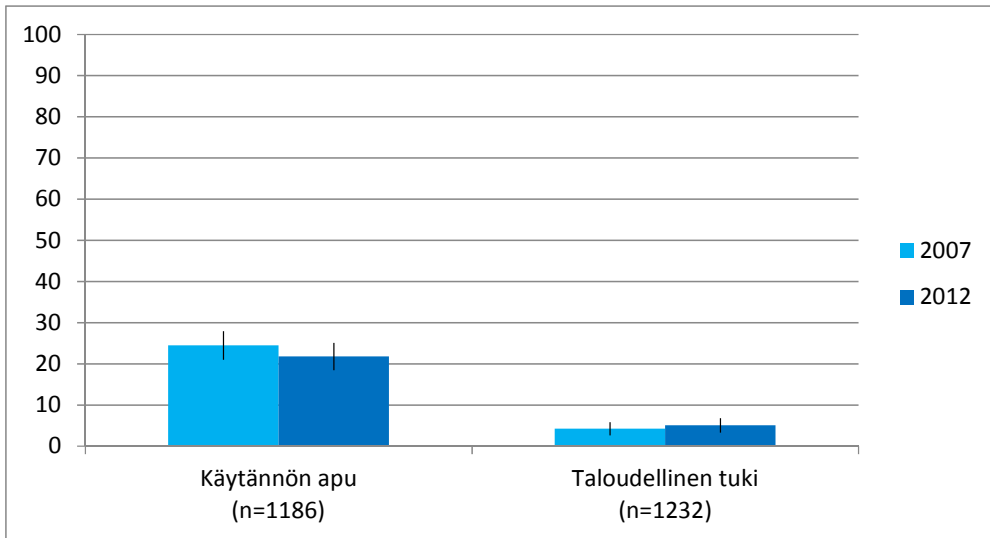

Kuvio 33. Vanhemmilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Suurten ikäluokkien sisaruksilleen antama ja sisaruksiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012

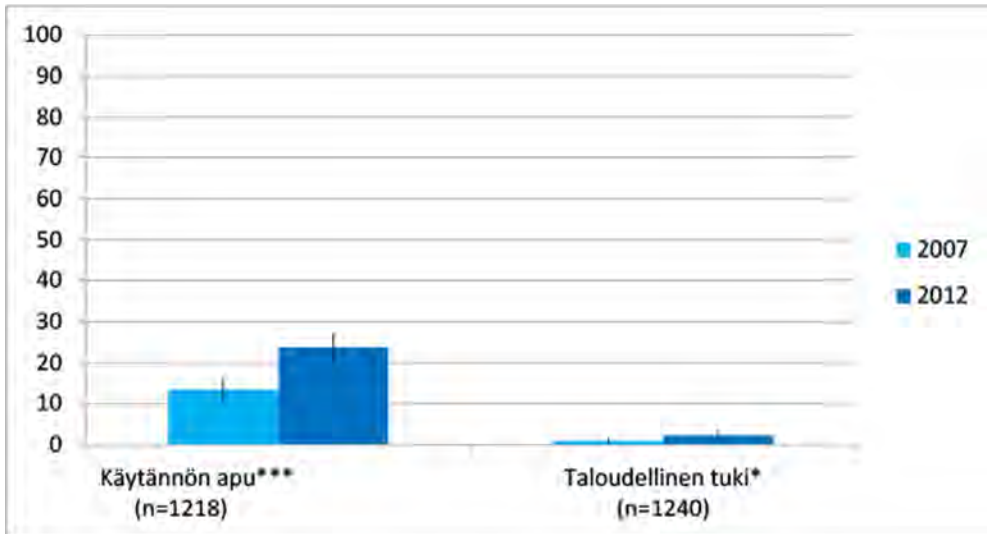
Seuraavaksi tarkastelemme suurten ikäluokkien sisaruksilleen antamaa ja sisaruksiltaan saamaa apua. Vuosien 2007 ja 2012 lomakkeissa on kysytty sisaruksille annettusta ja heiltä saadusta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta. Vuonna 2007 on kysytty sitä, onko vastaaja antanut tai saanut kyseistä apua tietyiltä henkilöiltä ja vaihtoehtoina ovat olleet myös sisko ja hänen perheensä sekä veli ja hänen perheensä. Vuonna 2012 annettusta ja saadusta avusta on puolestaan kysytty erikseen vastaajan neljän vanhimman sisaruksen osalta.

Käytännön apua sisaruksilleen antoi 25 prosenttia suurista ikäluokista vuonna 2007 ja 22 prosenttia vuonna 2012. Taloudellista tukea sisaruksilleen antoi puolestaan 4 prosenttia suurista ikäluokista vuonna 2007 ja 5 prosenttia vuonna 2012. Sisaruksille annettun käytännön avun ja taloudellisen tuen osalta erot vuosien 2007 ja 2012 välillä eivät ole tilastollisesti merkitseviä. (Kuvio 34.)

Kuvio 34. Sisaruksilleen apua antaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Sisaruksiltaan käytännön apua vuonna 2007 sai 14 prosenttia suurista ikäluokista. Vastaava osuus vuonna 2012 oli 24 prosenttia. Tämä ero on tilastollisesti merkitsevä. Taloudellista tukea sisarukseltaan vuonna 2012 sai merkitsevästi useampi (2 %) kuin vuonna 2007 (1 %), joskin taloudellista tukea sisarukseltaan saaneita on ylipäätään vähän (ks. myös Liitetaulukko 78).

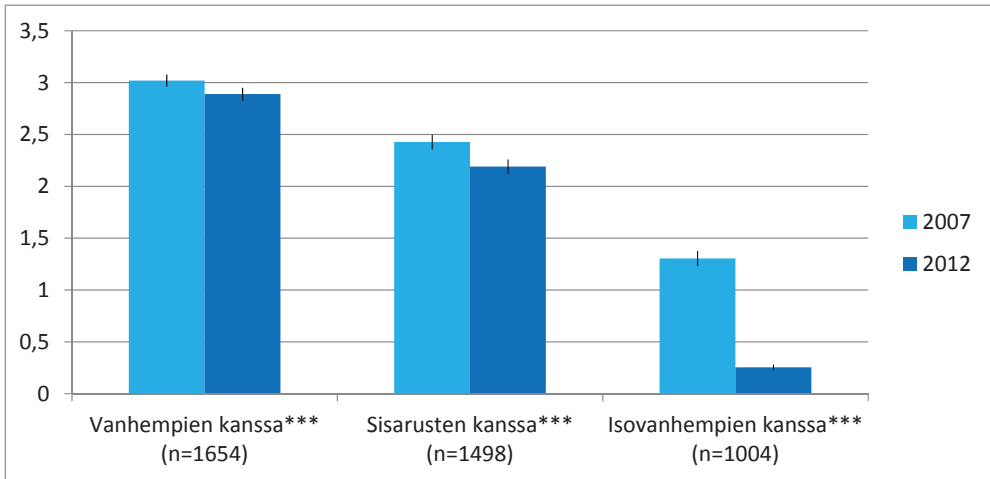
Kuvio 35. Sisaruksiltaan apua saaneiden osuus suurista ikäluokista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

6.3 Aikuiset lapset, vuorovaikutus sekä annettu ja saatu apu vuosina 2007 ja 2012

Aikuiset lapset ja yhteydenpito vuosina 2007 ja 2012

Vuosien 2007 ja 2012 kyselyissä vastaajilta on kysytty, kuinka usein he pitävät yhteyttä eri henkilöihin ja vastausvaihtoehdoiksi on annettu: ei lainkaan (0), harvemmin kuin kerran kuukaudessa (1), noin 1–3 kertaa kuukaudessa (2), noin kerran viikossa (3) ja päivittäin tai useita kertoja viikossa (4). Kuviossa 36 on esitetty yhteydenpidon keskiarvot, jotka koskevat aikuisten lasten yhteydenpitoa vanhempien, sisarusten ja isovanhempien kanssa vuosina 2007 ja 2012.

Aikuisten lasten yhteydenpito vanhempiensa (2007: 3,02 ja 2012: 2,89), sisarustensa (2007: 2,43 ja 2012: 2,19) ja isovanhempiensa (2007: 1,30 ja 2012: 0,25) kanssa on vähentynyt merkitsevästi (Kuvio 36). Isovanhempien kohdalla muutos liittyy osaltaan siihen, että aikuisilla lapsilla on elossa olevia isovanhempia vähemmän vuonna 2012 kuin vuonna 2007 (ks. Taulukko 3). Ero säilyy kuitenkin merkitseväenä, kun tarkastellaan vain niitä, joilla oli isovanhempi elossa sekä vuonna 2007 että vuonna 2012 (2007: 1,36 ja 2012: 0,43, $p < .001$, $n=390$; tulosta ei ole esitetty kuvioissa).

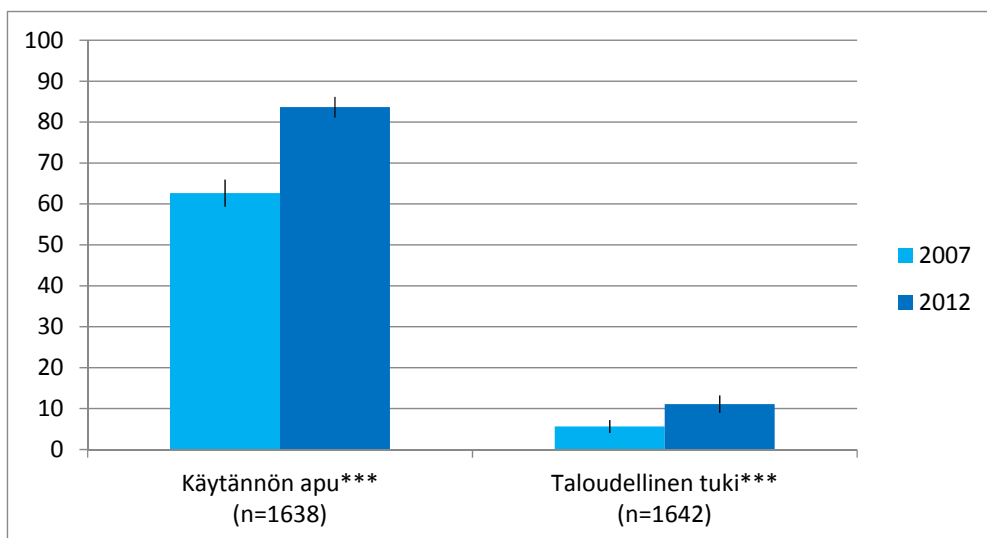

Kuvio 36. Aikuisten lasten yhteydenpito vanhempien, sisarusten ja isovanhempien kanssa vuosina 2007 ja 2012 (keskiarvot ja 95 % luottamusvälit). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyytaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuisten lasten vanhemmilleen antama ja vanhemmiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012

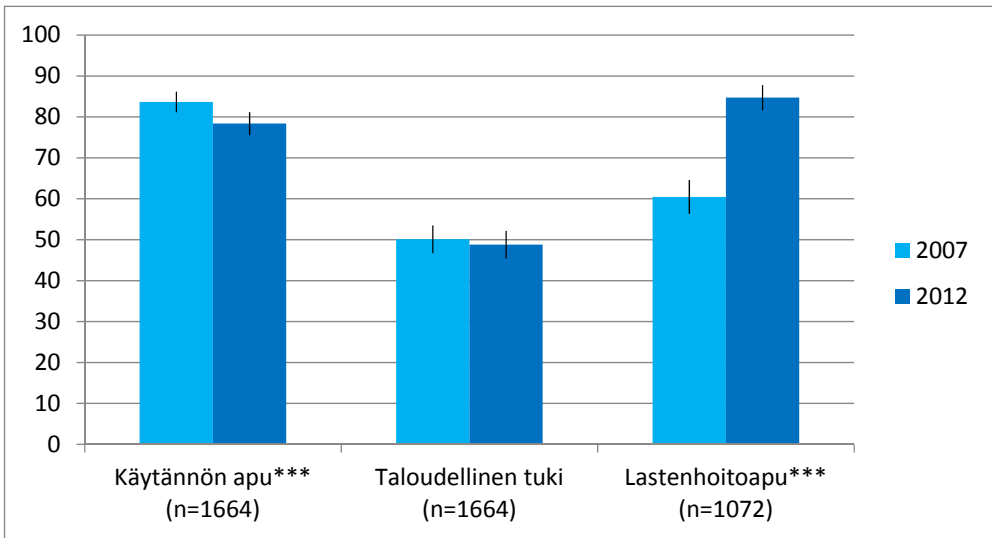
Seuraavaksi tarkastelemme aikuisten lasten vanhemmilleen antamaa ja vanhemmiltaan saamaa apua. Molemmilla kyselykierroksilla on kysytty erikseen isälle ja äidille annetusta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta. Vuonna 2007 nämä kysymykset kysyttiin samassa osiossa muiden sukulaisten kanssa ja vuonna 2012 omassa, vanhempia ja puolison vanhempia koskevassa, kohdassa. Aikuisten lasten vanhemmiltaan saamasta lastenhoitoavusta kysyttiin vuonna 2007 kahdella kysymyksellä, joista ensimmäinen koski sitä, onko vastaaja ylipäätään saanut vanhemmiltaan lastenhoitoapua ja toinen sitä, kuinka usein lastenhoitoapua on saatu (ks. Haavio-Mannila ym. 2009). Vuonna 2012 lastenhoitoavusta on kysytty yhdellä kysymyksellä (ks. Liite 1). Vanhemmilta saadusta käytännön avusta kysyttiin vuonna 2007 sitä, millaista apua on saatu. Vastausten pohjalta olemme muodostaneet muuttujan, joka mittaa sitä, onko vastaaja saanut vanhemmaltaan käytännön apua vai ei. Vuonna 2012 taas on kysytty käytännön avun määrää ja tämän muuttujan olemme myös luokitelleet kahteen luokkaan sen mukaan, onko vastaaja saanut vanhemmaltaan käytännön apua vai ei. Taloudellista tukea koskeva kysymys oli samanlainen vuosina 2007 ja 2012.

Vuonna 2012 tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa aikuisista lapsista (84 %) antoi käytännön apua vanhemmilleen kuin antoi vuonna 2007 (63 %). Myös merkitsevästi suurempi osa aikuisista lapsista antoi taloudellista tukea vanhemmilleen vuonna 2012 (11 %) vuoteen 2007 (6 %) verrattuna. (Kuvio 37.)

Kuvio 37. Vanhemmilleen apua antaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Käytännön apua vanhemmiltaan sai vuonna 2007 merkitsevästi useampi (84 %) kuin vuonna 2012 (78 %). Vanhemmilta taloudellista tukea saavien määrä laski hieman vuoden 2007 määrästä (50 %) vuoteen 2012 (49 %), mutta ero ei ole tilastollisesti merkitsevä. Vanhemmilta saadun lastenhoitoavun määrä sitä vastoin kasvoi merkitsevästi vuosien 2007 ja 2012 välillä. Lastenhoitoapua vanhemmilta sai 60 prosenttia aikuisista lapsista vuonna 2007, kun taas vuonna 2012 lastenhoitoapua sai 85 prosenttia aikuisista lapsista. (Kuvio 38.) Ero liittyy osittain siihen, että aikuisilla lapsilla oli useammin omia lapsia vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 (ks. Taulukko 3).

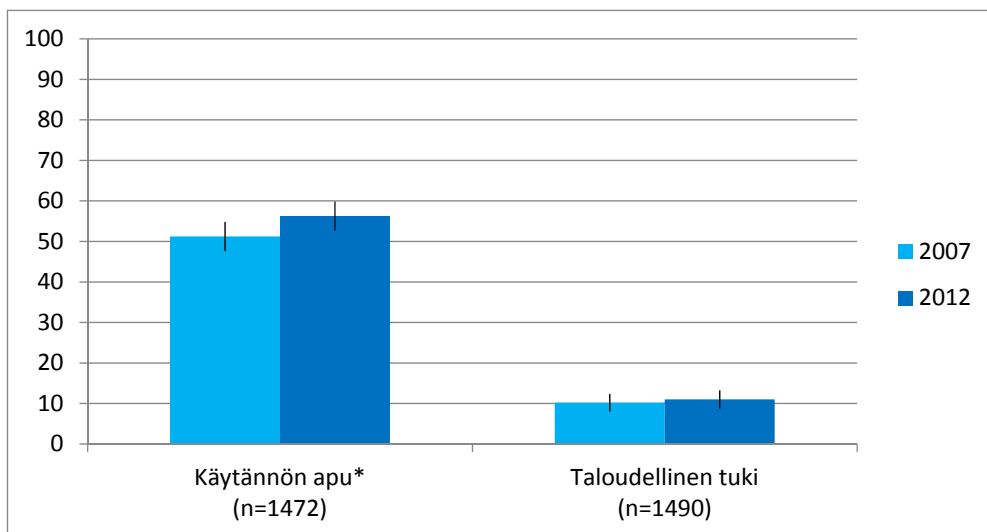

Kuvio 38. Vanhemmiltaan apua saaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuisten lasten sisaruksilleen antama ja sisaruksiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012

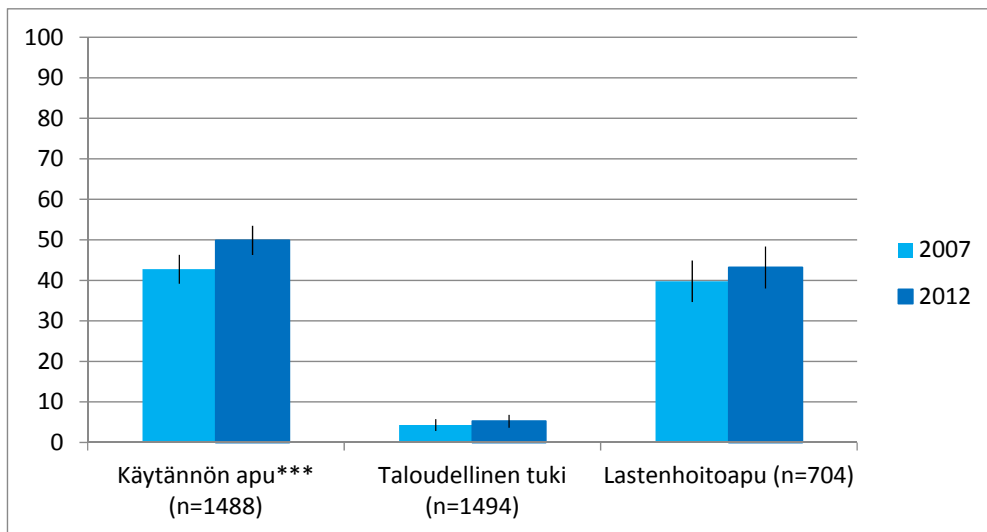
Sisarusten osaltakin käsittelemme heille annettua ja heiltä saatua käytännön apua ja taloudellista tukea. Vuonna 2007 kyselomakkeessa kysyttiin, onko vastaaja antanut tai saanut kyseistä apua tietyiltä henkilöiltä ja vaihtoehtoina olivat myös sisko ja veli sekä heidän perheensä (ks. Haavio-Mannila ym. 2009). Vuonna 2012 annetusta ja saadusta avusta on puolestaan kysytty erikseen vastaajan neljän vanhimman sisaruksen osalta (ks. Liite 1).

Tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa aikuisista lapsista antoi sisaruksilleen käytännön apua vuonna 2012 (56 %) kuin antoi vuonna 2007 (51 %). Taloudellisen tuen antajien osuudessa ero ei ole tilastollisesti merkitsevä: vuonna 2007 sisarukselle taloudellista tukea antoi 10 prosenttia ja vuonna 2012 sitä antoi 11 prosenttia aikuisista lapsista. (Kuvio 39.)

Kuvio 39. Sisaruksilleen apua antaneiden osuus aikuisista lapsista vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Käytännön apua sisarukselta sai vuonna 2012 merkitsevästi useampi (50 %) kuin vuonna 2007 (43 %). Vuonna 2007 taloudellista tukea sisarukselta sai neljä prosenttia aikuisista lapsista ja vastaava osuus vuonna 2012 oli viisi prosenttia. Lastenhoitoapua sisaruksilta vuonna 2007 sai 40 prosenttia aikuisista lapsista ja 43 prosenttia vuonna 2012. Taloudellisen tuen ja lastenhoitoavun osalta eivät erot vuosien välillä ole tilastollisesti merkitseviä. (Kuvio 40.)

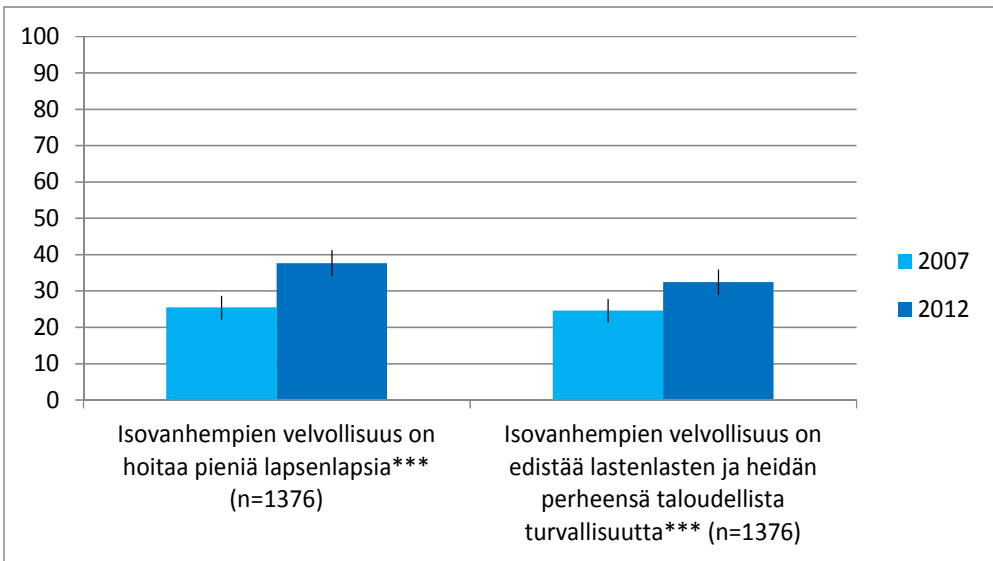
Kuvio 40. Aikuisten lasten sisaruksiltaan saama apu vuosina 2007 ja 2012 (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

6.4 Auttamisasenteet vuosina 2007 ja 2012

Suuraavaksi käsittelemme suurten ikäluokkien ja heidän aikuisten lastensa auttamisasenteissa tapahtuneita muutoksia vuosina 2007 ja 2012. Raportoimme tulokset ainoastaan niiden asenneväittämien osalta, joissa on tapahtunut muutoksia. Kyselyissä vastaajille on esitetty yhteensä 12 väittämää koskien perheenjäsenten välistä auttamista (ks. myös luvut 4.4 ja 5.4). Vuosien 2007 ja 2012 välillä on suurten ikäluokkien kohdalla tilastollisesti merkitseviä muutoksia kahden, ja aikuisten lasten kohdalla kolmen asenneväittämän osalta. Kyselylomakkeessa vastaajia on pyydetty kertomaan viisiportaisella asteikolla, ovatko he samaa vai eri mieltä perheenjäsenten auttamista koskevista väitteistä. Muuttujaluokkia yhdistettiin niin, että vertaamme toisiinsa täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuuksia vuosina 2007 ja 2012.

Suurten ikäluokkien auttamisasenteet vuosina 2007 ja 2012

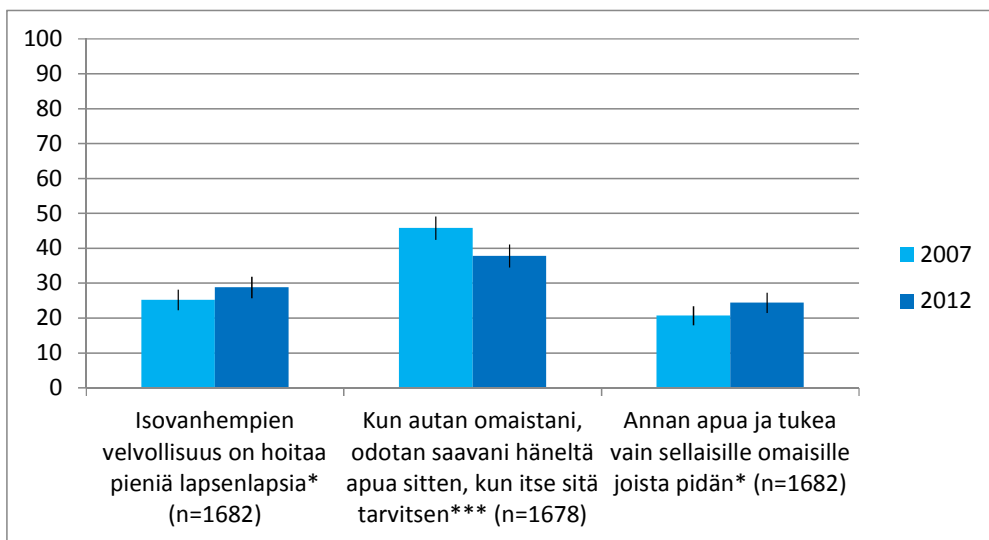
Suurten ikäluokkien sukupolven auttamisasenteiden muutokset koskevat kahta lapsenlapsiin liittyvää kysymystä. Vuonna 2007 suurista ikäluokista 25 prosentin mielestä isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia. Vuonna 2012 vastaava osuus oli kuitenkin 38 prosenttia. Lisäksi vuonna 2007 suurista ikäluokista 25 prosenttia oli samaa mieltä siitä, että isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta. Vuonna 2012 samaa mieltä olevien osuus oli 32 prosenttia. Molempien asenneväittämien kohdalla erot vuosien 2007 ja 2012 välillä ovat tilastollisesti merkitsevät.

Kuvio 41. Suurten ikäluokkien auttamista koskevat mielipiteet vuosina 2007 ja 2012: Samaa mieltä olevat (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

Aikuisten lasten auttamisasenteet vuosina 2007 ja 2012

Seuraavaksi käsittelemme aikuisten lasten auttamisasenteiden muutoksia vuosina 2007 ja 2012. Aikuisista lapsista oli vuonna 2012 tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa (29 %) kuin edeltävällä kierroksella (25 %) sitä mieltä, että isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia. Vuonna 2012 oli vastaavasti aikuisista lapsista pienempi osa (38 %) kuin aikaisemmin (46 %) sitä mieltä, että auttaessaan omaistaan he odottavat saavansa häneltä apua sitten, kun sitä itse tarvitsevat. Myös tämä ero on tilastollisesti merkitsevä. Lisäksi vuonna 2012 aikuisista lapsista ilmoitti tilastollisesti merkitsevästi suurempi osa (24 %) kuin vuonna 2007 (21 %) antavansa apua ja tukea vain sellaisille omaisille, joista he pitävät.

Kuvio 42. Aikuisten lasten auttamista koskevat mielipiteet vuosina 2007 ja 2012: Samaa mieltä olevat (% ja 95 % luottamusväli). $p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$. Merkitsevyystaso viittaa vuosien välisen eron tilastolliseen merkitsevyyteen.

6.5 Yhteenveto: muutos 2007–2012

Tämän muutosta koskevan luvun keskeiset tulokset ovat seuraavat:

- Suurimmat muutokset suurten ikäluokkien elämäntilanteessa vuosien 2007 ja 2012 välillä liittyvät siihen, että heistä valtaosa on jäänyt eläkkeelle, yhä harvemmalla omat vanhemmat ovat enää elossa ja lastenlasten määrä on lisääntynyt.
- Aikuisista lapsista useampi oli vuonna 2012 avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa kuin oli vuonna 2007, ja vastaavasti harvempi on naimaton. Lisäksi lapsettomien määrä on laskenut huomattavasti vuosien 2007 ja 2012 välillä.
- Aikuiset lapset kokivat taloudellisen tilanteensa hieman paremmaksi vuonna 2012 kuin kokivat vuonna 2007.
- Suuret ikäluokat pitivät vähemmän yhteyttä lapsiinsa ja vanhempiinsa vuonna 2012 kuin vuonna 2007.
- Aikuiset lapset pitivät vähemmän yhteyttä vanhempiinsa, sisaruksiinsa ja isovanhempiinsa vuonna 2012 kuin pitivät vuonna 2007.
- Pienempi osuus suurista ikäluokista antoi käytännön apua ja taloudellista tukea lapsilleen vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007. Lastenhoitoapua antavien osuus on kasvanut, mikä johtuu osin siitä, että suurempi osuus suurista ikäluokista on isovanhempia ja heillä on aiempaa enemmän lapsenlapsia.
- Suurista ikäluokista pienempi osuus antoi vanhemmilleen käytännön apua vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007, mikä johtuu osittain siitä, että pienemmällä osalla vanhemmat ovat enää elossa.
- Lapsiltaan käytännön apua saavien osuus on suurissa ikäluokissa kasvanut.
- Suurempi osuus suurista ikäluokista sai sisaruksiltaan käytännön apua ja taloudellista tukea vuonna 2012 kuin sai vuonna 2007.
- Aikuisista lapsista suurempi osuus antoi käytännön apua ja taloudellista tukea vanhemmilleen vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007.
- Pienempi osa aikuisista lapsista sai vanhemmiltaan käytännön apua, mutta suurempi osa sai lastenhoitoapua. Jälkimmäinen tulos liittyy osittain siihen, että suuremmalla osalla oli lapsia vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007.
- Aikuisista lapsista suurempi osuus antoi sisaruksilleen käytännön apua vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007.
- Aikuisista lapsista suurempi osuus sai sisaruksiltaan käytännön apua vuonna 2012 kuin sai vuonna 2007.
- Suurempi osuus suurista ikäluokista oli vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 samaa mieltä siitä, että isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia ja siitä, että isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta.
- Aikuisista lapsista suurempi osuus oli vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 samaa mieltä siitä, että isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia.
- Pienempi osuus aikuisista lapsista oli vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007 samaa mieltä väitteestä ”Kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten, kun itse sitä tarvitsen”.
- Suurempi osuus aikuisista lapsista oli samaa mieltä väitteestä ”Annan apua vain sellaisille omaisille, joista pidän”.

Tämän tutkimusraportin alussa kysyimme: Millaisessa elämäntilanteessa suuret ikäluokat ja aikuiset lapset ovat? Keihin he pitävät yhteyttä? Keille he antavat ja keiltä he saavat apua? Minkälaisia ovat perheenjäsenten auttamista koskevat asenteet? Onko yhteydenpidossa, auttamisessa ja asenteissa tapahtunut muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä? Tässä luvussa esitämme yhteenvedon vastauksista näihin kysymyksiin ja vedämme suuntaviivoja jatkotutkimukselle.

7.1 Yhteenvedo tuloksista

Elämänvaiheet

Suurten ikäluokkien sukupolvi on varsin erilaisessa ikä- ja elämänvaiheessa kuin heidän aikuisten lastensa sukupolvi. Suurten ikäluokkien edustajat ovat keskimäärin noin 65-vuotiaita ja aikuiset lapset keskimäärin noin 36-vuotiaita. Valtaosa suurten ikäluokkien edustajista on jo eläkkeellä, kun taas aikuiset lapset ovat pääosin työelämässä. Tämä vaikuttaa muun muassa tuloihin: aikuisten lasten tulot ovat suuremmat kuin suurten ikäluokkien tulot. Molemmissa sukupolvissa miehet ansaitsevat naisia enemmän, joskin aikuisten lasten kohdalla sukupuolien välinen tuloero on kapeampi.

Aikuiset lapset ovat suuria ikäluokkia paremmin koulutettuja. Tässä sukupolvessa naiset ovat paremmin koulutettuja kuin miehet, kun taas suurissa ikäluokissa miehet ovat keskimäärin koulutetumpia kuin naiset. Iän myötä terveydelliset ongelmat lisääntyvät ja suuret ikäluokat arvioivatkin terveytensä keskimäärin heikommaksi kuin aikuiset lapset. Tosin suuret ikäluokat eivät vielä ole kovin huonossa kunnossa, sillä yli puolet heistä kokee terveytensä hyväksi tai erittäin hyväksi. Molemmissa sukupolvissa naiset kokevat terveytensä keskimäärin paremmaksi kuin miehet.

Aikuiset lapset arvioivat itsensä keskimäärin onnellisemmaksi kuin suuret ikäluokat. Molemmissa sukupolvissa naiset kokevat itsensä onnellisemmaksi kuin miehet. Uskonnon tärkeys erottaa sukupolvia toisistaan. Suurille ikäluokille uskonto on keskimäärin tärkeämpi asia kuin aikuisille lapsille. Molemmissa sukupolvissa naiset ilmoittavat selvästi useammin kuin miehet uskonnon tärkeäksi osaksi elämäänsä.

Molemmissa sukupolvissa keskimääräinen ikäero puolisoihin on samankaltainen: naisilla on itseään vanhempi ja miehillä itseään nuorempi kumppani. Suurilla ikäluokilla on tai on ollut enemmän sisaruksia kuin aikuisilla lapsilla.

Lisäksi suurilla ikäluokilla on keskimäärin hieman enemmän lapsia kuin aikuisilla lapsilla, mutta on huomattava, että nuorempi sukupolvi hankkii todennäköisesti vielä lapsia. Suurista ikäluokista noin viidenneksellä on äiti elossa ja hyvin harvalla enää isä elossa, kun taas vastaavasti aikuisten lasten sukupolvesta vain harvoilla äiti tai isä on kuollut. Suurilla ikäluokilla on enemmän sekä läheisiä sukulaisia että ystäviä kuin aikuisilla lapsilla. Molemmissa sukupolvissa miehillä on keskimäärin enemmän läheisiä ystäviä kuin naisilla ja vastaavasti naisilla on keskimäärin enemmän läheisiä sukulaisia kuin miehillä.

Yhteydenpito ja auttaminen

Suuret ikäluokat pitävät eniten yhteyttä lapsiinsa ja vanhempiinsa, joista jälkimmäisiä tosin on elossa yhä harvemmalla. Yhteydenpitoa on varsin paljon myös lastenlapsiin sekä puolison vanhempiin ja ystäviin, mutta muihin sukulaisiin selvästi vähemmän. Aikuiset lapset pitävät eniten yhteyttä ystäviinsä ja seuraavaksi eniten vanhempiinsa. Puolison vanhempiin ja omiin sisaruksiinsa he pitävät jonkin verran vähemmän yhteyttä ja muihin sukulaisiin selvästi vähemmän. Se, keihin yhteyttä pidetään tiiviimmin, heijastelee sukupolvien erilaisia elämänvaiheita (Elder & Kirkpatrick Johnson, 2003; Giele & Elder, 1998).

Molemmissa sukupolvissa naiset pitävät miehiä tiiviimmin yhteyttä lähes kaikkiin sukulaisryhmiin ja ystäviinsä. Tämä tukee hypoteesia, jonka mukaan naiset ovat miehiä useammin niin kutsuttuja suvun koossapitäjiä (Dubas 2001). Suuret ikäluokat ja aikuiset lapset pitävät tiiviimmin yhteyttä äidin kuin isän puoleisiin sukulaisiin. Tulos on linjassa sekä evoluutioteoreettisten oletusten (Coall & Hertwig 2010; Pollet & Hoben 2011) että useiden sosiologisten empiiristen tutkimusten kanssa (esim. Chan & Elder 2000; Fokkema, ter Bekke, and Dykstra, 2008).

Käytännön apu on yleisin annettu ja saadun avun muoto. Suurin osuus suurista ikäluokista antaa käytännön apua vanhemmilleen ja lähes yhtä suuri osuus lapsilleen. Käytännön apua suurin osuus suurista ikäluokista saa vastaavasti omilta lapsiltaan. Aikuisista lapsista suurin osuus antaa käytännön apua omille vanhemmilleen ja suurin osuus myös saa näiltä käytännön apua. Suurimmat sukupolvien väliset erot koskevat niitä, jotka antavat sisaruksilleen ja ystävilleen käytännön apua. Aikuisista lapsista selvästi suurempi osuus kuin suurista ikäluokista antaa näille ryhmille käytännön apua. Vastaavasti aikuisten lasten sukupolvesta suurempi osuus saa käytännön apua sisaruksiltaan ja ystäviltaan. Aikuisilla lapsilla on tiiviimmät auttamissuhteet sisaruksiinsa kuin suurilla ikäluokilla, vaikka suurilla ikäluokilla on enemmän sisaruksia.

Käytännön auttaminen on selvästi sukupuolittunutta. Molemmissa sukupolvissa miehistä suurempi osuus kuin naisista antaa käytännön apua ja yleensä myös saa sitä. Tässä kannattanee muistuttaa että käytännön apua koskevassa kysymyksessä ohjeistettiin avun tarkoittavan varsin miehisiä toimintoja kuten

avustamista koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Eräs poikkeus avun saajien joukossa ovat suurten ikäluokkien naiset, joista suurempi osuus kuin miehistä saa käytännön apua lapsiltaan.

Taloudellista tukea liikkuu selvästi käytännön apua vähemmän. Suuret ikäluokat antavat taloudellista tukea lähes yksinomaan lapsilleen eivätkä saa sitä juuri keneltäkään. Aikuisista lapsista suurin osuus antaa taloudellista tukea sisartensa lapsille. Aikuiset lapset saavat taloudellista tukea lähinnä omilta vanhemmiltaan ja puolisonsa vanhemmilta. Taloudellisen tuen antajien ja saajien keskuudessa sukupuolten väliset erot ovat vähäisiä. Jos eroja on, niin tällöin naisista hieman suurempi osuus kuin miehistä saa ja myös antaa taloudellista tukea molemmissa sukupolvissa.

Taloudellinen tuki on tutkimistamme avun muodoista se, joka kulkee selkeimmin sukupolvien ketjussa vanhemmilta sukupolvilta nuoremmille. Evoluutio-teorian pohjalta tulosta voidaan selittää sillä, että sukulaisten investoinnit kulkevat lisääntymissuuntaan (Hamilton 1964; Trivers 1972). Sosiologit ovat puolestaan selittäneet avun suuntaa ylisukupolviset panokset -hypoteesilla (Hoff 2007), jonka mukaan sukupolvet ”panostavat” vuorovaikutukseen toistensa kanssa eri tavoin: vanhemmat sukupolvet ovat nuorempia kiinnostuneempia perheen jatkuvuudesta ja säilymisestä, kun taas nuoremmat haluavat pikemminkin saavuttaa riippumattomuuden perheestään.

Lastenhoito- ja hoiva-apua suuret ikäluokat ja aikuiset lapset antavat jonkin verran. Eniten hoivaajia löytyy suurista ikäluokista, joilla on lapsenlapsia. Valtaosa isovanhemmaksi tulleista suurista ikäluokista hoitaa lapsenlapsiaan. Suuret ikäluokat tosin hoivaavat myös omia ja puolisonsa vanhempia, mutta ylöspäin suuntautuvaa hoivaa antavien osuus on selvästi lastenlapsiaan hoivaavia pienempi. Aikuisista lapsista suurin osuus antaa lastenhoitoapua sisaruksilleen ja kohtalaisen moni myös ystävilleen. Aikuisista lapsista selkeästi suurin osuus saa lastenhoitoapua omilta vanhemmiltaan ja puolisonsa vanhemmilta, mutta monet saavat lastenhoitoapua myös sisaruksilta ja ystäviltään.

Lasten hoitaminen ja hoiva-avun antaminen on tutkimistamme avun muodoista selkeimmin sukupuolittunutta. Naisista selvästi miehiä suurempi osuus sekä antaa että saa lastenhoito- ja hoiva-apua. Ainoa poikkeus ovat aikuisten lasten sukupolven miehet, joista naisia suurempi osuus saa lastenhoitoapua puolisonsa vanhemmilta. Viimeksi mainittu tulos liittyy siihen, että lastenhoitoavun kohdalla painottuu äidin puolen sukulinja (ks. myös Danielsbacka ym. 2011; Tanskanen, Rotkirch & Danielsbacka 2011).

Avun muodot ja se, mikä apu kulloinkin on tärkeää, vaihtelee yksilöiden elämänvaiheiden mukaan. Esimerkiksi suuret ikäluokat ovat elämänvaiheessa, jossa he saattavat tarvita erityisesti käytännön apua, mutta eivät niinkään taloudellista tukea tai hoiva-apua. Suurten ikäluokkien aikuiset lapset, jotka opiskelevat tai ovat työuransa aloittamisen kynnyksellä, saattavat tarvita nimenomaan taloudellista tukea. Niille aikuisille lapsille, joilla on omia pieniä lapsia, lastenhoitoapu voi puolestaan olla tärkein avun muoto.

Auttamisasenteet

Perheenjäsenten auttamista koskevissa asenteissa on jonkin verran eroja suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten välillä. Suurten ikäluokkien käsitykset isovanhempien velvollisuudesta hoitaa pieniä lapsenlapsia ja edistää lastenlastensa taloudellista turvallisuutta jakautuivat tasaisesti samaa ja eri mieltä olevien kesken, kun taas heidän lapsensa ovat enimmäkseen sitä mieltä, että tuollaisia velvollisuuksia ei ole (ks. myös Danielsbacka 2010). Enemmistö suurista ikäluokista ja aikuisista lapsista katsoo, että isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsista äärimmäisessä tilanteessa eli silloin, jos vanhemmat eivät siihen kykene.

Molemmat sukupolvet ovat enimmäkseen sitä mieltä, että lasten tulisi tarvittaessa ottaa vastuu vanhempiensa huolenpidosta. Kumpikaan sukupolvi ei ole sitä mieltä, että on luonnollista, että tyttäret ottavat poikia enemmän hoitovastuuta vanhemmistaan. Kumpikaan sukupolvi ei myöskään ollut sillä kannalla, että lasten tulisi ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun nämä eivät enää kykene asumaan itsenäisesti.

Suuret ikäluokat ja aikuiset lapset eivät yleensä miellä auttamisen olevan vastavuoroista. Aikuiset lapset tosin ovat suurten ikäluokkien edustajia useammin samaa mieltä siitä, että auttaessaan omaistaan he odottavat vasta-apua ja siitä, että he auttavat vain sellaisia omaisiaan, joista pitävät.

Aikuiset lapset tai suuret ikäluokat eivät yleensä kannattaneet sitä, että perheen olisi yksin tuettava vanhuksia taloudellisesti, autettava heitä arkipäivän askareissa tai hoivattava heitä. Molemmista sukupolvista valtaosa pitää vanhusten taloudellista tukemista yhteiskunnan vastuulla olevana asiana. Enemmistö katsoo myös arkiaskareissa auttamisen ja henkilökohtaisen hoivaamisen kuuluvan yhteiskunnalle (ks. myös Tanskanen & Danielsbacka 2009).

Muutokset vuosien 2007 ja 2012 välillä

Suurten ikäluokkien ja aikuisten lasten elämäntilanteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2007 ja 2012 välillä. Valtaosa suurista ikäluokista on nyt eläkkeellä, yhä harvemmalla omat vanhemmat ovat enää elossa ja lastenlasten määrä on lisääntynyt. Suurimmat muutokset aikuisten lasten elämäntilanteessa koskevat perherakennetta. Aikuisista lapsista oli useampi vuonna 2012 avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa kuin oli vuonna 2007 ja vastaavasti harvempi oli naimaton. Lisäksi lapsettomia oli huomattavasti vähemmän vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007.

Suurten ikäluokkien yhteydenpito lapsiinsa on vähentynyt vuosien 2007 ja 2012 välillä. Samoin käytännön apua ja taloudellista tukea lapsilleen antavien osuus suurista ikäluokista on vähentynyt, mutta lastenhoitoapua antavien määrä on kasvanut. Lastenhoitoapua antaneiden osuuden kasvu selittyi osin sillä, että useampi suuriin ikäluokkiin kuuluvista oli isovanhempi vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007. Taloudellista tukea vanhemmilleen antavien osuus suurista ikäluokista oli myös korkeampi vuonna 2012 kuin vuonna 2007. Lisäksi suuriin

ikäluokkiin kuuluvista suurempi osuus sai käytännön apua lapsiltaan vuonna 2012 kuin sai vuonna 2007, ja suurempi osuus sai myös sisaruksiltaan sekä käytännön apua että taloudellista tukea vuonna 2012 kuin sai vuonna 2007.

Aikuisten lasten yhteydenpidon määrä sekä vanhempiin että sisaruksiin on laskenut vuosien 2007 ja 2012 välillä. Heidän vanhemmilleen antaman ja näiltä saaman avun jakaumat noudattelevat suurten ikäluokkien vastauksia: aikuisista lapsista suurempi osuus antoi vanhemmilleen käytännön apua ja taloudellista tukea vuonna 2012 kuin antoi vuonna 2007. Vastaavasti pienempi osuus aikuisista lapsista sai vanhemmiltaan käytännön apua vuonna 2012 kuin sai vuonna 2007. Suurempi osuus aikuisista lapsista sai vuonna 2012 lastenhoitoapua vanhemmiltaan kuin sai vuonna 2007, mihin vaikuttaa se, että suuremmalla osalla aikuisista lapsista oli omia lapsia vuonna 2012 kuin oli vuonna 2007. Aikuisista lapsista myös suurempi osuus sekä antoi sisaruksilleen että sai heiltä käytännön apua vuonna 2012 kuin vuonna 2007.

Evoluutioteoreettisesta näkökulmasta olennaisimpia ovat perherakenteen muutosten mukanaan tuomat muutokset yhteydenpidossa ja auttamisessa (Pollet & Hoben 2011; Salmon & Shackelford 2011). Esimerkiksi muutos, jonka mukaan aiempaa suurempi osuus aikuisista lapsista saa ja antaa käytännön apua sisaruksilleen, saattaa liittyä siihen, että aikuiset lapset ja heidän sisaruksensa ovat saattaneet saada lapsia kyselyiden välillä, mikä voi näkyä auttamisen lisääntymisenä (Hrdy 1999; 2009).

Kahden mittauskerran perusteella on kuitenkin vaikea sanoa, onko auttamisen ja yhteydenpidon muutoksissa kyse yksilön elämäntilanteeseen vai yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyvistä muutoksista. Mikäli kyse on elämäntilanteeseen liittyvistä muutoksista saattaa olla, että sukupolvien välisen avun suunta on vanhemman sukupolven ikääntyessä kääntymässä alhaalta ylöspäin (ks. myös Ogg & Renaut 2013). Tällöin suuret ikäluokat, jotka vielä ovat avun nettoantajia saattavat tulevaisuudessa olla avun nettosaajia. Muutokset voivat liittyä myös taloudelliseen taantumukseen, mikä tarkoittaisi sitä, että auttaminen reagoi vahvasti yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Tällöin taantumuksen päättyessä tulisi myös auttamisen palata samanlaiseksi kuin se oli ennen taantumaa.

7.2 Tutkimuksen seuraavat vaiheet

Tässä tutkimusraportissa on annettu yleiskuva Sukupolvien ketju -tutkimuksen toisen vaiheen tuloksista. Seuraavassa esittelemme muutamia esimerkkejä jatkotutkimusaiheista, joita aineistoilla on mahdollista tutkia. Käsittelemämme jatkotutkimusaiheet liittyvät alussa esittelemiimme sosiologisiin ja evoluutioteoreettisiin lähestymistapoihin (ks. luku 1).

Ikä, elämänvaihe ja auttamisen vastavuoroisuus

Sukupolvien ketju –aineistoilla on mahdollista tutkia lukuisia ikään ja elämänvaiheeseen sekä auttamisen vastavuoroisuuteen liittyviä kysymyksiä. Keskeisiä elämänkulun siirtymiä ovat suurilla ikäluokilla eläkkeelle siirtyminen sekä lastenlasten saaminen ja aikuisilla lapsilla työuran aloittaminen sekä lasten saaminen. Jatkossa tarkoituksenamme on tutkia, miten nämä elämäntapahtumat vaikuttavat sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen, auttamiseen ja auttamista koskeviin asenteisiin – tai toisinpäin – miten sukupolvien välinen vuorovaikutus ja apu vaikuttavat yksilöiden elämänkulun siirtymiin.

Suuret ikäluokat ja aikuiset lapset ovat erilaisessa elämänvaiheessa, millä on varmasti vaikutusta sukupolvien auttamiskäyttäytymiseen. Suurella osalla aikuisista lapsista on nyt omia pieniä lapsia, mikä vaikuttaa sekä heidän antamaansa että saamaansa apuun. Suurilla ikäluokilla taas on useita ”vaativia” sukulaisia, kuten iäkkäitä vanhempia, puolison vanhempia ja lapsenlapsia. Tämä voi hajottaa suurten ikäluokkien resursseja, jolloin he joutuvat tekemään valintoja siinä, keitä sukulaisia auttaa. Tällöin esimerkiksi iäkkäiden ja runsaasti apua tarvitsevien vanhempien olemassaolo voi merkitä sitä, että suuret ikäluokat auttavat lapsiaan ja lapsenlapsiaan vähemmän. Sekä evoluutioteoreettinen sukulaisvalinnan teoria että sosiologinen ylisukupolviset panokset -hypoteesi kuitenkin olettavat, että auttaminen kulkee sukupolvien ketjussa vanhemmilta sukupolvilta nuorempien suuntaan. Sukupolvien ketju -aineistoilla voimme tutkia, auttavatko suuret ikäluokat enemmän lapsiaan kuin vanhempiaan. Onko tässä eroa eri avun muotojen osalta?

Sosiologinen elämäntekijäteoria korostaa, että perheenjäsenten elämät kietoutuvat toisiinsa, minkä vuoksi yhden perheen jäsenen valinnoilla ja käyttäytymisellä on vaikutusta muihin perheenjäseniin (Bengtson, Biblarz, & Roberts 2002; Elder 1994; Cox & Paley 1997). Sukupolvien ketju -aineistoissa on useita kysymyksiä eri perheenjäsenistä, minkä johdosta aineistot soveltuvat erinomaisesti sen tutkimiseen, miten perheenjäsenten väliset suhteet ovat sidoksissa toisiinsa. Onko läheisellä äiti- tai isä-suhteella yhteyttä sisarusuhteiden läheisyyteen? Onko vanhempien ja isovanhempien välisellä läheisyydellä yhteys lasten ja isovanhempien yhteydenpitoon? Autetaanko läheiseksi koettujen sisarusten lapsia etäiseksi koettujen sisarusten lapsia enemmän?

Ylisukupolvinen solidaarisuus -teoria perustuu ajatukseen sukulaisavun vastavuoroisuudesta (esim. Bengtson 2001). Evoluutioteoria puolestaan olettaa, että auttamisen vastavuoroisuus toteutuu ennen kaikkea niiden ihmisten kesken, jotka eivät ole sukua toisilleen (Trivers 1971). Sukupolvien ketju -aineistoilla on mahdollista tutkia auttamisen vastavuoroisuutta useiden eri sukulaisten ja ystävien osalta. Lisäksi aihetta voidaan tutkia useat eri avun muodot huomioiden. Voimme tutkia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Onko lasten ja vanhempien välinen auttaminen vastavuoroista? Miten vastavuoroista on kaukaisempien

sukulaisten ja ystävien auttaminen? Antavatko lastenhoitoapua vanhemmiltaan saavat henkilöt muita enemmän käytännön apua vanhemmilleen? Saavatko lapsenlapsiaan aiemmin hoitaneet isovanhemmat muita todennäköisemmin apua lapsiltaan ja lapsenlapsiltaan myöhemmin elämässään?

Sukupolvien ketju -hankkeessa keräämme myös kvalitatiivista haastatteluaaineistoa. Teemme useita kymmeniä haastatteluja niille vastaajille, jotka ovat ilmoittaneet halukkuutensa lomakekyselyä täydentävään jatkohaastatteluun. Kvalitatiivinen aineisto ei ainoastaan täydennä kyselylomakeaineiston antamaa kuvaa vaan se voi tarjota runsaasti lisätietoa yksilöiden välisestä avusta ja tuesta. Kvalitatiivisella aineistolla voimme selvittää esimerkiksi sitä, mikä merkitys annetulla ja saadulla sukulais- ja ystäväavulla on vastaajille.

Yhteiskunnallinen tilanne, huono-osaisuus ja perhepolitiikka

Sukupolvien ketju -tutkimuksen toisen kyselykierroksen aikana vuonna 2012 Suomi kärsi yhdessä muun Euroopan kanssa taloudellisesta taantumasta. Eräs tärkeä jatkotutkimusaiheemme koskeekin sitä, onko taloudellisen tilanteen muuttumisella vaikutusta epäviralliseen auttamiseen. Tähän liittyen keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa seuraavat: Saavatko työttömäksi jääneet aikuiset lapset nyt enemmän apua kuin työssä ollessaan? Saavatko erilaisilla mittareilla mitattuna huono-osaisiksi määriteltävät henkilöt muita enemmän apua? Ehkäiseekö sukulaisapu toimeentuloon liittyviä ongelmia? Entä paikkaako epävirallinen apu sosiaaliturvan aukkoja ja jos, niin missä määrin?

Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen eräs keskeinen tehtävä on verrata Suomea muihin Euroopan maihin. Aineistot on suunniteltu siten, että tulokset ovat osittain vertailtavissa eurooppalaisen SHARE-tutkimuksen tulosten kanssa. Voimme tutkia esimerkiksi sitä, auttavatko suomalaiset enemmän tai vähemmän sukulaisiaan kuin muut eurooppalaiset, ja onko auttaminen yhteydessä hyvinvointivaltion laajuuteen. Kansainvälinen vertailu on kuitenkin erityisen kiinnostavaa taloudellisen tilanteen näkökulmasta. Vaikka koko Eurooppa kärsii taantumasta, ovat erot taantumasta asteessa eri maiden välillä suuria. Olennaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi seuraavat: Eroaako epävirallisen avun määrä ja muodot eri maissa sen mukaan kuinka huono taloudellinen tilanne kyseisessä maassa on? Miten Suomi vertautuu esimerkiksi Etelä-Euroopan ”kriisimaihin”? Entä eroaako Suomi muista Pohjoismaista?

Tutkimusraporttimme tulokset osoittavat, että suurten ikäluokkien aikuiset lapset saavat apua ja tukea etenkin omilta vanhemmiltaan. Perhepoliittisesti olennaisia taloudelliseen taantumaa kytkeytyviä tutkimusaiheita ovat muun muassa seuraavat: Lisääkö omilta vanhemmilta saatu tuki heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien nuorten aikuisten perheen perustamisen todennäköisyyttä? Entä onko vanhemmilta saadulla tuella yhteyttä lasten määrään? Yleisemmin vanhemmat voivat tukea aikuisia lapsiaan näiden ”ruuhkavuosina”. Tärkeä kysymys

on: Auttaako vanhemmilta saatu apu työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa ja jos, niin missä määrin?

Sukulaisuuden aste ja auttaminen

Sukupolvien ketju -aineistoilla on mahdollista tutkia useita evoluutioteoreettisia hypoteeseja. Evoluutioteoreettisesti keskeisiä tekijöitä ovat sukulaisuuden aste, auttajan ja autettavan sukupuoli ja sukulinja sekä se, onko kyse biologisesta sukulaisesta. Sukulaisvalinnan teoria olettaa, että ”kaiken muun ollessa tasan” ihmiset tukevat eniten heidän geneettisesti läheisimpiä sukulaisiaan (Hamilton 1964). Olemme keränneet tietoa vastaajan suhteista useisiin eri sukulaisiin, ja voimme siis tutkia, investoivatko ihmiset eniten niihin sukulaisiin, joiden kanssa he jakavat eniten yhteisiä geenejä.

Todellisuudessa kaikki muut tekijät ovat vain harvoin ”tasan”. Evoluutioteorian mukaan eräs keskeinen auttamiseen vaikuttava seikka on avun kohteen mahdollisuus saada lapsia tulevaisuudessa eli hänen lisääntymisarvonsa. Evoluutioteorian mukaan yksilön on omien geeniensä tulevan menestymisen kannalta kannattavampaa panostaa sellaisiin sukulaisiin, jotka saattavat saada vielä omia lapsia. Yksilö jakaa keskimäärin 25 prosenttia yhteisiä geenejä sekä sisarustensa lasten että tätiensä, enojensa ja setiensä kanssa, mutta lisääntymisarvon vuoksi ensin mainittuihin on ”kannattavampaa” panostaa kuin jälkimmäisenä mainittuihin. Kysymys kuuluu: Auttavatko ihmiset enemmän sisaruksensa lapsia vai tätejä, enoja ja setiä?

Sukulaisvalinnan teoria (Hamilton 1964) olettaa edelleen, että ihmiset panostavat enemmän biologisiin kuin ei-biologisiin sukulaisiinsa. Ihmisillä on keskimäärin 50 prosenttia yhteisiä geenejä sekä vanhempiensa että sisarustensa, 25 prosenttia isovanhempiensa ja 0 prosenttia ei-biologisten sukulaisten kanssa. Tähän liittyen Sukupolvien ketju -aineistoilla on mahdollista tutkia muun muassa seuraavia kysymyksiä: Autetaanko biologisia vanhempia enemmän kuin ei-biologisia? Ovatko biologiset sisarukset läheisempiä kuin ei-biologiset sisarukset? Hoitavatko isovanhemmat enemmän lapsenlapsiaan mikäli nämä ovat heille geneettisesti sukua kuin silloin, jos he eivät ole sukua?

Tässä tutkimusraportissa esitetyt tulokset osoittavat, että suuri osa sukupolvien välisestä avusta ja tuesta kulkee vanhemmilta heidän lapsilleen. Nykyisissä länsimaisissa yhteiskunnissa on kuitenkin yhä enemmän lapsettomia henkilöitä ja eräs tärkeä kysymys on, keitä lapsettomat auttavat. Evoluutioteorian perusteella voidaan olettaa, että lapsettomat panostavat ennen kaikkea sisaruksiinsa ja sisarustensa lapsiin (Pollet & Hoben 2011). Vaihtoehdoisen oletuksen mukaan lapsettomat auttavat kaikkia sukulaisiaan enemmän kuin ne, joilla on lapsia, koska lapsettomilla on siihen enemmän aikaa ja resursseja. Näitä oletuksia voimme testata tutkimalla seuraavia kysymyksiä: Investoivatko lapsettomat enemmän kuin lapsia omaavat sisaruksiinsa ja sisarustensa lapsiin? Investoivatko lapsettomat enemmän kuin lapsia omaavat vanhempiinsa sekä täteihinsä, enoihinsa ja setiinsä?

Perherakenteen muutosten johdosta nyky-yhteiskunnissa on yhä enemmän henkilöitä, joilla on puolisisaruksia. Ihmiset jakavat täyssisarustensa kanssa keskimäärin 50 prosenttia ja puolisisarustensa kanssa 25 prosenttia yhteisiä geenejä, minkä vuoksi evoluutioteoria olettaa, että ihmisten tulisi ”panostaa” enemmän täys- kuin puolisisaruksiinsa (Pollet 2007). Täyssisarustensa lasten kanssa ihmiset puolestaan jakavat keskimäärin 25 prosenttia ja puolisisarusten lasten kanssa 12,5 prosenttia yhteisiä geenejä. Sukupolvien ketju -aineistoilla on mahdollista tarkastella investoivatko suuret ikäluokat ja aikuiset lapset enemmän täys- kuin puolisisaruksiinsa. Entä investoivatko he enemmän täys- kuin puolisisarustensa lapsiin?

Evoluutioteorian mukaan sukulaisuuden asteen ohella suhteen ”varmuudella” on merkitystä sen kannalta, keitä sukulaisia ihmiset auttavat eniten (Coall & Hertwig 2010). Aiempien tutkimusten mukaan isovanhemmat sekä tädit, enot ja sedät auttavat usein sukulaisiaan isyyden epävarmuudesta johdetun oletuksen mukaisesti. Sukupolvien ketju -aineistoilla voimme tutkia, onko näin tämän päivän Suomessa. Lisäksi aineistoissa on useita mahdollisia sekoittavia muuttujia, kuten sukulaisten välinen maantieteellinen etäisyys, ikä ja sosioekonominen asema, jotka saattavat vaikuttaa sukulaisapuun. Voimme siis tutkia, vaikuttaako jokin sekoittava tekijä isyyden epävarmuudesta johdetun auttamiskaavan toteutumiseen.

Evoluutioteoria olettaa, että sukulaisten toisilleen antama apu ja tuki voivat edesauttaa yksilöitä hankkimaan lisää jälkeläisiä. Useat esimoderneja ja traditio-naalisia yhteiskuntia käsittelevät tutkimukset osoittavat, että sukulaisten läsnäololla on yhteys lasten määrään. Myös tämän päivän Britanniaa ja Hollantia koskevissa tutkimuksissa (Kaptijn, Thomese, van Tilburg & Liefbroer 2010; Tanskanen, Jokela, Danielsbacka & Rotkirch 2013; Waynforth 2011) on havaittu, että isovanhempien antama apu on yhteydessä siihen, että vanhemmat hankkivat todennäköisemmin toisen lapsen. Sukupolvien ketju -aineistoilla voimme tutkia, onko näin tämän päivän Suomessa. Isovanhempien ohella pystymme tutkimaan myös useiden muiden sukulaisten antaman tuen mahdollista vaikutusta lastenhankintaan.

Tutkimuksen kolmas kierros

Tässä tutkimusraportissa esitettyjen tulosten perusteella suurten ikäluokkien ja heidän lastensa antaman ja saaman avun yleisyydessä, yhteydenpidon määrässä ja auttamisasenteissa on tapahtunut muutoksia viiden vuoden seurantajaksolla. Kahden mittauskerran perusteella ei kuitenkaan tiedetä, onko kyse trendistä vai ainoastaan väliaikaisesta muutoksesta. Tämän vuoksi ja tutkiaksemme iän, elämänvaiheiden ja yhteiskunnallisen tilanteen vaikutuksia tarvitaan kolmas kierros. Tarkoituksenamme on tehdä seurantakyselyt suurille ikäluokille ja heidän aikuisille lapsilleen seuraavan kerran vuonna 2017.

Lähteet

- Anderson, K. G. (2005). Relatedness and Investment in Children in South Africa. *Human Nature*, 16, 1–31.
- Anderson, K. G. (2011). Stepparenting, Divorce, and Investment in Children. Teoksessa Salmon, Catherine A. & Shackelford, Todd K. (toim.) *The Oxford Handbook of Evolutionary Family Psychology*. Oxford University Press: USA, 97–112.
- Atkinson, M. P., Kivett, V. R. & Campbell, R. T. (1986). Intergenerational solidarity: an examination of a theoretical model. *Journal of Gerontology*, 41, 408–16.
- Bengtson, V. L. (1975). Generation and family effects in value socialization. *American Sociological Review*, 40, 358–71.
- Bengtson, V. L. (2001). Beyond the nuclear family: The increasing importance of multigenerational bonds. *Journal of Marriage and Family*, 63, 1–16.
- Bengtson, V. L., Biblarz, T. J., & Roberts, R. E. L. (2002). *How families still matter: A longitudinal study of youth in two generations*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Bengtson, V. L. & Roberts, R. E. L. (1991). Intergenerational solidarity in aging families: an example of formal theory construction. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 856–70.
- Bishop, D. B., Meyer, B. C., Schmidt, T. M., & Gray, B. R. (2009). Differential investment behavior between grandparents and grandchildren: The role of paternity uncertainty. *Evolutionary Psychology*, 7, 66–77.
- Block, C. E. (2000). Dyadic and gender differences in perceptions of the grandparent–grandchild relationship. *International Journal of Aging and Human Development*, 51, 85–104.
- Brugiavini, A., Buia, R. E., Pasini, G. & Zantomio, F. (2013) Long-term care and reciprocity: does helping with grandchildren result in the receipt of more help at older ages? Teoksessa: Börsch-Supan, A., Brandt, M., Litwin, H. & Weber, G. (toim.): *Active ageing and solidarity between generations in Europe*. Berlin: De Gruyter.
- Chan, Christopher G. & Elder, Glen H. Jr. (2000) Martilineal Advantage in Grandchild-Grandparent Relations. *The Gerontologist*, 40, 179–190.
- Christensen, F., & Smith, T. (2002). What is happening to satisfaction and quality of relationships between step-grandparents and step-grandchildren? *Journal of Divorce & Remarriage*, 37, 117–133.
- Coall, D. A., & Hertwig, R. (2010). Grandparental investment: Past, present, and future. *Behavioral and Brain Sciences*, 33, 1–59.
- Coall, D., & Hertwig, R. (2011). Grandparental investment: A relic of the past or a resource for the future? *Current Directions in Psychological Science*, 20, 93–98.
- Cox, M. J., & Paley, B. (1997). Families as systems. *Annual Review of Psychology*, 48, 243–267.
- Danielsbacka, M. (2010). Vaikuttaako asenne auttamiseen? Suuret ikäluokat ja lastenlasten hoito. *Gerontologia* 24:1, 14–26.
- Danielsbacka, M. & Tanskanen, A. (2010). Isovanhemmuus ennen ja nyt. Kohti sosiologian ja evoluutioteorian vuoropuhelua. *Sosiologia* 47, 221–228.
- Danielsbacka, M., & Tanskanen, A. O. (2012). Adolescent grandchildren’s perceptions of grandparents’ involvement in UK: An interpretation from life

- course and evolutionary theory perspective. *European Journal of Ageing*, 9, 329–341.
- Danielsbacka, M., Tanskanen, A. O., Jokela, M., & Rotkirch, A. (2011). Grandparental child care in Europe: Evidence for preferential investment in more certain kin. *Evolutionary Psychology*, 9, 3–24.
- Del Giudice, M., & Belsky, J. (2011). Parent–child relationships. Teoksessa C. A. Salmon & T. K. Shackelford (toim.), *The Oxford handbook of evolutionary family psychology* (ss. 65–82). New York: Oxford University Press.
- Dubas, J. S. (2001). How gender moderates the grandparent–grandchild relationship: a comparison of kin-keeper and kin selector theories. *Journal of Family Issues* 22, 478–492.
- Eggebeen, D. J. (1992). Family structure and intergenerational exchanges. *Research on Aging* 14, 427–47.
- Elder, G. H. (1994). Time, human aging and social change. *Perspectives on the life course. Social Psychology Quarterly* 57, 4–15.
- Elder, G. H. Jr & Kirkpatrick Johnson, M. (2003). The life course and aging: challenges, lessons, and new directions. Teoksessa Settersten, R. A. Jr. (toim.) *Invitation to the life course: toward new understandings of later life*. Baywood, Amityville, 48–81.
- Euler, H. A. (2011). Grandparents and extended kin. Teoksessa Salmon, C. A. & Shackelford, T. K. (toim.) *The Oxford handbook of evolutionary family psychology*. Oxford University Press, New York, 181–210.
- Euler, H. A., Hoier, S., and Rohde, P. A. (2001). Relationship-specific closeness of intergenerational family ties: Findings from evolutionary psychology and implications for models of cultural transmission. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 147–158.
- Euler, H. A., & Michalski, R. L. (2008). Grandparental and extended kin relationships. Teoksessa C. A. Salmon & T. K. Shackelford (toim.), *Family relationships: An evolutionary perspective*. New York: Oxford University Press, 230–256.
- Fingerman, K. L. (2004). The role of offspring and in-laws in grandparents' ties to their grandchildren. *Journal of Family Issues*, 25, 1026–1049.
- Fokkema, T., ter Bekke, S., and Dykstra, P. A. (2008). *Solidarity between parents and their adult children*. Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute. Amsterdam: Aksant.
- Friedman, D., Hechter, M. & Kanazawa, S. (1994). A Theory of the Value of Children. *Demography*, 31, 375–401.
- Friedman, D., Hechter, M. & Kreager, D. (2008). A Theory of the Value of Grandchildren. *Rationality and Society*, 20, 31–63.
- Geurts, T., Poortman, A.-R. & van Tilburg, T. G. (2012). Older Parents Providing Child Care for Adult Children: Does It Pay Off? *Journal of Marriage and Family*, 74, 239–250.
- Giarrusso, R., Stallings, M. & Bengtson, V. L. (1995). The 'intergenerational stake' hypothesis revisited: parent-child differences in perceptions of relationships 20 years later. Teoksessa Bengtson, V. L., Schaie, K. W. & Burton, L. M. (toim.), *Intergenerational Issues in Aging: Effects of Societal Change*. Springer Publishing Company, New York, 227–63.
- Giele, J. Z. & Elder, G. H. Jr. (1998). Life course research: development of a field. Teoksessa Giele, J. Z. & Elder, G. H. Jr. (toim.) *Methods of life course research:*

- qualitative and quantitative approaches. Sage, Thousand Oaks, 5–27.
- Gurven, M., Allen-Arave, W., Hill K. & Hurtado, A. M. (2001). Reservation Food Sharing among the Ache of Paraguay. *Human Nature* 12, 273–297.
- Haavio-Mannila, E., Majamaa, K., Tanskanen, A., Hämäläinen, H., Karisto, A., Rotkirch, A. & Roos, J. P. (2009). Sukupolvien ketju. Suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus Suomessa. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 107. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Hagestad, G. O. (2003). Interdependent lives and relationships in changing times: a life-course view of families and aging. Teoksessa Settersten, R. A. Jr. (toim.) *Invitation to the life course. Toward new understandings of later life.* Baywood Publishing Company, Inc., New York, 135–159.
- Hamilton, W. D. (1964). The genetical evolution of social behaviour (I and II). *Journal of Theoretical Biology* 7, 1–52.
- Hoff, A. (2007) Patterns of intergenerational support in grandparent-grandchild and parent-child relationships in Germany. *Ageing & Society* 27, 643–665.
- Hrды, S. B. (1999). *Mother Nature. A History of Mothers, Infants, and Natural Selection.* New York: Pantheon Books.
- Hrды, S. B. (2009). *Mothers and others. The evolutionary origins of mutual understanding.* Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Hämäläinen, H. & Tanskanen, A. (2010). Perhesukupolvet ja taloudellinen auttaminen. Suurten ikäluokkien lapsilleen ja vanhemmilleen antama tuki. *Janus* 18, 374–386.
- Igel, C. & Szydlık, M. (2011) Grandchild care and welfare state arrangements in Europe. *Journal of European Social Policy* 21, 210–224.
- Ivey, P. K. (2000). Cooperative Reproduction in Ituri Forest Hunter-Gatherers: Who Cares for Efe Infants? *Current Anthropology* 41, 856–866.
- Jeon, J., & Buss, D. M. (2007). Altruism towards cousins. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 274, 1181–1187.
- Kaptijn, R., Thomese, F., van Tilburg, T. G., & Liefbroer, A. C. (2010). How grandparents matter: Support for the cooperative breeding hypothesis in a contemporary Dutch population. *Human Nature*, 21, 393–405.
- Kemp, C. L. (2007). Grandparent–grandchild ties. Reflections on continuity and change across three generations. *Journal of Family Issues*, 28, 855–881.
- King, V. & Elder, G. H., Jr. (1995). American Children View Their Grandparents: Linked Lives Across Three Rural Generations. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 165–178.
- King, V. & Elder, G.H., Jr. (1998). Perceived Self-Efficacy and Grandparenting. *Journal of Gerontology: Social Sciences*, 53B, S249–S257.
- Lahdenperä, M., Lummaa, V., Helle, S., Tremblay, M. & Russell, A. F. (2004). Fitness intergenerational reproductive conflict and the evolution of menopause. *Ecology letters* 15, 1283–90.
- Nettle, D., Gibson, M. A., Lawson, D. W. & Sear, R. (2013) Human behavioral ecology: current research and future prospects. *Behavioral Ecology*.
- Nyberg, R. (2012) Sukupolvien ketju 2012 postikyselyn tutkimuslause. Tilastokeskus. Päiväys 2.10.2012. Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen hallussa.
- Ogg, J. & Renaut, S. (2013). Ageing and intergenerational support: the role of life course

- Linked Lives Across Three Rural Generations. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 165–178.
- King, V. & Elder, G.H., Jr. (1998). Perceived Self-Efficacy and Grandparenting. *Journal of Gerontology: Social Sciences*, 53B, S249–S257.
- Lahdenperä, M., Lummaa, V., Helle, S., Tremblay, M. & Russell, A. F. (2004). Fitness benefits of prolonged post-reproductive lifespan in women. *Nature*, 428, 178–181.
- Lahdenperä, M., Lummaa, V., Gillespie, D. O. S. & Russell, A. F. (2012) Severe intergenerational reproductive conflict and the evolution of menopause. *Ecology letters* 15, 1283–90.
- Nettle, D., Gibson, M. A., Lawson, D. W. & Sear, R. (2013) Human behavioral ecology: current research and future prospects. *Behavioral Ecology*, 24, 1031–1040.
- Nyberg, R. (2012) Sukupolvien ketju 2012 postikyselyn tutkimusosasto. Tilastokeskus. Päiväys 2.10.2012. Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen hallussa.
- Ogg, J. & Renaut, S. (2013). Ageing and intergenerational support: the role of life course events. *Teoksessa: Börsch-Supan, A., Brandt, M., Litwin, H. & Weber, G. (toim.): Active ageing and solidarity between generations in Europe*. Berlin: De Gruyter.
- Pashos, A. (2000). Does paternity uncertainty explain discriminative grandparental solicitude? A cross-cultural study in Greece and Germany. *Evolution and Human Behavior*, 21, 97–109.
- Pashos, A., & McBurney, D. H. (2008) Kin relationships and the caregiving biases of grand-parents, aunts, and uncles. *Human Nature*, 19, 311–330.
- Pollet, T. V. & Hoben, A. D. (2011). An Evolutionary Perspective on Siblings: Rivals and Re-sources. *Teoksessa C. Salmon and T. K. Shackelford (toim.)*, *The Oxford handbook on evolutionary family psychology*. New York: Oxford University Press, 128–148.
- Pollet, T. V., Nettle, D., & Nelissen, M. (2006). Contact frequencies between grandparent and grandchildren in a modern society: estimates of the impact of paternity uncertainty. *Journal of Cultural and Evolutionary Psychology*, 4, 203–213.
- Pollet T. V., Nettle, D., Nelissen, M. (2007). Maternal grandmothers do go the extra mile: factoring distance and lineage into differential contact with grandchildren. *Evolutionary Psychology*, 5, 832–843.
- Pollet, T. V. & Nettle, D. (2009). Birth order and adult family relationships: Firstborns have better sibling relationships than laterborns. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26, 1029–1046.
- Roberts, R. E. L. & Bengtson, V. L. (1990). Is intergenerational solidarity a unidimensional construct? A second test of a formal model. *Journal of Gerontology : Social Sciences*, 45, S12–20.
- Salmon, C. & Shackelford, T. (2011). Toward an Evolutionary Psychology of the Family. *Teoksessa Salmon, Catherine A. & Shackelford, Todd K. (toim.) The Oxford Handbook of Evolutionary Family Psychology*. Oxford University Press: USA, 3–11.
- Sarmaja, H. (2003). Ihmislajin perheenmuodostuksen evoluutiopsykologinen perusta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 68, 223–243.
- Schnettler, S. & Steinbach, A. (2011). How do biological and social kinship play out within families in the U.S.? An evolutionary perspective on perceived

- parental care and closeness in adolescents. *Z Familienforschung* 23, 173–195 (Journal of Family Research).
- Sear, R., & Mace, R. (2008). Who keeps children alive? A review of the effects of kin on child survival. *Evolution and Human Behavior*, 29, 1–18.
- Sear, R., & Coall, D. A. (2011). How much does family matter? Cooperative breeding and the demographic transition. *Population and Development Review*, 37, 81–112.
- Settersten, R. A. (2003). Propositions and controversies in life-course scholarship. Teoksessa Settersten, R. A. Jr. (toim.) *Invitation to the life course: toward new understandings of later life*. Baywood, Amityville, 15–45.
- Silverstein, M., Giarusso, R. & Bengtson, V. L. (1998). Intergenerational solidarity and the grandparent role. Teoksessa Szinovacz, M. E. (toim.), *Handbook on Grandparenthood*. Greenwood, Westport, Connecticut, 144–58.
- Tanskanen, A. O. (2013). The association between grandmaternal investment and early years overweight in the UK. *Evolutionary Psychology*, 11, 417–425.
- Tanskanen, A. & Danielsbacka, M. (2009). Perheen vai yhteiskunnan vastuu? Suurten ikäluokkien auttamisasenteiden tarkastelua. *Janus* 17: 20–35.
- Tanskanen, A. O., & Danielsbacka, M. (2012). Beneficial effects of grandparental involvement vary by lineage in the UK. *Personality and Individual Differences*, 53, 985–988.
- Tanskanen, A., Danielsbacka, M. & Jokela, M. (2010). Kenen lapsiin isovanhemmat investoivat? Isyyden epävarmuus ja hypoteesi varmimman sukulaisen suosimisesta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 75, 121–130.
- Tanskanen, A. O., Rotkirch, A., & Danielsbacka, M. (2011). Do grandparents favor granddaughters? Biased grandparental investment in UK. *Evolution and Human Behavior*, 32, 407–415.
- Tanskanen, A.O., Jokela, M., Danielsbacka, M. & Rotkirch, A. (2013). Grandparental Effects on Fertility Vary by Lineage in the United Kingdom. *Human Nature*, 24, in press.
- Tifferet S., Jorev, S. & Nasanovitz, R. (2010). Lower parental investment in stepchildren: The case of the Israeli “Great Journey”. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 4, 62–67.
- Trivers, R. L. (1971). The Evolution of Reciprocal Altruism. *The Quarterly Review of Biology*, 46, 35–57.
- Trivers, R. L. (1972). Parental investment and sexual selection. Teoksessa B. Campbell (toim.), *Sexual selection and the descent of man*. Chicago, IL: Aldine, 52–97.
- Trivers, R. L. (1974). Parent-Offspring Conflict. *American Zoologist*, 14, 249–264.
- Szydlik, M. (2012). Generations: Connections across the life course. *Advances in Life Course Research*, 17, 100–111.
- Uhlenberg, Peter & Hammill, Bradley G. (1998) Frequency of Grandparent Contact With Grandchild Sets: Six Factors That Make a Difference. *The Gerontologist*, 38:3, 276–285.
- Voorpostel, M. & Blieszner, R. (2008). Intergenerational solidarity and support between adult siblings. *Journal of Marriage and Family*, 70, 157–167.
- Waynforth, D. (2011). Grandparental investment and reproductive decisions in the longitudinal 1970 British cohort study. *Proceedings of the Royal Society of London Series B: Biological Sciences*, 279, 1155–1160.

Liite 1: Kyselylomakkeet

Irrota kansilehti ja kyselyosa toisistaan katkoviivan kohdalta.

Tutkimus sukupolvien välisestä vuorovaikutuksesta

*Millaista apua olet antanut sukulaisillesi? Oletko saanut apua ystäviltäsi?
Entä tulisiko isovanhempien hoitaa lapsenlapsiaan?*

Muun muassa näihin kysymyksiin haetaan vastauksia tässä kyselyssä, joka koskee suuria ikäluokkia ja heidän lapsiaan. Helsingin yliopisto tekee tutkimuksen yhdessä Tilastokeskuksen kanssa ja sen rahoittaa Suomen Akatemia. Sinä olet yksi tutkimukseen arvotuista vuosina 1945–50 syntyneistä suurten ikäluokkien edustajista. Kyselyyn osallistujat on satunnaisesti poimittu Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta.

Pyydämme Sinua täyttämään tämän kyselylomakkeen ja palauttamaan sen 30.3.2012 mennessä oheisessa valmiiksi maksetussa kuoressa Tilastokeskukseen. **On erittäin tärkeää, että Sinä vastaat kyselyyn**, sillä mukaan arvottua henkilöä ei voi korvata toisella henkilöllä. Lomakkeen täyttämistä helpottaa se, että osa kysymyksistä ei koske kaikkia vastaajia.

Ennen aineiston luovuttamista tutkijoiden käyttöön ja Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon Tilastokeskus poistaa siitä kaikki tiedot, joista yksittäisen vastaajan voisi tunnistaa. Tutkimusaineistoon liitetään Tilastokeskuksen käytössä olevasta väestötilastosta saatavia taustatietoja. Tutkimuksen tulokset julkaistaan raportteina ja taulukoina, joista ei voi erottaa yksittäisen henkilön vastauksia.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan palkinto, joka on valinnaisesti taulutietokone tai 700 euron matkalahjakortti. Tilastokeskus arpoo voittajan kyselyyn päätyttyä ja voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Vastauksista etukäteen kiittäen

Tilastokeskus

Helsingin yliopisto

Riitta Harala
tilastojohtaja

J.P. Roos
professori

Elina Haavio-Mannila
professori

Lisätietoja tutkimuksen sisällöstä antaa:

Helsingin yliopistossa tutkija Mirikka Danielsbacka
puh. 09 1912 4537 tai sähköposti: mirikka.danielsbacka@helsinki.fi

Lisätietoja tietojen keruusta antaa:

Tilastokeskuksessa tutkimusassistentti Riina Nyberg
puh. 09 1734 2480 tai sähköposti: riina.nyberg@tilastokeskus.fi

Tietoja tutkimuksesta löytyy internetistä: <http://blogs.helsinki.fi/gentrans/>

Vastaamisohteet:

Vastaukset merkitään **rengastamalla** sopivaa vaihtoehtoa edustava numero tai **kirjoittamalla vastaus** sille varattuun tilaan. Rengasta se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa sinun tilannettasi tai käsityksiäsi. Valitse jokaisesta kohdasta vain yksi vastausvaihtoehto, ellei toisin pyydetä.

Jos kysymykseen sisältyy useampia osia (a, b, c jne.), vastaa jokaiseen niistä erikseen, mutta valitse kussakin kohdassa vain yksi vaihtoehto.

Lomakkeella on ohjeita joissa pyydetään siirtymään johonkin tiettyyn kysymykseen ja silloin välissä oleviin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Tarkista kuitenkin, että olet siirtynyt oikeaan kysymykseen.

Palauta lomake Tilastokeskukseen, vaikka et osaisi tai haluaisi vastata kaikkiin kysymyksiin.

Tilastokeskus on valtion virasto, joka tekee yhteiskuntaoloja kuvaavia tilastoja ja tutkimuksia. Lisätietoja Tilastokeskuksesta löydät internetin sivuilta www.Tilastokeskus.fi

Sukupolvien ketju

- suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus

Taustatietoja

1. Oletko?

- Nainen 1
Mies 2

2. Mikä on nykyinen siviilisääty?

- Naimaton 1
Avoliitto 2
Avoliitto 3
Rekisteröity parisuhde 4
Eronnut 5
Leski 6

Jos sinulla on avio- tai avopuoliso (jatkossa hänestä käytetään nimitystä puoliso), vastaa kysymyksiin 3–5 myös hänen osaltaan.

3. a. Minä vuonna olet syntynyt?

19__

b. Minä vuonna puolisisi on syntynyt?

19__

4. a. Mikä seuraavista kuvaa tämän hetkistä tilannettasi parhaiten? Oletko:

Valitse vain yksi vaihtoehto.

- Työssä 1
Työtön 2
Opiskelija 3
Osa-aikaeläkkeellä 4
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella 5
Työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas 6
Hoidan omia alle 15-vuotiaita lapsiani 7
Hoidan iäkästä, sairasta tai vammaista omaista 8
Jokin muu 9

b. Mikä seuraavista kuvaa puolisisi tämän hetkistä tilannetta parhaiten? Onko hän:

Valitse vain yksi vaihtoehto.

- Työssä 1
Työtön 2
Opiskelija 3
Osa-aikaeläkkeellä 4
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella 5
Työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas 6
Hoitaa omia alle 15-vuotiaita lapsiaan 7
Hoitaa iäkästä, sairasta tai vammaista omaista 8
Jokin muu 9

5. a. Mikä on korkein koulutusaste, jonka olet suorittanut? Onko se: *Valitse vain yksi vaihtoehto.*

- Osa kansa- tai peruskoulua tai vähemmän 1
Kansakoulu tai kansalaiskoulu 2
Peruskoulu tai keskikoulu 3
Ylioppilastutkinto 4
Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto 5
Ammatillinen opistoasteen tutkinto 6
Ammattikorkeakoulu tai muu alempi korkeakoulututkinto 7
Ylempi korkeakoulututkinto 8
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto 9
Joku muu 10

b. Mikä on puolisisi korkein koulutusaste, jonka hän on suorittanut? Onko se: *Valitse vain yksi vaihtoehto.*

- Osa kansa- tai peruskoulua tai vähemmän 1
Kansakoulu tai kansalaiskoulu 2
Peruskoulu tai keskikoulu 3
Ylioppilastutkinto 4
Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto 5
Ammatillinen opistoasteen tutkinto 6
Ammattikorkeakoulu tai muu alempi korkeakoulututkinto 7
Ylempi korkeakoulututkinto 8
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto 9
Joku muu 10

6. Kenen kanssa asut tällä hetkellä samassa kotitaloudessa?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Asun yksin 1
 Avio- tai avopuolisoni kanssa 2
 Lapsen/lasten kanssa 3
 Vanhempani/vanhempieni kanssa 4
 Puolisoni vanhemman/vanhempien kanssa 5
 Jonkun muun kanssa 6

7. Millaisena pidät terveystäsi?

- Erittäin hyvänä 1
 Hyvänä 2
 Kohtalaisena 3
 Huonona 4
 Erittäin huonona 5

8. Onko sinulla jokin pitkäaikainen terveysongelma, sairaus tai pysyvä vamma?

- Kyllä..... 1 → Jos kyllä, mikä? _____
 Ei 2

9. Miten suuret sinun tulosi ovat keskimäärin kuukaudessa, kun tuloista vähennetään ensin verot?

Ota huomioon kaikki säännölliset tulosi verotuksen jälkeen, kuten ansio- ja omaisuustulot, eläkkeet ja muut sosiaaliturvaetuudet (esim. asumistuki).

Noin _____ euroa kuukaudessa

10. Millaisena pidät omaa taloudellista tilannettasi? Oletko mielestäsi:

- varakas 1
 hyvin toimeen tuleva 2
 keskituloinen 3
 pienituloinen 4

11. Kuinka onnellisena pidät itseäsi nykyään? *Ympyröi numero, joka parhaiten kuvaa sitä, miten onnellinen tai onneton olet.*

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Erittäin onneton					En onnellinen enkä onneton					Erittäin onnellinen

12. Kuinka tärkeä uskonto on elämässäsi?

- Hyvin tärkeä 1
 Jossain määrin tärkeä 2
 Ei kovin tärkeä 3
 Ei lainkaan tärkeä 4

13. Oletko viimeisten 12 kuukauden aikana:

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- antanut rahaa jollekin hyväntekeväisyysjärjestölle
 (Punainen risti, Kirkon ulkomaanapu tms.) 1
 antanut vaatteita tai tavaroita keräykseen 2
 antanut rahaa kerjäläiselle 3
 tehnyt vapaaehtoistyötä 4
 ei mitään näistä 5

Lapset ja lapsenlapset

Jos sinulla ja puolisolllasi ei kummallakaan ole elossa olevia lapsia, siirry kysymykseen 37.

14. Kuinka monta lasta sinulla ja puolisolllasi on yhteensä? *Kirjoita lasten lukumäärät viivalle.*

- a) Lapsia on yhteensä _____, joista:
 b) yhteisiä lapsia on _____
 c) yksinomaan minun lapsiani on _____
 d) yksinomaan puolisoni lapsia on _____

Jos sinulla ja puolisolllasi ei kummallakaan ole lapsenlapsia, siirry kysymykseen 16.

15. Kuinka monta lastenlasta sinulla ja puolisolllasi on yhteensä? *Kirjoita lastenlapsien lukumäärät viivalle.*

- a) Lastenlapsia on yhteensä _____, joista:
 b) yhteisiä lapsenlapsia _____
 c) yksin minun lapsenlapsiani _____
 d) yksin puolisoni lapsenlapsia _____

Seuraavat kysymykset koskevat sinun omia lapsiasi. Jos sinulla on enemmän kuin neljä lasta, vastaa neljän vanhimman osalta. Merkitse vastaukset lasten ikäjärjestyksessä.

Jos sinulla ei ole omia lapsia, siirry kysymykseen 37.

16. Lapsen sukupuoli?

	Tyttö	Poika
a) Vanhin lapsi	1	2
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2

17. Minä vuonna lapsesi syntyi?

- a) Vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 b) Toiseksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 c) Kolmanneksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 d) Neljänneksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____

18. Kuinka monta lasta hänellä on?

	Ei yhtään	Yksi	Kaksi	Kolme	Neljä	Viisi tai enemmän
a) Vanhin lapsi	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4	5

19. Ovatko kaikki hänen lapsensa hänen biologisia lapsiaan?

	Kyllä	Ei
a) Vanhin lapsi	1	2
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2

20. Milloin sinun lapsesi nuorin lapsi on syntynyt?

- a) Vanhimman lapseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
 b) Toiseksi vanhimman lapseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
 c) Kolmanneksi vanhimman lapseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
 d) Neljänneksi vanhimman lapseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____

21. Kuinka usein keskimäärin olet ollut yhteydessä lastenlasten kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

Ajattele vastatessasi sitä lastenlasta, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimman lapseni lapsi.....	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman lapseni lapsi	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman lapseni lapsi ...	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman lapseni lapsi	0	1	2	3	4

Seuraavat kysymykset koskevat vain 18 vuotta täyttäneitä omia lapsiasi.

Jos sinulla ei ole 18 vuotta täyttäneitä lapsia, siirry kysymykseen 37.

22. Minkä ikäisenä hän muutti pois lapsuudenkodista? *Jos lapsi ei ole muuttanut pois, ympyröi numero 2.*

	Muutti pois	Asuu edelleen lapsuuden- kodissaan
a) Vanhin lapsi noin _____ -vuotiaana		2
b) Toiseksi vanhin lapsi noin _____ -vuotiaana		2
c) Kolmanneksi vanhin lapsi noin _____ -vuotiaana		2
d) Neljänneksi vanhin lapsi noin _____ -vuotiaana		2

23. Miten kaukana sinusta hän asuu?

- a) Vanhin lapsi noin _____ km päässä
 b) Toiseksi vanhin lapsi noin _____ km päässä
 c) Kolmanneksi vanhin lapsi noin _____ km päässä
 d) Neljänneksi vanhin lapsi noin _____ km päässä

24. Millaisena pidät lapsesi taloudellista tilannetta?

Onko hän mielestäsi:	varakas	hyvin toimeen- tuleva	keski- tuloinen	pieni- tuloinen
a) Vanhin lapsi	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2	3	4

25. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhin lapsi	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin lapsi	0	1	2	3	4

26. Kuinka läheiseksi koet lapsesi?

	Erittäin läheiseksi	Läheiseksi	En läheiseksi enkä etäiseksi	Etäiseksi	Erittäin etäiseksi
a) Vanhin lapsi	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2	3	4	5

27. Läheisten väliset erimielisyydet saattavat johtaa ristiriitoihin. Onko sinulla ollut ristiriitoja lapsesi kanssa? Miten usein?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Vanhimman lapseni kanssa	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman lapseni kanssa	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman lapseni kanssa ..	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman lapseni kanssa	1	2	3	4

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta, jota olet SAANUT lapsiltasi.

28. Oletko saanut lapseltasi käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalta lapseltani	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalta lapseltani	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalta lapseltani	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalta lapseltani	0	1	2	3	4

29. Oletko saanut lapseltasi taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintoja.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalta lapseltani	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalta lapseltani	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalta lapseltani	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalta lapseltani	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta lastenhoitoavusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT lapsillesi.

30. Oletko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

	En kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
a) Vanhimman lapseni lapsia.....	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhimman lapseni lapsia	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhimman lapseni lapsia	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhimman lapseni lapsia	0	1	2	3	4	5

31. Kuinka monta tuntia hoidit hänen lapsiaan viimeisten 2 viikon aikana yhteensä?

- a) Vanhimman lapseni lapsia hoidin noin ____ tuntia
 b) Toiseksi vanhimman lapseni lapsia hoidin noin ____ tuntia
 c) Kolmanneksi vanhimman lapseni lapsia hoidin noin ____ tuntia
 d) Neljänneksi vanhimman lapseni lapsia hoidin noin ____ tuntia

32. Annetun lastenhoitoavun määrä ja tarve saattaa vaihdella paljon. Jos haluat tarkentaa lapsillesi antamaasi lastenhoitoapua, voit tehdä sen tässä:

33. Onko lapsesi rajoittanut viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydenpitoasi lapsenlapsen?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Vanhin lapsi	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2	3	4

34. Onko lapsesi puoliso rajoittanut viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydenpitoasi lapsenlapsen?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Vanhimman lapseni puoliso.....	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman lapseni puoliso.....	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman lapseni puoliso ..	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman lapseni puoliso	1	2	3	4

35. Oletko antanut lapsellesi muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä.

Älä ole huomioon lastenhoitoapua, kysymme siitä edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalle lapselleni.....	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalle lapselleni.....	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalle lapselleni	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalle lapselleni	0	1	2	3	4

36. Oletko antanut lapsellesi taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?
Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalle lapselleni.....	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalle lapselleni.....	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalle lapselleni	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalle lapselleni	1	2	→	1	2

Omat ja puolisisi vanhemmat

Kysymys 37 koskee myös jo kuolleita vanhempia.

37. Elääkö vanhempasi/puolisosi vanhempi?

	Kyllä	Ei	
a) Äiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
b) Isä.....	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
c) Puolison äiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
d) Puolison isä	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____

Seuraavat kysymykset koskevat vain elossa olevia vanhempiasi ja nykyisen puolisisi elossa olevia vanhempia.

Jos sekä sinun että puolisisi molemmat vanhemmat ovat kuolleet, siirry kysymykseen 50.

38. Minä vuonna vanhempasi ja puolisisi vanhemmat ovat syntyneet?

a) Äiti syntyi noin vuonna: _____
b) Isä syntyi noin vuonna: _____
c) Puolison äiti syntyi noin vuonna: _____
d) Puolison isä syntyi noin vuonna: _____

39. Onko hän sinun/puolisosi biologinen vanhempi?

	Kyllä	Ei	En tiedä
a) Äiti	1	2	3
b) Isä.....	1	2	3
c) Puolison äiti	1	2	3
d) Puolison isä	1	2	3

40. Miten kaukana sinusta hän asuu?

a) Äiti	noin _____ km päässä
b) Isä.....	noin _____ km päässä
c) Puolison äiti	noin _____ km päässä
d) Puolison isä	noin _____ km päässä

41. Missä hän asuu?

	Omassa kodissaan	Minun luonani	Jonkun muun sukulaisen kodissa	Palvelutalossa	Vanhainkodissa tai sairaalassa	Muualla
a) Äiti	1	2	3	4	5	6
b) Isä	1	2	3	4	5	6
c) Puolison äiti	1	2	3	4	5	6
d) Puolison isä	1	2	3	4	5	6

42. Millaiseksi arvioit hänen terveydentilansa?

	Erittäin hyväksi	Hyväksi	Kohtalaiseksi	Huonoksi	Erittäin huonoksi	En osaa sanoa
a) Äiti	1	2	3	4	5	9
b) Isä	1	2	3	4	5	9
c) Puolison äiti	1	2	3	4	5	9
d) Puolison isä	1	2	3	4	5	9

43. Millaisena pidät hänen taloudellista tilannettaan?

Onko hän mielestäsi:	varakas	hyvin toimeen tuleva	keskituloinen	pienituloinen
a) Äiti	1	2	3	4
b) Isä	1	2	3	4
c) Puolison äiti	1	2	3	4
d) Puolison isä	1	2	3	4

44. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äiti	0	1	2	3	4
b) Isä	0	1	2	3	4
c) Puolison äiti	0	1	2	3	4
d) Puolison isä	0	1	2	3	4

45. Kuinka läheiseksi koet hänet?

	Erittäin läheiseksi	Läheiseksi	En läheiseksi enkä etäiseksi	Etäiseksi	Erittäin etäiseksi
a) Äiti	1	2	3	4	5
b) Isä	1	2	3	4	5
c) Puolison äiti	1	2	3	4	5
d) Puolison isä	1	2	3	4	5

46. Läheisten väliset erimielisyydet saattavat johtaa ristiriitoihin. Onko sinulla ollut ristiriitoja hänen kanssaan? Miten usein?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Äitini kanssa.....	1	2	3	4
b) Isäni kanssa.....	1	2	3	4
c) Puolison äidin kanssa.....	1	2	3	4
d) Puolison isän kanssa.....	1	2	3	4

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta hoiva-avusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT omille ja puolisoasi vanhemmille.

47. Oletko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Hoiva-avulla tarkoitamme hoivaa tai henkilökohtaista apua, kuten apua peseytymisessä ja syömisessä sekä vaatteiden pukemisessa.

	En kertaakaan kuukaudessa	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaan kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äidille.....	0	1	2	3	4
b) Isälle	0	1	2	3	4
c) Puolison äidille	0	1	2	3	4
d) Puolison isälle	0	1	2	3	4

48. Oletko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä.

Älä ota huomioon hoiva-apua, kysymme siitä edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan kuukaudessa	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaan kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äidille	0	1	2	3	4
b) Isälle	0	1	2	3	4
c) Puolison äidille	0	1	2	3	4
d) Puolison isälle	0	1	2	3	4

49. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Äidille.....	1	2	→	1	2
b) Isälle	1	2	→	1	2
c) Puolison äidille	1	2	→	1	2
d) Puolison isälle	1	2	→	1	2

Sisarukset

Jos sinulla ei ole/ei ole ollut sisarusia, siirry kysymykseen 72.

50. Kuinka monta sisarusta sinulla on tai on ollut?

- a) yhteensä ____ sisarusta, joista:
b) ____ siskoa ja
c) ____ veljeä

51. Monesko sinä olet ikäjärjestyksessä sisarussarjastasi?

_____.

Seuraavaksi kysymme tietoja elossa olevista sisaruksistasi. Jos sinulla ei ole elossa olevia sisaruksia, siirry kysymykseen 72. Jos sinulla on enemmän kuin neljä elossa olevaa sisarusta, täytä tiedot vain neljästä vanhimmasta.

52. Minä vuonna sisaruksesi on syntynyt?

- a) Vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
- b) Toiseksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
- c) Kolmanneksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
- d) Neljänneksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____

53. Sisaruksen sukupuoli?

	Nainen	Mies
a) Vanhin sisarus	1	2
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2

54. Onko sinulla hänen kanssaan:

	Yhteinen äiti ja isä	Vain yhteinen äiti	Vain yhteinen isä	Ei kumpaakaan
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4

55. Miten kaukana sinusta hän asuu?

- a) Vanhin sisarus noin _____ km päässä
- b) Toiseksi vanhin sisarus noin _____ km päässä
- c) Kolmanneksi vanhin sisarus noin _____ km päässä
- d) Neljänneksi vanhin sisarus noin _____ km päässä

56. Millaisena pidät hänen taloudellista tilannettaan?

Onko hän mielestäsi:	varakas	hyvin toimeen tuleva	keskituloinen	pienituloinen
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4

57. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhin sisarus	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4

58. Kuinka läheiseksi koet hänet?

	Erittäin läheiseksi	Läheiseksi	En lähe- seksi enkä etäiseksi	Etäiseksi	Erittäin etäiseksi
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5

59. Läheisten väliset erimielisyydet saattavat johtaa ristiriitoihin. Onko sinulla ollut ristiriitoja sisaruksesi kanssa? Miten usein?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni kanssa ...	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4

60. Ovatko vanhempanne kohdelleet teitä kaikkia sisarusia mielestäsi tasapuolisesti?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
a) Äiti	1	2	9
b) Isä	1	2	9

61. Jos haluat, voit tässä tarkentaa, miten vanhempien tasapuolinen tai epätasapuolinen kohtelu ilmeni:

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta, jota olet SAANUT sisaruksiltasi.

62. Oletko saanut sisaruksiltasi käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalta sisarukseltani ...	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4

63. Oletko saanut sisaruksiltasi taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalta sisarukseltani ...	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta hoiva-avusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT sisaruksillesi.

64. Oletko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Hoiva-avulla tarkoitamme hoivaa tai henkilökohtaista apua, kuten apua peseytymisessä ja syömisessä sekä vaatteiden pukemisessa.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalle sisarukselleni ...	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4

65. Oletko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä.

Älä ota huomioon hoiva-apua, kysyimme siitä edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalle sisarukselleni ...	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4

66. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalle sisarukselleni ...	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme sisarustesi lapsista.

67. Onko sisaruksillasi lapsia? Kuinka monta?

	Ei yhtään	Yksi	Kaksi	Kolme	Neljä	Viisi tai enemmän
a) Vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5

Jos yhdelläkään sisaruksellasi ei ole lapsia, siirry kysymykseen 72, muuten jatka kysymyksestä 68.

68. Milloin sisaruksesi nuorin lapsi on syntynyt?

- a) Vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- b) Toiseksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____

69. Ovatko kaikki hänen lapsensa hänen biologisia lapsiaan?

	Kyllä	Ei
a) Vanhin sisarus	1	2
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2

70. Kuinka usein keskimäärin olet ollut yhteydessä sisaruksesi lasten kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

Ajattele vastatessasi sitä sisaruksesi lasta, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4

71. Oletko antanut sisaruksesi lapselle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja.

Ajattele vastatessasi sitä sisaruksesi lasta, jolle olet antanut eniten tukea.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimman sisarukseni lapselle.....	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni lapselle	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni lapselle ..	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni lapselle	1	2	→	1	2

Muut sukulaiset ja ystävät

Kysymykset 72–79 koskevat sukulaisiasi ja ystäviäsi, jotka eivät asu kanssasi samassa kotitaloudessa. Ystävällä tarkoitamme kaikkia henkilöitä, jotka sinä miellät ystäviksesi.

72. Kuinka usein keskimäärin olette olleet yhteydessä alla mainitun henkilön kanssa toisienne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä? Ympyröi yhteydenpidon useutta vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>							
a)	Tädin	9	0	1	2	3	4
b)	Enon	9	0	1	2	3	4
c)	Serkun	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä tättä, setää tai serkkua, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>							
d)	Tädin	9	0	1	2	3	4
e)	Sedän	9	0	1	2	3	4
f)	Serkun	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävän.....	9	0	1	2	3	4

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta, jota olet SAANUT alla mainituilta sukulaisilta tai ystäviltä.

73. Oletko saanut häneltä käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein? Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin. Ympyröi saamasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tättä, enoa tai serkkua, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>							
a)	Täditä.....	9	0	1	2	3	4
b)	Enolta	9	0	1	2	3	4
c)	Serkulta	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä tättä, setää tai serkkua, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>							
d)	Täditä.....	9	0	1	2	3	4
e)	Sedältä	9	0	1	2	3	4
f)	Serkulta	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävältä.....	9	0	1	2	3	4

74. Oletko saanut häneltä taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolla olet saanut eniten taloudellista tukea.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä			Yhteensä 250 euroa tai vähemmän		Yhteensä yli 250 euroa	
		En	Kyllä	jos kyllä:				
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>								
a)	Tädiiltä.....	9	1	2	→	1	2	
b)	Enolta	9	1	2	→	1	2	
c)	Serkulta	9	1	2	→	1	2	
Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolla olet saanut eniten taloudellista tukea.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä			Yhteensä 250 euroa tai vähemmän		Yhteensä yli 250 euroa	
		En	Kyllä	jos kyllä:				
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>								
d)	Tädiiltä.....	9	1	2	→	1	2	
e)	Sedältä	9	1	2	→	1	2	
f)	Serkulta	9	1	2	→	1	2	
Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolla olet saanut eniten taloudellista tukea.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä			Yhteensä 250 euroa tai vähemmän		Yhteensä yli 250 euroa	
		En	Kyllä	jos kyllä:				
g)	Ystävältä.....	9	1	2	→	1	2	

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta hoiva-avusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT alla mainituille sukulaisille ja ystäville.

75. Oletko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Hoiva-avulla tarkoitamme hoivaa tai henkilökohtaista apua, kuten apua peseytymisessä ja syömisessä sekä vaatteiden pukemisessa. Ympyröi antamasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten hoiva-apua.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
		En	kertaakaan	En	kertaakaan	En	kertaakaan
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>							
a)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4
b)	Enolle.....	9	0	1	2	3	4
c)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4
Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten hoiva-apua.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
		En	kertaakaan	En	kertaakaan	En	kertaakaan
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>							
d)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4
e)	Sedälle.....	9	0	1	2	3	4
f)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4
Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten hoiva-apua.		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
		En	kertaakaan	En	kertaakaan	En	kertaakaan
g)	Ystävälle.....	9	0	1	2	3	4

76. Oletko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?
Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Älä ota huomioon hoiva-apua, josta kysyimme edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysyimme myöhemmin. Ympyröi antamasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä täällä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset äidin puolelta								
a)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4	
b)	Enolle	9	0	1	2	3	4	
c)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4	
<i>Ajattele vastatessasi sitä täällä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset isän puolelta								
d)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4	
e)	Sedälle.....	9	0	1	2	3	4	
f)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4	
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävälle.....	9	0	1	2	3	4	

77. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?
Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista kotineisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja eikä perintöjä.

<i>Ajattele vastatessasi sitä täällä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
Sukulaiset äidin puolelta								
a)	Tädille.....	9	1	2	→	1	2	
b)	Enolle	9	1	2	→	1	2	
c)	Serkulle.....	9	1	2	→	1	2	
<i>Ajattele vastatessasi sitä täällä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
Sukulaiset isän puolelta								
d)	Tädille.....	9	1	2	→	1	2	
e)	Sedälle.....	9	1	2	→	1	2	
f)	Serkulle.....	9	1	2	→	1	2	
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä		En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
g)	Ystävälle.....	9	1	2	→	1	2	

78. Kuinka monta läheistä ystävää sinulla on? *Arvioi lukumäärä ja kirjoita se viivalle.*
- _____

79. Entä kuinka monta sellaista sukulaista sinulla on, jotka koet läheiseksi?
Älä laske kanssasi samassa kotitaloudessa asuvia perheenjäseniä tähän mukaan. Arvioi lukumäärä ja kirjoita se viivalle.
- _____

Mieliäpidokysymyksiä perheenjäsenten välisestä tuesta ja avusta

80. Seuraavat väittämät liittyvät perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin. Mitä mieltä olet niistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia.....	1	2	3	4	5
b) Isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta	1	2	3	4	5
c) Isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lasten vanhemmat eivät siihen jostain syystä kykene.	1	2	3	4	5

81. Myös seuraavat väittämät liittyvät perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin. Mitä mieltä olet niistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Lasten tulisi ottaa vastuu vanhempiensa auttamisessa silloin, kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa	1	2	3	4	5
b) On luonnollista, että tyttäret ottavat enemmän hoitovastuuta vanhemmistaan kuin pojat.....	1	2	3	4	5
c) Lasten tulee ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun vanhemmat eivät kykene enää asumaan itsenäisesti.	1	2	3	4	5

82. Miten perheen ja yhteiskunnan pitäisi sinun mielestäsi jakaa vastuu seuraavissa asioissa?

	Yksinomaan perheen vastuu	Pääasiassa perheen vastuu	Molempien vastuu yhtä paljon	Pääasiassa yhteiskunnan vastuu	Yksinomaan yhteiskunnan vastuu
a) Vanhusten taloudellinen tukeminen	1	2	3	4	5
b) Vanhusten auttaminen arkipäivän askareissa, kuten siivouksessa ja pyykinpesussa	1	2	3	4	5
c) Vanhusten hoivaaminen, kuten peseytyminen, pukeminen ja syöttäminen.....	1	2	3	4	5

83. Mitä mieltä olet tuen ja avun antamisesta omaisille?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten, kun itse sitä tarvitsen	1	2	3	4	5
b) Annan apua ja tukea vain sellaisille omaisille joista pidän	1	2	3	4	5
c) Omaiseni vaativat minulta liikaa.....	1	2	3	4	5

Lopuksi

Tutkimusta on tarkoitus jatkaa sekä tarkentavilla haastatteluilla että myöhemmässä vaiheessa tehtävällä uudella tutkimuskierroksella. Tulemme pyytämään haastatteluihin osan niistä henkilöistä, jotka ovat antaneet suostumuksensa Tilastokeskukselle ja Helsingin yliopistolle. Haastattelija esittää jatkokysymyksiä tähän lomakkeeseen antamiesi vastausten pohjalta. Haluatko sinä osallistua tähän jatkotutkimukseen?

<p>A. Sopiiko, että Helsingin yliopiston valtuuttama haastattelija ottaa sinuun yhteyttä kahden vuoden sisällä täydentääkseen kyselyä?</p> <p>Kyllä..... 1
 Ei..... 2</p> | <p>B. Entä sopiiko sinulle, että mahdollisesti toistamme tämän kyselyn kohdallasi 5 vuoden kuluessa?</p> <p>Kyllä 1
 Ehkä..... 2
 Ei..... 3</p> |
|---|---|

Jos vastasit A tai B -kohtaan "kyllä", mitkä ovat sinun yhteystietosi?

Nimi: _____

Katuosoite: _____

Postinumero: _____ Postitoimipaikka: _____

Sähköpostiosoite: _____

Puhelinnumero: _____

Osoitetiedot annetaan vain jatkokyselyn tekijöiden käyttöön.

Jos lomakkeelta on jäänyt pois jotain mielestäsi tärkeää, jonka haluaisit vielä tuoda esille, voit kirjoittaa siitä tähän:

KIITOKSET VASTAAMISESTA!

Palauta kyselylomake oheisessa valmiiksi maksetussa palautuskuoressa Tilastokeskukseen.

Tutkimus sukupolvien välisestä vuorovaikutuksesta

*Millaista apua olet antanut sukulaisillesi? Oletko saanut apua ystäviltäsi?
Entä tulisiko isovanhempien hoitaa lapsenlapsiaan?*

Muun muassa näihin kysymyksiin haetaan vastauksia tässä kyselyssä, joka koskee suuria ikäluokkia ja heidän lapsiaan. Helsingin yliopisto tekee tutkimuksen yhdessä Tilastokeskuksen kanssa ja sen rahoittaa Suomen Akatemia. Sinä olet yksi tutkimukseen arvotuista suurten ikäluokkien edustajien aikuisista lapsista. Kyselyyn osallistujat on satunnaisesti poimittu Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta.

Voit vastata kyselyyn joko tällä paperilomakkeella tai internetissä. Jos täytät paperilomakkeen, pyydämme palauttamaan sen **30.3.2012 mennessä** oheisessa valmiiksi maksetussa kuoressa Tilastokeskukseen.

Kyselyyn voi vastata millä tahansa tietokoneella, jossa on internet-yhteys:

Kirjoita internetissä osoitekenttään: **www.tilastokeskus.fi/tup/hy**
(Kyselylomake ei löydy Googlen tai muun hakukoneen avulla.)

Henkilökohtaiset tunnuksesi ovat: Tunnus

Salasana

On erittäin tärkeää, että Sinä vastaat kyselyyn, sillä mukaan arvottua henkilöä ei voi korvata toisella henkilöllä. Lomakkeen täyttämistä helpottaa se, että osa kysymyksistä ei koske kaikkia vastaajia.

Ennen aineiston luovuttamista tutkijoiden käyttöön ja Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon Tilastokeskus poistaa siitä kaikki tiedot, joista yksittäisen vastaajan voisi tunnistaa. Tutkimusaineistoon liitetään Tilastokeskuksen käytössä olevasta väestötilastosta saatavia taustatietoja. Tutkimuksen tulokset julkaistaan raporteina ja taulukoina, joista ei voi erottaa yksittäisen henkilön vastauksia.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan palkinto, joka on valinnaisesti taulutietokone tai 700 euron matkalahjakortti. Tilastokeskus arpoa voittajan kyselyn päätyttyä ja voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Vastauksista etukäteen kiittäen

Tilastokeskus

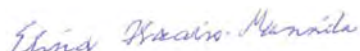

Riitta Harala
tilastojohtaja

Helsingin yliopisto

J.P. Roos
professori

Elina Haavio-Mannila
professori

Lisätietoja tutkimuksen sisällöstä antaa:

Helsingin yliopistossa tutkija Mirikka Danielsbacka
puh. 09 1912 4537 tai sähköposti: mirikka.danielsbacka@helsinki.fi

Lisätietoja tietojen keruusta antaa:

Tilastokeskuksessa tutkimusassistentti Riina Nyberg
puh. 09 1734 2480 tai sähköposti: riina.nyberg@tilastokeskus.fi

Tietoja tutkimuksesta löytyy internetistä: <http://blogs.helsinki.fi/gentrans/>

Vastaamisohjeet:

Vastaukset merkitään **rengastamalla** sopivaa vaihtoehtoa edustava numero tai **kirjoittamalla vastaus** sille varattuun tilaan. Rengasta se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa sinun tilannettasi tai käsityksiäsi. Valitse jokaisesta kohdasta vain yksi vastausvaihtoehto, ellei toisin pyydetä.

Jos kysymykseen sisältyy useampia osia (a, b, c jne.), vastaa jokaiseen niistä erikseen, mutta valitse kussakin kohdassa vain yksi vaihtoehto.

Lomakkeella on ohjeita joissa pyydetään siirtymään johonkin tiettyyn kysymykseen ja silloin välissä oleviin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Tarkista kuitenkin, että olet siirtynyt oikeaan kysymykseen.

Palauta lomake Tilastokeskukseen, vaikka et osaisi tai haluaisi vastata kaikkiin kysymyksiin.

Tilastokeskus on valtion virasto, joka tekee yhteiskuntaoloja kuvaavia tilastoja ja tutkimuksia. Lisätietoja Tilastokeskuksesta löydät internetin sivuilta www.Tilastokeskus.fi

Sukupolvien ketju
- suuret ikäluokat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus

Taustatietoja

1. Oletko?

- Nainen 1
 Mies 2

2. Mikä on nykyinen siviilisäätyysi?

- Naimaton 1
 Avoliitto 2
 Avioliitto 3
 Rekisteröity parisuhde 4
 Eronnut 5
 Leski 6

Jos sinulla on avio- tai avopuoliso (jatkossa hänestä käytetään nimitystä puoliso), vastaa kysymyksiin 3–5 myös hänen osaltaan.

3. a. Minä vuonna olet syntynyt?

19__

b. Minä vuonna puolisisi on syntynyt?

19__

4. a. Mikä seuraavista kuvaa tämän hetkistä tilannettasi parhaiten? Oletko:

Valitse vain yksi vaihtoehto.

- Työssä 1
 Työtön 2
 Opiskelija 3
 Osa-aikaeläkkeellä 4
 Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella 5
 Työkyvyttömyyseläkkeellä tai
 pitkäaikaisesti sairas 6
 Hoidan omia alle 15-vuotiaita lapsiani 7
 Hoidan iäkästä, sairasta tai vammaista
 omaista 8
 Jokin muu 9

b. Mikä seuraavista kuvaa puolisisi tämän hetkistä tilannetta parhaiten? Onko hän:

Valitse vain yksi vaihtoehto.

- Työssä 1
 Työtön 2
 Opiskelija 3
 Osa-aikaeläkkeellä 4
 Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella 5
 Työkyvyttömyyseläkkeellä tai
 pitkäaikaisesti sairas 6
 Hoitaa omia alle 15-vuotiaita lapsiaan 7
 Hoitaa iäkästä, sairasta tai vammaista
 omaista 8
 Jokin muu 9

5. a. Mikä on korkein koulutusaste, jonka olet suorittanut? Onko se: *Valitse vain yksi vaihtoehto.*

- Osa peruskoulua tai vähemmän 1
 Peruskoulu 2
 Ylioppilastutkinto 3
 Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto 4
 Ammatillinen opistoasteen tutkinto 5
 Ammattikorkeakoulu tai muu alempi
 korkeakoulututkinto 6
 Ylempi korkeakoulututkinto 7
 Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto 8
 Joku muu 9

b. Mikä on puolisisi korkein koulutusaste, jonka hän on suorittanut? Onko se: *Valitse vain yksi vaihtoehto*

- Osa peruskoulua tai vähemmän 1
 Peruskoulu 2
 Ylioppilastutkinto 3
 Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto 4
 Ammatillinen opistoasteen tutkinto 5
 Ammattikorkeakoulu tai muu alempi
 korkeakoulututkinto 6
 Ylempi korkeakoulututkinto 7
 Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto 8
 Joku muu 9

6. Kenen kanssa asut tällä hetkellä samassa kotitaloudessa?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Asun yksin 1
 Avio- tai avopuolisoni kanssa 2
 Lapsen/lasten kanssa 3
 Vanhempani/vanhempieni kanssa 4
 Puolisoni vanhemman/vanhempien kanssa 5
 Jonkun muun kanssa 6

7. Minkä ikäisenä muutit pois lapsuudenkodistasi?

- Muutin noin ____ -vuotiaana 1
 Asun edelleen lapsuudenkodissani 2

8. Millaisena pidät terveystäsi?

- Erittäin hyvänä 1
 Hyvänä 2
 Kohtalaisena 3
 Huonona 4
 Erittäin huonona 5

9. Onko sinulla jokin pitkäaikainen terveysongelma, sairaus tai pysyvä vamma?

- Kyllä 1 → Jos kyllä, mikä? _____
 Ei 2

10. Miten suuret sinun tulosi ovat keskimäärin kuukaudessa, kun tuloista vähennetään ensin verot?

Ota huomioon kaikki säännölliset tulosi verotuksen jälkeen, kuten ansio- ja omaisuus tulot, eläkkeet ja muut sosiaaliturvaetuudet (esim. asumistuki).

Noin _____ euroa kuukaudessa

11. Millaisena pidät omaa taloudellista tilannettasi? Oletko mielestäsi:

- varakas 1
 hyvin toimeen tuleva 2
 keskituloinen 3
 pienituloinen 4

12. Kuinka onnellisena pidät itseäsi nykyään? *Ympyröi numero, joka parhaiten kuvaa sitä, miten onnellinen tai onneton olet.*

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Erittäin onneton					En onnellinen enkä onneton					Erittäin onnellinen

13. Kuinka tärkeä uskonto on elämässäsi?

- Hyvin tärkeä 1
 Jossain määrin tärkeä 2
 Ei kovin tärkeä 3
 Ei lainkaan tärkeä 4

14. Oletko viimeisten 12 kuukauden aikana:

Voit valita useita vaihtoehtoja.

- antanut rahaa jollekin hyväntekeväisyysjärjestölle
(Punainen risti, Kirkon ulkomaanapu tms.)..... 1
 antanut vaatteita tai tavaroita keräykseen 2
 antanut rahaa kerjäläiselle..... 3
 tehnyt vapaaehtoistyötä..... 4
 ei mitään näistä 5

Lapset

Jos sinulla ja puolisollassi ei kummallakaan ole elossa olevia lapsia, siirry kysymykseen 18.

15. Kuinka monta lasta sinulla ja puolisollassi on yhteensä? *Kirjoita lasten lukumäärät viivalle.*

- a) Lapsia on yhteensä _____, joista:
 b) yhteisiä lapsia on _____
 c) yksinomaan minun lapsiani on _____
 d) yksinomaan puolisoni lapsia on _____

Jos sinulla ja puolisollassi on enemmän kuin neljä lasta, vastaa neljän vanhimman osalta. Merkitse vastaukset lasten ikäjärjestyksessä.

16. Lapsen sukupuoli?

	Tyttö	Poika
a) Vanhin lapsi	1	2
b) Toiseksi vanhin lapsi	1	2
c) Kolmanneksi vanhin lapsi	1	2
d) Neljänneksi vanhin lapsi	1	2

17. Minä vuonna lapsesi syntyi?

- a) Vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 b) Toiseksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 c) Kolmanneksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____
 d) Neljänneksi vanhin lapsi syntyi vuonna: _____

Omat ja puolisosien vanhemmat

Kysymys 18 koskee myös jo kuolleita vanhempia.

18. Eläkö vanhempasi/puolisosien vanhempi?

	Kyllä	Ei	
a) Äiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
b) Isä	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
c) Puolison äiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
d) Puolison isä	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____

Seuraavat kysymykset koskevat vain elossa olevia vanhempiasi ja nykyisen puolisosien elossa olevia vanhempia. Jos sekä sinun että puolisosien molemmat vanhemmat ovat kuolleet, siirry kysymykseen 36.

19. Minä vuonna vanhempasi ja puolisosien vanhemmat ovat syntyneet?

- a) Äiti syntyi noin vuonna: _____
- b) Isä syntyi noin vuonna: _____
- c) Puolison äiti syntyi noin vuonna: _____
- d) Puolison isä syntyi noin vuonna: _____

20. Onko hän sinun/puolisosien biologinen vanhempi?

	Kyllä	Ei	En tiedä
a) Äiti	1	2	3
b) Isä	1	2	3
c) Puolison äiti	1	2	3
d) Puolison isä	1	2	3

21. Millaisena pidät hänen taloudellista tilannettaan?

	Onko hän mielestäsi:			
	varakas	hyvin toimeen- tuleva	keski- tuloinen	pieni- tuloinen
a) Äiti	1	2	3	4
b) Isä	1	2	3	4
c) Puolison äiti	1	2	3	4
d) Puolison isä	1	2	3	4

22. Miten kaukana sinusta hän asuu?

- a) Äiti noin _____ km päässä
- b) Isä noin _____ km päässä
- c) Puolison äiti noin _____ km päässä
- d) Puolison isä noin _____ km päässä

23. Millaiseksi arvioit hänen terveydentilansa?

	Erittäin hyväksi	Hyväksi	Kohta- laiseksi	Huonoksi	Erittäin huonoksi	En osaa sanoa
a) Äiti	1	2	3	4	5	9
b) Isä	1	2	3	4	5	9
c) Puolison äiti	1	2	3	4	5	9
d) Puolison isä	1	2	3	4	5	9

24. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äiti	0	1	2	3	4
b) Isä.....	0	1	2	3	4
c) Puolison äiti	0	1	2	3	4
d) Puolison isä	0	1	2	3	4

25. Kuinka läheiseksi koet hänet?

	Erittäin läheiseksi	Läheiseksi	En läheiseksi enkä etäiseksi	Etäiseksi	Erittäin etäiseksi
a) Äiti	1	2	3	4	5
b) Isä.....	1	2	3	4	5
c) Puolison äiti	1	2	3	4	5
d) Puolison isä	1	2	3	4	5

26. Läheisten väliset erimielisyydet saattavat johtaa ristiriitoihin. Onko sinulla ollut ristiriitoja hänen kanssaan? Miten usein?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Äitini kanssa.....	1	2	3	4
b) Isäni kanssa.....	1	2	3	4
c) Puolison äidin kanssa.....	1	2	3	4
d) Puolison isän kanssa.....	1	2	3	4

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta lastenhoitoavusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesti tuesta, jota olet SAANUT omilta ja puolisoilta vanhemmilta.

Kysymykset 27–31 koskevat omilta ja puolisoilta vanhemmilta saamaasi lastenhoitoapua.

Mikäli sinulla ei ole lapsia, siirry kysymykseen 32.

27. Onko hän hoitanut lapsiasi viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

	Ei kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
a) Äiti	0	1	2	3	4	5
b) Isä.....	0	1	2	3	4	5
c) Puolison äiti	0	1	2	3	4	5
d) Puolison isä	0	1	2	3	4	5

28. Kuinka monta tuntia hän hoiti lapsiasi viimeisten 2 viikon aikana yhteensä?

- a) Äiti noin ____ tuntia
 b) Isä..... noin ____ tuntia
 c) Puolison äiti noin ____ tuntia
 d) Puolison isä noin ____ tuntia

29. Saadun lastenhoitoavun määrä ja tarve saattavat vaihdella paljon. Jos haluat kertoa omilta ja puolisoilta saamastasi lastenhoitoavusta, voit tehdä sen tässä:

30. Oletko kokenut joskus tarpeelliseksi rajoittaa tämän isovanhemman yhteydenpitoa lapsenlapsen?

Kyllä En

- a) Äiti 1 2
 b) Isä 1 2
 c) Puolison äiti 1 2
 d) Puolison isä 1 2

31. Haluatko kertoa, miksi mahdollisesti olet kokenut tarpeelliseksi rajoittaa isovanhemman yhteydenpitoa lapsenlapsen:

32. Oletko saanut häneltä muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Älä ota huomioon lastenhoitoapua, kysymme siitä edellisissä kysymyksissä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan kuukaudessa	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äidiltä.....	0	1	2	3	4
b) Isältä.....	0	1	2	3	4
c) Puolison äidiltä.....	0	1	2	3	4
d) Puolison isältä.....	0	1	2	3	4

33. Oletko saanut häneltä taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintöjä.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Äidiltä.....	1	2	→	1	2
b) Isältä.....	1	2	→	1	2
c) Puolison äidiltä.....	1	2	→	1	2
d) Puolison isältä.....	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT omille ja puolisisi vanhemmille.

34. Oletko antanut hänelle käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan kuukaudessa	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äidille.....	0	1	2	3	4
b) Isälle.....	0	1	2	3	4
c) Puolison äidille.....	0	1	2	3	4
d) Puolison isälle.....	0	1	2	3	4

35. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?
Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Äidille.....	1	2	→	1	2
b) Isälle.....	1	2	→	1	2
c) Puolison äidille.....	1	2	→	1	2
d) Puolison isälle.....	1	2	→	1	2

Sisarukset

Jos sinulla ei ole/ei ole ollut sisarusia, siirry kysymykseen 61.

36. Kuinka monta sisarusta sinulla on tai on ollut?

- a) yhteensä ____ sisarusta, joista:
 b) ____ siskoa ja
 c) ____ veljeä

37. Monesko sinä olet ikäjärjestyksessä sisarussarjastasi?

_____.

Seuraavaksi kysymme (38–60) tietoja elossa olevista sisaruksistasi. Jos sinulla ei ole elossa olevia sisarusia, siirry kysymykseen 61. Jos sinulla on enemmän kuin neljä elossa olevaa sisarusta, täytä tiedot vain neljästä vanhimmasta.

38. Minä vuonna sisaruksesi on syntynyt?

- a) Vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
 b) Toiseksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
 c) Kolmanneksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____
 d) Neljänneksi vanhin sisarukseni syntyi noin vuonna: _____

39. Sisaruksen sukupuoli?

	Nainen	Mies
a) Vanhin sisarus	1	2
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2

40. Onko sinulla hänen kanssaan:

	Yhteinen äiti ja isä	Vain yhteinen äiti	Vain yhteinen isä	Ei kumpaa- kaan
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4

41. Miten kaukana sinusta hän asuu?

- a) Vanhin sisarus noin _____ km päässä
 b) Toiseksi vanhin sisarus noin _____ km päässä
 c) Kolmanneksi vanhin sisarus noin _____ km päässä
 d) Neljänneksi vanhin sisarus noin _____ km päässä

42. Millaisena pidät hänen taloudellista tilannettaan?

Onko hän mielestäsi:	varakas	hyvin toimeen tuleva	keskituloinen	pieni-tuloinen
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4

43. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhin sisarus	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4

44. Kuinka läheiseksi koet hänet?

	Erittäin läheiseksi	Läheiseksi	En läheiseksi enkä etäiseksi	Etäiseksi	Erittäin etäiseksi
a) Vanhin sisarus	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin sisarus	1	2	3	4	5

45. Läheisten väliset erimielisyydet saattavat johtaa ristiriitoihin. Onko sinulla ollut ristiriitoja sisaruksesi kanssa? Miten usein?

	Ei koskaan	Harvoin	Silloin tällöin	Usein
a) Vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni kanssa	1	2	3	4

46. Ovatko vanhempanne kohdelleet teitä kaikkia sisaruksia mielestäsi tasapuolisesti?

	Kyllä		Ei		En osaa sanoa
a) Äiti	1	2	3	4	9
b) Isä.....	1	2	3	4	9

47. Jos haluat, voit tässä tarkentaa, miten vanhempien tasapuolinen tai epätasapuolinen kohtelu ilmeni:

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta lastenhoitoavusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesta tuesta, jota olet SAANUT sisaruksiltasi.

Kysymykset 48–50 koskevat sisaruksiltasi saamaasi lastenhoitoapua.

Mikäli sinulla ei ole lapsia, siirry kysymykseen 51.

48. Onko hän hoitanut lapsiasi viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

	Ei kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
a) Vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5

49. Kuinka monta tuntia hän hoiti lapsiasi viimeisten 2 viikon aikana yhteensä?

- a) Vanhin sisarusnoin ____ tuntia
 b) Toiseksi vanhin sisarusnoin ____ tuntia
 c) Kolmanneksi vanhin sisarusnoin ____ tuntia
 d) Neljänneksi vanhin sisarusnoin ____ tuntia

50. Saadun lastenhoitoavun määrä ja tarve saattavat vaihdella paljon. Jos haluat tarkentaa sisaruksilta saamaasi lastenhoitoapua, voit tehdä sen tässä:

51. Oletko saanut sisaruksiltasi muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatöissä, remontissa ja tekniikan käytössä. Älä ota huomioon lastenhoitoapua, kysymme siitä edellisissä kysymyksissä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalta sisarukseltani	0	1	2	3	4

52. Oletko saanut sisaruksiltasi taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä? *Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintöjä.*

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalta sisarukseltani ...	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalta sisarukseltani	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta käytännön avusta ja taloudellisesta tuesta, jota olet ANTANUT sisaruksillesi.

53. Oletko antanut hänelle käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein? *Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Älä ota huomioon lastenhoitoapua tai rahallista apua, kysymme niistä myöhemmin.*

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimmalle sisarukselleni ...	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimmalle sisarukselleni	0	1	2	3	4

54. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä? *Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintöjä.*

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimmalle sisarukselleni ...	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimmalle sisarukselleni	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme sisarustesi lapsista.

55. Onko sisaruksillasi lapsia? Kuinka monta?

	Ei yhtään	Yksi	Kaksi	Kolme	Neljä	Viisi tai enemmän
a) Vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhin sisarus	0	1	2	3	4	5

Jos yhdelläkään sisaruksellasi ei ole lapsia, siirry kysymykseen 61, muuten jatka kysymyksestä 56.

56. Milloin sisaruksesi nuorin lapsi on syntynyt?

- a) Vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- b) Toiseksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____
- d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni nuorin lapsi syntyi noin vuonna: _____

57. Ovatko kaikki lapset hänen biologisia lapsiaan?

Kyllä Ei

- a) Vanhin sisarus 1 2
- b) Toiseksi vanhin sisarus 1 2
- c) Kolmanneksi vanhin sisarus 1 2
- d) Neljänneksi vanhin sisarus 1 2

58. Oletko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

	En kertaakaan	1-6 kertaa	7-12 kertaa	13-25 kertaa	26-50 kertaa	Yli 50 kertaa
a) Vanhimman sisarukseni lapsia	0	1	2	3	4	5
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni lapsia	0	1	2	3	4	5
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni lapsia	0	1	2	3	4	5
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni lapsia	0	1	2	3	4	5

59. Kuinka usein keskimäärin olet ollut yhteydessä sisaruksesi lasten kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

Ajatelte vastatessasi sitä sisaruksesi lasta, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.

	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1-3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni lapsen	0	1	2	3	4

60. Oletko antanut sisaruksesi lapselle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintöjä.

Ajatelte vastatessasi sitä sisaruksesi lasta, jolle olet antanut eniten tukea.

	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
a) Vanhimman sisarukseni lapselle.....	1	2	→	1	2
b) Toiseksi vanhimman sisarukseni lapselle	1	2	→	1	2
c) Kolmanneksi vanhimman sisarukseni lapselle ..	1	2	→	1	2
d) Neljänneksi vanhimman sisarukseni lapselle	1	2	→	1	2

Isovanhemmat

Seuraavaksi kysymme isovanhemmistasi. Kysymys 61 koskee myös jo kuolleita isovanhempia.

61. Elääkö isovanhempasi?

	Kyllä	Ei	
a) Äidinäiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
b) Äidinisä	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
c) Isänäiti	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____
d) Isänisä	1	2	→ hän kuoli noin vuonna _____

Seuraavat kysymykset (62–64) koskevat vain elossa olevia isovanhempiasi. Jos kaikki isovanhempasi ovat kuolleet, siirry kysymykseen 65.

62. Minä vuonna isovanhempasi ovat syntyneet?

- a) Äidinäiti syntyi noin vuonna: _____
 b) Äidinisä syntyi noin vuonna: _____
 c) Isänäiti syntyi noin vuonna: _____
 d) Isänisä syntyi noin vuonna: _____

63. Onko hän biologinen isovanhempasi?

	Kyllä	Ei	En tiedä
a) Äidinäiti	1	2	3
b) Äidinisä	1	2	3
c) Isänäiti	1	2	3
d) Isänisä	1	2	3

64. Kuinka usein olette keskimäärin olleet yhteydessä toisiinne viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?

	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuu- kaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a) Äidinäiti	0	1	2	3	4
b) Äidinisä	0	1	2	3	4
c) Isänäiti	0	1	2	3	4
d) Isänisä	0	1	2	3	4

Muut sukulaiset ja ystävät

Kysymykset 65–73 koskevat sukulaisiasi ja ystäviäsi, jotka eivät asu kanssasi samassa kotitaloudessa. Ystävällä tarkoitamme kaikkia henkilöitä, jotka sinä miellät ystäviksesi.

65. Kuinka usein keskimäärin olette olleet yhteydessä toisiinne alla mainitun henkilön kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä?
Ympyröi yhteydenpidon useutta vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittään tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset äidin puolelta							
a)	Tädin.....	9	0	1	2	3	4
b)	Enon.....	9	0	1	2	3	4
c)	Serkun.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittään tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset isän puolelta							
d)	Tädin.....	9	0	1	2	3	4
e)	Sedän.....	9	0	1	2	3	4
f)	Serkun.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jonka kanssa olet ollut eniten yhteydessä.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittään tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävän.....	9	0	1	2	3	4

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta lastenhoitavusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesti tuesta, jota olet SAANUT alla mainituilta sukulaisilta tai ystävilta.

Kysymys 66 koskee saamaasi lastenhoitopua. Mikäli sinulla ei ole lapsia, siirry kysymykseen 67.

66. Onko hän hoitanut lapsiasi viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?
Ympyröi saamaasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolta olet saanut eniten lastenhoitopua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
Sukulaiset äidin puolelta								
a)	Täti.....	9	0	1	2	3	4	5
b)	Eno.....	9	0	1	2	3	4	5
c)	Serkku.....	9	0	1	2	3	4	5
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolta olet saanut eniten lastenhoitopua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
Sukulaiset isän puolelta								
d)	Täti.....	9	0	1	2	3	4	5
e)	Setä.....	9	0	1	2	3	4	5
f)	Serkku.....	9	0	1	2	3	4	5
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolta olet saanut eniten lastenhoitopua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	Ei kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
g)	Ystävä.....	9	0	1	2	3	4	5

67. Oletko saanut häneltä muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja teknikan käytössä. Älä ota huomioon lastenhoitoapua, kysimme siitä edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin. Ympyröi saamaasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkaa, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset äidin puolelta							
a)	Tädiltä.....	9	0	1	2	3	4
b)	Enolta.....	9	0	1	2	3	4
c)	Serkulta.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkaa, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
Sukulaiset isän puolelta							
d)	Tädiltä.....	9	0	1	2	3	4
e)	Sedältä.....	9	0	1	2	3	4
f)	Serkulta.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolta olet saanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävältä.....	9	0	1	2	3	4

68. Oletko saanut häneltä taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?

Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintöjä.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkaa, jolta olet saanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
Sukulaiset äidin puolelta							
a)	Tädiltä.....	9	1	2	→	1	2
b)	Enolta.....	9	1	2	→	1	2
c)	Serkulta.....	9	1	2	→	1	2
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkaa, jolta olet saanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
Sukulaiset isän puolelta							
d)	Tädiltä.....	9	1	2	→	1	2
e)	Sedältä.....	9	1	2	→	1	2
f)	Serkulta.....	9	1	2	→	1	2
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolta olet saanut eniten taloudellista tukea.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En	Kyllä	jos kyllä:	Yhteensä 250 euroa tai vähemmän	Yhteensä yli 250 euroa
g)	Ystävältä.....	9	1	2	→	1	2

Seuraavaksi kysymme maksuttomasta lastenhoitoavusta ja maksuttomasta käytännön avusta sekä taloudellisesti tuesta, jota olet ANTANUT alla mainituille sukulaisille tai ystäville.

69. Oletko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

HUOM! Vastaa ainoastaan niiden henkilöiden osalta, joilla on ainakin yksi alle 14-vuotias lapsi. Ympyröi antamasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten lastenhoitoapua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
a)	Tädin lapsia	9	0	1	2	3	4	5
b)	Enon lapsia	9	0	1	2	3	4	5
c)	Serkun lapsia	9	0	1	2	3	4	5
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten lastenhoitoapua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>								
d)	Tädin lapsia	9	0	1	2	3	4	5
e)	Sedän lapsia	9	0	1	2	3	4	5
f)	Serkun lapsia	9	0	1	2	3	4	5
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten lastenhoitoapua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	1–6 kertaa	7–12 kertaa	13–25 kertaa	26–50 kertaa	Yli 50 kertaa
g)	Ystävän lapsia.....	9	0	1	2	3	4	5

70. Oletko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka usein?

Käytännön avulla tarkoitamme avustamista muun muassa koti- ja pihatoissa, remontissa ja tekniikan käytössä. Älä ota huomioon lastenhoitoapua, josta kysymme edellisessä kysymyksessä. Rahallisesta avusta kysymme myöhemmin. Ympyröi antamasi avun määrää vastaava numero jokaisen henkilön kohdalta erikseen.

<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
a)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4
b)	Enolle.....	9	0	1	2	3	4
c)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>							
d)	Tädille.....	9	0	1	2	3	4
e)	Sedälle.....	9	0	1	2	3	4
f)	Serkulle.....	9	0	1	2	3	4
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten käytännön apua.</i>		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä	En kertaakaan	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	Noin 1–3 kertaa kuukaudessa	Noin kerran viikossa	Päivittäin tai useita kertoja viikossa
g)	Ystävälle	9	0	1	2	3	4

71. Oletko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana? Kuinka paljon yhteensä?
Taloudellisella tuella tarkoitamme rahan antamista tai osallistumista muun muassa koulutuksesta, hankinnoista tai matkoista koituneisiin kustannuksiin. Tässä ei tarkoiteta lainoja tai perintoja.

		Ei ole elossa tai ei ole ko. henkilöä			Yhteensä 250 euroa tai vähemmän		Yhteensä yli 250 euroa	
		En	Kyllä	jos kyllä:				
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, enoa tai serkkua, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>								
<u>Sukulaiset äidin puolelta</u>								
a)	Tädille.....	9	1	2	→	1	2	
b)	Enolle	9	1	2	→	1	2	
c)	Serkulle.....	9	1	2	→	1	2	
<i>Ajattele vastatessasi sitä tätiä, setää tai serkkua, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>								
<u>Sukulaiset isän puolelta</u>								
d)	Tädille.....	9	1	2	→	1	2	
e)	Sedälle.....	9	1	2	→	1	2	
f)	Serkulle.....	9	1	2	→	1	2	
<i>Ajattele vastatessasi sitä ystävää, jolle olet antanut eniten taloudellista tukea.</i>								
g)	Ystävälle.....	9	1	2	→	1	2	

72. Kuinka monta läheistä ystävää sinulla on? *Arvioi lukumäärä ja kirjoita se viivalle.*

73. Entä kuinka monta sellaista sukulaista sinulla on, jotka koet läheiseksi?
Alä laske kanssasi samassa kotitaloudessa asuvia perheenjäseniä tähän mukaan. Arvioi lukumäärä ja kirjoita se viivalle.

Mielipidekysymyksiä perheenjäsenten välisestä tuesta ja avusta

74. Seuraavat väittämät liittyvät perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin. Mitä mieltä olet niistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia.....	1	2	3	4	5
b) Isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta	1	2	3	4	5
c) Isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lasten vanhemmat eivät siihen jostain syystä kykene.	1	2	3	4	5

75. Myös seuraavat väittämät liittyvät perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin. Mitä mieltä olet niistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Lasten tulisi ottaa vastuu vanhempiensa auttamisessa silloin, kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa	1	2	3	4	5
b) On luonnollista, että tyttäret ottavat enemmän hoitovastuuta vanhemmitaan kuin pojat.....	1	2	3	4	5
c) Lasten tulee ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun vanhemmat eivät kykene enää asumaan itsenäisesti.	1	2	3	4	5

76. Miten perheen ja yhteiskunnan pitäisi sinun mielestäsi jakaa vastuu seuraavissa asioissa?

	Yksinomaan perheen vastuu	Pääasiassa perheen vastuu	Molempien vastuu yhtä paljon	Pääasiassa yhteiskunnan vastuu	Yksinomaan yhteiskunnan vastuu
a) Vanhusten taloudellinen tukeminen	1	2	3	4	5
b) Vanhusten auttaminen arkipäivän askareissa, kuten siivouksessa ja pyykinpesussa	1	2	3	4	5
c) Vanhusten hoivaaminen, kuten peseytyminen, pukeminen ja syöttäminen.....	1	2	3	4	5

77. Mitä mieltä olet tuen ja avun antamisesta omaisille?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
a) Kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten, kun itse sitä tarvitsen	1	2	3	4	5
b) Annan apua ja tukea vain sellaisille omaisille joista pidän	1	2	3	4	5
c) Omaiseni vaativat minulta liikaa.....	1	2	3	4	5

Lopuksi

Tutkimusta on tarkoitus jatkaa sekä tarkentavilla haastatteluilla että myöhemmässä vaiheessa tehtävällä uudella tutkimuskierroksella. Tulemme pyytämään haastatteluihin osan niistä henkilöistä, jotka ovat antaneet suostumuksensa Tilastokeskukselle ja Helsingin yliopistolle. Haastattelija esittää jatkokysymyksiä tähän lomakkeeseen antamiesi vastausten pohjalta. Haluatko sinä osallistua tähän jatkotutkimukseen?

<p>A. Sopiiko, että Helsingin yliopiston valtuuttama haastattelija ottaa sinuun yhteyttä kahden vuoden sisällä täydentääkseen kyselyä?</p> <p>Kyllä..... 1
 Ei..... 2</p> | <p>B. Entä sopiiko sinulle, että mahdollisesti toistamme tämän kyselyn kohdallasi 5 vuoden kuluessa?</p> <p>Kyllä..... 1
 Ehkä..... 2
 Ei..... 3</p> |
|---|--|

Jos vastasit A tai B -kohtaan "kyllä", mitkä ovat sinun yhteystietosi?

Nimi: _____

Katuosoite: _____

Postinumero: _____ Postitoimipaikka: _____

Sähköpostiosoite: _____

Puhelinnumero: _____

Osoitetiedot annetaan vain jatkokyselyn tekijöiden käyttöön.

Jos lomakkeelta on jäänyt pois jotain mielestäsi tärkeää, jonka haluaisit vielä tuoda esille, voit kirjoittaa siitä tähän:

KIITOKSET VASTAAMISESTA!

Palauta kyselylomake oheisessa valmiiksi maksetussa palautuskuoressa Tilastokeskukseen.

Liite 2: Liitetaulukot

TAUSTATIEDOT

Liitetaulukko 1. Sukupuoli (%) (SI k1, AL k1)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Yhteensä (%)	57,1	42,9	100,0	62,4	37,6	100,0
Yhteensä (n)	1300	978	2278	1094	659	1753

Liitetaulukko 2. Siviilisäätö (%) (SI k2, AL k2)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Naimaton	7,4	6,7	7,1	19,1	20,7	19,7
Avoliitto	8,0	10,9	9,3	22,1	26,9	23,9
Avoliitto	61,0	71,4	65,4	53,5	49,9	52,1
Rekisteröity parisuhde	0,2	0,0	0,1	0,6	0,2	0,4
Eronnut	14,2	9,0	12,0	4,7	2,4	3,8
Leski	9,3	2,1	6,2	0,1	0,0	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1296	972	2268	1091	658	1749

Liitetaulukko 3. Syntymävuosi (%) (SI k3a, AL k3a)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Syntymävuosi	1947,5	1947,5	1947,5	1975,7	1975,4	1975,6
Yhteensä (n)	1300	978	2278	1094	659	1753

Liitetaulukko 4. Puolison syntymävuosi (%) (SI k3b, AL k3b)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Puolison syntymävuosi	1945,9	1949,6	1947,5	1972,7	1976,4	1974,1
Yhteensä (n)	917	800	1717	810	478	1288

Liitetaulukko 5. Työmarkkina-asema (%) (SI k4a, AL k4a)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Työssä	16,8	16,7	16,8	73,6	84,0	77,5
Työtön	2,5	3,7	3,0	3,7	5,7	4,4
Opiskelija	0,0	0,0	0,0	6,8	6,1	6,5
Osa-aikaeläkkeellä	5,2	4,5	4,9	0,0	0,2	0,1
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella	61,3	61,5	61,4	0,1	0,2	0,1
Työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas	11,3	12,1	11,6	1,3	1,5	1,4
Hoitaa omia alle 15-vuotiaita lapsiaan	0,0	0,1	0,0	12,9	0,9	8,4
Hoitaa iäkästä, sairasta tai vammaista omaista	0,7	0,2	0,5	0,0	0,0	0,0
Jokin muu	2,2	1,1	1,7	1,7	1,5	1,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1280	964	2244	1088	655	1743

Liitetaulukko 6. Puolison työmarkkina-asema (%) (SI k4b, AL k4b)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Työssä	15,0	35,4	24,5	91,6	70,9	83,7
Työtön	2,8	4,5	3,6	2,3	2,8	2,5
Opiskelija	0,1	0,1	0,1	3,0	8,1	4,9
Osa-aikaeläkkeellä	2,2	6,0	4,0	0,0	0,0	0,0
Eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella	69,1	39,0	55,1	0,2	0,2	0,2
Työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas	9,2	10,8	9,9	1,2	0,6	1,0
Hoitaa omia alle 15-vuotiaita lapsiamme	0,0	0,0	0,0	0,7	15,9	6,5
Hoitaa iäkästä, sairasta tai vammaista omaista	0,0	0,8	0,4	0,0	0,2	0,1
Jokin muu	1,7	3,4	2,5	1,0	1,4	1,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	907	795	1702	830	508	1338

Liitetaulukko 7. Koulutus (%) (SI k5a, AL k5a)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Osa kansa- tai peruskoulua tai vähemmän	0,3	0,7	0,5	0,0	0,3	0,1
Kansakoulu tai kansalaiskoulu	21,8	25,4	23,3			
Peruskoulu tai keskikoulu	11,1	5,3	8,6	2,6	4,6	3,3
Ylioppilastutkinto	3,4	2,0	2,8	7,3	11,4	8,9
Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto	26,3	28,1	27,1	15,9	27,3	20,2
Ammatillinen opistoasteen tutkinto	20,5	19,0	19,9	15,5	11,4	14,0
Ammattikorkeakoulu/muu alempi korkeakoulututkinto	7,5	5,3	6,5	30,1	21,0	26,7
Ylempi korkeakoulututkinto	6,8	11,7	8,9	25,0	20,6	23,3
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	1,3	1,7	1,4	3,4	2,7	3,2
Joku muu	1,0	1,0	1,0	0,3	0,6	0,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1285	969	2254	1090	656	1746

Liitetaulukko 8. Puolison koulutus (%) (SI k5b, AL k5b)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Osa kansa- tai peruskoulua tai vähemmän	0,8	0,5	0,6	0,6	0,0	0,4
Kansakoulu tai kansalaiskoulu	27,9	16,9	22,8			
Peruskoulu tai keskikoulu	7,8	11,0	9,3	5,0	2,4	4,0
Ylioppilastutkinto	1,1	3,1	2,0	8,1	6,1	7,4
Ammattikoulu tai muu ammatillinen tutkinto	27,7	25,9	26,9	32,0	19,9	27,4
Ammatillinen opistoasteen tutkinto	16,2	21,4	18,6	12,6	11,2	12,1
Ammattikorkeakoulu/muu alempi korkeakoulututkinto	5,4	8,7	6,9	18,2	32,5	23,6
Ylempi korkeakoulututkinto	10,1	10,6	10,3	20,7	24,4	22,1
Lisensiaatin tai tohtorin tutkinto	2,1	1,0	1,6	2,6	3,0	2,7
Joku muu	1,0	1,0	1,0	0,2	0,6	0,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	913	804	1717	825	508	1333

Liitetaulukko 9. Kenen kanssa asuu (%) (SI k6, AL k6)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Asuu yksin	28,5	16,7	23,4	15,3	18,7	16,5
Avio- tai avopuolisoni kanssa	66,5	77,6	71,3	26,8	35,7	30,1
Puolison ja lapsen/lasten kanssa	1,8	3,5	2,5	47,2	38,9	44,0
Lapsen/lasten kanssa	1,5	0,3	1,0	7,2	1,4	5,0
Vanhemman/vanhempien kanssa	0,5	0,6	0,5	1,5	3,6	2,3
Jonkun muun kanssa	0,9	1,0	0,9	1,5	1,2	1,4
Muu	0,4	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1300	978	2278	1094	659	1753

Liitetaulukko 10. Onko muuttanut pois lapsuudenkodista? (%) (AL k7)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Muuttanut lapsuuden kodista				98,9	96,2	97,9
Asuu edelleen lapsuuden kodissa				1,1	3,8	2,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1087	653	1740

Liitetaulukko 11. Minkä ikäisenä muutti pois lapsuudenkodista (keskiarvo) (AL k7)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Ikä				19,1	20,2	19,5
Yhteensä (n)				1074	628	1702

Liitetaulukko 12. Millaisena pitää terveyttään? (%) (SI k7, AL k8)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Erittäin hyvänä	10,3	8,7	9,6	28,7	26,1	27,7
Hyvänä	43,9	40,7	42,5	58,9	56,6	58,1
Kohtalaisena	41,0	43,0	41,9	11,7	15,3	13,0
Huonona	4,2	6,4	5,1	0,7	2,0	1,2
Erittäin huonona	0,5	1,3	0,9	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1289	971	2260	1088	655	1743

Liitetaulukko 13. Onko jokin pitkäaikainen terveysongelma, sairaus tai pysyvä vamma? (%) (SI k8, AL k9)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Kyllä	55,6	56,7	56,1	32,5	28,4	31,0
Ei	44,4	43,3	43,9	67,5	71,6	69,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1256	956	2212	1084	651	1735

Liitetaulukko 14. Tulot keskimäärin kuukaudessa, kun niistä vähennetään ensin verot? (%) (SI k9, AL k10)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Tulot/keskiarvo	1466,5	1941,1	1672,2	1908,6	2287,7	2052,6
Yhteensä (n)	1226	938	2164	1053	645	1698

Liitetaulukko 15. Millaisena pitää omaa taloudellista tilannettaan? (%) (SI k10, AL k11)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Varakas	1,1	1,5	1,3	0,9	1,2	1,03
Hyvin toimeen tuleva	14,1	19,0	16,2	17,9	24,9	20,51
Keskituloinen	35,5	39,7	37,3	48,8	48,1	48,54
Pienituloinen	49,3	39,7	45,2	32,4	25,8	29,93
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1285	974	2259	1090	651	1741

Liitetaulukko 16. Kuinka onnellisena pitää itseään nykyään? (ka) (SI k11, AL k12)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Onnellisuus/keskiarvo	7,4	7,1	7,3	7,8	7,2	7,6
Yhteensä (n)	1285	964	2249	1081	653	1734

Liitetaulukko 17. Kuinka tärkeä uskonto on elämässä? (%) (SI k12, AL k13)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Hyvin tärkeä	18,2	11,0	15,1	9,4	5,3	7,9
Jossain määrin tärkeä	45,2	32,5	39,8	25,7	14,7	21,5
Ei kovin tärkeä	26,1	35,2	30,0	36,3	35,7	36,1
Ei lainkaan tärkeä	10,4	21,3	15,1	28,6	44,3	34,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1293	970	2263	1091	655	1746

Liitetaulukko 18. Onko viimeisten 12 kuukauden aikana: (voi valita useita vaihtoehtoja) (%) (SI k13, AL k14)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Antanut rahaa jollekin hyväntekeväisyysjärjestölle	60,9	53,9	57,9	62,3	48,9	57,3
Antanut vaatteita tai tavaroita keräykseen	60,5	40,9	52,1	75,4	47,3	64,9
Antanut rahaa kerjäläiselle	6,4	5,6	6,1	6,7	5,2	6,1
Tehnyt vapaaehtoistyötä	23,7	18,2	21,3	19,1	12,8	16,7
Ei mitään näistä	11,3	21,8	15,8	8,0	24,3	14,2
Yhteensä (n)	1300	978	2278	1094	659	1753

LAPSET JA LAPSEN LAPSET

Liitetaulukko 19. Lasten määrä (keskiarvo) (SI k14a-d, AL k15a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Lapsia Yhteensä	2,4	2,6	2,5	2,2	2,2	2,2
Yhteensä (n)	1025	772	1797	702	379	1081
Yhteisiä lapsia	2,2	2,3	2,2	2,0	2,0	2,0
Yhteensä (n)	742	616	1358	593	320	913
Yksinomaan vastaajan lapsia	1,8	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7
Yhteensä (n)	241	154	395	113	51	164
Yksinomaan puolison lapsia	1,9	1,8	1,9	1,8	1,6	1,7
Yhteensä (n)	167	128	295	88	52	140

Liitetaulukko 20. Lastenlasten määrä (keskiarvo) (SI k15a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Lapsenlapsia Yhteensä	3,9	3,8	3,8			
Yhteensä (n)	842	599	1441			
Yhteisiä lapsenlapsia	3,7	3,5	3,6			
Yhteensä (n)	581	420	1001			
Yksin vastaajan lapsenlapsia	3,4	3,2	3,3			
Yhteensä (n)	169	113	282			
Yksin puolison lapsenlapsia	3,2	3,2	3,2			
Yhteensä (n)	133	89	222			

Liitetaulukko 21. Lapsen sukupuoli (%) (SI k16a-d, AL k16a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Tyttö	50,2	50,3	50,3	48,4	47,3	48,0
Poika	49,8	49,7	49,7	51,6	52,7	52,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1087	797	1884	673	347	1020
Toiseksi vanhin lapsi						
Tyttö	49,5	48,0	48,8	48,1	53,8	50,1
Poika	50,6	52,0	51,2	51,9	46,2	49,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	819	648	1467	482	264	746
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Tyttö	50,5	47,7	49,2	43,9	55,8	47,7
Poika	49,6	52,4	50,8	56,1	44,2	52,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	333	277	610	221	104	325
Neljänneksi vanhin lapsi						
Tyttö	48,4	42,6	45,5	50,0	51,5	50,5
Poika	51,6	57,5	54,5	50,0	48,5	49,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	95	94	189	76	33	109

Liitetaulukko 22. Lapsen syntymävuosi (keskiarvo) (SI k17a-d, AL k17a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi	1972,2	1974,3	1973,1	2001,6	2002,6	2001,9
Yhteensä (n)	1108	803	1911	696	361	1057
Toiseksi vanhin lapsi	1975,8	1977,6	1976,6	2002,9	2004,5	2003,5
Yhteensä (n)	836	646	1482	493	271	764
Kolmanneksi vanhin lapsi	1979,3	1981,5	1980,3	2004,4	2005,0	2004,6
Yhteensä (n)	332	267	599	213	104	317
Neljänneksi vanhin lapsi	1981,8	1984,9	1983,3	2005,2	2005,2	2005,2
Yhteensä (n)	94	81	175	75	33	108

Liitetaulukko 23. Kuinka monta lasta hänellä on (keskiarvo) (SI k18a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei yhtään	29,4	32,1	30,5			
Yksi	20,1	19,0	19,6			
Kaksi	31,7	29,7	30,9			
Kolme	13,3	13,2	13,3			
Neljä	3,8	4,6	4,1			
Viisi tai enemmän	1,8	1,5	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1025	748	1773			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei yhtään	33,7	38,3	35,8			
Yksi	21,0	21,0	21,0			
Kaksi	29,1	27,1	28,2			
Kolme	11,3	10,0	10,7			
Neljä	3,1	2,7	2,9			
Viisi tai enemmän	1,8	0,9	1,4			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	738	590	1328			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei yhtään	44,7	49,4	46,8			
Yksi	17,7	18,7	18,2			
Kaksi	20,7	18,7	19,8			
Kolme	11,1	7,7	9,5			
Neljä	3,3	2,1	2,8			
Viisi tai enemmän	2,6	3,4	3,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	271	235	506			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei yhtään	50,7	58,9	54,7			
Yksi	9,1	16,4	12,7			
Kaksi	22,1	13,7	18,0			
Kolme	9,1	2,7	6,0			
Neljä	3,9	2,7	3,3			
Viisi tai enemmän	5,2	5,5	5,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	77	73	150			

Liitetaulukko 24. Ovatko kaikki hänen lapsensa hänen biologisia lapsiaan (%) (SI k19a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Kyllä	97,2	97,3	97,2			
Ei	2,8	2,8	2,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	747	546	1293			
Toiseksi vanhin lapsi						
Kyllä	97,2	98,1	97,6			
Ei	2,8	1,9	2,4			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	564	428	992			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Kyllä	96,8	98,7	97,7			
Ei	3,2	1,3	2,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	190	155	345			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Kyllä	93,8	97,8	95,7			
Ei	6,3	2,2	4,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	48	45	93			

Liitetaulukko 25. Milloin hänen nuorin lapsensa on syntynyt (keskiarvo) (SI k20a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhimman lapsen nuorin lapsi						
	2003,3	2004,9	2003,9			
Yhteensä (n)	747	508	1255			
Toiseksi vanhimman lapsen nuorin lapsi						
	2005,2	2006,2	2005,6			
Yhteensä (n)	513	377	890			
Kolmanneksi vanhimman lapsen nuorin lapsi						
	2006,7	2007,6	2007,1			
Yhteensä (n)	170	116	286			
Neljänneksi vanhimman lapsen nuorin lapsi						
	2007,3	2008,2	2007,6			
Yhteensä (n)	44	28	72			

Liitetaulukko 26. Kuinka usein keskimäärin on ollut yhteydessä lastenlasten kanssa viimeisten 12 kuukauden

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhimman lapsen lasten						
Ei kertaakaan	0,9	4,7	2,4			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	13,4	17,9	15,2			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	30,2	33,3	31,5			
Noin kerran viikossa	29,9	27,2	28,8			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	25,7	17,0	22,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	779	537	1316			
Toiseksi vanhimman lapsen lasten						
Ei kertaakaan	1,7	3,1	2,3			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	11,2	17,5	13,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	29	35	32			
Noin kerran viikossa	29,4	27,8	28,7			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	29,0	16,5	23,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	545	424	969			

Liitetaulukko 26 (jatkoa). Kuinka usein keskimäärin on ollut yhteydessä lastenlasten kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä (%) (SI k21a-d)

Kolmanneksi vanhimman lapsen lasten			
Ei kertaakaan	3,0	3,3	3,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	8,0	22,5	14,3
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	27,5	33,1	29,9
Noin kerran viikossa	27,0	23,8	25,6
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	34,5	17,2	27,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	200	151	351
Neljänneksi vanhimman lapsen lasten			
Ei kertaakaan	4,8	4,8	4,8
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	6,4	23,8	13,3
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	28,6	31,0	29,5
Noin kerran viikossa	36,5	28,6	33,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	23,8	11,9	19,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	63	42	105

Liitetaulukko 27. Minkä ikäisenä hän muutti pois lapsuudenkodista (keskiarvo) (SI k22a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi	20,1	19,9	20,0			
Yhteensä (n)	1038	715	1753			
Toiseksi vanhin lapsi	20,0	19,8	19,9			
Yhteensä (n)	784	588	1372			
Kolmanneksi vanhin lapsi	19,5	19,8	19,6			
Yhteensä (n)	299	230	529			
Neljänneksi vanhin lapsi	19,6	19,3	19,5			
Yhteensä (n)	80	64	144			

Liitetaulukko 28. Miten kaukana hän asuu (km) (SI k23a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
0-1 kilometrin päässä	10,3	7,4	9,1			
1-5 kilometrin päässä	17,8	15,1	16,7			
5-25 kilometrin päässä	25,4	21,5	23,8			
25-100 kilometrin päässä	18,9	19,0	18,9			
100-500 kilometrin päässä	22,4	29,4	25,3			
Yli 500 kilometrin päässä	5,2	7,6	6,2			
Yhteensä (n)	1048	753	1801			
Toiseksi vanhin lapsi						
0-1 kilometrin päässä	10,2	4,9	7,9			
1-5 kilometrin päässä	16,3	14,5	15,5			
5-25 kilometrin päässä	25,5	25,9	25,6			
25-100 kilometrin päässä	18,1	19,2	18,6			
100-500 kilometrin päässä	24,9	28,3	26,4			
Yli 500 kilometrin päässä	5,1	7,3	6,1			
Yhteensä (n)	786	615	1401			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
0-1 kilometrin päässä	10,4	4,9	7,9			
1-5 kilometrin päässä	12,1	18,2	14,9			
5-25 kilometrin päässä	27,5	21,1	24,6			
25-100 kilometrin päässä	16,4	17,8	17,1			
100-500 kilometrin päässä	29,2	30,4	29,7			
Yli 500 kilometrin päässä	4,4	7,7	5,9			
Yhteensä (n)	298	247	545			
Neljänneksi vanhin lapsi						
0-1 kilometrin päässä	6,0	12,3	8,9			
1-5 kilometrin päässä	9,5	11,0	10,2			
5-25 kilometrin päässä	32,1	23,3	28,0			
25-100 kilometrin päässä	19,1	16,4	17,8			
100-500 kilometrin päässä	26,2	35,6	30,6			
Yli 500 kilometrin päässä	7,1	1,4	4,5			
Yhteensä (n)	84	73	157			

Liitetaulukko 29. Millaisena pitää lapsen taloudellista tilannetta (%) (SI k24a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Varakas	1,4	1,8	1,6			
toimeen tuleva	31,2	30,1	30,7			
Keskituloinen	46,7	45,8	46,4			
Pienituloinen	20,7	22,3	21,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1083	768	1851			
Toiseksi vanhin lapsi						
Varakas	1,2	1,1	1,2			
toimeen tuleva	26,3	25,8	26,0			
Keskituloinen	47,5	50,7	48,9			
Pienituloinen	25,0	22,4	23,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	811	633	1444			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Varakas	1,6	1,2	1,4			
toimeen tuleva	24,9	15,0	20,5			
Keskituloinen	43,5	44,7	44,0			
Pienituloinen	30,0	39,1	34,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	313	253	566			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Varakas	1,2	0,0	0,6			
toimeen tuleva	19,5	14,3	17,1			
Keskituloinen	40,2	41,6	40,9			
Pienituloinen	39,1	44,2	41,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	87	77	164			

Liitetaulukko 30. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä toisiinsa viimeisten 12 kuukauden aikana

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	0,7	2,2	1,4			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	5,7	9,5	7,3			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	20,8	27,6	23,6			
Noin kerran viikossa	35,6	33,6	34,8			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	37,1	27,1	32,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1081	776	1857			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	0,6	0,8	0,7			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,7	7,7	5,4			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	19,3	27,0	22,7			
Noin kerran viikossa	38,0	35,5	36,9			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	38,5	29,0	34,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	814	637	1451			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	1,0	1,2	1,0			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,9	8,5	4,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	25,0	25,0	25,0			
Noin kerran viikossa	31,0	31,5	31,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	41,1	33,9	37,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	316	260	576			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	1,2	2,5	1,8			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,2	7,5	4,2			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	31,4	26,3	28,9			
Noin kerran viikossa	26,7	35,0	30,7			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	39,5	28,8	34,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	86	80	166			

Liitetaulukko 31. Kuinka läheiseksi kokee lapsensa (%) (SI k26a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Erittäin läheiseksi	47,1	43,0	45,4			
Läheiseksi	42,2	43,9	42,9			
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	5,5	8,6	6,8			
Etäiseksi	1,6	1,2	1,4			
Erittäin etäiseksi	3,6	3,5	3,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1089	780	1869			
Toiseksi vanhin lapsi						
Erittäin läheiseksi	52,0	44,6	48,7			
Läheiseksi	41,7	47,4	44,2			
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	2,8	5,6	4,0			
Etäiseksi	0,5	0,9	0,7			
Erittäin etäiseksi	3,1	1,6	2,4			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	821	642	1463			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Erittäin läheiseksi	53,3	42,8	48,6			
Läheiseksi	42,1	50,4	45,8			
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	1,6	4,9	3,1			
Etäiseksi	0,9	0,4	0,7			
Erittäin etäiseksi	2,2	1,5	1,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	323	264	587			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Erittäin läheiseksi	59,1	39,8	49,7			
Läheiseksi	39,8	54,2	46,8			
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	1,1	4,8	2,9			
Etäiseksi	0,0	0,0	0,0			
Erittäin etäiseksi	0,0	1,2	0,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	88	83	171			

Liitetaulukko 32. Onko ollut ristiriitoja lapsen kanssa (%) (SI k27a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei koskaan	32,0	37,1	34,1			
Harvoin	51,2	51,2	51,2			
Silloin tällöin	14,7	10,6	13,0			
Usein	2,2	1,2	1,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1091	777	1868			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	38,1	39,7	38,8			
Harvoin	50,1	51,1	50,6			
Silloin tällöin	9,9	8,1	9,1			
Usein	1,8	1,1	1,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	818	640	1458			

Liitetaulukko 32 (jatkuu). Onko ollut ristiriitoja lapsen kanssa (%) (SI k27a-d)

Kolmanneksi vanhin lapsi			
Ei koskaan	40,7	42,1	41,3
Harvoin	48,2	45,5	46,9
Silloin tällöin	9,6	11,4	10,4
Usein	1,5	1,1	1,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	324	264	588
Neljänneksi vanhin lapsi			
Ei koskaan	42,2	43,9	43,0
Harvoin	48,9	43,9	46,5
Silloin tällöin	8,9	12,2	10,5
Usein	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	90	82	172

Liitetaulukko 33. Onko saanut lapselta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k28a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	32,5	37,9	34,8			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	47,6	48,5	48,0			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	15,5	10,0	13,2			
Noin kerran viikossa	2,6	2,6	2,6			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,8	1,0	1,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1082	773	1855			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	31,0	31,9	31,4			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	48,2	48,7	48,4			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	16,3	14,6	15,6			
Noin kerran viikossa	2,5	3,5	2,9			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,0	1,4	1,7			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	815	637	1452			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	31,8	32,6	32,1			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	41,1	45,2	43,0			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	19,9	16,5	18,4			
Noin kerran viikossa	5,6	4,2	5,0			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,6	1,5	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	321	261	582			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	37,4	31,7	34,7			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	35,2	37,8	36,4			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	16,5	20,7	18,5			
Noin kerran viikossa	8,8	4,9	6,9			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,2	4,9	3,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	91	82	173			

Liitetaulukko 34. Onko saanut lapselta taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k29a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei	97,0	98,9	97,7			
Kyllä	3,1	1,2	2,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1081	780	1861			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei	97,1	98,8	97,8			
Kyllä	2,9	1,3	2,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	818	638	1456			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei	96,3	98,5	97,3			
Kyllä	3,8	1,5	2,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	320	261	581			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei	97,8	100,0	98,8			
Kyllä	2,2	0,0	1,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	90	82	172			

Liitetaulukko 35. Kuinka paljon saanut lapselta taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k29a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	69,7	25,0	61,0			
Yli 250 euroa	30,3	75,0	39,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	33	8	41			
Toiseksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	56,5	25,0	48,4			
Yli 250 euroa	43,5	75,0	51,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	23	8	31			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	57,1	75,0	61,1			
Yli 250 euroa	42,9	25,0	38,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	14	4	18			
Neljänneksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	100,0	0,0	100,0			
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	0,0	100,0			
Yhteensä (n)	2	0	2			

Liitetaulukko 36. Onko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k30a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	29,8	37,0	32,8			
1-6 kertaa	27,5	32,0	29,4			
7-12 kertaa	13,6	13,8	13,7			
13-25 kertaa	11,3	8,8	10,3			
26-50 kertaa	8,4	4,3	6,7			
Yli 50 kertaa	9,4	4,2	7,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	811	579	1390			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	26,1	34,1	29,6			
1-6 kertaa	25,6	29,7	27,4			
7-12 kertaa	15,7	17,1	16,3			
13-25 kertaa	12,0	8,9	10,7			
26-50 kertaa	11,0	7,2	9,3			
Yli 50 kertaa	9,7	3,0	6,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	548	428	976			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	28,4	45,5	35,9			
1-6 kertaa	21,8	24,7	23,1			
7-12 kertaa	18,3	9,7	14,5			
13-25 kertaa	10,2	11,7	10,8			
26-50 kertaa	10,2	4,6	7,7			
Yli 50 kertaa	11,2	3,9	8,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	197	154	351			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	20,4	47,9	33,3			
1-6 kertaa	27,8	25,0	26,5			
7-12 kertaa	27,8	18,8	23,5			
13-25 kertaa	11,1	2,1	6,9			
26-50 kertaa	5,6	4,2	4,9			
Yli 50 kertaa	7,4	2,1	4,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	54	48	102			

Liitetaulukko 37. Kuinka monta tuntia hoiti hänen lapsiaan viimeisten 2 viikon aikana yhteensä (keskiarvo) (SI k31a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Yhteensä (n)	437	316	753			
Toiseksi vanhin lapsi						
Yhteensä (n)	309	239	548			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Yhteensä (n)	124	76	200			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Yhteensä (n)	32	20	52			

Liitetaulukko 38. Onko lapsi rajoittanut viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydenpitoa lapsenlapsen (%) (SI)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei koskaan	97,7	97,2	97,5			
Harvoin	1,2	1,9	1,5			
Silloin tällöin	0,5	0,4	0,5			
Usein	0,7	0,6	0,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	772	535	1307			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	98,1	98,0	98,0			
Harvoin	1,0	1,5	1,2			
Silloin tällöin	0,8	0,5	0,7			
Usein	0,2	0,0	0,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	524	393	917			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	97,8	98,6	98,1			
Harvoin	1,7	1,4	1,6			
Silloin tällöin	0,6	0,0	0,3			
Usein	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	178	139	317			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	98,0	100,0	98,9			
Harvoin	0,0	0,0	0,0			
Silloin tällöin	2,0	0,0	1,1			
Usein	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	51	38	89			

Liitetaulukko 39. Onko hänen puolisonsa rajoittanut viimeisten 12 kuukauden aikana yhteydenpitoa

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei koskaan	94,2	95,9	94,9			
Harvoin	2,2	1,7	2,0			
Silloin tällöin	1,7	1,1	1,5			
Usein	1,8	1,3	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	762	535	1297			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	96,5	95,9	96,3			
Harvoin	1,0	2,3	1,5			
Silloin tällöin	1,6	1,3	1,4			
Usein	1,0	0,5	0,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	514	393	907			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	97,7	97,8	97,7			
Harvoin	0,6	2,2	1,3			
Silloin tällöin	1,7	0,0	1,0			
Usein	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	172	137	309			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei koskaan	100,0	100,0	100,0			
Harvoin	0,0	0,0	0,0			
Silloin tällöin	0,0	0,0	0,0			
Usein	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	48	38	86			

Liitetaulukko 40. Onko antanut lapselle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k35a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	49,6	33,9	42,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	37,1	50,3	42,7			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	9,5	11,2	10,2			
Noin kerran viikossa	2,4	2,3	2,4			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,5	2,2	1,8			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	995	731	1726			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	47,4	32,9	40,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	38,1	47,3	42,2			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	10,2	14,2	12,0			
Noin kerran viikossa	2,5	4,4	3,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,9	1,2	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	735	590	1325			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	48,1	34,2	41,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	37,7	45,0	41,0			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	8,0	14,3	10,8			
Noin kerran viikossa	3,1	3,9	3,5			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	3,1	2,6	2,9			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	289	231	520			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei kertaakaan	55,7	41,4	49,0			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	31,7	42,9	36,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	7,6	10,0	8,7			
Noin kerran viikossa	1,3	1,4	1,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	3,8	4,3	4,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	79	70	149			

Liitetaulukko 41. Onko antanut lapselle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k36a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
Ei	65,0	63,8	64,5			
Kyllä	35,0	36,2	35,5			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1028	743	1771			
Toiseksi vanhin lapsi						
Ei	64,2	59,0	61,9			
Kyllä	35,8	41,1	38,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	773	609	1382			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
Ei	65,9	54,7	60,7			
Kyllä	34,1	45,3	39,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	293	247	540			
Neljänneksi vanhin lapsi						
Ei	64,3	62,8	63,6			
Kyllä	35,7	37,2	36,4			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	84	78	162			

Liitetaulukko 42. Kuinka paljon antanut lapselle taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k36a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	34,1	31,2	32,8			
Yli 250 euroa	66,0	68,8	67,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	373	276	649			
Toiseksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	37,9	29,3	33,9			
Yli 250 euroa	62,1	70,7	66,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	293	256	549			
Kolmanneksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	42,9	36,8	39,7			
Yli 250 euroa	57,1	63,3	60,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	112	117	229			
Neljänneksi vanhin lapsi						
250 euroa tai alle	30,3	29,0	29,7			
Yli 250 euroa	69,7	71,0	70,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	33	31	64			

VANHEMMAT JA PUOLISON VANHEMMAT

Liitetaulukko 43. Elääkö vanhempi/puolison vanhempi (%) (SI k37a-d, AL k18a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Kyllä	20,1	18,8	19,5	97,5	97,3	97,4
Ei	80,0	81,2	80,5	2,5	2,8	2,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1272	949	2221	1092	655	1747
Isä						
Kyllä	5,4	5,0	5,3	89,6	89,5	89,6
Ei	94,6	95,0	94,7	10,4	10,5	10,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1254	932	2186	1088	655	1743
Puolison äiti						
Kyllä	15,5	27,7	20,9	90,3	93,0	91,3
Ei	84,5	72,3	79,1	9,7	7,0	8,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	982	788	1770	833	503	1336
Puolison isä						
Kyllä	3,6	9,8	6,4	77,8	80,4	78,8
Ei	96,4	90,2	93,6	22,2	19,6	21,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	966	775	1741	829	500	1329

Liitetaulukko 44. Hän kuoli noin vuonna (keskiarvo) (SI k37a-d, AL k18a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti	1994,2	1993,6	1993,9	2006,1	2002,6	2004,7
Yhteensä (n)	957	701	1658	27	17	44
Isä	1985,3	1985,3	1985,3	1999,7	1999,5	1999,6
Yhteensä (n)	1122	808	1930	110	65	175
Puolison äiti	1992,2	1994,6	1993,2	1999,9	2002,1	2000,6
Yhteensä (n)	771	517	1288	76	34	110
Puolison isä	1983,6	1987,1	1985,1	1997,7	2000,7	1998,7
Yhteensä (n)	860	633	1493	177	94	271

Liitetaulukko 45. Minä vuonna vanhemmat ja puolison vanhemmat ovat syntyneet (%) (SI k38a-d, AL k19a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti	1921,4	1920,4	1920,9	1948,5	1948,6	1948,6
Yhteensä (n)	387	345	732	1067	631	1698
Isä	1917,8	1916,2	1917,0	1947,0	1946,6	1946,8
Yhteensä (n)	250	259	509	997	591	1588
Puolison äiti	1920,2	1924,0	1922,3	1946,9	1949,2	1947,8
Yhteensä (n)	249	316	565	758	460	1218
Puolison isä	1915,7	1920,8	1918,7	1945,0	1947,8	1946,1
Yhteensä (n)	163	234	397	667	412	1079

Liitetaulukko 46. Onko hän vastaajan/puolison biologinen vanhempi (%) (SI k39a-d, AL k20a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Kyllä	99,5	99,2	99,3	99,7	99,4	99,6
Ei	0,3	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3
En tiedä	0,3	0,0	0,1	0,0	0,3	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	405	357	762	1079	645	1724
Isä						
Kyllä	96,8	97,8	97,3	99,4	97,9	98,8
Ei	2,5	1,4	2,0	0,6	1,6	1,0
En tiedä	0,7	0,7	0,7	0,0	0,5	0,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	281	277	558	1015	609	1624
Puolison äiti						
Kyllä	98,5	99,1	98,9	99,5	98,5	99,1
Ei	0,7	0,9	0,8	0,5	1,0	0,7
En tiedä	0,7	0,0	0,3	0,0	0,4	0,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	270	342	612	789	481	1270
Puolison isä						
Kyllä	97,1	96,3	96,6	98,1	96,6	97,5
Ei	2,0	3,0	2,5	1,2	2,7	1,8
En tiedä	1,0	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	205	270	475	727	438	1165

Liitetaulukko 47. Miten kaukana hän asuu (keskiarvo) (km) (SI k40a-d, AL k22a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
0-1 kilometrin päässä	9,3	8,8	9,1	7,9	8,1	8,0
1-5 kilometrin päässä	14,7	14,8	14,8	14,4	15,2	14,7
5-25 kilometrin päässä	20,9	28,0	23,9	23,0	23,9	23,3
25-100 kilometrin päässä	24,4	18,7	22,1	18,9	19,3	19,1
100-500 kilometrin päässä	26,0	26,4	26,1	30,6	27,9	29,6
Yli 500 kilometrin päässä	4,7	3,3	4,1	5,2	5,6	5,3
Yhteensä (n)	258	182	440	1053	631	1684
Isä						
0-1 kilometrin päässä	7,5	7,8	7,6	6,4	8,6	7,2
1-5 kilometrin päässä	13,4	15,7	14,4	14,3	15,0	14,5
5-25 kilometrin päässä	22,4	31,4	26,3	21,8	22,3	22,0
25-100 kilometrin päässä	26,9	13,7	21,2	20,8	19,2	20,2
100-500 kilometrin päässä	22,4	25,5	23,7	30,8	29,2	30,2
Yli 500 kilometrin päässä	7,5	5,9	6,8	5,9	5,7	5,8
Yhteensä (n)	67	51	118	967	582	1549

Liitetaulukko 47 (jatkoa). Miten kaukana hän asuu (keskiarvo) (km) (SI k40a-d, AL k22a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Puolison äiti						
0-1 kilometrin päässä	9,7	9,2	9,4	9,0	4,2	7,2
1-5 kilometrin päässä	16,7	13,3	14,6	15,9	14,6	15,4
5-25 kilometrin päässä	28,5	22,5	24,9	24,8	22,2	23,8
25-100 kilometrin päässä	21,5	22,5	22,1	18,1	19,9	18,8
100-500 kilometrin päässä	22,2	23,9	23,2	25,6	32,1	28,1
Yli 500 kilometrin päässä	1,4	8,7	5,8	6,5	7,0	6,7
Yhteensä (n)	144	218	362	753	473	1226
Puolison isä						
0-1 kilometrin päässä	13,9	10,8	11,8	8,4	4,2	6,8
1-5 kilometrin päässä	13,9	7,2	9,2	14,2	13,6	14,0
5-25 kilometrin päässä	30,6	18,1	21,9	22,8	23,5	23,0
25-100 kilometrin päässä	19,4	25,3	23,5	19,2	19,5	19,3
100-500 kilometrin päässä	19,4	28,9	26,1	27,2	31,9	29,0
Yli 500 kilometrin päässä	2,8	9,6	7,6	8,3	7,4	7,9
Yhteensä (n)	36	83	119	641	405	1046

Liitetaulukko 48. Missä hän asuu (%) (SI k41a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Omassa kodissaan	64,5	66,7	65,4			
Vastaajan luona	1,2	2,2	1,6			
Jonkun muun sukulaisen kodissa	2,3	2,2	2,2			
Ppalvelutalossa	17,6	16,7	17,2			
Vanhainkodissa tai sairaalassa	13,0	9,1	11,4			
Muualla	1,5	3,2	2,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	262	186	448			
Isä						
Omassa kodissaan	66,7	69,2	67,8			
Vastaajan luona	1,5	1,9	1,7			
Jonkun muun sukulaisen kodissa	1,5	0,0	0,8			
Ppalvelutalossa	23,2	19,2	21,5			
Vanhainkodissa tai sairaalassa	7,3	5,8	6,6			
Muualla	0,0	3,9	1,7			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	69	52	121			
Puolison äiti						
Omassa kodissaan	62,7	76,7	71,0			
Vastaajan luona	1,3	0,5	0,8			
Jonkun muun sukulaisen kodissa	2,7	0,5	1,4			
Ppalvelutalossa	17,3	11,9	14,1			
Vanhainkodissa tai sairaalassa	15,3	8,2	11,1			
Muualla	0,7	2,3	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	150	219	369			
Puolison isä						
Omassa kodissaan	64,7	75,9	72,7			
Vastaajan luona	0,0	1,2	0,9			
Jonkun muun sukulaisen kodissa	0,0	0,0	0,0			
Ppalvelutalossa	17,7	12,1	13,7			
Vanhainkodissa tai sairaalassa	17,7	7,2	10,3			
Muualla	0,0	3,6	2,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	34	83	117			

Liitetaulukko 49. Millaiseksi arvioi hänen terveydentilansa (%) (SI k42a-d, AL k23a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Erittäin hyväksi	0,8	1,1	0,9	6,5	4,4	5,7
Hyväksi	10,1	12,6	11,1	46,2	47,4	46,7
Kohtalaiseksi	42,6	43,2	42,9	38,1	39,7	38,7
Huonoksi	31,8	29,5	30,8	7,1	6,8	7,0
Erittäin huonoksi	13,6	12,0	12,9	1,6	1,1	1,4
Ei osaa sanoa	1,2	1,6	1,4	0,5	0,6	0,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	258	183	441	1065	637	1702
Isä						
Erittäin hyväksi	1,5	0,0	0,9	5,2	5,8	5,5
Hvväksi	10,5	5,9	8,5	42,3	38,6	40,9
Kohtalaiseksi	62,7	45,1	55,1	38,5	42,2	39,9
Huonoksi	20,9	31,4	25,4	10,3	10,2	10,3
Erittäin huonoksi	4,5	13,7	8,5	2,1	1,7	1,9
Ei osaa sanoa	0,0	3,9	1,7	1,6	1,5	1,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	67	51	118	974	586	1560
Puolison äiti						
Erittäin hyväksi	1,3	2,3	1,9	6,7	6,4	6,6
Hvväksi	6,7	11,2	9,3	44,8	44,8	44,8
Kohtalaiseksi	48,3	51,6	50,3	34,0	35,5	34,5
Huonoksi	29,5	27,9	28,6	10,2	10,8	10,4
Erittäin huonoksi	10,7	6,1	8,0	2,6	1,3	2,1
Ei osaa sanoa	3,4	0,9	1,9	1,7	1,3	1,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	149	215	364	757	471	1228
Puolison isä						
Erittäin hyväksi	0,0	3,7	2,6	4,3	7,4	5,5
Hyväksi	8,6	14,8	12,9	37,9	39,2	38,4
Kohtalaiseksi	34,3	48,2	44,0	38,8	40,6	39,5
Huonoksi	51,4	24,7	32,8	12,7	8,1	10,9
Erittäin huonoksi	5,7	7,4	6,9	3,1	2,0	2,6
Ei osaa sanoa	0,0	1,2	0,9	3,2	2,7	3,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	35	81	116	654	406	1060

Liitetaulukko 50. Millaisena pitää hänen taloudellista tilannettaan (%) (SI k43a-d, AL k21a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Varakas	2,3	1,7	2,0	3,3	3,2	3,2
Hvvin toimeen tuleva	15,3	11,0	13,5	17,5	17,4	17,4
Keskituloinen	23,0	24,7	23,7	41,1	39,8	40,6
Pienituloinen	59,4	62,6	60,7	38,2	39,8	38,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	261	182	443	1064	634	1698
Isä						
Varakas	4,4	2,0	3,4	4,9	6,7	5,6
Hvvin toimeen tuleva	22,1	18,4	20,5	23,0	26,1	24,2
Keskituloinen	32,4	24,5	29,1	45,2	44,3	44,8
Pienituloinen	41,2	55,1	47,0	26,9	23,0	25,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	68	49	117	978	583	1561
Puolison äiti						
Varakas	4,7	1,4	2,8	3,3	2,8	3,1
Hvvin toimeen tuleva	15,4	15,0	15,2	16,5	15,5	16,1
Keskituloinen	30,9	23,5	26,5	43,8	42,7	43,4
Pienituloinen	49,0	60,1	55,5	36,4	39,1	37,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	149	213	362	762	471	1233
Puolison isä						
Varakas	0,0	1,3	0,9	6,7	4,6	5,9
Hvvin toimeen tuleva	25,7	19,2	21,2	26,0	27,6	26,6
Keskituloinen	40,0	37,2	38,1	45,2	42,9	44,3
Pienituloinen	34,3	42,3	39,8	22,1	24,9	23,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	35	78	113	657	410	1067

Liitetaulukko 51. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä toisiinsa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä (%), SI k44a-d, AL k24a-d

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei kertaakaan	1,5	2,7	2,0	1,3	1,3	1,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	5,0	7,6	6,1	4,0	6,9	5,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	15,3	26,5	20,0	13,6	25,4	18,0
Noin kerran viikossa	33,0	29,7	31,6	33,0	39,0	35,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	45,2	33,5	40,4	48,1	27,5	40,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	261	185	446	1067	639	1706
Isä						
Ei kertaakaan	3,0	5,9	4,2	3,6	2,7	3,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	17,9	9,8	14,4	13,3	11,8	12,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	19,4	27,5	22,9	27,8	29,2	28,3
Noin kerran viikossa	31,3	27,5	29,7	33,0	30,4	32,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	28,4	29,4	28,8	22,5	25,9	23,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	67	51	118	980	586	1566
Puolison äiti						
Ei kertaakaan	6,1	4,2	5,0	3,4	3,4	3,4
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	19,7	17,3	18,3	21,1	29,4	24,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	23,8	21,5	22,4	34,3	29,6	32,5
Noin kerran viikossa	25,9	28,0	27,2	27,0	24,5	26,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	24,5	29,0	27,2	14,2	13,2	13,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	147	214	361	760	470	1230
Puolison isä						
Ei kertaakaan	2,8	5,2	4,4	8,0	8,0	8,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	19,4	18,2	18,6	30,2	31,2	30,6
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	19,4	23,4	22,1	31,4	28,5	30,3
Noin kerran viikossa	38,9	39,0	38,9	20,7	21,5	21,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	19,4	14,3	15,9	9,8	10,9	10,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	36	77	113	653	414	1067

Liitetaulukko 52. Kuinka läheiseksi kokee hänet (%), (SI k45a-d, AL k25a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Erittäin läheiseksi	38,7	31,9	35,9	46,9	25,0	38,7
Läheiseksi	41,4	51,6	45,7	35,9	56,5	43,6
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	16,1	11,7	14,3	12,0	14,6	13,0
Etäiseksi	1,9	1,6	1,8	2,4	2,0	2,3
Erittäin etäiseksi	1,9	3,2	2,5	2,8	1,9	2,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	261	188	449	1067	637	1704
Isä						
Erittäin läheiseksi	18,6	29,6	23,4	24,0	22,1	23,2
Läheiseksi	45,7	48,2	46,8	47,1	50,8	48,5
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	22,9	14,8	19,4	18,1	19,8	18,8
Etäiseksi	7,1	3,7	5,7	6,1	4,1	5,4
Erittäin etäiseksi	5,7	3,7	4,8	4,7	3,3	4,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	70	54	124	977	585	1562
Puolison äiti						
Erittäin läheiseksi	6,7	11,5	9,6	6,0	4,2	5,3
Läheiseksi	42,3	51,6	47,8	41,5	38,4	40,3
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	39,6	29,5	33,6	40,3	45,3	42,3
Etäiseksi	3,4	5,1	4,4	7,2	8,1	7,5
Erittäin etäiseksi	8,1	2,3	4,6	5,0	4,0	4,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	149	217	366	754	472	1226
Puolison isä						
Erittäin läheiseksi	14,3	12,7	13,2	2,5	2,2	2,4
Läheiseksi	37,1	43,0	41,2	29,3	36,8	32,2
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	40,0	34,2	36,0	44,1	45,8	44,8
Etäiseksi	5,7	7,6	7,0	15,4	8,8	12,9
Erittäin etäiseksi	2,9	2,5	2,6	8,8	6,4	7,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	35	79	114	649	408	1057

Liitetaulukko 53. Onko ollut ristiriitoja hänen kanssaan (%) (SI k46a-d, AL k26a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei koskaan	25,0	37,2	30,2	14,1	18,2	15,6
Harvoin	48,1	48,7	48,3	54,1	59,1	56,0
Silloin tällöin	23,5	14,1	19,5	25,3	18,7	22,8
Usein	3,5	0,0	2,0	6,5	4,1	5,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	260	191	451	1063	638	1701
Isä						
Ei koskaan	32,9	29,3	31,3	23,1	17,5	21,0
Harvoin	43,8	51,7	47,3	52,5	59,4	55,1
Silloin tällöin	20,6	15,5	18,3	19,5	19,2	19,4
Usein	2,7	3,5	3,1	4,9	3,9	4,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	73	58	131	969	588	1557
Puolison äiti						
Ei koskaan	44,4	65,3	56,7	49,3	56,8	52,2
Harvoin	39,2	28,3	32,8	35,7	33,3	34,7
Silloin tällöin	13,7	6,4	9,4	12,0	8,7	10,7
Usein	2,6	0,0	1,1	3,0	1,3	2,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	153	219	372	760	472	1232
Puolison isä						
Ei koskaan	60,5	61,7	61,3	62,1	65,4	63,4
Harvoin	34,2	30,9	31,9	28,0	28,7	28,3
Silloin tällöin	5,3	6,2	5,9	7,4	4,9	6,5
Usein	0,0	1,2	0,8	2,5	1,0	1,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	38	81	119	647	408	1055

Liitetaulukko 54. Onko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k47a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei kertaakaan	44,4	60,3	51,1			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	20,7	18,5	19,8			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	14,2	7,4	11,3			
Noin kerran viikossa	8,8	5,8	7,6			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	11,9	7,9	10,2			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	261	189	450			
Isä						
Ei kertaakaan	63,8	71,9	67,5			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	11,6	10,5	11,1			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	14,5	7,0	11,1			
Noin kerran viikossa	4,4	5,3	4,8			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	5,8	5,3	5,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	69	57	126			

Liitetaulukko 54 (jatkoa). Onko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k47a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Puolison äiti						
Ei kertaakaan	68,4	74,4	71,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	16,8	14,0	15,1			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	5,8	5,1	5,4			
Noin kerran viikossa	4,5	5,1	4,9			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	4,5	1,4	2,7			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	155	215	370			
Puolison isä						
Ei kertaakaan	73,2	72,3	72,6			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	17,1	13,3	14,5			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	2,4	8,4	6,5			
Noin kerran viikossa	4,9	4,8	4,8			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,4	1,2	1,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	41,0	83,0	124,0			

Liitetaulukko 55. Onko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k48a-d,

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei kertaakaan	31,8	30,2	31,1	19,8	16,6	18,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	26,7	34,4	30,0	53,2	54,9	53,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	19,2	16,9	18,2	21,2	19,6	20,6
Noin kerran viikossa	11,8	12,2	11,9	4,2	6,9	5,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	10,6	6,4	8,8	1,6	2,1	1,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	255	189	444	1062	634	1696
Isä						
Ei kertaakaan	39,1	37,7	38,5	32,7	21,5	28,4
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	31,9	26,4	29,5	48,7	50,5	49,4
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	17,4	9,4	13,9	14,8	19,4	16,5
Noin kerran viikossa	5,8	17,0	10,7	2,9	6,3	4,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	5,8	9,4	7,4	1,0	2,4	1,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	69	53	122	974	592	1566
Puolison äiti						
Ei kertaakaan	53,6	39,6	45,4	43,8	33,0	39,7
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	23,5	36,4	31,1	44,3	54,4	48,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	12,4	14,3	13,5	9,4	10,3	9,8
Noin kerran viikossa	7,8	7,8	7,8	1,2	1,9	1,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,6	1,8	2,2	1,3	0,4	1,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	153	217	370	765	476	1241
Puolison isä						
Ei kertaakaan	53,9	47,6	49,6	53,0	37,7	47,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	18,0	34,2	28,9	38,7	51,0	43,5
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	18,0	11,0	13,2	6,7	10,0	8,0
Noin kerran viikossa	7,7	4,9	5,8	0,9	1,2	1,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,6	2,4	2,5	0,6	0,2	0,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	39	82	121	653	422	1075

Liitetaulukko 56. Onko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k49a-d, AL k35a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei	90,8	94,7	92,4	91,9	90,7	91,4
Kyllä	9,2	5,3	7,6	8,2	9,3	8,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	262	188	450	1055	634	1689
Isä						
Ei	95,7	96,2	95,9	96,8	94,8	96,0
Kyllä	4,4	3,8	4,1	3,2	5,3	4,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	69	53	122	974	590	1564
Puolison äiti						
Ei	95,4	97,2	96,5	96,4	95,6	96,1
Kyllä	4,6	2,8	3,5	3,7	4,4	3,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	153	215	368	767	478	1245
Puolison isä						
Ei	100,0	97,6	98,4	98,2	96,3	97,4
Kyllä	0,0	2,4	1,6	1,8	3,8	2,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	40	82	122	659	427	1086

Liitetaulukko 57. Kuinka paljon antanut hänelle taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k49a-d, AL k35a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
250 euroa tai alle	40,9	85,7	51,7	70,8	60,3	66,7
Yli 250 euroa	59,1	14,3	48,3	29,2	39,7	33,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	22	7	29	89	58	147
Isä						
250 euroa tai alle	66,7	66,7	66,7	51,4	63,6	57,4
Yli 250 euroa	33,3	33,3	33,3	48,6	36,4	42,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	3	3	6	35	33	68
Puolison äiti						
250 euroa tai alle	71,4	100,0	83,3	63,0	61,9	62,5
Yli 250 euroa	28,6	0,0	16,7	37,0	38,1	37,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	7	5	12	27	21	48
Puolison isä						
250 euroa tai alle	0,0	0,0	0,0	84,6	53,3	67,9
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	15,4	46,7	32,1
Yhteensä (%)	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	0	0	13	15	28

Liitetaulukko 58. Onko hän hoitanut lapsen lapsia viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k27a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei kertaakaan				15,9	20,1	17,4
1-6 kertaa				33,7	38,1	35,3
7-12 kertaa				15,7	20,1	17,3
13-25 kertaa				12,5	9,3	11,4
26-50 kertaa				10,2	6,6	9,0
Yli 50 kertaa				12,0	5,8	9,8
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				694	378	1072
Isä						
Ei kertaakaan				34,0	35,6	34,5
1-6 kertaa				31,3	36,2	33,0
7-12 kertaa				11,3	13,8	12,2
13-25 kertaa				11,2	7,5	9,9
26-50 kertaa				5,7	4,9	5,4
Yli 50 kertaa				6,5	2,0	4,9
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				645	348	993
Puolison äiti						
Ei kertaakaan				26,8	21,1	24,7
1-6 kertaa				37,8	36,3	37,2
7-12 kertaa				14,8	18,9	16,3
13-25 kertaa				9,3	13,1	10,7
26-50 kertaa				6,8	6,6	6,7
Yli 50 kertaa				4,6	4,0	4,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				593	350	943
Puolison isä						
Ei kertaakaan				45,8	32,3	40,7
1-6 kertaa				31,3	37,6	33,7
7-12 kertaa				10,7	16,0	12,7
13-25 kertaa				6,2	9,1	7,3
26-50 kertaa				4,3	2,8	3,7
Yli 50 kertaa				1,8	2,2	1,9
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				515	319	834

Liitetaulukko 59. Kuinka monta tuntia hän hoiti lapsia viimeisten 2 viikon aikana yhteensä (keskiarvo) (AL k28a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Yhteensä (n)				9,7	6,1	8,4
				522	304	826
Isä						
Yhteensä (n)				6,2	3,8	5,3
				459	269	728
Puolison äiti						
Yhteensä (n)				5,3	7,5	6,2
				433	280	713
Puolison isä						
Yhteensä (n)				3,3	4,3	3,7
				363	247	610

Liitetaulukko 60. Onko vastaaja kokenut tarpeelliseksi rajoittaa tämän isovanhemman yhteydenpitoa lapsenlapsen (%) (AL k30a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Kyllä				4,7	6,4	5,3
Ei				95,3	93,6	94,7
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				703	374	1077
Isä						
Kyllä				5,2	4,3	4,9
Ei				94,8	95,7	95,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				651	351	1002
Puolison äiti						
Kyllä				6,9	5,1	6,2
Ei				93,1	94,9	93,8
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				598	351	949
Puolison isä						
Kyllä				5,5	3,5	4,8
Ei				94,5	96,5	95,2
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				523	318	841

Liitetaulukko 61. Onko saanut häneltä muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k32a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei kertaakaan				29,3	36,8	32,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				46,2	45,5	45,9
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				18,4	12,3	16,1
Noin kerran viikossa				4,2	2,2	3,4
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				2,0	3,2	2,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1056	633	1689
Isä						
Ei kertaakaan				31,1	28,7	30,2
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				47,8	49,3	48,4
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				17,4	14,7	16,4
Noin kerran viikossa				2,5	3,9	3,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				1,2	3,4	2,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				972	592	1564
Puolison äiti						
Ei kertaakaan				51,8	50,2	51,2
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				37,3	38,9	37,9
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				8,9	9,7	9,2
Noin kerran viikossa				1,6	0,6	1,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				0,4	0,6	0,5
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				764	476	1240
Puolison isä						
Ei kertaakaan				51,8	46,0	49,5
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				37,5	41,8	39,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				7,8	11,2	9,1
Noin kerran viikossa				2,0	0,2	1,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				0,9	0,7	0,8
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				656	428	1084

Liitetaulukko 62. Onko saanut häneltä taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k33a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Ei				52,2	62,3	56,0
Kyllä				47,8	37,7	44,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1049	623	1672
Isä						
Ei				59,9	66,7	62,5
Kyllä				40,1	33,3	37,5
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				965	583	1548
Puolison äiti						
Ei				77,2	79,5	78,1
Kyllä				22,8	20,6	22,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				758	472	1230
Puolison isä						
Ei				77,3	80,8	78,6
Kyllä				22,7	19,2	21,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				651	421	1072

Liitetaulukko 63. Kuinka paljon on saanut häneltä taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k33a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
250 euroa tai alle				53,4	49,0	51,9
Yli 250 euroa				46,6	51,0	48,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				506	241	747
Isä						
250 euroa tai alle				50,1	40,8	47,0
Yli 250 euroa				49,9	59,2	53,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				389	201	590
Puolison äiti						
250 euroa tai alle				54,1	55,5	54,6
Yli 250 euroa				45,9	44,6	45,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				172	101	273
Puolison isä						
250 euroa tai alle				50,0	58,0	53,0
Yli 250 euroa				50,0	42,1	47,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				148	88	236

SISARUKSET

Liitetaulukko 64. Kuinka monta sisarusta on tai on ollut (keskiarvo) (SI k50a-c, AL k36a-c)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Yhteensä sisaruksia	3,7	3,6	3,6	2,0	2,0	2,0
Yhteensä (n)	1197	862	2059	1004	569	1573
Siskoja	2,3	2,1	2,2	1,5	1,4	1,5
Yhteensä (n)	968	711	1679	683	398	1081
Veljiä	2,2	2,2	2,2	1,5	1,5	1,5
Yhteensä (n)	1042	715	1757	652	366	1018

Liitetaulukko 65. Monesko vastaaja on ikäjärjestyksessä sisarussarjasta (keskiarvo) (SI k51, AL k37)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Monesko	2,8	2,7	2,7	1,9	1,9	1,9
Yhteensä (n)	1204	870	2074	1000	565	1565

Liitetaulukko 66. Minä vuonna sisarus on syntynyt (keskiarvo) (SI k52a-d, AL k38a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus	1943,9	1944,1	1944,0	1973,9	1973,8	1973,8
Yhteensä (n)	1103	807	1910	990	554	1544
Toiseksi vanhin sisarus	1946,8	1946,9	1946,8	1977,7	1977,5	1977,7
Yhteensä (n)	902	655	1557	514	288	802
Kolmanneksi vanhin sisarus	1949,5	1949,5	1949,5	1981,2	1980,7	1981,0
Yhteensä (n)	686	468	1154	215	115	330
Neljänneksi vanhin sisarus	1951,4	1951,3	1951,3	1981,9	1981,8	1981,9
Yhteensä (n)	464	309	773	88	42	130

Liitetaulukko 67. Sisaruksen sukupuoli (%) (SI k53a-d, AL k39a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Nainen	53,5	51,3	52,6	53,0	53,0	53,0
Mies	46,5	48,7	47,5	47,0	47,1	47,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1113	826	1939	991	559	1550
Toiseksi vanhin sisarus						
Nainen	52,3	49,9	51,3	47,7	51,2	49,0
Mies	47,7	50,1	48,7	52,3	48,8	51,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	919	669	1588	520	299	819
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Nainen	50,7	47,7	49,5	48,0	46,0	47,3
Mies	49,3	52,3	50,6	52,0	54,0	52,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	696	491	1187	225	124	349
Neljänneksi vanhin sisarus						
Nainen	51,8	47,4	50,0	38,7	49,0	42,3
Mies	48,2	52,6	50,0	61,3	51,0	57,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	475	327	802	93	49	142

Liitetaulukko 68. Onko vastaajalla hänen kanssaan (%) (SI k54a-d, AL k40a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Yhteinen äiti ja isä	90,8	90,6	90,7	89,6	88,6	89,2
Vain yhteinen äiti	7,2	6,8	7,0	5,8	7,7	6,5
Vain yhteinen isä	1,7	2,2	1,9	4,3	3,4	4,0
Ei kumpaakaan	0,4	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1118	825	1943	990	560	1550
Toiseksi vanhin sisarus						
Yhteinen äiti ja isä	93,1	93,3	93,2	85,0	86,3	85,5
Vain yhteinen äiti	4,9	4,9	4,9	6,0	7,0	6,4
Vain yhteinen isä	1,8	1,8	1,8	7,7	5,0	6,7
Ei kumpaakaan	0,2	0,0	0,1	1,4	1,7	1,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	915	669	1584	520	299	819
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Yhteinen äiti ja isä	94,8	93,4	94,2	75,6	79,0	76,8
Vain yhteinen äiti	3,4	4,4	3,9	10,7	11,3	10,9
Vain yhteinen isä	1,6	2,2	1,8	12,0	8,1	10,6
Ei kumpaakaan	0,1	0,0	0,1	1,8	1,6	1,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	697	498	1195	225	124	349
Neljänneksi vanhin sisarus						
Yhteinen äiti ja isä	95,2	94,6	94,9	66,3	71,2	68,0
Vain yhteinen äiti	3,5	3,6	3,6	16,8	15,4	16,3
Vain yhteinen isä	1,0	1,8	1,4	11,6	11,5	11,6
Ei kumpaakaan	0,2	0,0	0,1	5,3	1,9	4,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	481	330	811	95	52	147

Liitetaulukko 69. Miten kaukana sisarus asuu (km) SI (k55a-d, AL k41a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
0-1 kilometrin päässä	4,8	5,2	5,0	4,4	4,3	4,4
1-5 kilometrin päässä	9,7	9,8	9,7	9,6	9,5	9,6
5-25 kilometrin päässä	18,5	19,9	19,1	23,0	22,4	22,7
25-100 kilometrin päässä	24,8	22,3	23,7	23,5	20,6	22,4
100-500 kilometrin päässä	33,5	35,0	34,2	29,7	36,9	32,3
Yli 500 kilometrin päässä	8,7	7,8	8,3	9,8	6,4	8,6
Yhteensä (n)	1015	768	1783	976	559	1535
Toiseksi vanhin sisarus						
0-1 kilometrin päässä	4,4	4,4	4,4	3,3	2,0	2,9
1-5 kilometrin päässä	8,1	10,9	9,3	8,4	10,9	9,3
5-25 kilometrin päässä	19,9	18,3	19,2	23,7	25,1	24,2
25-100 kilometrin päässä	24,3	22,7	23,6	20,0	18,0	19,3
100-500 kilometrin päässä	36,5	35,3	36,0	35,3	32,9	34,4
Yli 500 kilometrin päässä	6,9	8,4	7,5	9,2	11,2	9,9
Yhteensä (n)	844	634	1478	510	295	805
Kolmanneksi vanhin sisarus						
0-1 kilometrin päässä	4,0	6,4	5,0	2,8	4,2	3,3
1-5 kilometrin päässä	9,1	9,2	9,1	11,1	12,5	11,6
5-25 kilometrin päässä	15,6	18,8	16,9	25,9	25,0	25,6
25-100 kilometrin päässä	26,9	24,5	25,9	14,8	15,0	14,9
100-500 kilometrin päässä	37,3	34,3	36,1	34,7	38,3	36,0
Yli 500 kilometrin päässä	7,2	6,9	7,0	10,7	5,0	8,6
Yhteensä (n)	628	437	1065	216	120	336

Liitetaulukko 69 (jatkoa). Miten kaukana sisarus asuu (km) SI (k55a-d, AL k41a-d)

Neljänneksi vanhin sisarus	Suuret ikäluokat			Suuret ikäluokat		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
0-1 kilometrin päässä	3,5	7,6	5,2	1,2	0,0	0,8
1-5 kilometrin päässä	7,3	8,7	7,8	8,4	12,5	9,9
5-25 kilometrin päässä	17,1	16,6	16,9	24,1	31,3	26,7
25-100 kilometrin päässä	23,9	23,5	23,7	20,5	16,7	19,1
100-500 kilometrin päässä	39,3	36,7	38,3	33,7	29,2	32,1
Yli 500 kilometrin päässä	8,9	6,9	8,1	12,1	10,4	11,5
Yhteensä (n)	427	289	716	83	48	131

Liitetaulukko 70. Millaisena pitää hänen taloudellista tilannettaan (%) (SI k56a-d, AL k42a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Varakas	7,2	7,1	7,1	3,7	4,7	4,0
Hyvin toimeen tuleva	34,8	31,8	33,5	32,6	31,0	32,0
Keskituloinen	35,6	39,3	37,1	45,1	45,4	45,2
Pienituloinen	22,5	21,9	22,2	18,7	19,0	18,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1035	764	1799	985	559	1544
Toiseksi vanhin sisarus						
Varakas	6,2	5,2	5,8	3,1	3,1	3,1
Hyvin toimeen tuleva	29,1	31,7	30,2	27,3	25,3	26,6
Keskituloinen	40,6	42,5	41,4	43,0	45,1	43,7
Pienituloinen	24,1	20,6	22,6	26,6	26,6	26,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	852	637	1489	512	293	805
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Varakas	4,8	4,1	4,5	1,9	3,3	2,4
Hyvin toimeen tuleva	28,5	29,0	28,7	21,4	13,9	18,7
Keskituloinen	38,6	42,2	40,1	37,2	47,5	41,0
Pienituloinen	28,1	24,7	26,7	39,5	35,3	38,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	645	438	1083	215	122	337
Neljänneksi vanhin sisarus						
Varakas	3,5	4,1	3,7	3,6	4,1	3,8
Hyvin toimeen tuleva	32,1	28,0	30,5	13,3	28,6	18,9
Keskituloinen	40,0	41,9	40,7	43,4	32,7	39,4
Pienituloinen	24,5	26,0	25,1	39,8	34,7	37,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	433	296	729	83	49	132

Liitetaulukko 71. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä toisiinsa viimeisten 12 kuukauden aikana

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	8,1	8,8	8,4	3,7	3,0	3,5
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	34,4	42,3	37,8	23,3	30,3	25,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	31,9	32,1	32,0	33,7	36,9	34,9
Noin kerran viikossa	17,1	12,5	15,2	21,4	20,3	21,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	8,4	4,4	6,7	17,9	9,5	14,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1046	776	1822	991	561	1552
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	7,3	8,0	7,6	5,8	3,4	4,9
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	37,3	48,8	42,1	23,9	33,8	27,5
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	29,2	26,2	27,9	34,4	33,5	34,0
Noin kerran viikossa	19,4	13,0	16,7	18,3	18,1	18,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	6,9	4,1	5,7	17,6	11,3	15,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	867	638	1505	518	293	811

Liitetaulukko 71. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä toisiinsa viimeisten 12 kuukauden aikana

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	6,6	10,0	8,0	6,9	5,7	6,5
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	38,4	48,0	42,3	24,8	30,3	26,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	29,9	27,1	28,8	36,2	38,5	37,1
Noin kerran viikossa	18,5	12,2	15,9	15,1	19,7	16,8
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	6,6	2,7	5,0	17,0	5,7	12,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	649	450	1099	218	122	340
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	8,9	11,7	10,0	8,1	2,0	5,9
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	41,9	49,5	45,1	36,8	34,7	36,0
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	27,8	25,6	26,9	34,5	38,8	36,0
Noin kerran viikossa	16,4	10,0	13,8	10,3	20,4	14,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	5,0	3,2	4,3	10,3	4,1	8,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	439	309	748	87	49	136

Liitetaulukko 72. Kuinka läheiseksi kokee sisaruksen (%) (SI k58a-d, AL k44a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Erittäin läheiseksi	18,1	9,2	14,3	25,8	16,4	22,4
Läheiseksi	45,3	49,7	47,2	44,8	49,6	46,6
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	25,9	31,5	28,3	18,2	23,7	20,2
Etäiseksi	6,1	5,8	6,0	6,7	6,9	6,8
Erittäin etäiseksi	4,7	3,8	4,3	4,6	3,4	4,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1054	774	1828	989	562	1551
Toiseksi vanhin sisarus						
Erittäin läheiseksi	16,2	9,6	13,4	30,4	16,6	25,3
Läheiseksi	50,4	51,7	50,9	42,9	50,7	45,7
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	22,7	27,6	24,7	16,6	25,7	19,9
Etäiseksi	6,7	7,7	7,1	5,1	4,4	4,8
Erittäin etäiseksi	4,0	3,5	3,8	5,1	2,7	4,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	869	635	1504	513	296	809
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Erittäin läheiseksi	17,9	7,0	13,4	24,3	13,2	20,4
Läheiseksi	50,5	54,6	52,2	45,0	56,2	49,0
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	22,6	29,4	25,4	19,3	22,3	20,4
Etäiseksi	6,0	4,9	5,6	6,9	5,8	6,5
Erittäin etäiseksi	3,1	4,0	3,5	4,6	2,5	3,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	650	445	1095	218	121	339
Neljänneksi vanhin sisarus						
Erittäin läheiseksi	18,3	13,1	16,2	19,8	20,4	20,0
Läheiseksi	49,6	49,4	49,5	40,7	53,1	45,2
Ei läheiseksi eikä etäiseksi	23,5	28,4	25,5	29,1	20,4	25,9
Etäiseksi	5,0	5,6	5,2	4,7	6,1	5,2
Erittäin etäiseksi	3,6	3,6	3,6	5,8	0,0	3,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	442	306	748	86	49	135

Liitetaulukko 73. Onko ollut ristiriitoja sisaruksen kanssa (%) (SI k59a-d, AL k45a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei koskaan	46,6	49,3	47,7	26,7	30,7	28,1
Harvoin	38,0	40,7	39,1	50,5	54,7	52,0
Silloin tällöin	12,4	8,1	10,6	19,5	12,1	16,8
Usein	3,0	1,9	2,6	3,3	2,5	3,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1054	779	1833	989	561	1550
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei koskaan	49,2	50,4	49,7	37,8	37,3	37,6
Harvoin	37,0	39,1	37,9	45,2	52,0	47,7
Silloin tällöin	10,4	8,1	9,5	12,6	9,1	11,3
Usein	3,4	2,4	2,9	4,5	1,7	3,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	864	639	1503	516	298	814
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei koskaan	49,5	53,7	51,2	45,9	37,5	42,9
Harvoin	37,7	38,2	37,9	39,9	50,8	43,8
Silloin tällöin	10,5	7,0	9,1	12,8	10,0	11,8
Usein	2,3	1,1	1,8	1,4	1,7	1,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	647	445	1092	218	120	338
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei koskaan	49,8	58,4	53,3	46,5	44,9	45,9
Harvoin	40,0	34,8	37,8	41,9	49,0	44,4
Silloin tällöin	7,8	4,9	6,6	9,3	6,1	8,2
Usein	2,5	2,0	2,3	2,3	0,0	1,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	438	305	743	86	49	135

Liitetaulukko 74. Ovatko vanhemmat kohdelleet kaikkia sisarusia tasapuolisesti (%) (SI k60a-b, AL k46a-b)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äiti						
Kyllä	67,4	78,8	72,2	68,5	77,2	71,7
Ei	19,0	9,9	15,2	23,1	13,6	19,6
Ei osaa sanoa	13,6	11,3	12,6	8,4	9,2	8,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1157	847	2004	997	566	1563
Isä						
Kyllä	68,0	76,1	71,5	64,9	75,5	68,8
Ei	15,3	10,5	13,3	24,2	14,4	20,6
Ei osaa sanoa	16,7	13,4	15,3	10,9	10,1	10,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1104	821	1925	958	554	1512

Liitetaulukko 75. Onko sisarus hoitanut vastaajan lapsia viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k48a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				63,3	66,8	64,5
1-6 kertaa				30,8	31,4	31,0
7-12 kertaa				4,0	1,8	3,3
13-25 kertaa				1,4	0,0	0,9
26-50 kertaa				0,5	0,0	0,3
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				646	334	980
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				63,1	72,4	66,4
1-6 kertaa				29,6	24,9	27,9
7-12 kertaa				4,3	2,8	3,7
13-25 kertaa				2,7	0,0	1,8
26-50 kertaa				0,3	0,0	0,2
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				328	181	509
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				70,1	77,6	72,7
1-6 kertaa				26,4	21,1	24,6
7-12 kertaa				2,1	1,3	1,8
13-25 kertaa				0,7	0,0	0,5
26-50 kertaa				0,7	0,0	0,5
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				144	76	220
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				75,9	69,7	73,6
1-6 kertaa				24,1	18,2	22,0
7-12 kertaa				0,0	12,1	4,4
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				58	33	91

Liitetaulukko 76. Kuinka monta tuntia sisarus hoiti vastaajan lapsia viimeisten 2 viikon aikana yhteensä (keskiarvo) (AL k49a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Yhteensä (n)				1,3	0,4	1,0
				367	201	568
Toiseksi vanhin sisarus						
Yhteensä (n)				2,2	1,2	1,8
				171	106	277
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Yhteensä (n)				0,8	0,2	0,5
				75	50	125
Neljänneksi vanhin sisarus						
Yhteensä (n)				0,2	0,4	0,3
				33	25	58

Liitetaulukko 77. Onko saanut sisarukselta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k62a-d, AL k51a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	84,1	80,5	82,6	56,0	56,8	56,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	14,4	17,8	15,9	37,6	38,2	37,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,9	1,3	1,0	5,5	4,7	5,2
Noin kerran viikossa	0,4	0,3	0,3	0,6	0,4	0,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,2	0,3	0,2	0,3	0,0	0,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1053	788	1841	980	555	1535
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	83,8	82,3	83,2	57,6	58,5	57,9
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	14,0	15,2	14,5	34,4	34,5	34,4
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,7	1,7	1,7	6,6	5,7	6,3
Noin kerran viikossa	0,5	0,3	0,4	1,2	1,4	1,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,5	0,2	0,2	0,0	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	862	645	1507	512	296	808
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	81,9	81,4	81,7	58,9	70,5	63,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	16,2	15,1	15,8	34,3	24,6	30,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,4	2,9	2,0	6,9	4,1	5,9
Noin kerran viikossa	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,3	0,7	0,5	0,0	0,8	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	648	456	1104	219	122	341
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	84,6	81,1	83,1	62,1	62,8	62,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	14,1	15,4	14,6	32,2	31,4	31,9
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,4	3,2	2,1	5,8	2,0	4,4
Noin kerran viikossa	0,0	0,3	0,1	0,0	3,9	1,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	441	312	753	87	51	138

Liitetaulukko 78. Oletko saanut sisarukselta taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k63a-d, AL k51a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei	98,1	99,0	98,5	95,8	95,7	95,8
Kyllä	1,9	1,0	1,5	4,2	4,3	4,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1054	786	1840	980	555	1535
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei	98,9	98,8	98,8	96,5	97,3	96,8
Kyllä	1,2	1,2	1,2	3,5	2,7	3,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	868	645	1513	512	294	806
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei	98,9	99,6	99,2	95,0	99,2	96,5
Kyllä	1,1	0,4	0,8	5,0	0,8	3,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	649	459	1108	219	126	345
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei	99,6	99,0	99,3	94,4	100,0	96,5
Kyllä	0,5	1,0	0,7	5,6	0,0	3,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	443	312	755	89	55	144

Liitetaulukko 79. Kuinka paljon saanut häneltä taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%)
(SI k63a-d, AL k52a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	55,0	57,1	55,6	83,7	70,8	79,1
Yli 250 euroa	45,0	42,9	44,4	16,3	29,2	20,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	20	7	27	43	24	67
Toiseksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	85,7	57,1	71,4	83,3	66,7	77,8
Yli 250 euroa	14,3	42,9	28,6	16,7	33,3	22,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	7	7	14	18	9	27
Kolmanneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	75,0	100,0	80,0	100,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	25,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	8	2	10	10	1	11
Neljänneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	50,0	100,0	66,7	100,0	0,0	100,0
Yli 250 euroa	50,0	0,0	33,3	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	100,0
Yhteensä (n)	2	1	3	5	0	5

Liitetaulukko 80. Onko antanut sisarukselle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k64a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	95,8	97,7	96,6			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,1	1,6	2,4			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,6	0,4	0,5			
Noin kerran viikossa	0,2	0,1	0,2			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,4	0,3	0,3			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1040	773	1813			
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	97,6	97,2	97,4			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	2,0	1,9	1,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,2	0,2	0,2			
Noin kerran viikossa	0,2	0,5	0,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,3	0,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	861	635	1496			
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	96,4	96,7	96,5			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,0	2,2	2,7			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,2	1,1	0,6			
Noin kerran viikossa	0,3	0,0	0,2			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,2	0,0	0,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	643	448	1091			
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	97,0	96,4	96,8			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	2,3	3,0	2,6			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,5	0,7	0,5			
Noin kerran viikossa	0,2	0,0	0,1			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	439	304	743			

Liitetaulukko 81. Onko antanut sisarukselle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k65a-d, AL k53a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	87,9	82,8	85,8	55,8	46,2	52,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	9,6	15,5	12,1	38,2	46,6	41,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,8	1,3	1,6	4,8	6,5	5,4
Noin kerran viikossa	0,2	0,3	0,2	0,9	0,7	0,8
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,5	0,1	0,3	0,4	0,0	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1036	774	1810	988	556	1544
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	90,5	84,2	87,9	35,2	45,9	39,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	8,5	13,7	10,7	6,6	5,4	6,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,8	1,4	1,1	0,2	2,0	0,9
Noin kerran viikossa	0,1	0,6	0,3	0,2	0,0	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	856	634	1490	515	294	809
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	89,4	84,8	87,5	63,2	56,1	60,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	8,9	12,7	10,5	30,0	41,5	34,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,9	2,0	1,4	5,9	1,6	4,4
Noin kerran viikossa	0,5	0,5	0,5	0,5	0,8	0,6
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,3	0,0	0,2	0,5	0,0	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	639	448	1087	220	123	343
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	93,4	85,9	90,3	73,9	52,8	66,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	5,5	11,5	8,0	21,6	41,5	29,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,9	2,0	1,4	4,6	3,8	4,3
Noin kerran viikossa	0,2	0,7	0,4	0,0	1,9	0,7
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	437	305	742	88	53	141

Liitetaulukko 82. Onko antanut sisarukselle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k66a-d,

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei	98,4	97,9	98,2	91,5	93,2	92,1
Kyllä	1,6	2,1	1,8	8,6	6,9	7,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1040	775	1815	983	555	1538
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei	98,2	97,8	98,0	90,3	93,9	91,6
Kyllä	1,9	2,2	2,0	9,8	6,1	8,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	864	636	1500	513	293	806
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei	97,8	97,8	97,8	85,9	91,9	88,1
Kyllä	2,2	2,3	2,2	14,1	8,1	11,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	643	445	1088	220	124	344
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei	97,9	98,0	98,0	94,5	96,2	95,1
Kyllä	2,1	2,0	2,0	5,5	3,8	4,9
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100	100
Yhteensä (n)	436,0	305,0	741,0	91,0	53,0	144,0

Liitetaulukko 83. Kuinka paljon antanut hänelle taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k66a-d, AL k53a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	75,0	87,5	81,3	84,9	87,9	85,7
Yli 250 euroa	25,0	12,5	18,8	15,1	12,1	14,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	16	16	32	86	33	119
Toiseksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	53,9	75,0	64,0	89,4	72,2	84,6
Yli 250 euroa	46,2	25,0	36,0	10,6	27,8	15,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	13	12	25	47	18	65
Kolmanneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	78,6	55,6	69,6	89,3	88,9	89,2
Yli 250 euroa	21,4	44,4	30,4	10,7	11,1	10,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	14	9	23	28	9	37
Neljänneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	75,0	80,0	76,9	83,3	50,0	75,0
Yli 250 euroa	25,0	20,0	23,1	16,7	50,0	25,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	8	5	13	6	2	8

Liitetaulukko 84. Onko sisaruksella lapsia (%) (SI k67a-d, AL k55a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei yhtään	14,3	16,0	15,0	25,4	21,0	23,9
Yksi	18,5	18,3	18,4	19,3	21,0	19,9
Kaksi	38,4	40,6	39,4	31,4	34,0	32,3
Kolme	18,2	16,2	17,4	18,0	15,6	17,2
Neljä	6,9	5,3	6,2	4,1	5,4	4,5
Viisi tai enemmän	3,7	3,6	3,6	1,9	3,1	2,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1091	805	1896	913	486	1399
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei yhtään	13,9	13,9	13,9	42,9	39,1	41,5
Yksi	16,8	18,6	17,6	18,6	17,6	18,2
Kaksi	39,0	40,5	39,6	23,9	22,9	23,5
Kolme	18,6	17,9	18,3	9,8	16,1	12,1
Neljä	8,6	6,1	7,5	3,9	2,9	3,5
Viisi tai enemmän	3,1	3,0	3,1	1,0	1,4	1,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	905	660	1565	490	279	769
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei yhtään	14,7	14,9	14,8	51,9	46,2	49,9
Yksi	17,9	20,4	18,9	11,0	12,6	11,6
Kaksi	38,4	35,9	37,4	20,5	17,7	19,5
Kolme	20,3	18,4	19,5	10,5	13,5	11,6
Neljä	5,0	7,6	6,0	4,8	3,4	4,3
Viisi tai enemmän	3,8	2,8	3,4	1,4	6,7	3,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	666	462	1128	210	119	329
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei yhtään	16,3	16,4	16,3	54,9	51,0	53,4
Yksi	13,9	16,4	14,9	12,2	16,3	13,7
Kaksi	35,4	36,1	35,7	14,6	14,3	14,5
Kolme	20,7	21,3	20,9	9,8	8,2	9,2
Neljä	9,7	4,6	7,6	4,9	6,1	5,3
Viisi tai enemmän	4,2	5,3	4,6	3,7	4,1	3,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	455	305	760	82	49	131

Liitetaulukko 85. Milloin sisaruksen nuorin lapsi on syntynyt (keskiarvo) (SI k68a-d, AL k56a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus	1974,2	1974,7	1974,4	2004,2	2003,9	2004,1
Yhteensä (n)	835	574	1409	670	376	1046
Toiseksi vanhin sisarus	1409,0	1977,8	1977,6	2005,4	2004,9	2005,2
Yhteensä (n)	695	487	1182	313	195	508
Kolmanneksi vanhin sisarus	1980,3	1979,6	1980,0	2005,8	2006,5	2006,1
Yhteensä (n)	494	323	817	111	71	182
Neljänneksi vanhin sisarus	1981,8	1982,5	1982,1	2007,3	2005,5	2006,7
Yhteensä (n)	314	200	514	40	23	63

Liitetaulukko 86. Ovatko kaikki hänen lapsensa hänen biologisia lapsiaan (%) (SI k69a-d, AL k57a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Kyllä	98,8	97,9	98,4	96,3	96,9	96,5
Ei	1,2	2,1	1,6	3,7	3,1	3,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	925	671	1596	683	386	1069
Toiseksi vanhin sisarus						
Kyllä	98,2	98,3	98,2	95,1	96,4	95,6
Ei	1,8	1,8	1,8	4,9	3,6	4,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	783	571	1354	308	195	503
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Kyllä	98,1	98,0	98,1	92,2	96,2	93,8
Ei	1,9	2,0	2,0	7,8	3,8	6,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	572	400	972	115	79	194
Neljänneksi vanhin sisarus						
Kyllä	97,7	96,6	97,2	93,2	96,6	94,5
Ei	2,4	3,4	2,8	6,8	3,5	5,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	383	263	646	44	29	73

Liitetaulukko 87. Onko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k58a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				49,9	66,9	56,1
1-6 kertaa				39,6	31,3	36,6
7-12 kertaa				6,3	1,5	4,6
13-25 kertaa				2,6	0,3	1,8
26-50 kertaa				1,2	0,0	0,7
Yli 50 kertaa				0,4	0,0	0,3
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				687	390	1077
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				50,0	72,8	58,8
1-6 kertaa				40,4	25,0	34,5
7-12 kertaa				6,9	0,5	4,4
13-25 kertaa				0,7	1,1	0,8
26-50 kertaa				2,1	0,0	1,3
Yli 50 kertaa				0,0	0,5	0,2
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				292	184	476

Liitetaulukko 87 (jatkoa). Onko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k58a-

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				60,0	77,5	66,9
1-6 kertaa				29,1	21,1	26,0
7-12 kertaa				7,3	1,4	5,0
13-25 kertaa				1,8	0,0	1,1
26-50 kertaa				1,8	0,0	1,1
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				110	71	181
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan				62,5	84,9	71,6
1-6 kertaa				31,3	15,2	24,7
7-12 kertaa				4,2	0,0	2,5
13-25 kertaa				2,1	0,0	1,2
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				48	33	81

Liitetaulukko 88. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä sisaruksen lapsen kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä (%) (SI k70a-d, AL k59a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	23,7	31,3	26,9	11,6	16,6	13,4
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	62,1	59,7	61,1	41,0	54,4	45,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	10,8	7,2	9,3	31,2	22,5	28,1
Noin kerran viikossa	2,3	0,9	1,7	11,4	5,2	9,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,1	0,9	1,0	4,8	1,3	3,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	932	680	1612	683	386	1069
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	30,2	34,6	32,0	16,7	22,9	19,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	56,2	57,8	56,9	39,1	49,5	43,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	11,2	7,1	9,5	29,9	19,8	25,9
Noin kerran viikossa	1,9	0,2	1,2	10,5	4,7	8,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,5	0,4	0,4	3,7	3,1	3,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	786	578	1364	294	192	486
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	30,2	30,2	30,2	25,9	23,7	25,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	56,1	62,6	58,8	36,6	47,4	41,0
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	11,9	5,9	9,4	23,2	22,4	22,9
Noin kerran viikossa	1,4	1,2	1,3	8,9	4,0	6,9
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,4	0,0	0,2	5,4	2,6	4,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	572	404	976	112	76	188
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei kertaakaan	30,9	28,6	29,9	28,9	39,4	33,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	55,6	65,4	59,7	26,7	39,4	32,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	12,2	4,8	9,2	33,3	21,2	28,2
Noin kerran viikossa	1,1	1,1	1,1	4,4	0,0	2,6
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,3	0,0	0,2	6,7	0,0	3,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	376	269	645	45	33	78

Liitetaulukko 89. Onko antanut sisaruksen lapselle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k71a-d, AL k60a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
Ei	96,3	98,9	97,4	79,9	86,2	82,2
Kyllä	3,7	1,2	2,6	20,1	13,8	17,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	941	698	1639	686	385	1071
Toiseksi vanhin sisarus						
Ei	96,6	98,8	97,6	85,7	89,5	87,1
Kyllä	3,4	1,2	2,4	14,3	10,5	12,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	804	590	1394	315	190	505
Kolmanneksi vanhin sisarus						
Ei	96,3	99,8	97,7	91,2	91,6	91,4
Kyllä	3,7	0,2	2,3	8,8	8,4	8,6
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	590	417	1007	114	83	197
Neljänneksi vanhin sisarus						
Ei	97,5	97,9	97,7	92,0	94,9	93,3
Kyllä	2,5	2,1	2,4	8,0	5,1	6,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	396	286	682	50	39	89

Liitetaulukko 90. Kuinka paljon antanut sisaruksen lapselle taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k71a-d, AL k60a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	55,9	75,0	59,5	91,7	94,3	92,5
Yli 250 euroa	44,1	25,0	40,5	8,3	5,7	7,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	34	8	42	133	53	186
Toiseksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	65,4	57,1	63,6	97,7	89,5	95,2
Yli 250 euroa	34,6	42,9	36,4	2,3	10,5	4,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	26	7	33	43	19	62
Kolmanneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	68,2	0,0	65,2	90,9	85,7	88,9
Yli 250 euroa	31,8	100,0	34,8	9,1	14,3	11,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	22	1	23	11	7	18
Neljänneksi vanhin sisarus						
250 euroa tai alle	87,5	83,3	85,7	66,7	50,0	60,0
Yli 250 euroa	12,5	16,7	14,3	33,3	50,0	40,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	8	6	14	3	2	5

ISOVANHEMMAT

Liitetaulukko 91. Eläkö isovanhempi (%) (AL k61a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äidinäiti						
Kyllä				21,2	19,9	20,7
Ei				78,8	80,2	79,3
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1080	650	1730
Äidinisä						
Kyllä				7,3	6,4	7,0
Ei				92,7	93,6	93,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1069	644	1713
Isänäiti						
Kyllä				17,3	18,0	17,6
Ei				82,7	82,0	82,5
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1066	643	1709
Isänisä						
Kyllä				3,4	4,7	3,9
Ei				96,6	95,3	96,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				1053	638	1691

Liitetaulukko 92. Minä vuonna isovanhempi on kuollut (keskiarvo) AL k61a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äidinäiti				1994,1	1995,0	1994,4
Yhteensä (n)				705	440	1145
Äidinisä				1986,5	1986,3	1986,4
Yhteensä (n)				818	498	1316
Isänäiti				1993,1	1993,7	1993,3
Yhteensä (n)				733	435	1168
Isänisä				1985,1	1985,1	1985,1
Yhteensä (n)				842	503	1345

Liitetaulukko 93. Minä vuonna isovanhempi on syntynyt (keskiarvo) (AL k62a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äidinäiti				1924,1	1923,4	1923,8
Yhteensä (n)				274	147	421
Äidinisä				1922,0	1920,1	1921,4
Yhteensä (n)				147	74	221
Isänäiti				1922,6	1922,3	1922,5
Yhteensä (n)				231	127	358
Isänisä				1919,6	1920,1	1919,8
Yhteensä (n)				112	62	174

Liitetaulukko 94. Onko hän vastaajan biologinen isovanhempi (%) (AL k63a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äidinäiti						
Kyllä				98,8	99,5	99,0
Ei				0,9	0,5	0,8
En tiedä				0,3	0,0	0,2
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				334	187	521
Äidinisä						
Kyllä				96,0	97,5	96,6
Ei				3,5	1,6	2,9
En tiedä				0,4	0,8	0,6
Yhteensä (%)				100	100	100
Yhteensä (n)				226,0	122,0	348,0
Isänäiti						
Kyllä				98,3	94,6	97,0
Ei				1,7	4,2	2,6
En tiedä				0,0	1,2	0,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				300	167	467
Isänisä						
Kyllä				95,0	93,8	94,5
Ei				4,6	3,6	4,2
En tiedä				0,5	2,7	1,3
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				198	112	310

Liitetaulukko 95. Kuinka usein keskimäärin on ollut yhteydessä isovanhemman kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä (%) (AL k64a-d)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Äidinäiti						
Ei kertaakaan				16,4	28,2	20,8
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				50,2	48,1	49,4
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				23,6	18,6	21,7
Noin kerran viikossa				5,7	3,9	5,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				4,2	1,3	3,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				263	156	419
Äidinisä						
Ei kertaakaan				41,7	54,1	46,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				36,5	33,8	35,5
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				20,0	10,8	16,4
Noin kerran viikossa				0,0	1,4	0,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				1,7	0,0	1,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				115	74	189
Isänäiti						
Ei kertaakaan				23,1	30,7	26,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				46,2	52,6	48,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				22,2	13,1	18,6
Noin kerran viikossa				7,1	2,9	5,4
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				1,4	0,7	1,2
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				212	137	349
Isänisä						
Ei kertaakaan				57,1	63,3	60,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa				24,3	30,0	26,9
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa				15,7	5,0	10,8
Noin kerran viikossa				2,9	0,0	1,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa				0,0	1,7	0,8
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				70	60	130

MUUT SUKULAISET JA YSTÄVÄT

Liitetaulukko 96. Kuinka usein on keskimäärin ollut yhteydessä alla mainitun henkilön kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai muuten internetin välityksellä (%) (SI k72a-g, AL k65a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	33,7	51,0	41,7	22,6	29,8	25,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	47,8	40,2	44,3	60,4	61,4	60,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	10,6	7,5	9,1	14,4	8,5	12,1
Noin kerran viikossa	6,0	1,0	3,7	1,8	0,4	1,2
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	2,0	0,3	1,2	0,8	0,0	0,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	454	388	842	857	520	1377
Eno						
Ei kertaakaan	52,9	54,8	53,8	39,3	34,1	37,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	42,1	40,6	41,3	55,1	55,7	55,3
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	3,5	4,0	3,8	5,1	9,0	6,6
Noin kerran viikossa	1,0	0,6	0,8	0,3	1,0	0,5
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,6	0,0	0,3	0,3	0,2	0,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	316	323	639	800	501	1301
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	31,6	35,6	33,3	23,2	29,8	25,7
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	50,8	51,7	51,1	55,6	54,6	55,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	13,1	10,2	11,8	15,9	12,4	14,6
Noin kerran viikossa	3,6	2,1	3,0	3,9	2,5	3,4
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,0	0,4	0,7	1,4	0,7	1,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1003	755	1758	1007	595	1602
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	52,2	57,0	54,5	37,6	38,5	38,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	38,6	36,6	37,6	52,6	53,0	52,8
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	6,1	4,9	5,5	7,9	7,2	7,6
Noin kerran viikossa	2,3	0,9	1,6	1,3	0,6	1,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,9	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	347	328	675	838	540	1378
Setä						
Ei kertaakaan	61,6	60,6	61,1	46,0	39,2	43,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	35,4	34,8	35,1	48,4	51,0	49,5
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	2,6	3,9	3,3	4,6	7,5	5,7
Noin kerran viikossa	0,4	0,7	0,5	0,8	1,4	1,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,3	0,8	0,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	271	282	553	770	492	1262
Serkku (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	38,6	38,0	38,3	38,5	36,7	37,8
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	49,5	47,9	48,8	46,4	49,9	47,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	9,6	9,9	9,7	10,7	9,0	10,0
Noin kerran viikossa	1,9	3,8	2,7	2,8	3,4	3,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,4	0,4	0,4	1,7	1,0	1,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	931	714	1645	958	591	1549
Ystävä						
Ei kertaakaan	3,0	7,1	4,7	0,3	1,4	0,7
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	14,2	20,6	16,9	5,9	10,5	7,6
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	29,5	33,3	31,0	20,7	25,1	22,4
Noin kerran viikossa	30,8	23,6	27,8	27,4	28,1	27,6
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	22,5	15,4	19,6	45,8	34,9	41,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1075	758	1833	1075	637	1712

Liitetaulukko 97. Onko hän hoitanut vastaajan lapsia viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k66a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan				92,1	94,9	93,1
1-6 kertaa				6,7	4,2	5,8
7-12 kertaa				0,5	0,6	0,6
13-25 kertaa				0,5	0,3	0,4
26-50 kertaa				0,2	0,0	0,1
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				582	330	912
Eno						
Ei kertaakaan				98,4	97,9	98,2
1-6 kertaa				1,7	2,2	1,8
7-12 kertaa				0,0	0,0	0,0
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				545	325	870
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan				94,9	95,8	95,2
1-6 kertaa				4,7	3,9	4,4
7-12 kertaa				0,2	0,3	0,2
13-25 kertaa				0,2	0,0	0,1
26-50 kertaa				0,2	0,0	0,1
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				660	357	1017
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan				95,5	96,7	95,9
1-6 kertaa				3,9	3,3	3,7
7-12 kertaa				0,5	0,0	0,3
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,2	0,0	0,1
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				571	329	900
Setä						
Ei kertaakaan				98,7	99,4	98,9
1-6 kertaa				1,3	0,3	1,0
7-12 kertaa				0,0	0,3	0,1
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				535	306	841
Serkku (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan				97,0	98,3	97,5
1-6 kertaa				2,8	1,4	2,3
7-12 kertaa				0,2	0,3	0,2
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				640	356	996
Ystävä						
Ei kertaakaan				62,4	69,9	65,1
1-6 kertaa				27,1	25,7	26,6
7-12 kertaa				5,5	2,8	4,6
13-25 kertaa				3,0	0,5	2,1
26-50 kertaa				0,1	0,5	0,3
Yli 50 kertaa				1,8	0,5	1,4
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				708	389	1097

Liitetaulukko 98. Onko saanut häneltä käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k73a-g, AL k67a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	98,3	98,4	98,3	89,1	93,1	90,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,6	1,6	1,6	10,0	6,4	8,6
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,2	0,0	0,1	0,9	0,6	0,8
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	515	441	956	864	533	1397
Eno						
Ei kertaakaan	99,8	99,0	99,4	93,0	89,8	91,8
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	0,2	1,0	0,6	6,6	8,6	7,4
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,0	0,0	0,0	0,4	1,6	0,8
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	409	389	798	803	512	1315
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	95,7	95,9	95,7	92,7	90,8	92,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,8	3,3	3,6	6,3	8,0	7,0
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,4	0,5	0,5	0,8	1,2	1,0
Noin kerran viikossa	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	989	749	1738	994	589	1583
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	98,4	98,7	98,6	93,8	93,5	93,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,6	1,3	1,5	5,7	5,8	5,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	0,7
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	431	394	825	848	536	1384
Setä						
Ei kertaakaan	98,7	98,9	98,8	94,9	91,7	93,6
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,4	1,1	1,2	4,8	7,0	5,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,0	0,0	0,0	0,3	1,2	0,6
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	371	352	723	787	503	1290
Serkku (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	96,5	92,7	94,8	94,0	91,4	93,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,1	6,6	4,7	5,4	6,7	5,9
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,4	0,7	0,5	0,5	1,7	1,0
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	937	738	1675	959	584	1543
Ystävä						
Ei kertaakaan	70,1	61,7	66,6	43,3	34,3	39,9
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	21,4	26,1	23,4	39,5	46,6	42,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	5,5	10,0	7,4	12,5	14,7	13,3
Noin kerran viikossa	2,0	1,5	1,8	3,3	3,4	3,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	1,1	0,7	0,9	1,5	1,1	1,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1138	819	1957	1047	627	1674

Liitetaulukko 99. Onko saanut häneltä taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k74a-g, AL k68a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei	98,8	99,8	99,3	96,0	97,8	96,6
Kyllä	1,2	0,2	0,8	4,1	2,2	3,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	491	442	933	865	535	1400
Eno						
Ei	100,0	99,7	99,9	98,0	99,2	98,5
Kyllä	0,0	0,3	0,1	2,0	0,8	1,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	384	381	765	804	507	1311
Serkku (äidin puolelta)						
Ei	100,0	99,9	99,9	99,5	99,8	99,6
Kyllä	0,0	0,1	0,1	0,5	0,2	0,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	989	745	1734	998	592	1590
Täti (Isän puolelta)						
Ei	99,5	99,7	99,6	96,4	97,4	96,8
Kyllä	0,5	0,3	0,4	3,6	2,6	3,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	409	392	801	842	541	1383
Setä						
Ei	100,0	99,7	99,9	99,0	98,6	98,9
Kyllä	0,0	0,3	0,1	1,0	1,4	1,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	347	345	692	791	509	1300
Serkku (Isän puolelta)						
Ei	100,0	99,9	99,9	99,3	100,0	99,6
Kyllä	0,0	0,1	0,1	0,7	0,0	0,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	939	736	1675	960	589	1549
Ystävä						
Ei	98,1	98,7	98,4	95,6	96,4	95,9
Kyllä	1,9	1,3	1,6	4,4	3,6	4,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1077	756	1833	1064	634	1698

Liitetaulukko 100. Kuinka paljon saanut häneltä taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
250 euroa tai alle	71,4	100,0	75,0	91,4	92,3	91,7
Yli 250 euroa	28,6	0,0	25,0	8,6	7,7	8,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	7	1	8	35	13	48
Eno						
250 euroa tai alle	0,0	100,0	100,0	93,8	100,0	95,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0	5,0
Yhteensä (%)	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	1	1	16	4	20
Serkku (äidin puolelta)						
250 euroa tai alle	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	83,3
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	16,7
Yhteensä (%)	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	0	0	5	1	6
Täti (Isän puolelta)						
250 euroa tai alle	50,0	100,0	66,7	85,3	92,9	87,5
Yli 250 euroa	50,0	0,0	33,3	14,7	7,1	12,5
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	2	1	3	34	14	48

Liitetaulukko 100. Kuinka paljon saanut häneltä taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Setä						
250 euroa tai alle	0,0	100,0	100,0	71,4	100,0	86,7
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	28,6	0,0	13,3
Yhteensä (%)	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	1	1	7	8	15
Serkku (Isän puolelta)						
250 euroa tai alle	0,0	100,0	100,0	100,0	0,0	100,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	0,0	100,0	100,0	100,0	0,0	100,0
Yhteensä (n)	0	1	1	6	0	6
Ystävä						
250 euroa tai alle	75,0	75,0	75,0	85,4	95,7	88,7
Yli 250 euroa	25,0	25,0	25,0	14,6	4,4	11,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	20	8	28	48	23	71

Liitetaulukko 101. Onko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k69a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan				98,6	99,0	98,8
1-6 kertaa				1,3	1,0	1,2
7-12 kertaa				0,0	0,0	0,0
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,1	0,0	0,1
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				709	494	1203
Eno						
Ei kertaakaan				99,7	99,8	99,7
1-6 kertaa				0,3	0,2	0,3
7-12 kertaa				0,0	0,0	0,0
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				680	478	1158
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan				96,0	97,3	96,5
1-6 kertaa				3,7	2,5	3,2
7-12 kertaa				0,2	0,0	0,1
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,1	0,2	0,1
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				903	551	1454
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan				99,9	100,0	99,9
1-6 kertaa				0,1	0,0	0,1
7-12 kertaa				0,0	0,0	0,0
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				700	490	1190
Setä						
Ei kertaakaan				99,1	100,0	99,5
1-6 kertaa				0,9	0,0	0,5
7-12 kertaa				0,0	0,0	0,0
13-25 kertaa				0,0	0,0	0,0
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				670	475	1145

Liitetaulukko 101 (jatkoa). Onko hoitanut hänen lastaan/lapsiaan viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (AL k69a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Serkku (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan				96,0	98,5	97,0
1-6 kertaa				3,7	1,5	2,8
7-12 kertaa				0,2	0,0	0,1
13-25 kertaa				0,1	0,0	0,1
26-50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yli 50 kertaa				0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				870	543	1413
Ystävä						
Ei kertaakaan				60,5	77,8	67,0
1-6 kertaa				32,1	19,3	27,3
7-12 kertaa				4,6	1,3	3,4
13-25 kertaa				1,8	1,2	1,6
26-50 kertaa				0,9	0,0	0,6
Yli 50 kertaa				0,2	0,3	0,3
Yhteensä (%)				100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)				989	595	1584

Liitetaulukko 102. Onko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k75a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	93,9	98,2	95,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	4,7	1,4	3,1			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,8	0,2	0,5			
Noin kerran viikossa	0,4	0,2	0,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,2	0,0	0,1			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	491	432	923			
Eno						
Ei kertaakaan	99,5	98,9	99,2			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	0,3	0,5	0,4			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,3	0,3	0,3			
Noin kerran viikossa	0,0	0,3	0,1			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	369	369	738			
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	98,6	99,3	98,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,1	0,3	0,8			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,2	0,4	0,3			
Noin kerran viikossa	0,1	0,0	0,1			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	973	750	1723			
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	95,1	98,7	96,9			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	3,1	0,8	1,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,5	0,3	0,9			
Noin kerran viikossa	0,3	0,3	0,3			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	390	388	778			

Liitetaulukko 102 (jatkoa). Onko antanut hänelle hoiva-apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k75a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Setä						
Ei kertaakaan	98,8	99,4	99,1			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,2	0,6	0,9			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,0	0,0	0,0			
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	323	342	665			
Serkku (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	99,2	99,3	99,3			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	0,7	0,7	0,7			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,1	0,0	0,1			
Noin kerran viikossa	0,0	0,0	0,0			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	924	736	1660			
Ystävä						
Ei kertaakaan	86,3	91,9	88,7			
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	9,4	5,5	7,7			
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	2,6	1,7	2,3			
Noin kerran viikossa	1,2	0,3	0,8			
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,5	0,6	0,6			
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0			
Yhteensä (n)	1108	806	1914			

Liitetaulukko 103. Onko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k76a-g, AL k70a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	93,4	94,7	94,0	89,6	89,1	89,4
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	4,5	4,4	4,5	9,8	10,4	10,0
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,2	0,5	0,9	0,6	0,6	0,6
Noin kerran viikossa	0,8	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	487	431	918	856	540	1396
Eno						
Ei kertaakaan	98,4	97,5	98,0	93,4	89,8	92,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,1	2,5	1,8	6,5	9,6	7,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,3	0,0	0,1	0,1	0,6	0,3
Noin kerran viikossa	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	371	364	735	802	512	1314
Serkku (äidin puolelta)						
Ei kertaakaan	97,8	94,9	96,5	92,1	90,4	91,5
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,9	4,7	3,1	7,1	8,8	7,7
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,1	0,4	0,2	0,7	0,7	0,7
Noin kerran viikossa	0,2	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	985	751	1736	990	592	1582
Täti (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	96,5	96,4	96,4	91,8	89,6	91,0
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	2,0	3,1	2,6	7,7	9,1	8,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	1,0	0,3	0,6	0,4	0,7	0,5
Noin kerran viikossa	0,5	0,3	0,4	0,1	0,6	0,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	394	385	779	843	540	1383

Liitetaulukko 103 (jatkoa). Onko antanut hänelle muuta käytännön apua viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k76a-g, AL k70a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Setä						
Ei kertaakaan	99,1	97,6	98,3	95,3	90,2	93,3
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	0,0	2,1	1,1	4,0	9,0	6,0
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Noin kerran viikossa	0,6	0,0	0,3	0,3	0,4	0,3
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	325	336	661	780	509	1289
Serkkü (Isän puolelta)						
Ei kertaakaan	98,2	94,6	96,6	93,7	91,5	92,9
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	1,6	5,1	3,2	5,9	6,6	6,2
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	0,1	0,3	0,2	0,4	1,4	0,8
Noin kerran viikossa	0,1	0,0	0,1	0,0	0,3	0,1
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	934	743	1677	955	589	1544
Ystävä						
Ei kertaakaan	72,9	61,5	68,1	42,7	30,3	38,1
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	20,1	28,2	23,5	41,9	50,4	45,1
Noin 1-3 kertaa kuukaudessa	4,8	8,0	6,1	11,0	16,0	12,8
Noin kerran viikossa	1,7	1,3	1,5	2,9	2,8	2,9
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	0,6	1,0	0,8	1,5	0,5	1,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (n)	1051	767	1818	1067	633	1700

Liitetaulukko 104. Onko antanut hänelle taloudellista tukea viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k77a-g, AL

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
Ei	99,8	100,0	99,9	99,8	99,3	99,6
Kyllä	0,2	0,0	0,1	0,2	0,7	0,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	488	433	921	867	541	1408
Eno						
Ei	100,0	100,0	100,0	99,9	99,4	99,7
Kyllä	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	371	367	738	812	520	1332
Serkkü (äidin puolelta)						
Ei	99,8	99,9	99,8	99,4	99,2	99,3
Kyllä	0,2	0,1	0,2	0,6	0,8	0,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	986	752	1738	1002	600	1602
Täti (Isän puolelta)						
Ei	99,8	99,5	99,6	99,7	99,5	99,6
Kyllä	0,3	0,5	0,4	0,4	0,6	0,4
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	395	387	782	854	549	1403
Setä						
Ei	100,0	100,0	100,0	100,0	99,6	99,9
Kyllä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	331	340	671	794	517	1311
Serkkü (Isän puolelta)						
Ei	99,9	100,0	99,9	99,9	99,5	99,7
Kyllä	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	0,3
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	935	739	1674	970	596	1566
Ystävä						
Ei	96,9	97,3	97,0	91,4	91,1	91,3
Kyllä	3,1	2,7	3,0	8,6	8,9	8,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1114	802	1916	1067	629	1696

Liitetaulukko 105. Kuinka paljon antanut hänelle taloudellista tukea yhteensä viimeisten 12 kuukauden aikana (%) (SI k77a-g, AL k71a-g)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Täti (äidin puolelta)						
250 euroa tai alle	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1	0	1	2	4	6
Eno						
250 euroa tai alle	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	0	0	1	3	4
Serkku (äidin puolelta)						
250 euroa tai alle	50,0	0,0	33,3	100,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	50,0	100,0	66,7	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	2	1	3	7	4	11
Täti (Isän puolelta)						
250 euroa tai alle	0,0	50,0	33,3	66,7	100,0	83,3
Yli 250 euroa	100,0	50,0	66,7	33,3	0,0	16,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	3,0	3,0	6,0
Yhteensä (n)	1	2	3			
Setä						
250 euroa tai alle	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	0	0	0	0	2	2
Serkku (Isän puolelta)						
250 euroa tai alle	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yli 250 euroa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä (%)	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1	0	1	1	3	4
Ystävä						
250 euroa tai alle	65,7	68,2	66,7	91,5	85,9	89,2
Yli 250 euroa	34,3	31,8	33,3	8,5	14,1	10,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	35	22	57	94	64	158

Liitetaulukko 106. Kuinka monta läheistä ystävää vastaajalla on (keskiarvo) (SI k78, AL k72)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Läheisiä ystäviä	5,3	7,5	6,2	4,7	5,2	4,9
Yhteensä (n)	1167	818	1985	1080	641	1721

Liitetaulukko 107. Kuinka monta läheiseksi koettu sukulaista vastaajalla on (keskiarvo) (SI k79, AL k73)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Läheisiä sukulaisia	7,4	7,1	7,3	5,5	5,2	5,4
Yhteensä (n)	1149	814	1963	1069	639	1708

MIELIPITEET

Liitetaulukko 108. Mitä mieltä on seuraavista perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin liittyvistä väittämistä (%)
(SI k80a-c, AL k74a-c)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Isovanhempien velvollisuus on hoitaa pieniä lapsenlapsia						
Täysin samaa mieltä	8,3	13,5	10,5	4,6	5,2	4,8
Jokseenkin samaa mieltä	25,8	28,4	26,9	24,0	28,7	25,8
Ei samaa eikä eri mieltä	26,9	24,7	26,0	19,1	24,1	21,0
Jokseenkin eri mieltä	24,1	20,4	22,6	32,6	26,7	30,4
Täysin eri mieltä	14,9	13,0	14,1	19,7	15,2	18,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1265	926	2191	1086	651	1737
Isovanhempien velvollisuus on edistää lastenlasten ja heidän perheensä taloudellista turvallisuutta						
Täysin samaa mieltä	6,5	9,9	7,9	1,4	2,0	1,6
Jokseenkin samaa mieltä	23,7	30,3	26,5	10,0	17,9	12,9
Ei samaa eikä eri mieltä	30,3	28,2	29,4	21,7	29,4	24,6
Jokseenkin eri mieltä	24,9	18,3	22,1	35,0	29,1	32,8
Täysin eri mieltä	14,6	13,3	14,1	32,0	21,7	28,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1250	923	2173	1085	650	1735
Isovanhempien tulee ottaa vastuu lapsenlapsistaan, jos lasten vanhemmat eivät siihen jostain syystä kykene						
Täysin samaa mieltä	31,6	32,3	31,9	8,4	12,4	9,9
Jokseenkin samaa mieltä	43,5	42,2	43,0	44,5	46,3	45,2
Ei samaa eikä eri mieltä	13,3	14,4	13,8	21,2	22,6	21,7
Jokseenkin eri mieltä	7,6	6,9	7,3	18,7	12,9	16,5
Täysin eri mieltä	4,0	4,2	4,1	7,2	5,8	6,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1254	929	2183	1084	652	1736

Liitetaulukko 109. Mitä mieltä on seuraavista perheenjäsenten välisiin velvollisuuksiin liittyvistä väittämistä (%)
(SI k81a-c, AL k75a-c)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Lasten tulisi ottaa vastuu vanhempiensa auttamisessa silloin, kun vanhemmat tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa						
Täysin samaa mieltä	15,1	18,9	16,7	26,2	22,9	25,0
Jokseenkin samaa mieltä	36,2	42,1	38,7	55,5	56,1	55,8
Ei samaa eikä eri mieltä	24,9	23,5	24,3	8,0	11,6	9,4
Jokseenkin eri mieltä	17,5	11,3	14,9	6,8	7,0	6,9
Täysin eri mieltä	6,4	4,3	5,5	3,4	2,3	3,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1269	939	2208	1086	654	1740
On luonnollista, että tyttäret ottavat enemmän hoitovastuuta vanhemmistaan kuin pojat						
Täysin samaa mieltä	7,4	5,1	6,4	3,2	2,3	2,9
Jokseenkin samaa mieltä	20,2	19,3	19,8	16,9	16,4	16,7
Ei samaa eikä eri mieltä	21,5	29,7	24,9	14,7	25,6	18,8
Jokseenkin eri mieltä	27,0	25,5	26,4	33,6	31,0	32,6
Täysin eri mieltä	23,9	20,5	22,5	31,5	24,7	28,9
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1262	927	2189	1086	652	1738
Lasten tulee ottaa vanhemmat luokseen asumaan silloin, kun vanhemmat eivät kykene enää asumaan itsenäisesti						
Täysin samaa mieltä	1,1	2,1	1,5	1,3	0,6	1,0
Jokseenkin samaa mieltä	4,4	7,1	5,5	10,9	9,5	10,4
Ei samaa eikä eri mieltä	17,3	22,7	19,6	23,0	27,0	24,5
Jokseenkin eri mieltä	31,7	35,2	33,2	39,8	38,3	39,2
Täysin eri mieltä	45,5	32,9	40,1	25,0	24,6	24,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1258	925	2183	1082	651	1733

Liitetaulukko 110. Miten perheen ja yhteiskunnan pitäisi jakaa vastuu seuraavissa asioissa (%) (SI k82a-c, AL k76a-c)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Vanhusten taloudellinen tukeminen						
Yksinomaan perheen vastuu	0,6	0,4	0,5	0,1	0,0	0,1
Pääasiassa perheen vastuu	3,5	6,3	4,7	3,3	4,1	3,6
Molempien vastuu yhtä paljon	35,3	31,1	33,5	33,9	32,4	33,3
Pääasiassa yhteiskunnan vastuu	48,5	49,5	48,9	53,0	53,4	53,2
Yksinomaan yhteiskunnan vastuu	12,1	12,7	12,4	9,6	10,1	9,8
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1270	937	2207	1079	652	1731
Vanhusten auttaminen arkipäivän askareissa, kuten siivouksessa ja pyykinpesussa						
Yksinomaan perheen vastuu	1,0	1,3	1,1	0,2	0,5	0,3
Pääasiassa perheen vastuu	9,5	11,2	10,2	15,9	15,4	15,7
Molempien vastuu yhtä paljon	50,5	46,6	48,8	58,8	47,5	54,5
Pääasiassa yhteiskunnan vastuu	33,9	35,0	34,4	23,5	32,2	26,8
Yksinomaan yhteiskunnan vastuu	5,2	5,9	5,5	1,7	4,5	2,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1254	935	2189	1082	649	1731
Vanhusten hoivaaminen, kuten peseytyminen, pukeminen ja syöttäminen						
Yksinomaan perheen vastuu	0,6	0,9	0,7	0,2	0,3	0,2
Pääasiassa perheen vastuu	3,7	5,8	4,6	6,5	4,6	5,8
Molempien vastuu yhtä paljon	44,8	34,2	40,3	53,2	42,9	49,3
Pääasiassa yhteiskunnan vastuu	42,2	48,0	44,7	36,6	44,5	39,6
Yksinomaan yhteiskunnan vastuu	8,7	11,2	9,8	3,5	7,7	5,1
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1258	930	2188	1077	650	1727

Liitetaulukko 111. Mitä mieltä on tuen ja avun antamisesta omaisille (%) (SI k83a-c, AL k77a-c)

	Suuret ikäluokat			Aikuiset lapset		
	Naiset	Miehet	Kaikki	Naiset	Miehet	Kaikki
Kun autan omaistani, odotan saavani häneltä apua sitten, kun itse sitä tarvitsen						
Täysin samaa mieltä	4,1	4,3	4,2	5,9	7,4	6,4
Jokseenkin samaa mieltä	18,6	23,4	20,6	32,8	28,3	31,1
Ei samaa eikä eri mieltä	24,6	27,0	25,6	16,6	21,0	18,2
Jokseenkin eri mieltä	25,6	25,4	25,5	29,0	28,9	29,0
Täysin eri mieltä	27,0	20,0	24,0	15,7	14,4	15,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1272	937	2209	1085	653	1738
Annan apua ja tukea vain sellaisille omaisille joista pidän						
Täysin samaa mieltä	3,0	3,9	3,4	3,7	4,8	4,1
Jokseenkin samaa mieltä	9,0	11,0	9,8	21,0	20,5	20,8
Ei samaa eikä eri mieltä	21,8	25,5	23,4	23,8	26,8	24,9
Jokseenkin eri mieltä	28,8	29,6	29,1	32,4	31,9	32,2
Täysin eri mieltä	37,4	30,0	34,3	19,2	16,1	18,0
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1259	928	2187	1086	653	1739
Omaiseni vaativat minulta liikaa						
Täysin samaa mieltä	1,7	1,0	1,4	0,9	0,9	0,9
Jokseenkin samaa mieltä	4,6	3,0	3,9	4,2	2,6	3,6
Ei samaa eikä eri mieltä	16,9	16,8	16,9	10,3	15,5	12,3
Jokseenkin eri mieltä	23,3	27,1	24,9	24,3	24,9	24,5
Täysin eri mieltä	53,5	52,2	52,9	60,3	56,1	58,7
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä (n)	1253	931	2184	1085	652	1737

Keitä suuret ikäluokat ja heidän aikuiset lapsensa auttavat? Mihin suuntaan apu kulkee? Onko auttaminen sukupuolittunutta? Kuinka vastavuoroista sukulaisten ja ystävien auttaminen on? Annetaanko vuonna 2012 apua enemmän tai vähemmän kuin vuonna 2007? Muun muassa näihin kysymyksiin vastataan Sukupolvien vuorovaikutus -tutkimusraportissa.

Tutkimusraportti valottaa Sukupolvien ketju -tutkimushankkeen toisen kierroksen aineistokeruun tuloksia. Tutkimuskohteena on kaksi perhesukupolvea: suuret ikäluokat ja heidän aikuiset lapsensa. Pitkittäistutkimuksen tarkoituksena on seurata viiden vuoden välein toteutettavilla kyselyillä epävirallisen avunannon, yhteydenpidon ja auttamisasenteiden muutoksia.

